BİNBİR GECE MASALLARI

SAFA

BİNBİR GECE MASALLARI
Cilt 03

Anonim

Fransızca Nüshasından Çeviren
ALİM ŞERİF ONARAN

Yapıtın Özgün Adı
كتاب ألف ليلة وليلة
KİTĀB 'ALF LAYLA WA-LAYLA

Yapıtın İngilizce Adı
ONE THOUSAND AND ONE NIGHTS
(ARABIAN NIGHTS)

ISBN: 975-414-142-8

İlk Baskı: AFA Yayınları – Temmuz 1992

Tarayan: Remaver
E-Kitap: spiderh

Şah Ömer-ün-Neman ve Şaşırtıcı Güzellikteki İki Oğlu: Şarkân ve Dav-ül-Mekân'ın Öyküsü

Bunun üzerine Şehrazat, Şah Şehriyar'a demiş ki:

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, Bağdat kentinde birçok halifenin saltanatından önce ve birçoklarının saltanatından sonra Ömer-ün-Neman[1] adlı bir hükümdar varmış.

Tüm keyhüsrevleri yenmiş ve düşlenebilen tüm sezarlara boyun eğdirmiş, müthiş kudretli bir hükümdarmış, öylesine tutkuluymuş ki, yarış alanlarında gösterdiği beceriye eşit bir beceri gösterilmesi olanaksız, savaş alanlarında gösterdiği pekyüreklilik de eşsiz imiş; hiddetlendiği zaman burun deliklerinden çıkan soluğu, kıvılcımlı alevlere dönüşürmüş. Tüm ülkeleri zaptetmiş ve egemenliğini tüm kentlere ve başkentlere yaymış; Tanrı'nın yardımıyla, tüm yaratıklara baş eğdirmiş ve muzaffer ordularını en uzaktaki topraklara kadar yollamış. Doğu'yu olduğu kadar Batı'yı; öteki ülkeler arasında Hint'i, Sint'i, Çin'i, Yemen'i, Hicaz'ı, Habeşistan'ı, Sudan'ı, Suriye'yi, Yunanistan'ı, Diyarbakır yörelerini, aynı zamanda deniz üzerindeki adaları ve Seyhun ve Ceyhun ırmaklarının ve de Fırat ve Nil nehirlerinin suladığı toprakları egemenliği altına almış. Olan bitenlerin gerçek yanlarını ve imparatorluğunun haberlerini duyurmak için dünyanın en uzak

1 Ömer-ün-Neman, Arapça gramere uygun olarak okunuş şeklidir. Mardrus Avrupalı okuyucuyu şaşırtmamak için "ün" yerine "el" tanımlığını kullanmış ve dipnot olarak Arap gramerindeki ay harfleri ile gün harflerine bakılması önerisinde bulunmuş (Ç.)

ülkelerine posta tatarları yollarmış ve bu posta tatarları, dönüp ona, tüm dünyanın onun egemenliğine boyun eğdiğini ve emri altında bulunan ülkelerdeki emirlerin onu saygıyla andığını ve üstünlüğünü tanıdığını bildirirlermiş. O da kendi bakımından, tüm tebaası ve tabilerini, cömertliğinin lütuflarıyla donatır, onları âdeta büyüklüğünün dalgalarında boğar ve aralarında tatlı bir anlaşma ve güvenlik oluşmasına gayret edermiş, çünkü gerçekte, ruhunun büyüklüğü onu böyle davranmaya yöneltirmiş.

Bundan dolayı, onun tahtına her yandan hediyeler, armağanlar yağarmış; genişliğine ve uzunluğuna dünyanın her yerinden ona vergi ve haraç gelirmiş. Çünkü gerçekten dürüstmüş ve uyrukları tarafından çok sevilirmiş.

Şah Ömer-ün-Neman'ın bir oğlu varmış, adı Şarkân imiş. Ve Şarkân'ın bu isimle anılmasının nedeni, zamanında yaşayan üstün nitelikli kimselerin en üstün niteliklisi olması imiş ve yarışmalarda boy gösteren en yiğit kişilerin bile sırtını yere getirerek değerce hepsinden ileri geçmiş imiş. Mızrağını, kılıcını ve okunu görülmedik bir ustalıkla kullanırmış. Bundan dolayı babası onu aşılmaz ve eşsiz bir sevgiyle sever ve onu saltanatının varisi olarak tanımlarmış. Gerçekte, ergenlik çağına ulaşıp daha yirmisini doldurmadan, bu hayranlık uyandıran emir, Tanrı'nın yardımıyla tüm başları zaferi önünde eğdirdiği yiğitlik ve gözüpeklikte olduğu kadar, gazalarının şaşaasıyla gözleri kamaştırdığı için de bunun böyle olması pek doğalmış. Ve de birçok tahkim edilmiş yeri saldırarak almış, birçok ülkeyi ele geçirmiş ve ününü evrenin tüm yüzeyine yaymış bulunuyormuş. Bu yüzden gururu ve kudreti gittikçe artıyormuş.

Ama Şah Ömer-ün-Neman'ın Şarkân'dan başka çocuğu yokmuş. Kuran'ın ve sünnetin[2] gereği dörde kadar eş edinmişse de bunlardan sadece birisi döllenmiş, öteki üçü kısır çıkmış. Bununla birlikte, sarayda yaşayan bu dört meşru eşten gayri, Şah Ömer'in, eski Mısır takviminin günlerine eşit olarak 360 cariyesi varmış ve bu kadınların her biri ayrı birer ırktanmış; ve Şah, bunların her birine ayrı, ve bağımsız birer daire vermiş; ve bu daireler yılın aylarına eşit olarak on iki bina içinde toplanmış; ve tümü sarayın çevresindeki alanda yer alıyormuş; böylece her binada otuz cariye, her biri kendine özgü dairesinde yaşayarak yer alıyormuş; yani birbirinden bağımsız üç yüz altmış daire varmış. Şah Ömer, adaleti elden bırakmayarak sıraya bindirme yoluyla her-gece bir cariyesiyle kalıyormuş; yani bir yılda her cariyeyle ancak bir gece kalıyor; ancak ertesi yıl onu yeniden görüyormuş. Ve Şah Ömer, uzun bir süre bu tarzda davranarak yaşamış; yani bütün ömrünü böyle geçirmiş. Bundan dolayı, erkekliğini hayranlık verici bir akıllılıkla kullanmasından dolayı da ün sağlamış.

Böylece, günün birinde, her şeyi düzenleyen Yüce Tanrı'nın izniyle Şah Ömer'in cariyelerinden biri hamile kalmış ve vücudundaki gelişme bir süre sonra tüm sarayda anlaşılmış; haber Şah'ın kulağına da gelince, sevincin sınırına ulaşırcasına sevinmiş ve "İnşallah tüm sülalem bundan böyle sadece erkek evlatla nasiplenir!" diye haykırmış. Sonra cariyenin hamilelik tarihini bir yere kaydettirmiş ve cariyesine iltifatlar ve armağanlar yağdırmış.

Bu sırada Şah'ın oğlu Şarkân...

---

2 *Sünnet:* Peygamberin davranışlarından oluşan gelenekler, ortaya koyduğu yasalar, kararlar ve sözsel öğütleri ile yaşamının ayrıntılarının tümü (M.)

Anlatısının burasında, Şehrazat, sabahın yaklaştığını görmüş ve sessizce öyküsünü bir gün sonraya ertelemiş.

Ama Kırk Beşinci Gece Gelince

Demiş ki:

Bu sırada Şah'ın oğlu Şarkân, herkes gibi cariyenin hamileliğini öğrenmiş ve yeni doğacak çocuğun onunla saltanat konusunda anlaşmazlığa düşeceğinden korkarak büyük bir üzüntüye kapılmış ve kendi kendine erkek olarak doğduğu takdirde cariyenin çocuğunu hata yapmaksızın telef etme kararı almış. Şarkân'ın durumu böyle!

Cariyenin durumuna gelince: Bu kadın, birçok göz kamaştıran hediye arasında Şah Ömer'e armağan olarak Kayseriyye[3] Rumları'nın kralı tarafından gönderilen Safiye[4] adlı genç bir Rum cariye imiş. Saraydaki tüm genç çariyeler arasında, hiç kuşkusuz, en güzel yüzlüsü ve usul boylusu imiş; kalçaları ve omuzları da güçlüymüş. Bunlarla birlikte Tanrı onu çok az rastlanır bir zekâ ve herkeste pek bulunmayan niteliklerle de donatmış; Şah Ömer'in onunla geçirdiği gecelerde, Şah'ın duygularını büyüleyen ve gururunu okşayan etkileyici ve coşturucu tatlı sözler söylemesini çok iyi biliyormuş. Bu tutumunu çocuğunu doğuracak duruma gelinceye kadar sürdürmüş. Vakti gelince, doğum ağrılarının pençesinde, büyük bir bağlılıkla Tanrı'ya sağ salim kurtulması için dualar etmiş; kuşkusuz Tanrı da onun yakarmalarını dinlemiş.

---

3 *Kayseriyye:* Olasılıkla Kapadokya'daki Kayserilik'in adı. (M.) Bugünkü Kayseri ilindeki tarihsel bir krallık (Ç.)

4 Safiye: Su gibi saydam ve temiz anlamına. (M.) Rum cariyenin gerçek adı olan Sofia'nın Araplaştırılmış hali (Ç.)

Kendi bakımından Şah Ömer de, bir haremağasını görevlendirerek, kendisine çocuğun doğumunu ve cinsiyetini bir an önce bildirmesini istemiş; Şarkân da kendince bir başka haremağasını aynı maksatla görevlendirmekten geri kalmamış. Safiye doğum yapar yapmaz, ebe kadınlar çocuğu ele alıp kız olduğunu görünce, tüm yardımcılara ve haremağalarına bir kız çocuğu doğduğunu bildirmişler: "Bir kız doğdu; yüzü tıpkı ay gibi" diyerek... Şahın haremağası hemen gidip efendisine durumu bildirmek üzere oradan ayrılmış; Şarkân'ın haremağası da koşup aynı şekilde durumu kendi efendisine bildirmiş. Bunu duyan Şarkân, çok sevinmiş.

Ancak haremağaları oradan henüz ayrılmışken, Safiye, ebe kadınlara "Oh! Durun biraz! İçimde hâlâ bir şeylerin olduğunu hissediyorum!" demiş. Sonra yeniden "ah"lara, "uf"lara başlamış; ve doğum ağrıları çekmiş; sonunda ikinci bir çocuk daha doğurmuş. Ebe kadınlar eğilip dikkatle bakınca: bunun alnı apak, yanakları çiçek açmış güle benzer, dolunay güzelliğinde bir oğlan olduğunu görmüşler. Buna tüm köle kızlar, tüm hizmetçiler ve tüm çağrılılar çok sevinmiş; ve Safiye ikinci doğumu yapar yapmaz, bütün kadınlar, ağız birliğiyle, yüksek perdeden sevinç çığlıklarıyla sarayın havasını çınlatmışlar; öyle ki bu çığlıkları tüm öteki cariyeler de duyup nedenini anlamışlar ve kıskançlık ve hasetten çatlamışlar.

Şah Ömer-ün-Neman'a gelince, haberi işitir işitmez, neşeye boğularak Tanrı'ya şükretmiş ve ayağa kalkarak Safiye'nin dairesine koşmuş ve ona yaklaşarak başını elleri arasına almış ve alnını öpmüş; sonra da oğlanın üzerine eğilerek onu kucaklamış ve hemen tüm esirler tef çalmış, çalgıcılar sazlarının tellerine dokunmuş ve şarkıcılar günün şarkılarını okumuşlar.

Bunu izleyerek Şah, yeni doğan oğluna Dav-ül-Mekân, kıza da Nüzhet-üz-Zaman[5] adını vermiş; orada bulunanlar baş eğerek, bu isimlerin onlara ne denli yakıştığını belirtmişler.

Sonra Şah, yeni doğan iki çocuğu için sütanalar ve hizmetçiler seçmiş; maiyetlerine köleler ve bakıcılar atamış; sonra herkes için saraya şaraplar ve kokular ile dilin tanımlayamayacağı ve sayamayacağı çeşitte daha birçok şey getirtmiş.

Bağdat halkı bu çifte doğum haberini alınca kenti süslemiş ve ışıklandırmış, büyük mutluluk gösterileri yapmışlar. Sonra emirler, vezirler ve ülkenin diğer büyükleri gelmişler ve oğlu Dav-ül-Mekân ile kızı Nüzhet-üz-Zaman'ın doğumları dolayısıyla Şah Ömer-ün-Neman'a saygı ve tebrikler sunmuşlar; Şah da onlara teşekkür edip her birine hilatlar vermiş; iltifatlar ve lütuflarla donatmış onları, soylulara olduğu kadar halkı da, açık elle armağanlara boğmuş. Ve de bu olayı izleyen dört yıl boyunca bu eli açıklığı sürdürmüş. Ve bütün bu sürede, Safiye'den ve çocuklardan haber almadık bir gün bile geçirmemiş, ayrıca Safiye'ye birçok değerli mücevherat, takı, giysi ve ipekliler ve de altın ve gümüş eşya ve değerli hediyeler göndermekten geri durmamış; çocukların gerekli eğitimi almalarını sağlamış ve onlarla ilgilenmek üzere hizmetkârlarından en sadık ve en uyanık olanları görevlendirmiş.

Hepsi bu! Ve bir süre savaşıp vuruşmak üzere uzaklarda bulunan, kentler alıp kavgaya girişen, en yiğit savaşçıları bile dize getiren Şarkân, yola çıkmadan önce haremağasının ağzından sadece kız-kardeşi Nüzhet-üz-Zaman'ın doğumunu öğrenmiş imiş. Haremağasının ayrılmasından sonra doğan kardeşi Dav-ül-Mekân'ın varlığından hiç haberi yokmuş.

---

5 *Dav-ül-Mekân:* yörenin ışığı; *Nüzhel-üz-Zaman:* zamanın zevki anlamında (M.)

Günlerden bir gün Şah Ömer-ün-Neman tahtında otururken, sarayın mabeyincileri içeri girip huzurda yer öpmüşler ve "Ey Şahım, Büyük Kostantiniyye ve Rum ülkelerinin kralı Afridonyos'un adamları ülkemize geldiler; huzurunuza kabul edilmeleri ve saygılarını sunmaları için bizden ricada bulundular; izin verirseniz, kendilerini huzurunuza çağıracağız. Kabul buyurmazsanız,, geri çevireceğiz" demişler. Şah gerekli izni vermiş.

Elçiler içeri girince, Şah onları hoşça karşılamış, yanına çağırarak sağlıklarını sormuş ve ziyaretlerinin nedenini öğrenmek istemiş. Bunun üzerine elçiler huzurda yer öpüp söz almışlar:

"Ey büyük ve saygın hükümdar, ey yüksek ruhlu ve sonsuz cömertlik timsali Şah, bil ki, bizi, size Rum ellerinin, İyonya'nın ve tüm Hristiyan ülkelerinin silahlı kuvvetlerinin hükümdarı, makamı Kostantiniyye'de bulunan Kral Afridonyos yolladı. Kendisi, bizi, yakında müthiş bir savaşa girişeceği Kayseriye'nin hakimi yırtıcı tiran Kral Hardobyos[6] ile korkunç bir savaşa girişmek üzere bulunduğunu size bildirmek üzere görevlendirdi.

Bu savaşın nedeni şudur: Bir Arap kabilesinin başı, yeni zaptettiği bir ülkede İskender-i Zülkarneyn[7] zamanından kalmış bir define bulmuş; bu define, değerlendirilmesi olanaksız, dolayısıyla bizim de değerlendirmemiz mümkün olmayan zenginlikler içeriyormuş. Ancak şunu söyleyebiliriz ki, bu değerler arasında bir devekuşu yumurtası iriliğinde, yuvarlak ve saydam üç taş varmış ki, lekesiz ve kusursuz; güzellikten ve değerden yana tüm karalarda ve sularda bulunan taşları aşan bir değerde imiş. Bu üç değerli taş, ortalarından delinerek birer gerdanlık oluştu-

6 Arapça ve Türkçe metinlerde “Hardup” olarak geçiyor (Ç.)

7 *İskender-i Zülkarneyn:* Öküzbaşlı ya da iki boynuzlu İskender. Araplar Büyük İskender'i, savaş atı Öküzbaşlı'dan (*Bucéphale:* iri başlı anlamına) dolayı bu adla anarlar (Ç.)

racak hale sokulmuş. Üzerlerinde İyonya harfleriyle yazılmış büyülü ibareler varmış; fakat bunlarda pek çok erdem saklıymış; bu erdemlerden pek önemli olmayan biri, üzerinde taşıyanlara her türlü hastalıktan, özellikle de ateşli hastalıklardan ve kabızdan korunma olanağı kazandırması imiş. Özellikle yeni doğan çocuklar bu erdemlere karşı daha duyarlı imiş.

Böylece Arap kabile reisi, bu harika etkilerin farkına varınca ve daha nice erdemlerinin bulunabileceğini de düşünerek, bizim kralımızın lütuflarını kazanabilmek için eline eşsiz bir fırsat geçtiğini düşünmüş ve bu üç değerli taşı, definedeki öteki değerlerle birlikte, ona hemen armağan etmek üzere göndermeyi kafasına koymuş. Bu maksatla, iki gemi hazırlatarak bunlardan birine çok değerli eşya arasında bu üç değerli taşı da kralımız Afridonyos'a armağan edilmek üzere yüklemiş; diğerini de bu değerleri taşıyan gemiye eşlik etmek ve hırsızlar ve düşmanlara karşı savunmak üzere adamlarla doldurmuş. Bununla birlikte kabile reisi, kudretli kral Afridonyos'a yollanmış eşyaya kimsenin dokunmayacağından güven duyduğu gibi, Konstantiniyye'ye ulaşan denizyolunun da güvenli sular olduğunu düşünüyormuş.

Böylece, iki gemi de yola çıkacak duruma geldiğinde, bizim yakaya doğru yelken açmışlar. Ancak, bir gün, ülkemize pek uzak olmayan bir körfezde dinlenirlerken, bize bağımlı olan Kayseriyye Kralı Hardobyos'un askerlerinin hücumuna uğramışlar ve gemilerdeki tüm değerler, definenin tüm içeriği, bütün o harika eşya, üç değerli taşla birlikte bu askerler tarafından alınmış ve korumayla görevli adamlar öldürülerek gemilere de el konulmuş.

Bu olup bitenler kralımızın kulağına erişince, Kral Hardobyos üzerine hemen bir ordu gönderildi, ama bu ordu yenildi; sonradan gönderilen ikinci ordu da yenildi, bunun üzerine kralımız

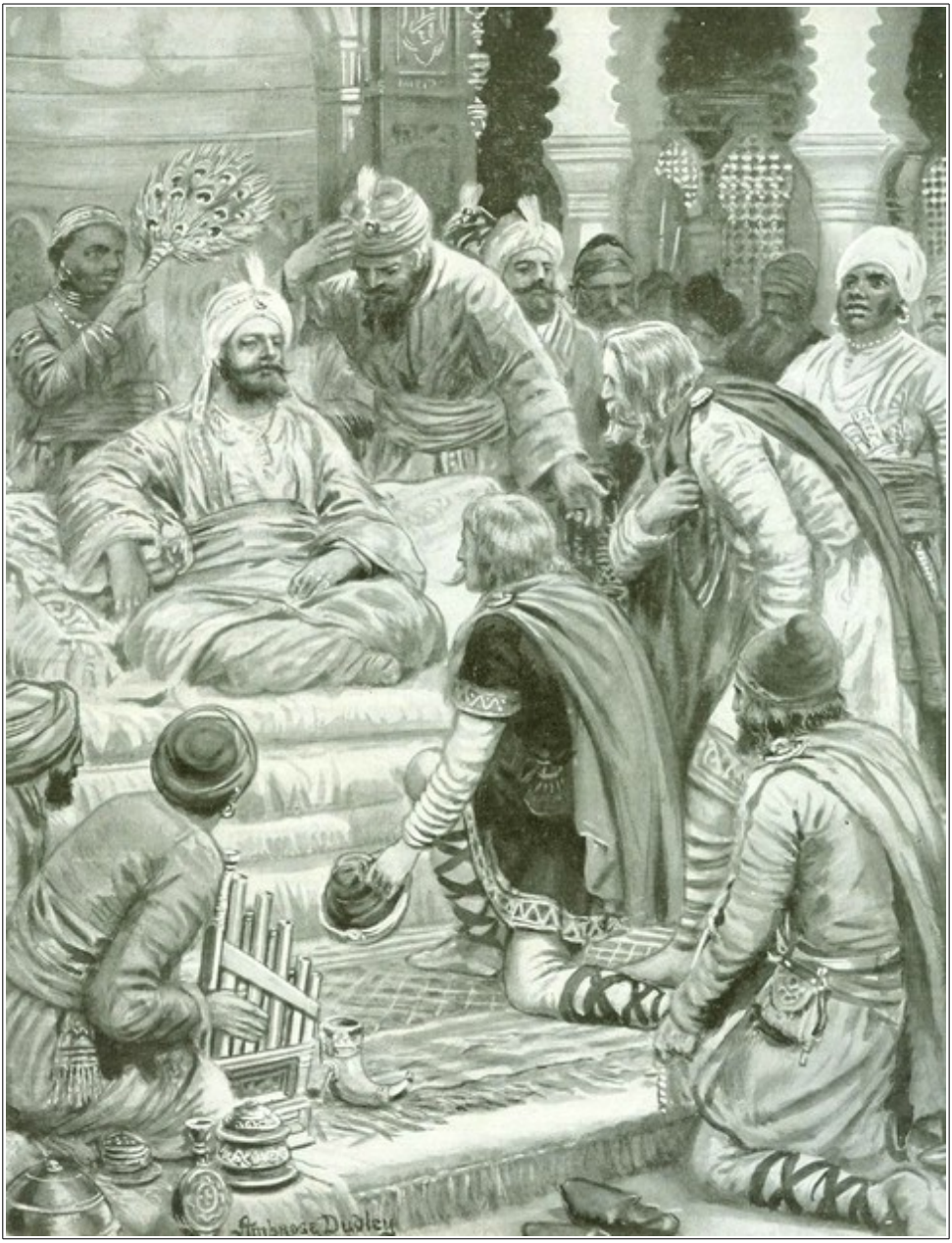
Ambrose Dudley

Afridonyos büyük bir hiddete kapıldı ve kendisi tüm ordusunu toplayarak başa geçip savaşmaya ve tüm Kayseriyye kentini tüm yöreleriyle yakıp yıkıp Hardobyos'un tüm krallığını yerle bir etmedikçe geriye dönmemeye yemin etti.

Ve şimdi ey yaşamı zaferlerle dolu hükümdar, biz de huzuruna senin yardımını dilemek ve etkili ve kahredici desteğini sağlamak üzere geldik. Kuvvetlerin ve askerlerinle bize yardım ederek şanını arttırasın ve gazalarını taçlandırasın istedik.

Bunu firsat bilerek kralımız sana âlicenaplığına bir karşılık olmak üzere çeşitli hediyeler gönderdi ve kendisinden bunları hoşgörüyle karşılama ve büyük bir yürekle kabul buyurma lütfunu esirgememeni ısrarla rica etti."

Bu sözleri söyledikten sonra elçiler susmuş, yerlere kadar eğilerek Şah Ömer-ün-Neman'ın önünde yer öpmüşler. Konstantiniyye'nin hakimi Kral Afridonyos'un armağanları arasında...

Anlatısının burasında, Şehrazat, güneşin doğmak üzere olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Fakat Kırk Altına Gece Gelince

Söze başlayarak:

Konstantiniyye'nin hakimi Kral Afndonyos'un armağanları arasında şunlar varmış: Rum kızları içinde en güzellerinden elli bakire genç kız, Rum ellerinde en iyi şekilde yetiştirilmiş elli delikanlı, bu gençlerin her biri, geniş yenli bol döküm urbalarla donanmış; bu urbalar renkli figürlerle ve tezhiplerle süslenmiş

olup, bellerinde eşit boyda olmayan biri diba[8], diğeri kadife iki etekliği tutan altın ve gümüş işlemeli kemerler varmış; kulaklarındaki küpelere her biri bin altın değerinde inciler kakılı imiş. Aynı şekilde kızlar da üzerlerinde bunlara eşit değerde, hesaplanamaz ihtişamda eşyalar taşıyorlarmış.

En önemli iki armağan bunlarmış. Ama sayıları hediyelerin değerinden aşağı olmayan büyük zenginlikte başka armağanlar da varmış.

Şah Ömer, bunları mutlanarak kabul etmiş ve elçilere gereken her türlü rahatlığın sağlanmasını emretmiş. Sonra da Konstantiniyye Kralı Afridonyos'un yardım dileği üzerindeki görüşlerini almak üzere vezirlerini toplamış. Vezirlerin içinde herkesin saydığı ve sevdiği yaşlı biri varmış; başvezir olan bu zatın ismi Dendan imiş.

Başvezir Dendan fikri sorulunca şunları söylemiş:

"Ey azametli sultanım! Gerçekte, bu Büyük Konstantiniyye'nin sahibi Kral Afridonyos, Tann'nın ve dua ve barış ondan yana olası Peygamber'in yasalarına inanmaz bir imansızdır ve tebaası da inancı olmayan bir topluluktur. Bizden yardım istemelerine neden olan karşısındakiler de aynı şekilde kâfir ve inançsızdırlar. Bundan dolayı, onların meseleleri sadece kendilerini ilgilendirir, iman sahiplerini ilgilendirmez. Ama, yine de, Kral Afridonyos'a dostluk göstermeni ve başlarında şanlı bir savaştan yeni dönmüş olan oğlun Şarkân olmak üzere kalabalık bir orduyu yardıma göndermeni öneririm. Sana önerdiğim bu görüş, iki nedenle yerinde olacaktır: İlki, Rum Kralı'nın elçileriyle yollayıp kabul buyurmuş olduğun armağanlar; ikincisi de, bu küçük Kayseriyye Krallığı'ndan korkacak bir şeyimiz olmadığı gibi, Kral Afridonyos'a düşmanını yenmede yardım ederek, bu davra-

8 *Diba:* Altın ve gümüş işlemeli bir tür ipek kumaş.

nışınla büyük sonuçlara ulaşacağın ve zaferin gerçek sahibi olarak tanınmış olacağındır. O zaman Batı kralları senin dostluğunu arayacak ve her türden armağanlar ve olağanüstü hediyeler taşıyacak pek çok ulak göndereceklerdir."

Sultan Ömer-ün-Neman büyük vezirinin bu sözlerini işitince, bunlardan çok hoşnut olmuş; bu görüşleri tüm kalbiyle onaylamış ve ona bir hilat vererek "Gerçekten, bir Şah'ın ilham vericisi ve danışmanı olarak çok değerlisin!" diye iltifatta bulunmuş ve eklemiş: "Ordunun başında da öncü olarak senin bulunman gerekir. Oğlum Şarkân'a gelince, o sadece gerideki kuvvetleri komuta edecektir!"

Bunun üzerine Şah Ömer, oğlu Şarkân'ı çağırtmış, meseleyi ona da açmış; kendisine elçilerin getirdiği haberi, Başvezir Dendan'ın önerdiklerini ve kendi görüşünü bildirmiş; ve hemen yola çıkma hazırlıklarının yapilmasını, orduyu oluştururken tüm ordu içinden askerlerin birer birer seçilmesini ve askere maaşlarıyla birlikte bahşiş de dağıtılmasının unutulmamasını; böylece mahrumiyet ve yorgunluklara dayanıklı, tüm donanımları sağlamış on bin atlıdan oluşmuş bir birlik meydana getirilmesini emretmiş. Şarkân, babası Ömer-ün-Neman'ın sözlerini saygıyla karşılamış ve hemen kalkarak erleri arasından donanımları yerinde on bin atlı ayırarak bunlara bol bol altın dağıttıktan sonra, "Şimdi size üç günlük bir istirahat ve özgürlük veriyorum!" demiş, On bin atlı önünde yer öpüp iradesine boyun eğdiklerini açıkladıktan sonra, cepleri dolu, yolculuk için hazırlanmak ve donanım düzmek üzere oradan ayrılmışlar.

Bunun üzerine Şarkân, hazine kasalarının ve ordu yedek parçalarının ve silahlarının bulunduğu salona girmiş ve oradan üzerlerinde fildişi ve abanoz kabzalarında yazılar bulunan altın savatlı en güzel silahları seçmiş ve kendi zevkine ve tercihine uy-

gun gerekli her şeyi almış. Sonra sarayın ahırlarına doğru yollanmış; burada, firuzeyle süslenmiş altın ve ipekten mahfaza ve muskalar içinde soy kütükleri boyunlarda asılı Arabistan'ın ve Necet'in en güzel atları bulunuyormuş; buradan soyca en ünlü olan atları, kendisi için de don'u parlak, koyu duru gözleri, başında çiçek gibi duran toynakları iri, kuyruğu şahane biçimde kalkık, kulakları bir gazelinki kadar ince ve dik bir at seçmiş. Bu at, kudretli bir Arap kabile şeyhinin Şah Ömer-ün-Neman'a armağanı imiş; seglavi-cedran[9] ırkından bir atmış bu...

Üç günlük süre geçince, asker, kentin dışında düzenli biçimde toplanmış, Şah Ömer-ün-Neman da Şarkân'a ve büyük vezir Dendan'a selametlik dilemek üzere oraya gelmiş; önünde eğilip toprağı öpen Şarkân'a yaklaşmış, ona içi para dolu yedi sandık vermiş; ve daima bilge Vezir Dendan'a danışmaktan geri kalmamasını önermiş. Şarkân saygıyla dinleyip babasının dediğine uyacağını vaat etmiş. Vezir, önünde yer öperek ona "Duyduk ve itaat ettik!" diye yanıt vermiş. Sonra Şarkân, Şah'ın ve vezirin önünde, seglavi-cedran soyundan atına binmiş ve önünden ordusunun başlıca komutanlarının ve on bin atlının geçişini izlemiş. Sonra Şah Ömer-ün-Neman'ın elini öpmüş, sonra vezirin eşliğinde atını dörtnal sürmüş. İlerlenilmiş, savaş davulları, zurna ve boru sesleri arasında yola çıkılmış. Başlarında sancaklar ve birliklerin nişaneleri yükseliyor, sancaklar rüzgâra karşı dalgalanıyormuş.

Rum elçilerin yol gösterdiği ordu, yürüyüşe geçip böylece bütün gün yol almış; aynı şekilde ertesi gün ve daha ertesi günler de yol alarak beş günü doldurmuşlar. Sadece geceleri durup dinlenerek aldıkları yolun sonunda fısıldayan sularla ve ormanlarla kaplı geniş bir vadiye ulaşmışlar. Gece vakti olduğundan, Şar-

9 *Seglavi-cedran:* Arabistan'ın kuzey ve merkez kesiminden en güzel at neslinden biri (M.)

kân kamp kurulmasını emretmiş ve burada üç gün dinlenileceğini bildirmiş. Attan inilmiş, çadırlar kurulmuş, herkes sağa sola dağılmış. Vezir Dendan otağını vadinin tam ortasına kurdurmuş, hemen yöresinde de Konstantiniyye Kralı Afridonyos'un elçilerinin çadırları yer alıyormuş.

Şarkân'a gelince, tüm askerlerinin dağılmasını beklemiş; muhafızlarına da kendisini yalnız bırakmalarını emretmiş ve Vezir Dendan'ın yanına gitmelerini söylemiş. Sonra atına binerek dizginlerini serbest bırakmış; ağır ağır yol alırken vadiyi kendince tanımak, böylece babasının, dost düşman Rum ülkelerine yaklaşırken her türlü güvenceyi almasını titizlikle öneren öğütlerini uygulamaya sokmak istiyormuş. Böylece gecenin dörtte biri geçesiye kadar atının sırtından inmeyerek yol alıp vadinin yöresini dolaşmış. O sırada göz kapaklarına uykunun ağırlığı çökmüş, dörtnal at sürmenin olanaksızlığı içinde, daha önceleri yaptığı gibi, kendi bildiğince yol alan atının sırtında ilerlemeyi sürdürmüş.

Böylece at, geceyarısına kadar yol almış ve birdenbire, tenha bir ağaçlıkta durmuş ve toynaklarını şiddetle yere vurmuş. Şarkân uyanmış ve kendisinin o sırada ayın aydınlattığı ormanlık bir yerde bulunduğunu görmüş. Şarkân böylesine tenha bir yerde bulunmasından çok heyecanlanmış; ancak imanı kuvvetlendiren, "*Yüce Tanrı'dan daha kudretli ve güçlü varlık yoktur*" sözlerini yüksek sesle haykırmaktan da geri kalmamış. Ve birdenbire mucize yaratan mehtabın aydınlattığı ormanın ağaçsız bir bölümünde ruhunun sükûnet bulduğunu ve ormanın vahşi hayvanlarından korkmadığını hissetmiş. Mehtap burasını öylesine aydınlatıyormuş ki, sanki cennetin meydanlarından birinde sanmış Şarkân kendini... Ve de hemen yanıbaşında harika bir sesin tatlı sözlerini ve gülüşlerini duymuş. İnsanoğlu, bu sesleri işitmekle ince bir şehvet içinde kaybolmak ve o dudaklardan dökülen ar-

zuyu içerek ölmek çılgınlığına kendini kaptırıyormuş.

Bunun üzerine Şarkân, atından sıçrayarak yere atlamış ve bu seslerin sahibini arayıp bulmak üzere ormana dalmış, ve neşeli bir coşkuyla akan ve şarkı söyleyen bir ırmağın beyaz kıyısına ulaşıncaya kadar yürümüş; ırmağın bu şarkısına kuşların doğal sesleri ve gazellerin iç bayıltan iniltileri ve tüm hayvanların tek ağızdan konuşmaları yanıt veriyormuş, ve bunların hepsi, birden neşe dolu bir şarkıya dönüşüyormuş. Ve o mevki de, şairin tanımladığı şekilde çiçek ve bitkilerle dolu imiş:

Çiçekler renklenmese toprak güzel olur muydu?
Çiçeklerle evlenip yanyana yatmasaydı su güzelleşir miydi?
Toprağı yaratan ve onu çiçeklerle ve sularla donatana şükürler olsun!
Ve de seni yeryüzünün çiçekleri ve sularının yanına ulaştırana!

Ve Şarkân, bakıp karşı kıyıda, havaya yükselmiş, yüksek kulesiyle insanı etkileyen belirgin beyaz bir manastırın ayışığında aydınlanan duvarını görmüş. Bu manastır ayaklarını ırmağın akan sularında serinletiyor ve önünde, ortalarındaki on birincisini çevreleyen on kadını barındıran bir çimenlik uzanıyormuş. Bu on kadın ay kadar parlak ve güzel, giysileri de hafif, geniş ve hoşmuş; hepsi de bakire ve başdöndürücü imiş, tıpkı şairin şu dizelerde tanımladığı gibi:

Ay ışıldadı! Ve işte çimenler de ışıldadı. El dokunmamış bedenlerinin beyazlığıyla saf ve bembeyaz genç kızlar raks ederlerken, çimenler irkildi ve titredi!

Doğaüstü güzel kızlar! İnce, kıvrak bedenleri salınıp yumuşak ve ahenkli yürürlerken, çimenler irkildi ve titredi.

Ve dağınık saçları, bağ kütüğünde sarkan üzüm salkımları gibi, omuzlarına düşüyordu. Sarışın ve esmer, tıpkı sarı ve kara üzüm salkımları gibi! Ah bu güzelim saçlar!

Çekici, baştan çıkarıcı kızlar! Ve gözleriniz! Gözlerinizin ateşi, gözlerinizin okları beni bağrımdan vurdu, öldürdü!

On beyaz esirenin çevrelediği genç kıza gelince, tıpkı ayın on dördü gibiydi, sanki çimenliği o aydınlatıyordu. Kaşları şahane bir yay gibi gerilmiş, alınları sabahın ilk ışıkları gibi aydınlık, kirpikleri ince bir kadife gibi göz kapaklarını çevreliyor, saçları şakaklarında nefis bir kıvrımla bükülüyormuş; nitelikleri şairin şu dizelerde tanımladığı üstünlükteymiş:

Gururla bana baktı, ne kadar hayranlık uyandırıcı bakışlardı onlar! Boyu dimdik ve sert! Ey dik ve sert olan mızraklar! Şaşkına dönüp onun önünde eğilin!

İlerledi ve işte! Ve işte yanakları, yanaklarının pembe çiçekleri! Ben onların tatlılığını ve tüm yumuşaklığını bilirim.

İşte saçları! Saf alnının üzerine yayılan bukleleriyle!
Gündüzün sükûtunda dinlenen gecenin kanadı gibi!

Ve işte Şarkân'ın sesini duyduğu bu kızmış. Ve şimdi gülerek konuşuyor ve yöresindeki genç esirelere "Mesih aşkına, küçük utanmazlar, siz ne yapıyorsunuz bakayım orada? Yaptığınız hoş değil, hatta korkunç! İçinizden biri bir daha böyle bir şey yaparsa, onu kemeriyle bağlayıp popolarını döveceğim!" diyormuş; sonra da gülüp, "'Bakın kızlar, içinizden hanginiz beni yenebilir? Hanginiz, ay batıp gün doğmadan gelip benimle güreşecek?" diye sormuş.

Bunun üzerine genç kızlardan biri ayağa kalkmış ve hanımıyla güreşmek istemiş, ama kız onu hemen yere devirmiş; sonra bir ikinciyi ve bir üçüncüyü... ve de hepsini... Genç kız galip olarak ve galipliğin ödülü olarak genç kızlara ne isterse onu yapabilecek durumda iken, birdenbire ormandan yaşlı bir kadın çıkıp güreşen genç kızların oluşturduğu topluluğa yaklaşmış ve galip genç kıza dönerek ona, "Ey sapık inançsız! Sen bu genç kızlarla ne uğraşıyorsun? Bu narin genç kızları yere çalarak parlak bir zafer kazandığını mı sanıyorsun? Gerçekten dövüşmeyi biliyorsan, işte ben karşında duruyorum! Yaşlıyım ama hâlâ da seni yenebilirim! Haydi gel, dövüşelim!" demiş. Bunu duyan genç kız, çok kızmasına karşın kendini tutarak gülmüş ve yaşlı kadına, "Ey Felaketler Anası![10] Doğru mu söylüyorsun; sen benimle gerçekten dövüşmek mi istiyorsun, yoksa şaka mı ediyorsun?" diye sormuş. Yaşlı kadın "Kesinlikle! Ben çok ciddiyim!" diye yanıtlamış.

10 Asıl adı Şahavi Zat-üt-Devahi olan ve kısaca Arapça "Dahi Kadın" anlamına gelen Devahi adını taşıyan bu yaşlı kadını Mardrus "Felaketler Anası" olarak tanımlıyor (Ç.)

Anlatısının burasında Şehrazat günün doğmak üzere olduğunu görerek susmuş.

Ama Kırk Yedinci Gece Olunca

Yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, yaşlı Felaketler Anası "Kesinlikle! Çok ciddiyim!" deyince genç kız, ona "Ey Felaketler Anası, eğer gerçekten dövüşecek gücün varsa, kolum seni deneyecektir!" diye cevap vermiş. Ve bunu söyler söylemez, hiddetten bir kirpi gibi tüyleri diken diken olan yaşlı kadına doğru firlamış. Yaşlı kadın ona "Mesih aşkına! Tamamıyla soyunmadan dövüşemeyiz!" diye seslenmiş. Ve yaşlı sefih kadın, çabucak tüm giysilerinden soyunmuş, hatta donunu da çıkarmış ve böylece tüm çirkinliğini sergilemiş ve siyah-beyaz lekeli bir yılana dönüşmüş. Sonra da genç kıza dönerek, "Benim gibi yapmak için ne bekliyorsun?" diye sormuş.

Bunun üzerine genç kız, yavaş yavaş gevşemiş ve zarif bir edayla birer birer giysilerini çıkarmış; en sonra da lekesiz ipekten donunu çıkarmış. Bunun üzerine mermerden dökülmüş gibi bacakları tüm göz kamaştırıcılığı içinde belirmiş; bunların hemen yukarısında sütten ve kristalden yapılmış gibi iki tepecik olanca tatlılığı, parlaklığı, yuvarlaklığıyla belirmiş; pembe bir çukuru olan ve lale tarhı gibi bir karın, ikiz narlar gibi bağrında yer etmiş ve uçları iki goncayla taçlandırılmış şahane göğüsler belirmiş.

Ve birdenbire iki dövüşçü, eğilerek güreşe başlâmışlar.

Bütün bunlar olup biterken Şarkân, bir yandan yaşlı kadının çirkinliğine gülüyor; öte yandan da uyumlu bedeniyle genç kızın

güzelliğine bakıyormuş. Ve de başını göğe kaldırarak genç kızın yaşlı kadını yenmesi için Tanrı'ya bütün kalbiyle yakarıyormuş.

Ve işte ilk karşılaşmada, genç dövüşçü hamleden sıyrılarak geriden yaşlı kadının boynunu sol koluyla sarmış ve sağ elini de bacaklarının arasından sokarak, onu yukarı kaldırmış ve yere ayaklarının ucuna fırlatmış; yaşlı kadın sırtüstü yere düşünce kıvranmaya başlamış. Bacakları havaya kalktığı için gülünesi bir iğrençlikle tüylü ve gizli yerleri tüm ayrıntılarıyla ortaya çıkmış. Bunun üzerine yaşlı kadın iki şiddetli yellenme koparmış; birisi yerden toz bulutu kaldırmış, öteki de dumanlı bir sütun halinde göğe yükselmiş. Ve yukarıda ay, tüm sahneyi aydınlatmış.

Bunu gören ve duyan Şarkân, pek çok gülmüş ama, gülüşünün şiddetiyle yere düşmüş. Sonra doğrularak kendi kendine "Gerçekten bu yaşlı kadın, Felaketler Anası adına çok layıkmış. Ve bu kadın, anladığıma göre, galip genç kız ile öteki kızlar gibi Hristiyan olacak!" demiş. Sonra dövüşün yapıldığı yere biraz daha yaklaşmış ve genç kızın yaşlı kadımn çıplak bedenine ince ipek bir örtü fırlattığını ve giysileriyle yeniden donanmasına yardım ettiğini görmüş; bir yandan da kız ona "Oh efendim, ne olur, beni bağışla, seninle güreş ettimse, bunu sırf senin önerini geri çevirmemek için yaptım. Ama ondan sonra olanlar benim hatam değil! Eğer düştünse, elimden kaydığın içindir. Ama, Tanrı'ya şükürler olsun ki, hiçbir yerinde bir incinme yok!" diyormuş. Ama yaşlı kadın hiçbir yanıt vermemiş ve şaşkinlıkla dolu, acele oradan uzaklaşmış ve manastırda kaybolmuş. Ve çimenlikte hanımlarını çevrelemiş genç kız topluluğundan başka kimseler kalmamış.

Şarkân da içinden, "Bahtın gereği ne olursa olsun, her zaman bir şeye yaradığı görülmüştür. Atımda uyuyup kalmak, sonra da burada uyanmak bahtımda varmış; bu da benim hayrıma oldu.

Çünkü kasları mükemmel bu güreşçi kız ve daha az başdöndürücü olmayan on arkadaşı arzumun çimenliğini ateşe verdiler!" demiş ve seglavi-cedran atına atlayarak onu çimenliğe doğru sürmüş; elinde de kınından sıyırdığı kılıcı varmış; at usta elden atılmış bir ok gibi fırlamış ve Şarkân, çimenliğe ulaşır ulaşmaz, "Allahu Ekber!" diye haykırmış.

Bunu gören genç kız, şiddetle ayağa fırlamış, ırmağın altı kulaç derinliğindeki kıyısına koşmuş ve kıvrak bir atla karşı kıyıya geçmiş, iki ayağı üzerinde dikilmiş. Yüksek ama ince bir sesle "Sen kimsin? Gelip kendi başımıza eğlenirken bizi tedirgin ettin ve de sanki karşında askerler varmış gibi kılıcını sıyırmış bize saldırıyorsun! Söyle bize nereden gelip nereye gidiyorsun? Ve söylediklerin gerçek olsun, çünkü yalan söylemen sana zarar getirebilir; ve de bil ki, sağlam olarak kurtulman çok kuşkulu olan bir yerde bulunuyorsun, çünkü bir çığlık atmam, yardımımıza başlarında komutanlarıyla dört bin Hristiyan savaşçının gelmesine neden olabilir! Böylece, ne istediğini söyle bize! Şayet sırf ormanda kaybolmuş biri isen, sana yolunu gösteririz. Konuş bakalım!" demiş.

Şarkân, güzel dövüşçünün sözlerini duyunca, ona "Ben yabancının biri, Müslümanlar içinde bir Müslümanım! Yolumu falan şaşırmış değilim; aksine bu gece ayışığıda sadece arzumun ateşini söndürmeye yarayacak bir kadın arıyorum. Ve işte on genç esire ki, işimi görür ve ateşimi söndürür! Ve eğer memnun olurlarsa, onları yanımda dostlarıma götürürüm" demiş. Bunu duyan genç kız ona, "Küstah asker! Bil ki, üzerinde konuştuğun yer, henüz senin ellerine geçmiş değil! Ve de zaten, senin asıl arzun bu değil! Bence, sen yalan söylüyorsun!" demiş. O da "Ey hanımım, sadece Allah'a bağlılıkla yetinen ve başkaca hiçbir arzusu olmayan kişi mutludur; sizce öyle mi?" diye yanıt vermiş. Kız da "Mesih aşkına! Savaşçılan çağırıp seni onlara yakalatsam iyi

olacak! Ama ben yabancılarla, özellikle genç ve çekici oldukları zaman uyuşmayı severim. Sen arzulârının çimenliğinden söz ettin, peki, ben razı oluyorum; şu koşulla ki, atından inecek ve kendi inancına göre bize karşı silahlarını kullanmadan benimle dövüşmeye hazır olduğuna yemin edeceksin! Eğer beni yere yıkabilirsen, ben ve bu genç kızlar senin olacağız. Hattâ beni de atının terkisine alarak götürebilirsin! Ama sen yenilirsen, sen benim emirlerime boyun eğen bir esir olacaksın. Kendi dinince yemin et, bakalım!" demiş.

Ve Şarkân, kendi kendine şöyle düşünmüş: "Bu kız benim gücümün derecesini bilmediğine göre, dövüş eşit koşullarda olacak mı acaba?" Sonra da genç kıza, "Sana söz veriyorum ki, ey genç kız, silahlarıma asla dokunmayacağım. Ve seninle ancak senin istediğin koşullarda dövüşeceğim. Şayet yenilirsem, kurtarmalığımı sağlayacak yeter param var; ama eğer yenersem, sana sahip olacağım. Krallara layık bir ganimetsin sen! Bunu sana Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamberimiz'in şanı üzerine yemin ediyorum" demiş. Genç kız da, ona "Bedenlere ruhları üfleyen ve insanoğlunu yasalarına boyun eğdiren adına da yemin et!" demiş. Şarkân da kızın istediği yemini etmiş. Genç kız bunun üzerine, hızını alarak, kıvrak bir sıçrayışla ırmağın öteki kıyısına geçmiş ve çimenlik yakınındaki kıyıya gelerek, kahkahalar atarak Şarkân'a "Efendim, senin gittiğini görmekle gerçekten üzüleceğim. Fakat senin iyiliğin için söylüyorum: Çek, git! Çünkü sabah yaklaşıyor, savaşçılar gelecek, sen de ellerine düşeceksin. Sen ki, benim kadınlarımın bir tekinin karşısında tutunamazken, savaşçılarıma nasıl dayanabilirsin?" demiş. Bu sözleri söyledikten sonra güreşçi kız, sözünü ettiği güreşe girişmeksizin manastır doğrultusunda uzaklaşmaya başlamış.

Bunu gören Şarkân, şaşkınlığın son sınınna ulaşmış ve genç kızı alıkoymak umuduyla ona, "Ey hanımım, istersen, benim ile gü-

reşmekten vazgeçebilirsin; ama lütfen, uzaklaşıp beni burada kendi başıma bırakma! Ben ki yüreği üzgün bir yabancıyım!" demiş. Kız da gülerek ona "Peki ne istiyorsun sen, ey genç yabancı? Konuş, dileğin yerine getirilecektir" demiş. Şarkân da, "Toprağına ayak bastıktan sonra, misafirliğinin sofrasını bana açmadan uzaklaşacak mısın?" diye sormuş; "Ben ki, ancak senin esirlerinin arasında bir esirim!" demiş sonra da. Kız da gülümsemesini sürdürerek, "Gerçeği söylüyorsun, ey genç yabancı, konukseverliği reddetmek için yüreği katı ve cömertlikten nasibi olmamak gerekir! Öyleyse lütfen efendini, benim çağrımı, kabul et; yerin başımın, gözümün üstünde olacaktır. Yeniden atına bin ve ırmağı izleyerek benden yana gel! Şu andan başlayarak benim konuğumsun!" diye yanıt vermiş. Bunu duyan Şarkân neşeyle dolmuş ve atına binerek genç kızın yanına gelmiş, ve kızları izleyerek hep birlikte söğüt ağacından yapılmış ve manastırın cümle kapısı ile ırmak arasında bulunan ve zincirlerle makaralarla indirilip kaldırılan bir çekme köprüye ulaşmışlar. Bunun üzerine Şarkân attan inmiş, genç kız da yanındaki kızlardan birini çağırarak ona Rum diliyle "Atı al ve ahıra götür, ona çok iyi bakmalarını da tembih et!" demiş. Bunun üzerine Şarkân, genç kıza, "Ey güzeller sultanı, şimdi benim için kutsal bir şeyken, iki kat kutsal bir şey oldun: güzelliğin ve konukseverliğin bakımından. Daha fazla ilerlemeden, geri dönüp Müslüman ülkelerine, benim kentim Bağdat'a gitmek üzere bana eşlik etmek ister misin? Orada birçok harika şey ve yiğit dövüşçüler göreceksin! Ve benim kim olduğumu öğreneceksin. Gel, genç Hristiyan, Bağdat'a gidelim!" demiş. Şarkân'ın bu sözlerini duyan güzel kız ona, "Mesih aşkına! Ben seni aklı başında biri sanıyordum, genç adam! Oysa sen beni buralardan kaçırmak istiyorsun. Hem de Bağdat'a götürmek üzere... Orada, yılın aylarına ve günlerine göre düzenlenmiş on iki sarayda oturan üç yüz altmış cariyesini yatağına çeken müthiş Ömer-ün-Neman'ın elle-

rine düşeyim diye... Ve de sonradan terk edilmek üzere yılda bir kez onun arzularına boyun eğeyim diye... ve de gençliğimi böylece harcasın diye, öyle mi? Siz Müslümanlar'ın kabul ettiği görenekler bunlar! Boşuna böyle konuşup da beni kandırmaya çalışma! Sen kişi olarak ordularının topraklarımızda olduğunu bildiğim Şah Ömer-ün-Neman'ın oğlu Şarkân da olsan, sana kulak asmam! Gerçekte, başlarında Şarkân ve Vezir Dendan'ın bulunduğu on bin Bağdatlı atlının, Konstantiniyye Kralı Afridonyos'un ordusuna kavuşmak üzere, şu anda sınırlarımızı geçmekte olduklarını biliyorum. Eğer isteseydim, kendi başıma karargahlarına gider ve kendi ellerimle Şarkân'ı ve Vezir Dendan'ı öldürürdüm; çünkü bunlar bizim düşmanlarımızdır. Ve sen şimdi benimle birlikte gel, ey yabancı!" demiş.

Anlatısının bu anında Şehrazat, sabahın ışıldadığını görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Kırk Sekizinci Gece Olunca

Yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtı güzel şahım, genç kız Şarkân'a, önerisini geri çevirdikten sonra, "Ve sen şimdi benimle birlikte gel, ey yabancı!" demiş. Şarkân da bu sözleri duyunca, bu genç kızın kendisine, Vezir Dendan'a ve kendi tarafındakilere duyduğu düşmanlığı öğrenmekten son derece üzüntü duymuş. Ve kuşkusuz, onun kötü niyetini öğrenmemiş olsa, kendini tanıtıp genç kızın kalbini kazanırmış, ama misafirliğin gereği olarak ve de özellikle kızın güzelliğinden büyülendiği için, bundan sakınmış ve şu dizeleri okumuş:

Tüm suçları işlesen de, ey genç kız, güzelliğin hepsini affettirir ve bunları yeni bir zevke dönüştürebilir!

Bunun üzerine kız, çekme köprüyü geçmiş ve manastıra doğru yönelmiş. Şarkân da onu izlemiş; ona sırtından bakarken, şahane kalçalarının deniz dalgaları gibi yükselip alçaldığını görmüş. Ve Vezir Dendan'ın yanında olup da bu harika durumu görmemesine esef etmiş. Ve kendi kendine şairin şu dizelerini okumuş:

Gümüş göğüslerinin saflığına bak şu kızın, hayran gözlerine iki dolunay gibi görünecekler!

Şu kutsal kalçalarının yuvarlaklığına bak, gökte yan-yana iki hilal görmüş gibi olacaksın!

Sonra hep birlikte parlak mermerden kemerleri olan büyük bir cümle kapısına ulaşmışlar. Buradan girip iki yanında kaymak taşından sütunlardan oluşmuş on kemerin bulunduğu uzun bir geçitten geçmişler. Her bir kemerde güneş gibi ışık saçan kristal taştan yapılma lambalar asılı imiş. Orada, ellerinde tutuşmuş hoş kokular saçan meşaleler bulunan genç cariyeler, hanımlarının Önünde yol göstermeye başlamışlar. Alınlarında değerli taşlarla işlenmiş ipek alınlıklar varmış. İki genci yol göstererek manastırın büyük salonuna getirmişler. Şarkân burada, salon çevresinde duvarların kenarına şahane şilteler serilmiş olduğunu görmüş; kapılarda ve duvarlarda da üzerlerine birer altın tacın işlenmiş olduğu büyük perdeler varmış ve tüm yerler, ince kesilmiş renkli mermerlerle kaplı imiş; salonun ortasında da yirmi dört altın musluktan akan sularla beslenen bir havuz varmış. Salonun dip tarafında da, ancak kral saraylarında görülebilecek ipekten bir

yatak serili imiş.

Buraya ulaşınca, genç kız, Şarkân'a "Bu yatağın üstüne çıkın efendim, istirahat edin!" demiş. Şarkân bu yatağa çıkıp keyfince yaslanmış; kız salondan çıkmış ve alnında değerli taşlarla süslenmiş alınlıklar bulunan genç esirelerle onu yalnız bırakmış.

Ama hanımlarının geri dönmesi gecikince, Şarkân, genç kızlara onun nereye gittiğini sormuş. Onlar da "Uyumaya gitti. Biz de onun emirlerine uygun şekilde sana hizmet etmek üzere işte buradayız!" diye yanıt vermişler. Bu durumda Şarkân ne düşüneceğini bilememiş. Bunun üzerine genç kızlar değerli kuyum işi tepsilerde her türden lezzetli yemekler getirmişler; o da iyice yiyip karnını doyurmuş. Bundan sonra, önüne üzeri gümüş işlemeli altın leğen ve ibrik getirmişler, gül ve portakal çiçeği suyuyla kokulandırılmış sular dökmüşler. Ama tam o sırada Şarkân, vadide kendi başına bıraktığı askerlerinden dolayı endişe duymaya başlamış, ve babasının öğütlerini dinlemediği için pişmanlık duymuş. Kaygıları, genç evsahibinin kim olduğunu ve kendisinin nerede bulunduğunu bilmemesinden dolayı daha da artmış. Ve bu durumda şairin şu dizelerini okumaya başlamış:

Metanetimi ve cesaretimi yitirdiysem eğer, hatam önemli değildir; çünkü pek çok şey beni kandırmış ve bana ihanet etmiştir!

Ey dostlarım, beni derdimden, tüm gücümü, tüm sevincimi yitirten bu dertten kurtarın!"

İşte kalbim aşk yolunda şaşırmış; şaşırmış ve tükenmiş. Tükenmiş evet; ve ben, felaketimi kime haykırayım, bilemiyorum!

Şarkân, bu dizeleri okuyup bitirince, uyuyakalmış ve ancak sabahleyin uyanmış ve uyandığında hanımlarını çevrelemiş, aylar gibi yirmi genç kızın oluşturduğu bir güzeller topluluğunun salona girdiğini görmüş; genç kız onların ortasındaymış ve sanki yıldızlar ortasındaki aya benziyormuş. Üzeri desen ve figürlerle işlenmiş şahane ipek kumaşlarla bürülü imiş, boyu daha ince ve kumaşları sıkan kemerle kalçaları daha görkemli görünüyormuş, ve bu kemer altın tellerden örülmüş imiş, üzeri de elmas taşlarla kaplıymış; öyle ki, bu kalça ve bu usul boyla pırıl pırıl bir kristal kitle içinde narin, gümüş bir dal gibiymiş. Göğüsleri de dik ve mağrur görünüyormuş. Saçlarına gelince, her türlü değerli taşlarla karıştırılmış incilerden örülmüş bir fileyle sarılı imiş. Sağında solunda giysilerinin eteğini tutmuş yirmi genç kız arasında salınarak göz kamaştıran bir edayla yürüyormuş.

Bunu gören Şarkân'ın heyecandan aklı başından firlar gibi olmuş; askerlerini de, veziri de, babasının öğütlerini de unutmuş, ve iki ayağı üzerinde dikelip bu denli güzelliklerle büyülenerek şu dizeleri okumuş:

> *Bacakları ağır, engin, dengeli; bedeni yumuşak ve narin; boynu tatlı, kaygan ve parlak.*
>
> *Ey güzeller güzeli, içinde hazineler gizliyorsun! Benimse ışık geçirmeyen her şeyi delmesini bilen gözlerim var!*[11]

11 Mardrus'ün İngilizce'ye çevirisinde, bu dizeler çok daha güzel bir anlatım değeri kazanmıştır: “I have those eyes of magic fire / That pierce through silk / To find desire. Blancing hips, like sailing ships, / Dimpled and dancing and white as milk; / Wavering breasts / With crimson crests, / Like golden birds that shake their nests! (İpeği delen sihirli ateşten oluşmuş gözlerim var – Arzuyu bulmak için – Sallanan kalçalar – Tıpkı yelken açmış gemiler gibi – Kırmızı uçlu dalgalanan göğüsler – Yuvalarını sarsan altın kuşlar gibi!) (Ç.)

Bunu duyan genç kız onun yanına gelmiş ve ona uzun uzun bakmış. Sonra ansızın ona "Sen Şarkân'sın! Hiç kuşkum yok! Ey Ömer-ün-Neman'ın oğlu Şarkân! Ey yiğit, ey yüce gönüllü kişi! Bu meydanı aydınlatıyor ve buraya onur veriyorsun! Söyle ey Şarkân, gecen sakin ve iyi geçti mi? Söyle bana ve de özellikle başka türlü görünmeye çalışma! Bırak yalanları yalan ustaları kıvırsın! Yalan hükmedenlerin kârı değildir, özellikle de hükmedenler arasında en büyüklerinin!" demiş.

Şarkân bu sözleri duyunca, inkâr etmenin kendisine hiçbir yararı olmayacağını anlamış ve ”Ey sen, en tatlı varlık! Evet, ben Ömer-ün-Neman'ın oğlu Şarkân'ım! Aslında ben, savunmasız ve kahırlar içinde beni senin ellerine fırlatan bahttan acı çeken biriyim, Bana keyfince ve arzunca istediğini yap, ey siyah gözlü meçhule!" diyerek yanıt vermiş. Bunun üzerine "meçhule" bir an için gözlerini yere eğmiş; sonra da Şarkân'a bakarak, ona "Ruhunu yatıştır, bakışlarını tatlılaştır! Konuğum olduğunu ve aramızda ekmek ve tuz olduğunu unuttun mu yoksa? Dahası, aramızda geçen dostça görüşmeleri hatırlamıyor musun? Bundan dolayı artık benim korumam altındasın ve bağlılığım sana yarar sağlayacaktır. Artık korkma! Çünkü Mesih aşkına! Bütün âlem sana karşı çıksa da, can tenimden ayrılmadıkça, seni savunmak için çaba göstereceğim!" demiş. Bunu söyledikten sonra da, kibar bir salınışla Şarkân'ın yanına gelmiş ve tatlı bir gülümsemeyle onunla konuşmaya başlamış. Sonra esirelerinden birini çağırarak onunla Rumca görüşmüş; esire çıkıp biraz sonra başlarının üzerinde çeşitli yiyeceklerle donanmış büyük siniler taşıyan hizmetkârlarla geri dönmüş; bunlardan kimileri de her çeşitten içki sürahisi ve testi taşıyorlarmış. Ama Şarkân, bu yiyeceklere dokunmakta kararsızlık göstermiş ve genç kız bunun farkına varınca ona, "Ey Şarkân, kararsızsın! Bir ihanetten korkuyorsun galiba! Bilmez misin ki, istesem, dünden bu yana se-

nin yaşamını çoktan sona erdirirdim!" demiş. Sonra da, ilkin kendisi el uzatarak her tabaktan birer lokma almış. Şarkân kuşkularından dolayı utanmış, sonra da doyuncaya kadar onunla birlikte yemeyi sürdürmüş. Bunu izleyerek, eller yıkandıktan sonra, altın, gümüş ve kristal kaplar içinde çiçekler ve içecekler getirmişler; bunlar her renkten ve her çeşidin en iyilerinden imiş. Bunu gören genç kız, ilkin kendisi bir altın kupa doldurmuş ve içmiş, sonra bunu yeniden doldurarak Şarkân'a sunmuş, o da bunu alıp içmiş. Kız ona "Ey Müslüman, yaşamın ne denli kolay ve hoş yanları olduğunu görüyorsun!" demiş.

Anlatısının tam burasında Şehrazat, günün belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Kırk Dokuzuncu Gece Olunca

Yeniden söze boşlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, genç meçhule Şarkân'a, "Ey Müslüman, yaşamın ne denli kolay ve hoş yanları olduğunu görüyorsun!" demiş. Sonra ikisi birden, aynı tarzda, içki zihinlerini bulandırıncaya ve aşk Şarkân'ın yüreğine işleyesiye kadar içmeyi sürdürmüşler. Bunun üzerine genç kız, Mercane adlı gözde bir hizmetçisine, "Ey Mercane, koş bize eğlenecek çalgılar getir!" demiş. Mercane de "İşittim ve itaat ettim!" diyerek yanıt vermiş. Bir an için ortadan kaybolmuş, sonra da Şam Udu, Acem harpı, Tatar sazı ve Mısır kitarası taşıyan kızlarla geri dönmüş. Genç kız udu eline almış, ustaca akordunu yaptıktan sonra, halılann üzerine oturmuş üç kızın eşliğinde meltemden daha tatlı ve kaynak sularından da hoş ve zevk dolu bir sesle şu şarkıyı okumuş:

Ey katı yürekli sevgili, kaç kişinin gözlerinin kurbanı olduğunu biliyor musun, acaba? Bakışlarının fırlattığı oklar kaç yüreğin kanını dökmüştür, biliyor musun?

Ama gözlerin uğrunda acı çeken yürekler ne denli mutluysa, aşkına esir düşenler onlardan bin kez daha mutludur!

Şarkı bitince kız susmuş. Bunun üzerine, daha ağır aksak bir sesle, sazlardan birini çalan bir genç kız, Şarkân'ın ne olduğunu bilemediği Rumca bir şarkı okumaya başlamış, Ve genç hanımı, zaman zaman aynı tonda ona karşılık vermiş. Birinin bırakıp ötekinin aldığı bu karşılıklı söylenen hazin şarkı, sanki bir flütün bağrından kopmuşçasına tatlıymış. Genç kız, Şarkân'a "Ey Müslüman, bu şarkıyı anladın mı?" diye sormuş. Şarkân da, "Gerçeği söylemek gerekirse, sözlerinden hiçbir şey anlamadım, fakat müziği ve ritmi beni çok etkiledi, ve gülen dişlerin parlaklığı ve çalgıda dolaşan parmakların çevikliği beni sınırsız mutlandırdı" demiş. Kız bunu duyunca gülmüş ve Şarkân'a "Peki, Şarkân ben sana bir Arap şarkısı söylersem, ne yaparsın, ha? Söyle bakayım ne yaparsın?" diye yanıt vermiş. O zaman kız udunun tonunu ve ritmini değiştirmiş; bir iki mızrap vurduktan sonra, şairin şu dizelerini şarkı halinde söylemiş:

Ayrılığın tadı acıdır! Öyleyken sabırlı olmayı da öğreten odur!

Üç şeyden birini seçmemi istedi benden: uzaklaşma, ayrılma, terk edilme... Üçü de korkutucudur oysa...

Bana egemen olan güzel bir varlığın aşkıyla böylesine erimişken, nasıl bu denli katı deneylere boyun eğmemi ve seçmemi ister ki benden?

Şarkân bu şarkıyı işitince ve zaten pek çok içki de içmiş bulunduğundan, tam anlamıyla sarhoş olmuş ve kendinden geçmiş. Yeniden kendine geldiğinde, genç kızın orada bulunmadığını fark etmiş. Esirelere sorup şu yanıtı almış: "Uyumak için kendi dairesine çekildi, baksana gece oldu!" Şarkân, buna çok kırılmışsa da, tam tersine, onlara "Allah onu muhafaza buyursun!" demiş. Ama ertesi sabah, gözde esire Mercane, uyanır uyanmaz onu almaya gelmiş ve doğruca hanımının dairesine götürmüş. Tam eşiği geçerken, Şarkân, kendisine hoş geldin der gibi, çalgılarla şarkılarla karşılanmış. Üstüne inci ve değerli taşlar kakılmış som fildişi bir kapıdan içeri girmiş; ve her yanı Horasan'ın ipek halılarıyla kaplı bir salonda bulunduğunu görmüş; bu salon, büyük pencerelerden gelen ışıklarla aydınlanıyor, bu pencereler de gür çiçekler ağaçlar ve akarsularla donanmış bir bahçeye bakıyormuş. Duvarların önüne dizilmiş ve sanki canlıymış gibi giydirilmiş heykeller varmış, ve bunlar gizli bir tertiple şaşırtıcı bir tarzda kol ve bacak oynatıp canlı âdemoğulları gibi şarkı söyleyip konuşuyorlarmış.

Ev sahibesi Şarkân'ı görünce, ayağa kalkmış ve yanına gelerek onu elinden tutup yanına oturtmuş ve ona ilgiyle geceyi nasıl geçirdiğini sormuş, sonra başka sorular da sormuş; bunlara Şarkân uygun yanıtlar vermiş. Sonra konuşmaya başlamışlar, kız Şarkân'a "Şairlerin âşıklara ve aşk esirlerine dair söylediği şiirleri biliyor musun?" diye sormuş; o da "Evet, hanımım, bazılarını bilirim" demiş. Kız da "Onları işitmek isterdim" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Şarkân, "İşte örneğin ince ruhlu Kusair'in

sevdiceği İzzet'in üstün güzelliği hakkında söyledikleri:

Oh hayır! İzzet'in büyülü yanlarını asla dile getiremem! İzzet'e olan aşkımı sözle tanımlayamam! Zaten bunları dile getirmeyeyim diye bana o kadar çok yeminler ettirmiş ve de o kadar çok vaatlerde bulunmuştur ki! Ama onun büyülü yanlarını bir bilseydiniz! Çile çekenler toza bulanıp ağlarlar ve aşk acılarından sakınırlar kendilerini; ama benim tanıdığım cıvıltıları işitseydiler, koşar gelir, İzzet'in önünde diz çökerek ona taparlardı! Ah! Eğer İzzet'in büyülü yanlarını bilseydiler!

Genç kız, "Gerçekte, güzel söz söyleme sanatı ona Allah vergisidir. Bu Kusair'in şöyle bir eklemesi de vardır" demiş:

Eğer İzzet, ona ve onun güzelliğine yaraşır bir yargıç önüne sabahın tatlı güneşini rakibi olarak getirse, kuşkusuz yargıcın hak verdiği İzzet olurdu! Bununla birlikte, benim önümde kimi kadınlar İzzet'in güzelliğinin ayrıntıları üzerine eleştiri yapmaya yeltendiler. Allah onları utandırsın ve yanaklarını İzzet'in ayağının çiğnediği halılara dönüştürsün!

Ve konutun genç hanımı, "Bu İzzet ne çok sevilmiş! Ve sen Emir Şarkân, eğer Cemil'in bu İzzet hakkında söylediklerini hatırlıyorsan, bize onları söylemek nezaketini de gösterir misin?" sözlerini de eklemiş. Şarkân da "Cemil'in onun hakkında söylediklerinden gerçekte ancak şu kıtayı hatırlıyorum" demiş:

Ey güzel kandırıcı, sen sadece benim ölümümü istiyorsun! Ve tüm arzum orada tükeniyor! Böyle de olsa, her şeye karşın, kabilenin tüm kızları içinde istediğim tek kişi sensin!

Ve Şarkân "Çünkü, bilmem anlıyor musun, ey sultanım, ben aynen Cemil'in durumundayım şimdi! Sen de bakışların altında benim ölmemi isteyen İzzet gibisin!" diye eklemiş. Bu sözleri duyunca genç kız gülümsemiş, ama hiçbir şey söylememiş. Ve sabah oluncaya kadar içmeyi sürdürmüşler. Bu durumda kız kalkmış ve ortadan yok olmuş. Şarkân da o geceyi yine yatağında tek başına geçirmiş. Ama sabah olunca, hizmetçiler, her zaman olduğu gibi, onu çalgılarının sesleri ve teflerinin vuruşlarıyla almaya gelmişler; önünde dize gelip yer öptükten sonra, ona "Bizden, seni bekleyen hanımımızın yanına birlikte gitmek lütfunu esirgeme!" demişler. Bunun üzerine Şarkân, ayağa kalkmış, çalgılarını çalan ve teflerini çırpan esirelerle birlikte odasından çıkmış ve ilkinden de harika bir başka salona götürülmüş; heykellerin dışında buranın duvarlarında hayvan ve kuşların çizildiği tablolar ve de tüm tanımlamaların ötesinde başlıca değerli eşya varmış. Şarkân gördüklerinin etkisiyle hayranlık duymuş ve şu dizeler dudaklarından dökülmüş:

Yedi yıldızlı Süreyya'nın altın meyveleri arasında yükselen yıldızı koparacağım.

Gümüşlü şafakların habercisi soylu incidir o, takım yıldızların altın tanesidir!

Bir şu gözesidir o, gümüş köpüklü sular akıtan; canlı yanakların pembe gülü; yanan bir yakut, altından bir simadır!

Gözleri! Koyu menekşe rengindedir, mavi sürmeyle çevrili o güzelim gözleri!

Bunu duyan genç kız yerinden kalkmış, Şarkân'ın yanına gelerek elinden tutmuş ve yanına oturtarak ona "Emir Şarkân, kuşkusuz sen satranç oynamasını bilirsin!" demiş. Şarkân da, "Kuşkusuz sultanım, ama lütfedin! Şairin sızlandığı şeyi yapmayın bana" demiş.

Boşuna konuşuyorum! Aşkla öğütülmüşken, mutlu ağzıyla susuzluğumu gideremiyorum; oysa dudaklarının bir dokunuşuyla yeniden hayata dönebilirim!

Beni savsaklıyor ya da aldırış etmiyor değil; beni oyalamak için de satranç tahtasını getirmiyor, ama ruhumun oyalanmak istediği asıl satranç onun gönlü değil mi?

Ve zaten, gözlerinin derinliklerinde yitip gitmiş ve ciğerime işleyen bakışlarının oyununa yenilmişken, başımı nasıl dik tutabilirim?[12]

Ama genç kız, gülerek satranç tahtasını ileri sürmüş ve oyun başlamış. Şarkân, kendisine her sıra geldiğinde, kızın yüzüne dalıp gidiyor; ve hep tersine: filin yerine atı, atın yerine fili koyarak oynuyormuş. Bunun farkına varan kız, gülerek ona "Me-

12 "*Satrancı nasıl izleyebilirim*" anlamında (Ç.)

sih aşkına! Sen ne marifetli oyuncuymuşsun öyle!" diyerek takılmış. O da, "Oh, bu daha birinci parti! Genellikle pek önemli sayılmaz!" diye yanıt vermiş. Oyun için taşları yeniden dizmişler. Ama kız ikinci kez de kazanmış, sonra üçüncü, dördüncü ve beşinci kez de... Sonra da Şarkân'a, "Ey efendim, sen bütün oyunları kaybettin!" demiş. O da "Ey sultanım, senin gibi bir rakibe yenilmek zaferdir!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine genç kız sofra örtüsünü serdirmiş, yemek yenmiş, sonra da el yıkanmış, en sonunda da her türden içki içilmiş. Bunun üzerine genç kız eline bir harp almış ve harp çalmakta çok usta olduğundan, ağır ve bağımsız birkaç notayla peşrev yaptıktan sonra şu dizeleri okumuş:

İnsan bahtından asla kaçamaz, ister açık ister gizli olsun! İster yüzü rahat, ister sarkık olsun! Öyleyse her şeyi unut dostum!

Ve güzelliğe iç, eğer yapabilirsen! Yaşama iç! Ben, yeryüzünde hiçbir erkeğin kayıtsızca bakamayacağı kadar yaşayan bir güzelliğin!

Kız susmuş ve sadece kristal parmaklarının dokunduğu harp ses vermiş. Ve Şarkân hayran, sonsuz arzular içinde kaybolduğunu duyumsamış. Bunun üzerine, yeni bir peşrevden sonra kız şu dizeleri okumuş:

Pek içten olmayan bir dostluk sadece ayrılığın acısını getirir.

Yeryüzünü terk etmek zorunda kaldığı zaman güneş bile sararır.

Ama bu şarkı söylenip henüz bitmişken, dışarıdan müthiş gürültüler ve haykırışlar duymuşlar; bakıp görmüşler ki, ellerinde yalın kılıçlarıyla büyük bir Hristiyan savaşçı topluluğu yaklaşmakta ve "İşte elimize düştün Şarkân ve işte senin kahrolacağın gün geldi!" diye haykırmaktaymış. Şarkân bu sözleri duyunca, ilkin ihanete uğradığını sanmış ve kuşkuları genç kız üzerinde toplanmış ve ondan yana dönüp sitemlerde bulunmak üzere iken onun, sapsarı kesilmiş, dışarı fırlayarak, savaşçıların karşısına çıkıp, onlara "Ne istiyorsunuz?" diye haykırdığını duymuş. Bunun üzerine topluluğun başında bulunan komutan ilerlemiş, önünde eğilip yer öptükten sonra, ona, "Ey şanlı ecemiz! Efendimiz Abriza![13] Suların incileri arasında en parlağı olan sen, bu manastıra girip huzurunuzda bulunan kimsenin kim olduğunu bilmiyor musun?" demiş. Bunun üzerine Abriza Ece, onlara "Siz kimden söz ediyorsunuz?" diye sormuş. Onlar da "Yiğitlerin efendisi, kentlerin yıkıcısı, Ömer-ün-Neman'ın müthiş oğlu Şarkân'dan söz ediyoruz. O ki, yıkılmadık tek bir kule bile bırakmamış, yerle bir etmedik bir kale bile bağışlamamıştır. Dolayısıyla ey Abriza Ece, babanız ve efendimiz Kral Hardobyos, kenti Kayseriyye'de, yaşlı Felaketler Anası'nın ağzından Emir Şarkân'ın burada bulunduğunu öğrenmiş. Çünkü Felaketler Anası, krala Şarkân'ı ormanda, manastıra doğru yürürken gördüğünü söyledi. Böylece, ey ecemiz, arslanı kendi ağına düşürerek Müslüman ordusu karşısında kazanacağımız zaferimizin nedeni olarak bü-

13 Arapça metinlerde ve bazı Türkçe metinlerde Ebrize olarak geçmektedir (Ç.)

yük yarar gösterdin!" diye yanıt vermişler.

Bu sözleri duyunca, Kayseriyye'nin hakimi Kral Hardobyos'un kızı genç Ece Abriza, savaşçıların komutanına hiddetle bakmış ve ona, "Söyle bakayım senin adın ne?" diye sormuş. Komutan da "Yurttaş Kaşerda'nın oğlu Masura'nın oğlu Masura köleniz!" diye yanıt vermiş. Kız ona, "Nasıl oluyor da, sen ey saygısız Masura, bana haber vermeden ve izin almadan bu manastıra girebiliyorsun?" diye sormuş. O da, "Ey efendim, beni hiçbir kapıcı engellemedi, aksine, hepsi beni sizin dairenize kadar getirdi. Ve şimdi babanız kralın emrine uyarak Müslümanlar arasında en korkunç savaşçı olan bu Şarkân'ı bize vermenizi bekliyoruz!" demiş. Bunun üzerine Abriza Ece, "Sen ne söylüyorsun? Sen yaşlı Felaketler Anası'nın ihanetle dolu bir yalancı olduğunu bilmez misin? Mesih aşkına! Evet benim yanımda, burada, bir erkek var, ancak senin sözünü ettiğin Şarkân olmaktan ne kadar uzak! Bu, bizden misafir edilmek dileyen bir yabancıdır; biz de kendisini geniş bir yürekle misafir ettik. Ve zaten bu yabancı Şarkân olsa bile, misafir etmenin yüklediği görevler onu yeryüzünde herkese karşı savunmamı gerektirmez mi? Bana hiç kimse, '*Abriza, aralarında ekmek ve tuz hakkı doğduktan sonra misafirine ihanet etti*' diyemez. Bundan dolayı sana ey yurttaş Masura, gidip kral babamı bularak, önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra, yaşlı Felaketler Anası'nın yalan söyleyip kendisini aldattığını bildirmekten başka yapacak şey kalmıyor!" demiş. Yurttaş Masura, "Abriza Ece, babanız Kral Hardobyos'un yanına yakalanmasını emrettiği kişiyi birlikte götürmedikçe dönemem!" diye yanıt vermiş. Bunu duyan Ece, hiddetlenerek "Sen ne demek istiyorsun, ey asker? Sen elinden geldiğince dövüşmekle görevlisin! Madem ki dövüşmek için sana para ödeniyor!.. Ama seni ilgilendirmeyen şeylere burnunu sokmaktan vazgeç! Zaten, Şarkân'a, bu yabancının Şarkân olduğunu düşü-

nerek saldırmaya cesaret edersen, bunu hayatın ve burada seninle birlikte bulunan tüm savaşçıların hayatı pahasına ödersin! İşte kılıcı ve kalkanıyla onu buraya getiriyorum" demiş. Yurttaş Masura, "Felaket! Senin gazabından kurtulsam, kralın hiddetinden yakamı sıyıramam! Oysa eğer Şarkân burada ise, onu savaşçılarımla hemen yakalar ve boynu eğik bir esir olarak baban Kayseriyye Kralı'nın ellerine teslim ederim!" demiş. Bunu duyan Abriza, ona "Bir savaşçıya yakışmayacak kadar çok konuşuyorsun, ey Yurttaş Masura! Ve sözlerin küstahlık ve kendini beğenmişlikle dolu! Burada tek kişiye karşı yüz savaşçıyla bulunduğunu unutuyor musun? Eğer yurttaşlık haysiyetin seni gerekli cesaretle donatmışsa, onunla teke tek savaşmak zorundasın! Yenilirsen, yerini bir başkası alır ve onunla dövüşür ve bu böylece Şarkân yenilip elinize geçesiye kadar sürer gider! Böylece içinizden kimin yiğit olduğu da ortaya çıkar!" demiş.

Fakat anlatısının tam bu anında Şehrazat, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ancak Ellinci Gece Olunca

Yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, genç Ece Abriza "Ve hepinizin içinde kimin yiğit olduğunu görürüz!" demiş. Yurttaş Masura da, "Mesih aşkına! Doğru söylüyorsun! Öyleyse dövüş alanına ilk çıkan ben olayım!" demiş. Kız da "Bekle biraz, gidip kendisine bildireyim ve görüşünü alayım! Kabul ederse, mesele bitmiştir; reddederse, onurlu ve korunan misafirim olarak durumunu sürdürecektir" demiş. Ve Abriza aceleyle gidip Şarkân'ı bulmuş ve kendisinin kini olduğunu belli etmeden olup biteni anlatmış. O zaman Şarkân, genç kızın davranışları hakkında ne denli yanlış

değerlendirmeler yaptığını anlamış ve kendi kendini iki bakımdan suçlamış: Genç kızın hakkında yanlış düşündüğü ve düşünmeksizin kendini Rum ülkelerine atmış bulunduğu için... Sonra da, "Ey sultanım, ben hiç böyle teke tek dövüşme âdetini edinmedim, hep on kişiye karşı dövüşürüm; dövüşten benim anladığım tarz budur" demiş, ve bunu dedikten sonra iki ayağı üzerine sıçrayarak Hristiyan savaşçıların karşısına çıkmış. Elinde de kılıcı ve kalkanı varmış.

Yurttaş Masura, Şarkân'ın yaklaştığını görünce, bir sıçrayışta yanına gelmiş ve saldırıya girişmiş. Ama Şarkân bu saldırıyı savuşturmuş ve rakibinin üzerine bir arslan gibi atılmış ve kılıcıyla rakibinin omzuna öyle bir darbe indirmiş ki, parlak kılıcı boydan boya rakibinin bedenini yarıp bağırsaklarını delerek kalçasından dışarı uğramış.

Bunu görünce, Şarkân'ın değeri genç ecenin gözünde daha da artmış ve kendi kendine, "İşte, ormanda dövüşebileceğim gerçek bir yiğit!" diye düşünmüş. Sonra dövüşçülere dönmüş ve onlara "Dövüşü sürdürmek için ne bekliyorsunuz? Yurttaşın ölümünün Öcünü almak istemiyor musunuz yoksa?" diye haykırmış. Bunun üzerine korkunç görünüşlü ve yüzü gücünü dışarıya vuran dev gibi bir güreşçi iri adımlarla ortaya çıkmış; bu savaşçı Yurttaş Masura'nın kardeşi imiş; ama Şarkân onun gösteriş yapmasına zaman bırakmadan, omzuna indirdiği bir darbeyle yine yarıp bağırsaklarını dökerek kılıcını kasığından çıkartmış. Bunu izleyerek, birer birer öteki savaşçılar da ilerlemişler; ama Şarkân hepsini aynı tarzda haklamış ve kılıcı, başlarında uçurma oyunları yapmış. Böylece bunlardan ellisini öldürmüş. Geri kalan ellisi de arkadaşlarının başına gelenleri görünce, toplânıp biraraya gelmişler ve hep birlikte Şarkân'a saldırmışlar, fakat onlara da olacak olmuş; Şarkân tarafından taştan daha sert bir yürekle karşılanmış ve değirmen taşı altında ezilen taneler gibi ezilerek ruh-

ları bedenlerinden sonsuza dek ayrılmış.

Bunun üzerine Abriza Ece, hizmetçilerine, "Manastırda hâlâ başka erkekler var mı?" diye haykırmış. Onlar da " Kapıcılardan başka adam kalmadı" yanıtını vermişler. Bunun üzerine Abriza Ece, Şarkân'a doğru ilerlemiş, onu kollarına alarak ateşli öpüşlerle öpmüş, sonra ölüleri saydırmış, seksen adet olduklarını saptamışlar; diğer yirmi savaşçıya gelince, yaralanmalarına karşın kaçıp gözden kayboldukları anlaşılmış. Bunun üzerine Şarkân, kılıcının keskin tarafındaki kanı silmiş ve Abriza tarafından manastıra götürülürken şu yiğitlemenin dizelerini okumuş:

Yiğitlik günümde, benim ile dövüşmek için bir topluluk öfkeyle bana saldırdı. Ama ölüp başıboş kalan doru atlarını arslanlar, kardeşlerim arslanlar, parçaladı! Haydi delikanlılar, istiyorsanız, gelin beni giysilerimin ağırlığından kurtarın! Yiğitlik günümde, geçip giderken yoluma çıkan tüm bu savaşçılar, şimdi çölümün yakıcı toprağında uzanmış yatıyorlar!

Manastırın büyük salonuna geldiklerinde, genç Abriza, zevkten sevinç içinde, Şarkân'ın elini tutmuş ve onu dudaklarına götürmüş, sonra giysisini kaldırmış ve altından vücudunu sıkı sıkıya saran örme zırha bağlı halis Hint çeliğinden yapılmış bir kılıç belirmiş; şaşırıp kalan Şarkân, "Ey sultanım, bu örme zırh ve bu kılıcın bulundurulma nedeni nedir?" diye sormuş; kız da "Ey Şarkân, sen dövüşünün en ateşli safhasını sürdürürken, gidip acele bunları donanarak yardımına koşmayı düşündüm, ama kolumun yardımına senin hiç ihtiyacın olmadı!" demiş.

Sonra Abriza Ece, manastırın kapıcılarını çağırtmış ve onlara, "Nasıl oldu da benim haberim olmadan kralın adamlarının içeri sızmasına izin verdiniz!" diye sormuş; onlar da, "Kralın adamlarının, özellikle başlarında büyük yurttaşlardan biri bulundukça, içeri girmeleri için izin almak âdetten değildir" diye yanıt vermişler. O zaman ece, "Sizden beni utanca düşürmek istediğiniz ve misafirimi öldürtmek niyetinde olduğunuz hakkında kuşkularım var" demiş ve Şarkân'dan bunların kafasını uçurması için ricada bulunmuş; Şarkân da onların kafalarını uçurmuş. Bunun üzerine Abriza, öteki kölelerine dönüp, "Bundan daha da kötü bir cezayı hakketmişlerdi!" demiş. Sonra Şarkân'a dönüp ona "İşte ey Şarkân, bu âna kadar sana açıklamadığım bir şeyi açıklıyorum!" deyip sözünü şöyle sürdürmüş:

"Bil ki ey Şarkân, ben, Kayseriyye hükümdarı Hardobyos'un tek kızıyım, adım da Abriza'dır. Ve de babamın sütanası olan ve sarayda sözü dinlenen ve korkulan acımasız Felâketler Anası benim düşmanımdır. Benimle onun arasındaki bu düşmanlığın nedenini de sana anlatmaktan beni bağışlayacağını umarım. Çünkü ayrıntılara kuşkusuz zamanla öğreneceğin bu öyküye kimi genç kızlar karışmıştır. Bundan dolayı Felaketler Anası'nın beni kahretmek için her fırsatı değerlendireceğinden kuşku duymuyorum; hele şimdi yurttaşların komutanı ile savaşçıların ölümüne neden olmuş bulunduğuma göre... Babama da Müslümanlar'ın davasına baş koyduğumu söyleyecektir. Böylece, benim için, tutulacak tek yol, Felaketler Anası beni sıkıştırdıkça, yurdumdan ve ana babamdan uzaklaşmaktır. Senden, buradan ayrılmama yardım etmeni, bana karşı, ben sana nasıl davrandı isem, senin de bana öyle davranmanı istiyorum, çünkü olan bitenin nedeni biraz da sensin!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Şarkân, sevinçten aklını kaçırmakta olduğunu, göğsünün ferahladığını ve bütün varlığının ışıldadığını du-

yumsamış ve "Vallahi! Canım bedenimde kaldıkça sana yaklaşmaya kim cesaret edebilir acaba? Ama sen, babandan ve öteki yakınlarından ayrılmaya dayanabilecek misin?" demiş. Kız da "Elbet dayanırım!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Şarkân ona, bunu yapabileceğine dair yemin ettirmiş; Abriza yemin verip "Şimdi yüreğim ferahladı. Ama senden istediğim bir şey daha var" diye eklemiş. Şarkân "Nedir?" diye sorunca, "Tüm askerlerinle birlikte, kendi yurduna, Bağdat'a dönmen!" demiş. Şarkân "Ey Sultanım, babam Ömer-ün-Neman beni Rum ülkelerine baban ile savaşmam ve onu yenmem için gönderdi. Çünkü Konstantiniyye kralı Afridonyos bu konuda bizden yardım istemişti. Zira baban, kendisine ait zenginliklerle, genç esirelerle dolu ve sihirli erdemleri olan üç değerli mücevheri de taşıyan üç gemiyi zaptetmiş!" yanıtını vermiş. Bunu duyan Abriza, "Ruhunu yatıştır ve bakışlarını yumuşat! Çünkü şimdi sana Kral Afridonyos ile düşmanlığımızın gerçek öyküsünü anlatacağım!" demiş:

Biz Hristiyan Rumlar'ın, bu manastırda her yıl kutladığımız bir şenliği vardır. Ve her yıl, belli bir tarihte, tüm Hristiyan krallar bütün ülkelerden gelerek burada toplanırlar; onlarla birlikte tüm soylular ile tüm büyük tacirler de gelirler, krallar ile öteki ziyaretçilerin karıları ve kızları da gelirler; bu şenlik yedi gün sürer. Yılın birinde gelen ziyaretçiler arasında Konstantiniyye hükümdarı Afridonyos'un kızı da vardı; şimdi babanız Ömer-ün-Neman'ın cariyelerinden olan ve ona bir de erkek evlat veren Sofia idi bu kız. Ama o sırada henüz genç bir kızdı.

Şenlik sona erince, ayrılış günü olan yedinci gün, Sofia, "Konstantiniyye'ye kara yoluyla dönmek istemiyorum, deniz yoluyla döneceğim!" dedi. Bunun üzerine kendisi için bir gemi hazırlandı, arkadaşlarıyla birlikte gemiye bindi; kendisine ait tüm eşyalar da yüklendi, yelken açıp ayrıldılar.

Ancak gemi, yola çıkar çıkmaz ters rüzgârlar esmeye başlamış ve gemi rotasını kaybetmiş. Her halde Tanrı öyle istemiş olacak ki, o sularda bulunan ve içi Kâfur Adası'nın Hristiyanlarından beş yüz Frenk[14] ile dolu bir gemi bulunuyormuş; bunların hepsi de silahlı ve zırha bürünmüş imiş, ve yağmada bulunmak için denize açıldıklarından beri böylesi bir fırsat gözlüyorlarmış. İçinde Sofia'nın bulunduğu gemiyi görür görmez, ona yaklaşmışlar ve ahırda kancalarını atarak gemiyi zaptetmişler; sonra onu da yedeğe alıp yelken açmışlar. Ama, o sırada müthiş bir fırtına kopmuş ve onları yollarını şaşırtarak bizim kıyılarımıza atmış. Bunu gören adamlarımız onların üzerine atıldılar, korsanları öldürdüler; bu kez de bizimkiler aralarında Sofia'nın da bulunduğu altmış genç kızı ve gemide bulunan serveti ele geçirdiler. Sonra da, altmış genç kızı armağan olarak babama sundular; serveti kendilerine sakladılar. Bunun üzerine babam, kendisi için on genç kız seçip geri kalanını maiyetine dağıttı. Ve elinde bulunan on genç kızdan en güzel beşini ayırarak baban Ömer-ün-Neman'a gönderdi; bunların arasında Afridonyos'un kızı Sofia da vardı; ama bundan bizim haberimiz yoktu; ne kendisi ne de bir başkası onun adını ve durumunu bize açıklamıştı. Ve böylece ey Şarkân, Sofia baban Ömer-ün-Neman'ın cariyesi oldu; Sofia ile birlikte ipekliler, yünlü kumaşlar ve Yunan işi gergef[15] işlemeler gibi başka birçok şey de yollamıştı.

Ancak bu yılın başında hükümdar babam, Sofia'nın babası Kral Afridonyos'tan bir mektup aldı. Bu mektupta, burada tekrarlamayacağım hakaretler yazılı idi; ama şu satırlar özellikle önem taşıyordu:

---

14 *Frenk (Efrengi):* Müslümanlar'ın Fransızlar'ı göz önünde tutarak, tüm Avrupalılar'a verdiği ad (M.)

15 *Gergef:* Çember biçiminde, işlemeyi kolaylaştırmak için kullanılan kasnak.

İki yıl önce korsanlar eliyle, aralarında kızım Sofia'nın da bulunduğu altmış genç kızı zaptetmişsin; bunu ancak şimdi öğrendim. Sen ise ey Kral Hardobyos, bunu bana asla bildirmedin! Bu, bence, gerek bana, gerekse yakınlarıma en büyük hakaret ve en büyük lekedir. Benim düşmanlığımı kazanmak istemiyorsan, mektubumu alır almaz, kızım Sofia'yı dokunulmamış olarak ve beden bütünlüğü içinde bana göndermelisin! Aksi takdirde, onu göndermekten kaçındığın için, layık olduğun muameleyi göreceksin! Ve sana karşı hiddetimin ve hıncımın gereği korkunç misillemeler yapılacaktır!

Babam bu mektubu alınca, büyük bir şaşkınlığa ve büyük bir heyecana kapıldı; çünkü genç Sofia, armağan olarak baban Ömer-ün-Neman'a yollanmış bulunuyordu; ve dokunulmamış ve beden bütünlüğü içinde olması da mümkün bulunmadığından ve esasen hükümdar Ömer-ün-Neman'dan bir de çocuğu bulunduğundan, konunun arzettiği güçlük bakımından Kral Afridonyos'un isteğinin yerine getirilmesi mümkün değildi.

Bunun bizim için ne denli bir felaket olduğunu o anda anladık. Ve babam, Kral Afridonyos'a bir mektup yazarak durumu açıklamaktan ve Sofia'nın kimliğini bilememiş olmasından dolayı ve bunu binlerce yeminle destekleyerek özürler dilemekten başka çözüm yolu bulamadı.

Babamın mektubunu alınca Kral Afridonyos tanımlaması imkânsız bir hiddete kapılmış, hop oturup hop kalkmış, kaynayıp coşmuş. Bütün Hristiyan krallarının evlenmeye can attığı kızının bir Müslüman'ın esirleri arasında olması ve onun arzularına boyun eğmesi ve de evlilik sözleşmesi olmadan, onun yatağına

mahkûm bulunması mümkün müdür? Ama, "Mesih üzerine yemin ederim ki, bunca kadının doyumsuz binicisi bu Müslüman'dan, Doğu'da ve Batı'da uzun yıllar sözü edilecek bir intikam alacağım!" demiş.

İşte bu böylece, Kral Afridonyos, babana zengin armağanlar ile elçiler göndermeyi ve ondan yardım istemeyi düşünmüş. Ama, ey Şarkân gerçekte, asıl maksadı, bu yoldan seni ve on bin atlı askerini bir tuzağa düşürüp önceden tasarladığı intikamı almaktır.

Şimdi, bunca erdemin bağlı bulunduğu üç değerli taşa gelince, bunlar elimizdedir. Aslında bunlar Sofia'ya ait olup sonradan korsanların, daha sonra da babamın eline geçti ve o da bana armağan etti. Yani şimdi bunlar benim elimdedir ve sana bunları göstereceğim. Ama şu an için senin askerlerinin yanına dönüp, sizler için tüm haberleşme imkânları kesilip Konstantiniyye Kralı'nın ağına düşmeden önce hep birlikte Bağdat yolunu tutmanız gerek!" demiş.

Şarkân bu sözleri işitince, Abriza'nın elini tutmuş, onu dudaklarına götürüp öpmüş ve ona "Kullarının bahtına hükmeden Tanrı'ya şükürler olsun! Beni ve savaş arkadaşlarımı kurtarmak için seni yoluma çıkardı. Ama, ey narin ve yardımsever ece, artık ben senden ayrılamam, hele bütün bu olup bitenlerden sonra... Burada yapayalnız kalmana asla dayanamam. Gel Abriza, Bağdat'a gidelim!" demiş.

Ama Abriza, biraz düşündükten sonra, ona "Ey Şarkân, ilkin sen acele yola çıkarak çadırlarının yöresinde bulunan Kral Afridonyos'un yolladığı öncüleri yakala ve onlara gerçeği itiraf ettir! Böylece sözlerimi de sınamış olursun! Ben de aradan üç gün geçmeden, sana ulaşacağım; Bağdat'a birlikte gireriz!" demiş.

Sonra ayağa kalkarak önayaklaşmış ve başını elleri arasına alarak onu öpmüş; Şarkân da onu öpmüş. Sonra da üstüne düşse taşı bile eritecek sıcak göz yaşları dökmüş. Şarkân da, onu gözü yaşlı görünce, yüreği daha fazla üzülüp kederlenmiş; o da çok ağlamış ve şu iki dizeyi okumuş:

> *Ona veda ettim, sağ elim gözyaşlarımı kuruttu, sol kolum boynuna sarıldı. Bana korku dolu "Benim, kabilemin kadınlarının gözünde saygınlığımı yitireceğimden korkma!" dedi. Ben de ona, "Yo, korkmuyorum! Çünkü veda günü zaten âşıkların ihanet günü değil midir?" dedim.*[16]

Ve Şarkân, Abriza'dan ayrılıp manastırdan çıkmış, iki kızın dizginlerini tuttuğu savaş atına binip oradan uzaklaşmış. Çelik zincirli köprüden geçmiş, ormanın ağaçları arasından geçerek ağaçlann seyreldiği bir meydanlığa ulaşmış. Oraya henüz ulaştığı sırada üç atlının karşısına çıktığını ve onu görür görmez anında dörtnal gidişi kestiklerini görmüş. Bunu görünce, bunların niyetlerinin düşmanca olabileceğini düşünerek şimşek çakan kılıcını çekmiş. Ama birden onları tanımış, onlar da Şarkân'ı tanımışlar. Çünkü bu üç atlı Vezir Den-dan ile maiyetindeki iki önemli köle imiş. Bunun üzerine üç atlı hemen canlı bir hareketle yere atlamışlar ve Şehzade Şarkân'ı saygıyla selamlamışlar, ve onun yokluğunun orduyu ne denli kedere boğduğunu anlatmışlar. Şarkân da, baştan sonuna kadar yaşadığı macerayı tüm ayrıntılarıyla

16 Mardrus'ün İngilizce'ye çevirisinde, bu şiir, "*My tears are bitter on the lips that kissis me / Though they are honey – sweet in their good -bye; / For though they mourn for me and say they miss me, / Only not all lips lie.*" (Gözyaşların beni öpen dudaklarda acıdır / O dudaklar ayrılık anında bal tadında olsalar bile; / Çünkü benim için üzülseler ve özleyeceğini söyleseler de / Dudaklar yalan sözlemez mi böyle bir günde?) şeklinde değerlendirilmiş (Ç.)

Onlara anlatmış ve yakında geleceğini söylediği Abriza Ece'nin Afridonyos'un öncülerinin tasarladığı ihanet hakkındaki sözlerini aktarmış, ve onlara "Bir ihtimal, bu öncüler, sizin yokluğunuzdan yararlanarak kaçıp ordularına bizim kendi topraklarına ayak bastığımızı söylemeye gitmişlerdir. Ve şimdi onların orduları bizimkini imha etmiş midir, kim bilir? Bundan dolayı hemen gidip askerlerimize katılalım!" demiş.

Ve hemen, atlarını dörtnal sürerek çadırların kurulduğu vadiye gelmişler; orada düzen ve sakinlik varmış, ama Kral Afridonyos'un öncüleri ortada görülmüyormuş. Bunun üzerine ordugâhı bozmuşlar ve Bağdat'a dönmek üzere yola çıkmışlar. Birkaç gün geçince, bilinen ilk sınırlara ulaşmışlar, ve böylece güvenliğe kavuşmuşlar. Ve ülkenin tüm halkı, onlara yiyecek ve atlarına yem getirmek için âdeta yarış etmiş. Orada bir süre dinlendikten sonra, yeniden yola çıkmışlar. Ama Şarkân, tüm öncü kuvvetlerin yönetimini Vezir Dendan'a bırakmış, kendine artçı olarak atlıların en seçkinleri arasından seçtiği yüz atlı ayırmış. Bir gün önce ordunun yola çıkmasını sağlamış. Bir gün sonra yüz savaşçıyla kendisi de yola koyulmuş. İki fersah ilerledikten sonra, iki yüksek dağ arasındaki çok dar bir geçide ulaşmışlar ve tam buraya ulaştıkları sırada geçidin öteki ucundan süratle yaklaşan oldukça yoğun bir tozun yükseldiğini görmüşler; bu toz dağıldığında, arslanlar kadar gözüpek, zırhları ve çelik başlıkları altında bedenleri gözden kaybolan yüz atlı belirmiş. Ve bu atlılar seslerinin olanca gücüyle, "Müslümanlar, atlarınızdan inin, atlarınızı ve silahlarınızı mesele çıkarmadan bize teslim edin! Yoksa Meryem ve Yuhanna adına ruhlarınız bedenlerinizi terk etmede gecikmeyecektir" diye haykırmışlar.

Bu sözleri duyunca Şarkân'ın gözünde dünya kararmış, sonra da hiddet şimşekleri çakmış ve yanaklarını ateş basmış; ve "Ey Hristiyan köpekleri, sınırlarımızı geçip topraklarımızı çiğnedik-

ten sonra bizi tehdit etmeye nasıl cesaret ediyorsunuz? Bununla da kalmayıp bize ağza alınmayacak sözlerle hitap ediyorsunuz, ha?" diye haykırmış. Bunu söyledikten sonra, kendi savaşçılarına "Ey iman ehli! Saldırın bu köpeklere!" diye haykırmış. Ve ilkin kendisi düşman üzerine saldırmış. Bunun üzerine Şarkân'ın yüz atlısı atlarını dört nala geçirerek yüz Frenk atlısının üzerine saldırmışlar, ve iki tarafın insan kitlesi kaya kadar sert yürekleriyle birbirine katışmışlar; çelik çeliğe sürtmüş, kılıç kılıca; çatırtı koparak darbeler yağmur gibi yağmış, beden bedene sarılmış; şahlanan atlar öteki atların üzerine tüm ağırlıklarıyla düşmüş ve artık silah çatışmasından ve madenin maden ile gürültülü çarpışmasından başka ses duyulmaz olmuş; ve savaş gecenin yaklaşmasına ve karanlığın çökmesine kadar sürmüş.

Ancak o zaman iki düşman kuvvet birbirinden ayrılmış ve kayıplarını saymaları mümkün olmuş. Şarkân adamları içinde ciddi şekilde yaralanmış tek kişi bile bulamamış. Bunun üzerine:

"Ey arkadaşlar, biliyorsunuz ki, tüm yaşamım, kılıç ve mızrakların çatıştığı savaş denizinde yüzerek geçti; birçok yiğit ile dövüştüm, ama henüz bu hasımlar gibi gözüpek adamlar, böylesi yiğit savaşçılar ve de bu denli çetin vuruşanlar görmedim!" demiş.

Bunu duyan askerleri ona, "Emir Şarkân, sözleriniz gerçektir. Fakat dahası, bilesin ki, bu Hristiyan savaşçılar arasında hayranlık uyandıran, hepsinden yiğit bir de komutanları var. İçimizden herhangi biri onunla çatıştığında, onu öldürmemek için yönünü değiştiriyor ve ölümden kurtulmasını sağlıyor!" diye yanıt vermişler.

Bu sözleri duyan Şarkân büyük bir şaşkınlığa düşmüş. Sonra da "Yarın gün doğunca, tek bir cephe oluşturarak onlara saldıracağız; çünkü yüz kişiye karşı biz de yüz kişiyiz. Tanrı'dan zafer

umarız!" demiş. Bu karar alındıktan sonra, hepsi o gece uykuya dalmış.

Hristiyanlar'a gelince, komutanlarının yöresinde toplanmışlar ve ona "Bugün gerçekten oyunu sonuçlandıramadık!" demişler. Komutanları da onlara, "Yarın cephemizi oluşturur ve onları birbiri ardından yerle bir ederiz!" demiş. Bu kararı aldıktan sonra onlar da uyumuşlar.

Böylece sabahın ilk ışıkları belirince –ve güneş ışığıyla dünyayı aydınlatıp barışçı olsun, savaşçı olsun tüm insanların yüzünde ayrım gözetmeden yansıyınca ve de Doğa, tüm güzelliklerin övünç kaynağı Muhammed'i selamlayınca– Emir Şarkân, atına binmiş, iki sıra halinde dizilmiş atlılarının arasında ilerleyerek onlara "İşte düşmanlarımız savaş düzenine geçmişler. Üzerlerine atılalım! Ancak her birimiz sadece bir kişiyi gözeterek! İlkin biriniz sıradan ayrılıp Hristiyan savaşçılarından birini teke tek vuruşmaya çağırsın. Sonra her biriniz sırası geldikçe aynı biçimde savaşı göze alsın!" demiş.

Bunun üzerine Şarkân'ın atlılarından biri sıradan aynlmış, atını düşmanına doğru sürerek "Ey siz hepiniz! İçinizde herhangi bir savaşçı ve gözüpek bir yiğit çıkıp bugün benimle dövüşmeyi göze alabilir mi?" diye haykırmış. Bu söz ağzından çıkar çıkmaz, Hristiyanlar arasından silahlar ve zırhlar kuşanmış ve de ipek ve altınla donanmış bir atlı ayrılmış; kır bir ata binen bu savaşçının tüyden arınmış pembe bir yüzü varmış. Atını savaş alanının ortasına sürerek kılıcını havaya kaldırarak Müslüman savaşçının üzerine atılmış ve çevik bir mızrak darbesiyle onu attan düşürmüş ve onu teslim olmaya zorlamış; ve onu, Hristiyan savaşçılarının zafer ve neşe çığlıkları arasında boyun eğmiş bir esir olarak alıp götürmüş. Bunu izleyerek hemen sıradan bir başka Hristiyan ayrılmış, bir başka Müslüman ile karşılaşmak üzere savaş

alanına doğru ilerlemiş; esir edilenin kardeşi olan bu İslam savaşçısı zaten onu beklemekteymiş; iki yiğit savaşa başlamışlar ve savaş Hristiyan'ın zaferiyle sonuçlanmakta gecikmemiş, çünkü bu savaşçı, Müslüman savaşçısının bir hatasından yararlanarak mızrağının kabzasıyla vurarak onu silahsız bırakarak esir etmiş. Bu durum, böylece her seferinde bir Hristiyan tarafından yenilen bir Müslüman'ın esir alınmasıyla sonuçlanan bire bir dövüşlerle ve Müslümanlar'dan yirmi savaşçının kaybetmesiyle akşama kadar sürmüş.

Şarkân bu sonuca ulaşıldığını görünce, bundan çok üzüntü duymuş; arkadaşlarını biraraya getirerek onlara "Şu başımıza gelenler, son derecede olağandışı değil midir? Bu durumda, yarın sabah, ben düşmanın karşısına tek başıma çıkacak ve bu Hristiyanlar'ın komutanını savaşa çağıracağım, ve ondan toprağımıza girip bize saldırmasının nedenini öğreneceğim. Bunu açıklamayı reddederse, onu öldürürüz; önerilerimizi kabul ederse, onunla barış yaparız!" demiş. Bu kararı aldıktan sonra hepsi, sabaha kadar uyumuş.

Sabahleyin, Şarkân, hemen atına binerek düşman hatlarına doğru tek başına ilerlemiş ve atlarından inmiş elli savaşçının ortasında bizzat Hristiyanlar'ın komutanı olan kişiden başkası olmayan bir atlı görmüş. Sıkı sıkıya bedenini saran bir zırh üzerinde omuzlarından kopçalanmış mavi ipek satenden bir pelerin taşıyormuş. Hint çeliğinden bir kılıç çekmiş olarak alnında yıldız gibi durup bir gümüş dirhem gibi parlayan beyaz bir leke bulunan yağız bir ata binmiş imiş. Bu atlının da çocuk gibi taze bir yüzü ve kılsız pembe yanakları varmış. Doğu ufkunda yükselen bir ay kadar da güzelmiş.

Savaş alanının ortasına gelince, genç atlı Şarkân'a Arapça olarak en temiz lehçeyle hitap ederek "Ey kentler, kasabalar, kaleler,

kuleler üzerinde hüküm süren Ömer-ün-Neman'ın oğlu Şarkân! Savaşa hazırlan, çünkü bu savaş çetin olacak! Sen kendi tarafının, ben de bizim tarafın komutanı olduğumuza göre, bu andan başlayarak, aramızda, bu savaşta yenenin, yenilenin ordusuna egemen olması ve efendi olarak tanınması kararına varalım!" demiş.

Ama yüreği kin dolu olan Şarkân, hiddete kapılmış bir arslan gibi atını Hristiyan'a doğru sürmüş bulunuyormuş. Yiğitçe bir çatışma ile birbirlerine saldırmışlar; ve karşılıklı darbeler indirilmiş; görenler sanki iki dağın birbirine saldırdığını ya da iki denizin kaynayarak birbirine katıldığını sanırmış; ve de sabahtan ortalığın kararmasına kadar dövüşmeyi kesmemişler. Bunun üzerine birbirlerinden ayrılmışlar ve her biri kendi yandaşlarının yanına dönmüş.

Şarkân, arkadaşlarına dönerek "Tüm yaşamımda böylesi dövüşen bir savaşçıya rastlamadım. Ama onda asıl şaşırtıcı bulduğum şey, rakibinin açık verdiği her defasında, onu yaralamamak yolunu seçmesi; sadece açık verdiği yerden mızrağının kabzasıyla hafifçe vurmakla yetinmesidir. Bütün bu olup bitenden hiçbir şey anlamıyorum. Ama, bizim savaşçılarımızın da benzeri bir yiğitlik göstermelerini çok isterdim!" demiş.

Ertesi gün de aynı savaş sürdürülmüş, ama yine hiçbir sonuç alınamamış. Ama üçüncü gün, olan olmuş. Savaşın ortasında yakışıklı genç Hristiyan, atını dört nala kaldırmış iken onu ansızın durdurmuş ve beceriksizce dizginleri çekmiş, at şaha kalkmış ve sanki doğalmış gibi binicisini yere düşürmüş. Bunun üzerine Şarkân, atından aşağı sıçramış ye kılıcını kaldırarak düşmanının üzerine atılıp onu delik deşik etmek istemiş. Yakışıklı Hristiyan ise: "Yiğitler böyle mi davranırlar? Ya da kadınlara karşı yiğit bir savaşçının tutumu böyle mi olmalıdır?" diye haykırmış. Bu

sözleri duyan Şarkân şaşırmış, dikkatle genç savaşçıya bakmış ve iyice inceledikten sonra Abriza Ece'yi tanımış. Çünkü gerçekten bu savaşçı, manastırda birlikte yaşadığı serüvende tanıdığı Abriza Ece imiş.

O zaman kılıcını uzağa fırlatmış ve genç kızın önünde yerlere kadar eğilerek yeri öpmüş ve ona, "Ama ey ece, bütün bunlar ne demek oluyor?" diye sormuş. Kız da ona "Ben seni savaş alanın-

da kendim denemek ve dayanma gücünü ve yiğitliğini ölçmek istedim. Bil ki, seninkilerle dövüşen benim yüz savaşçımın hepsi genç kızlardır ve bakiredirler. Bana gelince, atım şaha kalkmasaydı, başına başka şeyler de gelecekti, ey Şarkân!" demiş. Şarkân gülmüş ve "Ey Abriza Ece, ey zamanın sultanı, bizi birleştiren Tanrı'ya şükürler olsun!" diye yanıt vermiş. Ve ece, yandaşlarına hemen hareket emri vermiş ve yirmi esiri Şarkân'a birbiri ardından iade etmiş. Bunların her biri Abriza'nın önünde diz çöküp yer öpmüşler. Şarkân da güzel genç kızlara dönerek onlara "Hükümdarlar sizler gibi yiğit savaşçılara sahip olabilmekle övünürler!" demiş.

Sonra çadırlar sökülmüş, iki yüz atlı Bağdat'a doğru yol almışlar; ve böylece altı gün gitmişler; bu sürenin sonunda, uzakta, Barış Kenti'nin görkemli minarelerinin ışıldadığını görmüşler.

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Elli Birinci Gece Olunca

Yeniden söze başlamış:

Uzaktan Barış Kenti'nin görkemli minarelerini görmüşler. Bunun üzerine Şarkân, Abriza Ece'den arkadaşlarının savaşçı giyimlerini üzerlerinden çıkartıp Rum kadınlarının gerçek giysilerine bürünmelerini sağlamasını rica etmiş. Onlar da öyle yapmışlar. Sonra kimi arkadaşlarını öncü olarak babası Ömer-ün-Neman'a, kendisiyle Abriza Ece'nin gelişini gösterişli bir merasimle karşılanmalarını sağlamak üzere Bağdat'a göndermiş. Sonra o akşam, geceyi konaklayarak geçirmek üzere çadırlar ku-

rulmuş ve sabaha kadar uyunmuş.

Böylece, gün doğmasından başlayarak Emir Şarkân ile atlıları, Abriza Ece ve savaşçıları savaş atlarına binip kentin yolunu tutmuşlar. Kentin çıkış kapısında Vezir Dendan bin atlıdan oluşan maiyetiyle onları karşılamaya gelmiş, ve genç kız ile Şarkân'a yaklaşmış ve önlerinde toprağı öpmüş; sonra hep birlikte kente girmişler.

Babası Ömer-ün-Neman'ı görmek üzere saraya ilk giren Şarkân olmuş. Babası onu görünce ayağa kalkarak oğlunu kucaklamış ve ona ne haberler getirdiğini sormuş; Şarkân da Kayseriyye Kralı Hardobyos'un kızı genç Abriza ile yaşadığı tüm serüveni; Konstantiniyye Kralı'nın ihanetini ve aslında Kral Afridonyos'un kızından başkası olmayan, sonradan babasına cariye olan Sofia dolayısıyla bu kralın duyduğu hıncı anlatmış; ve de Abriza'nın konukseverliğini, yerinde görüşlerini ve son kahramanca davranışını ve de değerli yanlarını ve güzelliğini vurgulamış.

Ömer-ün-Neman bu son sözleri işitince, bu harika genç kızı görmek arzusunu belirtmiş ve tüm varlığı işittiği ayrıntılarla ışıldamış. Kendi kendine, bu denli savaşa alışkın, bakire ve savaşçı arkadaşları tarafından çok sevilen bu genç kızın tıkız ve uyumlu incelikteki bedenini yatağında sarmanın zevklerini düşünmüş. Savaş donanımı içinde, tüy ve kıldan arınık taze yanaklarıyla bir oğlan çocuğunun yüzüne sahip olan öteki savaşçı kızlara gösterdiği ilgi de daha az olmamış. Çünkü Şah Ömer-ün-Neman, bedenindeki kasları gençlerinkinden de üstün nitelikte, hayranlık uyandıran bir yaşlı kişiymiş. Cinsellik savaşımından hiç korkmaz, en ateşli kadının kolları arasında bile her zaman galip çıkarmış.

Böylece, Şarkân, babasının genç Ece hakkında ne gibi görüşlere sahip olduğunu düşünmezlik edememiş ve gidip onu arayarak

babasının huzuruna çıkarmak için acele etmiş. Şah da harem-ağaları hariç tüm mabeyincilerini ve tüm kölelerini savarak tahtında otururken genç Abriza huzuruna çıkmış ve önünde yer öpmüş. Şah'a tatlı bir saflık ve zarafet belirleyen bir sesle hitap etmiş. Şah Ömer-ün-Neman da hayranlığın sınırlarını zorlayarak ona teşekkür edip oğlu Emir Şarkân'a karşı tüm davranışından dolayı onu övmüş ve yanına oturmaya davet etmiş. Abriza da oturarak yüzünü örten peçeyi kaldırmış; bu ışıldayan yüz karşısında Ömer-ün-Neman'ın neredeyse aklı başından gidiyormuş. Gerek Ece, gerekse arkadaşları için sarayında en görkemli daireleri ayırtmış, ve emrine şanına yaraşır sayı ve nitelikte hizmetçiler atamış; ve ancak o zaman erdem dolu üç değerli taş hakkında sorular yöneltmiş.

Bu konuda Abriza kendisine, "Ey zamanın şahı, bu üç değerli taş bendedir ve yanımdan hiç ayırmam! Onları size göstereyim!" demiş. Bir kasa getirterek içinden bir kutu çıkarmış ve kapağını açmış; bu kutudan da altın işlemeli bir mücevher kutusu çıkarmış ve bunu da açmış. Abriza bunları alıp birer birer dudaklarına götürerek öpmüş. Sonra da bunları gösterdiği konukseverlik dolayısıyla armağan olarak Şah Ömer-ün-Neman'a sunmuş ve dışarı çıkmış.

Şah Ömer-ün-Neman da yüreğinin onunla birlikte sürüklenip gittiğini hissetmiş. Yine de değerli taşlar parıldayarak önünde durduğundan, oğlu Şarkân'ı çağırtmış ve ona bunlardan birini armağan olarak vermiş; Şarkân da ona öteki iki mücevheri ne yapacağım sormuş. Şah babası da ona, "Bunlardan birini kızkardeşin Nüzhet'e, ötekini de küçük kardeşin Dav-ül-Mekân'a vereceğim!" demiş.

Varlığından kesinlikle haberli olmadığı kardeşi Dav-ül-Mekân'a dair duyduğu bu sözler, Şarkân'ı hoş olmayan bir tarzda etki-

lemiş; çünkü sadece Nüzhet-üz-Zaman'ın doğduğunu biliyormuş. Bunun üzerine babası Ömer-ün-Neman'a dönerek, "Baba, benden başka bir oğlun daha mı var?" diye sormuş. O da "Tabii ya! Altı yaşında, Nüzhet-üz-Zaman'ın ikizi! İkisi de cariyem Konstantiniyye Kralı'nın kızı Safiye'den olma!" diye yanıt vermiş. Bu haberden sarsılan Şarkân, o zaman, canı sıkılarak ve öfkelenerek giysilerinden tozları silkmekten kendini alamamış; yine de kendini tutarak "İkisini de Yüce Tanrı kutsasın!" demiş. Ama babası onun tedirginliğinin ve can sıkıntısının farkına varmış ve ona "Oğlum, niye böyle sarsıldın? Bilmez misin ki ölümümden sonra tahta yalnız sen geçeceksin! Ve erdem dolu üç mücevherden en güzelini ilkin sana vermedim mi?" diye sormuş. Ama Şarkân, yanıt verecek durumda olmayıp, babasına karşı çıkarak onu üzmek de istemediğinden, başını eğerek taht salonundan dışarı çıkmış, ve Abriza'ya ayrılan daireye doğru yönelmiş; Abriza da hemen ayağa kalkarak onu karşılamış; kendi hakkında yaptıklarına nezaketle teşekkür etmiş ve yanına oturmasını rica etmiş. Sonra da onun yüzünü üzgün ve kederli görerek tatlı bir edayla nedenini sormuş; Şarkân da ona derdinin nedenini anlatmış ve "Benim düşüncemi en çok meşgul eden, ey Abriza, babamın kuşkuya pek yer vermeyecek şekilde senin hakkında bazı niyetleri olduğunu ve gözlerinde sana sahip olma arzuları bulunduğunu sezinlemem olmuştur. Sen buna ne dersin?" diye sormuş; o da "Ruhunu sakinleştirebilirsin ey Şarkân! Çünkü baban bana ancak ölünce sahip olabilir. Üç yüz altmış kadını ve de diğerleri ona yetmiyor olacak ki, hiç de onun dişlerine göre olmayan benim bakireliğime göz dikmiş! Sen canını üzme ey Şarkân ve de dertlerini sav gitsin!" diye yanıt vermiş. Sonra yiyecek içecek getirtmiş, ve oturup ikisi yiyip içmişler; ve Şarkân, ruhu daima keder içinde, o gece kendi dairesine uyumaya gitmiş. Şarkân'ın durumu böyle imiş.

Şah Ömer-ün-Neman'a gelince, Şarkân yanından ayrılınca, kendi dairesinde cariyesi Safiye'nin yanına gitmiş; birer altın zincire bağlı iki değerli taşı da elinde tutuyormuş. Onun içeri girdiğini görünce, Safiye ayağa kalkmış ve Şah ilkin oturmadıkça, kendisi de oturmamış. O sırada iki yavrusu: küçük kız Nüzhet-üz-Zaman ile küçük Dav-ül-Mekân yanına gelmiş. Şah onları öpmüş, sonra da her birinin boynuna değerli taşlardan birini takmış. İki küçük çocuk buna çok sevinmiş, anneleri de Şah'a refah ve mutluluk dilemiş. Bunun üzerine Şah ona "Ey Safiye, sen Konstantiniyye Kralı' nın kızıymışsın. Öyleyken bana hiç bunun sözünü etmedin! Bunu neden benden gizledin ve böylece sana şanına layık bir davranışta bulunmamı ve değer ve onur vermemi engelledin?" diye sormuş. Safiye de ona "Ey eliaçık şahım, gerçekte sizden daha fazla ne isteyebilirdim? Beni zaten hediyelerin ve lütuflarınla donatmadın mı? Ve bana ay parçası gibi iki evlat vermedin mi?" demiş. O zaman Şah Ömer-ün-Neman, çok hoş, zevk ve incelik ve de nezaket ve zerafet dolu bulduğu bu yanıttan çok etkilenmiş ve Safiye'ye ilkinden de daha güzel bir saray bağışlamış, hizmetçilerini ve saray masraflarını arttırmış. Sonra da kendi sarayına çekilmiş; âdet olduğu üzere hükmetmek, atamak ve azletmek gibi görevlerini yerine getirmiş.

Ama aklı ve yüreği, genç Ece Abriza'nın varlığıyla doluymuş; geceleri onun yanında geçirerek onunla konuşuyor ve arzularını ima yoluyla ona duyurmaya çalışıyormuş. Ama Abriza, her defasında, cevap olarak ona "Ey zamanın şahı, gerçekten erkeklere karşı hiçbir arzu duymuyorum!" diyormuş. Ama bu yanıt Şah'ın duygularını daha çok kamçılıyor, içini daha çok üzüyormuş. Sonunda bu yüzden hasta düşmüş. Bunun üzerine Dendan'ı çağırtmış; ve ona hayranlık duyduğu Abriza'ya olan aşkını, girişimlerinden sonuç alamadığını, ona asla sahip olamayacağını bilmenin yarattığı düş kırıklığını açıklamış.

Vezir onun bu sözlerini duyunca, Şah'a, "Bunun çaresi şu: Gece olunca, yanına keskin etkisi olan şu uyku ilacı bhank'tan bir parça alırsın ve Abriza'yı görmeye gidersin ve oturup onunla içki içmeye koyulursun! Son bardağı içerken bu bhank parçasını farkına varmadan onun bardağına koyarsın! Ve yatağına girince ona sahip olarak arzunu doyurmaya ve ateşini söndürmeye ait ne gerekiyorsa yerine getirirsin! Benim görüşüm budur" demiş. Şah da ona "Çok iyi ve uygulanabilir tek görüş!" diye yanıt vermiş.

O zaman ayağa kalkıp dolaplarından birini açmış ve bir parça saf bhank almış; bu uyuşturucu öylesine etkiliymiş ki kokusunu duymakla bile bir yıldan öbür yıla kadar bir fili uykuya daldırırmış. Bu bhank parçasını cebine koyup gecenin gelmesini beklemiş. O zaman Abriza Ece'yi bulmaya gitmiş; o da Şah'ı görünce kendisini karşılamak üzere ayağa kalkmış ve Şah oturmadıkça ve kendisine izin vermedikçe yerine oturmamış. Şah da onunla konuşmaya koyulmuş ve içki içme arzusunu göstermiş; genç kız da hemen içecek ve içecekle birlikte yenecek meyveler, badem, fındık, fıstık ve benzeri şeyler getirtmiş ve bunların hepsi altın ve kristalden yapılmış büyük bardaklara ve kaplara konulmuş bulunuyormuş. İkisi birlikte içmeye koyulmuşlar ve Abriza'nın başını sarhoşluk iyice döndürünceye kadar karşılıklı ikramda bulunmayı sürdürmüşler. Bunu gören Şah, cebinden bhank parçasını çıkarmış ve onu parmakları arasında gizlemiş; sonra bir bardak içki doldurarak yarısına kadar içmiş ve gizlice içine bhank parçasını kaydırıvermiş; bunu genç kıza sunarak ona "Ey şahane genç kız, şu bardağı al ve benim hatırım için iç!" demiş. Abriza Ece de içine konulanı bilmeden bardağı alarak ve gülerek içmiş. İçmiş ama, hemencecik de dünya gözünün önünde dönmeye başlamış ve ancak yatağına sığınacak zaman bulabilmiş, kendini tüm ağırlıyla sırtüstü yatağına atmış; kolları yanlarına ve bacakları aynk biçimde uzanıvermiş. Yatağının biri

başucunda, öteki ayak ucunda iki meşale yanmakta bulunuyormuş.

Bunun üzerine Şah Ömer-ün-Neman, Abriza'ya yaklaşıp geniş şalvarın ipek uçkurunu çözmeye başlamış ve üzerinde hafif, ince bir gömlek kalasıya kadar onu soymuş; bu gömleğin ucunu da kaldırınca, altından kalçalarının arasında meşalelerin ışığı altında ayrıntılarıyla aydınlanmış, aklı ve ruhu bulandıran bir şey ortaya çıkmış. Ama Şah, yine de kendi giysi ve şalvarını çıkaracak zamana sahip olmak için kendini tutma gücünü bulabilmiş ve ancak o vakit, onu saran müthiş ateşi özgürce söndürme olanağını bulmuş; uzanan genç beden üzerine atılmış ve onun üzerini kaplamış. Ve olan bitenin ölçüsünü artık kim bilebilir! İşte genç Ece Abriza'nın bekâreti böylesine giderilip yok olmuş.

Bu iş bir kez tamamlanınca, Şah Ömer-ün-Neman ayağa kalkıp yan odadaki Abriza'nın gözde kölesi sadık Mercane'yi bulmaya gitmiş ve ona, "Çabuk sana ihtiyacı olan hanımının yanına git!" demiş. Mercane de hemencecik hanımının yanına gitmiş ve onu sırtüstü yatmış ve perişan durumda, gömleği kaldırılmış, bacakları kana bulanmış ve yüzü sararmış olarak bulmuş. Mercane, göstereceği ilginin acele olduğunu anlamış, ve hemen eline bir mendil alarak, hanımının saygıdeğer uzvunun üstüne bastırmış; sonra ikinci bir mendil alarak karnını ve bacaklarım özenle temizlemiş; sonra yüzünü, ellerini ve ayaklarını yıkamış ve gülsuları serpmiş; dudakları ve ağzını da portakal çiçeği suyuyla yıkamış.

O sırada Abriza Ece aksırmış, sonra gözlerini açarak yattığı yerden kalkmış ve gözdesi Mercane'yi karşısında görmüş ve ona "Ey Mercane, bana ne oldu? Söyle bana! Nerdeyse bayılacak gibiyim" demiş. Mercane de onu sırtüstü uzanmış, bacaklarından kan sızar durumda bulduğunu anlatmak zorunda kalmış. Abriza,

o zaman Şah Ömer-ün-Neman'ın kendi üzerinde arzularını doyurduğunu ve onarılmaz biçimde şeyini delip geçtiğini anlamış. Istırabı ve kederi öylesine ağır basmış ki, Mercane'ye dairesine hiç kimseyi sokmamasını emretmiş; ondan haber almaya gelecek Ömer-ün-Neman'a da "Hanımım hasta, bu yüzden kimseyi görmek istemiyor!" demesini tembihlemiş.

Şah Ömer-ün-Neman bu haberi alınca Abriza'ya her çeşit yiyecek ve içecekle dolu büyük tepsiler, meyve ve reçellerle dolu tabaklar ve kaymak ve tatlıyla dolu porselen kaseler taşıyan esireler göndermeye başlamış. Ancak o, bir gün karnının şişmeye başladığını, ve gövdesinin ağırlaştığını görünceye, dolayısıyla hamile kaldığını anlayıncaya kadar dairesinde kapalı kalmaya devam etmiş. Bunu anlayınca kederi hatırı sayılır derecede artmış ve dünyâ gözünde daralmış; Mercane'nin teselli edici sözlerini de duymaz olmuş; sonra ona "Ey Mercane, kendimi bu duruma sokmamın sorumlusu ben kendimim, çünkü anamı, babamı, ülkemi terk ederek kendimi felaketle karşı karşıya bıraktım! Şimdi kendimden de, yaşamdan da nefret ediyorum. Cesaretim tükendi, gücüm beni terk etti. Bekâretimle birlikte tüm dayanma gücümü de yitirdim; gebeliğim beni bir çocuğun vuruşuna bile dayanamayacak kadar güçsüz bırakıyor. Hatta bir savaş atının dizginine bile egemen olamam. Ben ki, Abriza, genç Abriza olarak bir zamanlar hırslıydım ve güçlüydüm. Bundan böyle ne yapmalı? Eğer bu sarayda doğum yaparsam, burada oturan ve benim bekâretimi ne şekilde yitirdiğimi bilen tüm Müslümanlar'ın maskarası olurum. Babamın yanına dönersem, ona hangi yüzle bakmaya cesaret ederim? Oh! Şairin şu sözleri ne kadar doğruymuş:

Dostum! Şunu iyi bil ki, felakete uğrayınca, artık ne anan baban, ne ülken, ne de hoş karşılanacağın bir evin vardır!

Bunu duyan Mercane ona, "Ey efendim, ben ki senin kölenim ve her zaman senin emirlerine itaat edeceğim! Ne istiyorsan emret!" demiş. O da "Öyleyse ey Mercane, iyi dinle! Hiç kimse kuşkulanmadan benim saraydan çıkıp gitmem ve her şeye karşın babamla anamın yanına dönmem kesinlikle zorunlu! Çünkü ey Mercane, eğer bir ceset kokuşmuşsa, onunla yakınları ilgilenmelidir ve ben artık yaşamını tüketmiş bir ölüden başka bir şey değilim. Gerisi Allah'ın bileceği iştir!" demiş. Mercane de ona, "Ey sevgili ecem, galiba senin yapmak istediğin en doğru olandır!" diye yanıt vermiş ve o andan başlayarak gizli gizli yolculuk hazırlıkları yapmaya başlamışlar. Ama uygun bir fırsat gözleyerek sabrediyorlarmış. Bu fırsat da, Şah'ın ava, Şarkân'ın da asker güçlerinin bulunduğu imparatorluk sınırlarını yoklamaya gitmeleri dolayısıyla çok geçmeden ortaya çıkmış. Ama, bunca gecikmeyi göze almalarından dolayı doğum zamanı iyice yaklaşmış ve Abriza, Mercane'ye, "Bu gece hemen yola çıkmamız gerek! Ama bahtın alnıma yazdığı yazıya karşı çıkılır mı? Üç ya da dört gün sonra doğum yapacağım. Böyle de olsa yola çıkalım; çünkü sarayda doğum yapmaktansa, başka her şeyi yeğlerim. Böyle olunca, bizi yolculuğumuzda gözetecek bir erkek bulmamız gerekiyor; çünkü artık en hafif silahı bile taşıyacak gücüm yok!" demiş. Mercane de "Vallahi! Ey efendim, bize yoldaşlık edip savunabilecek bir tek kişi tanıyorum, o da zenci Ağlayık'tır[17]; çünkü kendisini birçok kez minnettar bıraktım, kendisine birçok kez lütufta bulundum, dahası bana bir zamanlar

17 Zencinin adını Mardrus "Morose", İngilizce'ye çevirisinde "Sullen" sözcüğüyle tanımlamış; biz "Ağlayık" olarak isimlendirdik (Ç.)

haydut ve yolkesen olduğunu anlattı; kendisi saray kapıcılarından biri olduğundan onu gidip bulabilir ve ona altın vererek ülkemize ulaştığımızda Kayseriyye'nin en güzel kızı ile onu evlendireceğimizi söylerim!" demiş.

Bunu duyan Abriza, ona, "Ey Mercane, ona sen bir şey söyleme, onu buraya getir, ben konuşayım!" demiş.

Bunun üzerine Mercane, gidip zenciyi bulmuş ve ona, "Ey Ağlayık! İşte bahtının açıldığı gün sonunda geldi. Ama bunun için sana hanımım ne söylerse yerine getirmen gerek! Haydi gel!" demiş. Onu elinden tutup Abriza Ece'nin yanına getirmiş.

Zenci Ağlayık, genç kadını görünce, ilerleyip elini öpmüş.

Ama kadın zenciyi görünce, gönlünün onu ittiğini duyumsamış, görünüşü hiç hoşuna gitmemiş; bununla birlikte, kendi kendine "İhtiyaç duymanın zorunlukları vardır!" diye düşünmüş ve duyduğu tüm dehşete karşın ona "Ey Ağlayık, yardımımıza gelerek zamanın ve bahtsızlığın darbelerine karşı bizi savunsan kendini suçlu bulur musun? Ve sana sırrımı açarsam, onu kimseye açmayacak kadar ağzı sıkı davranabilir misin?" demiş.

Abriza'yı ilk görüşte yüreğinin tutuştuğunu duyumsayan zenci Ağlayık, bu sözleri işitince ona, "Ey efendim, bana ne emredersen yaparım!" demiş. Abriza da ona "Bu durumda, senden hemen eşyalarımızı taşımak üzere iki katır, bizim için de iki at hazırlamanı ve bizi, beni ve esirem Mercane'yi buradan çıkartmanı istiyorum. Ben de sana, üçümüz birlikte ülkemize ulaşınca, seni Rum kızlarından kendi seçeceğin en güzeli ile evlendirmeyi vaat ediyorum. Ayrıca sana altınlar vererek seni servete boğacağım! Eğer yeniden ülkene dönmek istersen, seni ödüllerle geri göndeririz!" demiş.

Bu sözleri duyan zenci Ağlayık'ın içi içine sığmaz olmuş ve "Ey efendim, sizin ikinize de iki gözümle hizmet edeceğim. Kuşkusuz sizinle birlikte gideceğim. Ve şimdi hemen gidip binek hayvanlarını ve diğer gerekli şeyleri hazırlayacağım!" diye haykırmış. Sonra kendi kendine "Bu ne ganimet, bu ne talihtir! Kuşkusuz bu iki ay parçasının etinden nasiplenip keyfime bakacağım! İçlerinden biri beni reddedecek olursa, onu öldürürüm! Tüm zenginlikleri de benim olur!" diye düşünerek dışarı çıkmış. Ve bu düşüncesinde kararlı olarak gerekli tüm hazırlıkları yapmış ve üçü birden kimse farkına varmadan ve Abriza Ece'nin durumuna karşın yola çıkabilmişler.

Ama Abriza Ece, çocuğa yüklü olmanın verdiği ağrıyla dördüncü gün yolculuğu bırakmak zorunda kalmış ve daha fazla dayanma gücü olmadığından zenciye, "Ey Ağlayık, attan inmeme yardım et, çünkü ağrılarım dayanılmaz oldu, galiba doğuracağım!" demiş. Mercane'ye de "Ey Mercane, sen de attan in! Yanıma gelerek doğumuma yardım et!" demiş.

Ama, bir kez, üçü de attan inince, zenci Ağlayık, Ece'nin çekiciliğine kapılarak son derece tahrik edilmiş duruma gelmiş ve cinsel organı dehşet verecek biçimde dikilerek giysisini kabartmış. Artık kendisine egemen olamayarak onu meydana çıkarıp dehşet ve nefretten bayılmak üzere olan kadına doğru yaklaşmış ve ona "Ey efendim, lütfen bana izin ver, sana yakın olayım!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini fark etmiş ve yavaşça susarak öykü anlatmayı ertesi geceye bırakmış.

Ve Elli İkinci Gece Olunca

Söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, korkunç zenci Ağlayık, eceye "Ey efendim, bana izin ver sana yakın olayım!" demiş. Bunu duyan Abriza Ece, "Ey bir kölenin oğlu olan zenci köle, sen hangi cesaretle böyle önümde açık saçık görünüyorsun? Şimdi benim savunmasız, zenci kölelerin en alçağının elinde bulunmam ne denli utanç vericidir. Sefil mahluk! İçinde bulunduğum durumdan kurtulmam ve beni güçsüz kılan kadınsı yanlarımın iyileşmesi için Allah bana yardımcı olsun da, senin küstahlığını kendi ellerimle cezalandırayım! Senin bana dokunmuş olmanı görmektense kendimi öldürmeyi ve yaşamımdaki acılara ve felaketlere son vermeyi yeğ tutarım" demiş. Ve şu dizeleri okumuş:

> *Peşimi izlemekten vazgeçmeyen sen, ne zaman buna son vereceksin? Bahtımın ve talihimin yol açtığı denemelerin acısını yeterince tatmadım mı? Ama umarım ki, hiç değilse Tanrı beni kaba saldırılardan koruyacaktır.*
>
> *Neden ısrar ediyorsun? Alçakça ahlaksızlıklara ne arzum ne de eğilimim olduğunu sana hiç söylemedim mi? O halde, bana açgözlü sefahatın obur gözleriyle bakmaktan vazgeç!*

Ve ilkin beni Yemen çeliğinden yapılmış bir kılıçla kesip parçalamadıkça bana dokunmayı umma sakın!

Asla unutma ki, ben tertemiz olanlardan, soylular ve kanı en yüce olanlardan biriyim! Öyleyse ey köle, sen nasıl gözlerini kaldırıp bana bakmaya cesaret ediyorsun? Sen ki zarif ve gelişmiş bir ırktan olmaktan uzaksın!

Zenci Ağlayık, bu dizeleri duyunca büyük bir hiddete kapılmış, yüzü öfkeden kızarmış ve yüz hatları kızgınlıktan gerilmiş, burun delikleri şişmiş ve kalın dudakları büzülmüş ve tüm varlığı sarsılmış ve şu dizeleri okumuş:

Ey kadın! Aşkının kurbanı, muzaffer bakışlarınla kıyıma uğramış olan beni, asla böyle reddetme! Yüreğim senin arzunla zaten paramparça! Ve bende sabırdan yana geriye kalanla tüm bedenim ezilmiştir.

Sesin, sadece duyulmakla, beni büyülüyor, esir ediyor beni! Ve ben arzuyla ölüp giderken, aklımın da uçup gittiğinin farkına varıyorum. Ey acımasız kadın, yeryüzünü muhafızlarınla, askerlerinle kapladığını görsem de; arzularımın gayesine ve beni kandıracak olan mahrum olduğum suya, doğal suya ulaşmayı sağlayacağım!

Bu dizeleri işitince Abriza öfkeden ağlamış ve "Ey utanmaz köle, ey zenci piçi! Sen bütün kadınların birbirine benzediğini mi düşünüyorsun ve benimle bu tarzda konuşmayı sürdürmeye

cesaret edebileceğini mi sanıyorsun?" demiş. Bunu duyan zenci Ağlayık, Abriza'nın onu kesinlikle reddettiğini anlayınca, artık hiddetini dizginleyemez olmuş; kılıcı elinde olduğu halde onun üzerine atılmış ve onu saçlarından yakalayarak kılıcını gövdesine daldırmış. İşte Abriza Ece'nin ölümü bu tarzda, bir zencinin eliyle olmuş.

Bunun üzerine zenci Ağlayık, Abriza Ece'nin zengin eşyalar ve mallarıyla yüklü katırlarını almış ve onları önünde sürerek dağlık yerlerden telaşla kaçmış.

Abriza Ece'ye gelince, can verirken, kederi içinde başını tozlarla kaplayan ve giysilerini yırtarak yüzünü dövüp kanlar fışkırtan ve "Ey batsız efendim, senin gibi savaşçı ve yiğit olan bir kimse nasıl olur da sefil bir zenci kölenin darbeleri altında böylesine yaşamını yitirir?" diye haykıran sadık cariyesi Mercane'nin ellerine bir oğlan çocuğu doğurmuş.

Ama Mercane tam ağlayıp sızlanmalarını dindirdiği sırada, göğü bir bulutun sardığını ve süratle yaklaştığını görmüş, ve birdenbire bu bulut dağılınca, altından atlı, yaya askerler belirmiş; bunların hepsi Kayseriyye'nin askeri kılığına bürünmüş bulunuyormuş. Gerçekte de, bunlar Abriza'nın babası Kayseriyye Kralı Hardobyos'un ordusu imiş. Çünkü söylentiler, Abriza'nın manastırdan kaçtığını öğrenen Kral Hardobyos'un kulağına da gelmiş, hemen askeri birliklerini toparlamış ve bunların komutasını kendi üzerine almış ve Bağdat üzerine yürümüş, ve böylece kızı Abriza'nın öldürülmüş bulunduğu yere gelmiş.

Kızının kanlar içindeki bedenini görünce, kral atından yere atlamış ve yerde uzanmış yatan gövdeyi kucaklarken baygın yere düşmüş; Mercane de sıcak gözyaşlarıyla ağlayıp sızlanmaya başlamış. Sonra kral yeniden kendine gelince, ona tüm öyküyü anlatmış ve ona "Kızını öldüren, kızına yapacağını yapan şeh-

vetle dolu Şah Ömer-ün-Neman'ın kölelerinden bir zenci köledir" demiş. Kral Hardobyos da, bu sözleri işitince, gözünde tüm dünyanın karardığını görmüş ve korkunç bir intikam almaya karar vermiş. Ama, bu onu acele olarak kızının cesedini yerleştirdiği bir sedye getirtmekten alıkoymamış ve ilkin cenaze kaldırma ve gömme görevlerini yerine getirmek üzere Kayseriyye'ye dönmek zorunda kalmış.

Kral Hardobyos Kayseriyye'ye ulaşınca, sarayına girmiş ve sütanası Felaketler Anası'nı getirtip ona "Sütana, Müslümanlar'ın kızıma ne yaptıklarına bak! Şah bekâretini gidermiş ve kölesi de tecavüz etmek isteyerek onu öldürmüş! Ve ondan Mercane'nin ilgilendiği şu çocuk doğmuş! Bu yüzden Mesih üzerine yemin ederim ki, kızımın öcünü alacak ve içine düştüğüm utançtan arınacağım. Yoksa, kendimi, kendi ellerimle öldürmeyi yeğlerim!" demiş. Ve sıcak gözyaşlarıyla ağlamaya başlamış. Bunun üzerine Felaketler Anası, ona "Öç alma konusuyla kafanı yorma, ey kralım! Bu Müslüman'a suçlarının cezasını ben tek başıma ödetirim. Çünkü onu ve çocuklarını, gelecek zamanlarda, dünyanın tüm ülkelerinde, tarihin uzun süre söz konusu edeceği bir tarzda öldürürüm. Ama senin, asıl sana söyleyeceklerimi iyice dinleyip sadakatle yerine getirmen gerek! Önerim şudur: Sen sarayına, Kayseriyye'nin en dolgun göğüslü ve bekâretine dokunulmamış en güzel beş kızını; aynı zamanda krallığının yöresinde bulunan İslam ülkelerinin en büyük bilginlerini ve en değerli aydınlarını getirtmelisin! Ve bu İslam bilginlerine, bu genç kızları kendi usullerine göre yetiştirilmelerini salık verirsin. Bunlar, onlara, böylece İslam yasalarını, Arap tarihini, halifelerin ve tüm İslam hükümdarlarının yazdırdıkları yıllıkları; dahası, onlara, davranış sanatını, nezaketi ve hükümdarlarla konuşma tarzını, bunlara şakilik ederken nasıl dostça davranılacağını, en güzel şiirleri ve onları en güzel tarzda okumayı, şiir yazma ve konuşma yöntem

lerini, ve de musiki sanatını da öğretsinler. Ve de bu eğitim, on yıl sürme tehlikesi taşısa da, tam olmalıdır; zira, sabır göstermen ve 'intikam, kırk yıl geçse de, gerçekleştirilir!' diyen Çöl Arapları'nın sözlerini hatırlaman gerekir. Zira tasarladığım intikam, bu kızların eğitimi tamamlanmadan gerçekleşemez; ve seni iyice aydınlatmak için, şunu da söyleyeyim ki, ölen ecemiz Abriza'nın geride bıraktığı yüz yoldaşı ve her yandan haraç olarak gelen kadınlar dışında, üç yüz altmış cariyeye de sahip olduğu halde, Müslüman hükümdarın kadınlarla çiftleşmek için yine de büyük bir doyumsuzluğu vardır. İşte onun için bu eğiliminden yararlanarak onu öldürteceğim!" demiş.

Bu sözleri işiten Kral Hardobyos, büyük bir sevinç duymuş ve Felaketler Anası'nı kucaklamış ve hemen İslam bilginlerinin ve güzel göğüslü ve bekâretlerine dokunulmamış genç kızların bulunması için emir vermiş.

Anlatısının burasında, Şehrazat, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Fakat Elli Üçüncü Gece Olunca

Söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, Kral Hardobyos, hemen İslam bilginlerinin ve göğsü dolgun ve bekâretlerine dokunulmamış genç kızların bulunması için emir vermiş. Bulunan bilginleri ağırlayıp armağanlar vermiş ve onları büyük bir iyimserlikle kabul etmiş. Sonra da birer birer seçilmiş güzel genç kızları onlara teslim etmiş, ve onlara bu genç kızlara büyük bir itinayla İslam eğitimi vermelerini önermiş. Aydın bilginler buna itaat etmiş ve

kralın kendilerine yaptığı öneriyi aynen yerine getirmişler. Kral Hardobyos'un durumu böyle imiş.

Ömer-ün-Neman'a gelince, avdan döndüğü ve sarayına girip Abriza'nın kaçışını ve kaybolduğunu öğrendiği zaman buna çok üzülmüş ve "Kimsenin haberi olmadan sarayımdan bir kadın nasıl çıkabilir? Eğer ülkem de sarayım gibi konmuyorsa, gerçekten kaybımız hepimiz için yeri doldurulamaz boyutlara ulaşır. Bir başka sefer ava gittiğimde kapılarını iyice korumam gerek!" diye haykırmış. Şah bu konuşmayı yaparken Şarkân da görevden dönmüş ve yanına geldiği babasından Abriza'nın ortadan yok olduğunu öğrenmiş. Şarkân da o günden sonra, babasının sarayını görmeye tahammül edemediği kadar, küçük Nüzhet-üz-Zaman ve küçük Dav-ül-Mekân'ın Şah'ın büyük ilgi gösterdiği varlıklar oluşuna da dayanamamış. Gün geçtikte kederi artmış ve öyle bir dereceyi bulmuş ki, Şah ona "Yüzün sararıp bedenin böyle zayıfladığına göre, senin neyin var oğlum?" diye sormuş. Şarkân da ona "Ey pederim, çeşitli nedenlerden ötürü bu sarayda oturmam çekilmez hale geldi. Bu nedenle senden bir lütuf olarak, geri kalan günlerimi gidip geçireceğim Bağdat'tan uzak bulunan bir kente beni vali tayin etmeni rica ediyorum!" demiş. Sonra da usta şairlerden birinin şu dizelerini okumuş:

Bence, uzaklaşıp gitmek, oturmaktan daha hoş olur;
böylece yitirdiğim tatlı dostu bana hatırlatacak şeyleri gözlerim görmeyecek ve kulaklarım işitmeyecektir.

Bunu duyan Şah Ömer-ün-Neman, oğlu Şarkân'ın derdinin nedenlerini anlamış ve onu teselli etmeye çalışarak ona "Ey çocuğum. İstediğin yerine getirilecektir! Ve imparatorluğun en önemli eyaleti Şam olduğundan, seni şu andan başlayarak Şam'a

vali tayin ediyorum" demiş. Ve hemen saray katiplerini ve ülkesinin tüm önemli kişilerini çağırtarak onların huzurunda, Şarkân'ı Şam eyaletine vali tayin etmiş. Tayin kararnamesi oracıkta yazılmış ve resmen ilan edilmiş; o da yola çıkmak üzere gerekli her hazırlığı yapmış, ana babasına ve son öğütlerini verdiği Vezir Dendan'a veda etmiş. Daha sonra, emirlerin, vezirlerin ve diğer ileri gelen kişilerin tebrik ve saygı gösterilerini kabul etmiş ve muhafızlarının başına geçerek Basra'ya ulaşıncaya kadar durmaksızın yolculuğunu sürdürmüş; kent halkı onu davul zurnalarla, zil ve çığırtmalarla karşılamış; onun uğruna kent süslenmiş ve aydınlatılmış ve halk biri sağda, biri solda iki sıra halinde büyük bir mevkip oluşturarak kente girinceye kadar ona öncülük etmiş. Şarkân'ın durumu böyleymiş.

Şah Ömer-ün-Neman'a gelince, valilik yapmak üzere Şarkân'ın Şam'a ulaşmak için yola çıkmasından bir süre sonra, iki çocuğu Nüzhet ile Dav-ül-Mekân'ın bakımı ve eğitimi için görev almış bulunan bilginlerin ziyaretini kabul etmiş. Bu bilginler Şah'a, "Ey efendimiz, size çocuklarınızın öğrenim ve çalışmalarını tüm olarak bitirdiklerini bildirmeye gelmiş bulunuyoruz; artık onlar bilgeliğin ve nezaketin temel kurallarını, edebiyatı ve iyi davranış kuramlarını çok iyi biliyorlar" demişler. Bu haberi alan Şah Ömer-ün-Neman'ın duyduğu neşe ve keyiften yüreği ferahlamış ve bilginlere şahane armağanlar vermiş. Ve özellikle şimdi on dört yaşını doldurmuş olan oğlu Dav-ül-Mekân'ın gerçekten gittikçe nasıl yakışıklı ve zarif olduğunu ve hayranlık verici ve güçlü bir erkek olduğunu, aynı zamanda dinsel uygulamalara pek bağlı olduğu kadar merhametli ve fakirleri koruyucu olduğunu ve dünyada en çok bilginler ve şairlerle düşüp kalkmayı ve fıkıh ve Kuran üstüne bilgili olan kimselerin topluluğunu aramayı yeğ tuttuğunu iyice anlamış. Bağdat'ın tüm halkı da onu seviyor ve Tanrı'dan onun hakkında kutsamalar diliyormuş.

O sırada, Irak'ın dört yanından gelerek yıllık hac görevlerini tamamlayıp Medine'den, Allah'ın dua ve barışı üzerine olası Peygamber'in kabrini de ziyaret etmek için Mekke'ye gitmek isteyen hacıların Bağdat'a ulaştıkları bir vakitte bulunuluyormuş. Dav-ül-Mekân onların oluşturduğu kutsal kervanı görünce dindarlık duygusu canlanmış ve koşup babasını bularak ona "Babacığım senden kutsal hac farizesini eda etmek üzere izin almaya geldim" demiş. Ama Şah Ömer-ün-Neman onu bundan vazgeçirmeye çalışmış ve izin vermeyi reddederek ona "Sen daha çok gençsin oğlum. Ama, inşallah gelecek yıl, ben kendim de hacca gideceğim. Hiç kuşkun olmasın, seni de yanımda götürürüm!" demiş.

Ama Dav-ül-Mekân, bu süreyi çok uzun bulmuş ve ikiz kızkardeşi Nüzhet'in yanına koşmuş ve onu ibadet ederken bulmuş. Onun ibadetini bitirmesini bekleyerek sonra kendisine "Ey Nüzhet-üz-Zaman, hacca gitme ve Tanrı'nın dua ve barışı üzerine olası Peygamber'in kabrini ziyaret etme arzusuyla yanıp tutuşuyorum. Bunun için babamdan izin istedim; bunu benden esirgedi. Bu durumda, şimdi yanıma bir miktar para alıp gizlice, özellikle de babama haber vermeden, hacca gitmek niyetindeyim!" demiş. Bunu duyan Nüzhet-üz-Zaman da heyecanlanarak "Allah senden razı olsun! Ama ne olursun beni de birlikte götür! Beni burada bırakma ve Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamber'in kabrini ziyaretten beni mahrum etme, ey kardeşim!" diye haykırmış. O da kızkardeşine "Peki, öyle olsun! Gece olunca, gel beni bul! Ve de özellikle kim olursa olsun, hiç kimseye bundan söz etme!" demiş.

Böylece gece yarısında, Nüzhet, yatağından kalkıp tanınmamak için kendi yaşında ve boyunda olan kardeşinin kendisine vermiş olduğu erkek giysileriyle donanarak ve yanına bir miktar para alarak çıkıp saray kapısına doğru yollanmış; orada, kardeşi Dav-

ül-Mekân'ı bulmuş. Kendisini iki deveyle bekleyen Dav-ül-Mekân onu görünce, çökmüş develerden birine binmesi için ona yardımcı olmuş, kendisi de ötekinin üzerine binmiş ve ayağa kalkıp yola koyulan develer, gecenin lütfu sayesinde hiç kimse onların farkına varmadan hacıların kafilesine katılmışlar ve Iraklılar'dan oluşan tüm kervan Mekke yoluna düşerek Bağdat'tan ayrılmış. Ve Allah onlara güvenlik nasip ettiğinden, hepsi birlikte selametle kutsal Mekke'ye ulaşmışlar.

Orada Dav-ül-Mekân ve Nüzhet, Arafat Dağı'na ulaşarak ve merasim gereğince kutsal görevlerini tamamlayarak neşe dolmuşlar ve Kabe'yi de tavaf ederek mutluluklarını bütünlemişler. Ama Mekke'yi ziyaretle yetinmeyip dinsel bağlılıklarını Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamber'in Medine'deki kabrini ziyaret etmek istemişler.

Bunun üzerine, hacıların ülkelerine dönüşü söz konusu olduğunda, Dav-ül-Mekân, Nüzhet'e, "Ey kardeşim, şimdi, Tanrı'nın dostu İbrahim'in kutsal kenti, Yahudi ve Hristiyanlar'ın Jerusalem adını verdikleri Kudüs kentini de ziyaret etmek istiyorum" demiş. Nüzhet de "Ben de!" demiş. Bunun üzerine, bu konuda tam bir uyuma vardıktan sonra, İbrahim'in kutsal kentine doğru yola çıkmakta olan küçük bir kervana katılmışlar. Oldukça zorlu bir yolculuktan sonra, sonunda Kudüs'e ulaşmışlar; fakat yolda, Dav-ül-Mekân ve Nüzhet üşüterek ateşli bir hastalığa kapılmışlar. Kız birkaç gün içinde iyileşmiş, fakat Dav-ül-Mekân'ın hastalığı sürmüş ve durum gittikçe ağırlaşmış. Böyle olunca Kudüs'te hanlardan birinde bir oda kiralamışlar ve Dav-ül-Mekân hastalığın pençesinde kıvranarak bir köşede yatıp kalmış ve bu hastalık öylesine ağır biçimde sürüp gitmiş ki, Dav-ül-Mekân sonunda tüm bilincini yitirmiş ve sayıklama durumuna gelmiş. Ve iyi yürekli Nüzhet, kendisini teselli edecek ve yardımına koşacak kimseyi bulamadığı yabancı bir ülkede böylece tek başına

kaldığı için çok kuşkulu ve çok dertli olduğu halde, onu bir an bile terk etmemiş.

Hastalık henüz uzaklaşmadığı ve epeyce bir zamandan beri süregeldiğinden, Nüzhet, son kaynaklarını da tüketmiş bulunuyormuş. Ve elinde tek bir dirhem bile yokmuş. Bunun üzerine handa gezginlere ayak hizmetleri gören çocuğa, kendine ait giysilerinden birini vererek, kendisine bir miktar para getirmesi için onu çarşıdaki tellallara göndermiş.

Handaki hizmetçi de onun istediği şekilde görevini yerine getirmiş. Nüzhet kardeşine bakabilmek için, her gün bir eşyasını satarak bu yoldaki davranışını sürdürmüş ve en sonunda, varlık olarak büründüğü eski giysilerinden ve kendisi ve kardeşinin yatak gibi kullandıkları eski bir hasırdan başka bir şey kalmamış. Bunun üzerine zavallı Nüzhet, bu denli yoksulluktan dolayı sessizce ağlamaya başlamış.

Ama, o akşam, Allah'ın iradesiyle Dav-ül-Mekân kendine gelmiş ve biraz daha iyileştiğini duyumsamış ve kızkardeşine dönerek, ona "Ey Nüzhet! Gücümün yeniden yerine geldiğini hissediyorum ve bir kuzu şiş kebabı yiyecek kadar da iştahlıyım" demiş. Nüzhet de ona "Vallahi! Ey kardeşim, et satın almanın yolu nasıl olacak? Gidip hayır sahibi kişilerden sadaka dilenmeyi bir türlü göze alamıyorum. Ama merak etme, yarın gidip zengin ve hatırlı kimselerin yanında hizmetçilik yaparım. Böylece gerekli parayı kazanırım ve bunu yaparken de beni kaygılandıran tek şey, seni bütün gün tek başına bırakacağımdır. Ama başka yolu var mı? Ey kardeşim, Yüce Tanrı'dan başka kuvvet ve güç yoktur! Ve ancak o, bizi ülkemize geri gönderebilir!" demiş. Ve Nüzhet, bu sözleri söyledikten sonra hıçkırıklarla ağlamaktan kendini alamamış.

Böylece ertesi gün, şafak vakti, Nüzhet yataktan kalkmış ve başını handaki iyi yürekli bir devecinin kendilerine verdiği deve tüyünden eski bir kumaş parçasıyla örterek ve kardeşinin başını öperek ve gözyaşları içinde boynuna sarılarak tam alarak nereye gideceğini bilmeksizin ağlayarak hanı terk etmiş.

Ve bütün gün Dav-ül-Mekân kızkardeşinin dönmesini beklemiş, ama gece olmuş Nüzhet geri dönmemiş; kardeşi bütün gece gözlerini kırpmadan beklemeyi sürdürmüş, ama Nüzhet yine gelmemiş. Bunun üzerine Dav-ül-Mekân kızkardeşi için büyük bir korkuya kapılmış; yüreği titremeye başlamış; dahası, iki gün hiçbir şey yemeden orada öylece kalakalmış. Bunun üzerine küçük odanın kapısına kadar sürünerek gelmiş ve hanın hizmetkârına seslenmiş ve sonunda ona sesini duyurabilmiş; Dav-ül-Mekân ondan kendisine çarşıya ulaşıncaya kadar yardım etmesini rica etmiş. Bunun üzerine çocuk onu omuzlarına almış, çarşıya kadar götürerek harap bir dükkânın kapalı kapısı önüne bırakarak oradan ayrılmış.

Onu gören tüm yoldan geçenler ve çarşı esnafı yöresine toplanmışlar ve onu böyle aciz ve zayıf durumda görünce, ona üzülüp acıyarak hayıflanmışlar. Dav-ül-Mekân da konuşma gücü bulamayarak aç olduğunu onlara işaretle anlatmış. Bunun üzerine çarşı esnafına baş vurarak bakır bir tas içinde onun için aralarında para toplamışlar ve ona hemen yiyecek bir şeyler satın almışlar. Topladıkları para otuz dirhemi bulduğundan, geri kalan kısmını hastanın yararına ne tarzda kullanabileceklerini tartışmışlar. Aralarında bulunan çarşının saygın kişilerinden biri onlara "En iyisi bu zavallı genç için bir deve kiralamak ve onu, Halife'nin hayırlı düşüncesiyle kurulan hastaneye konulmak üzere Şam'a göndermektir. Çünkü, burada sokakta, bakımsız kalarak öleceği kuşkusuz!" demiş. Bu görüşe herkes katılmış, ama gece bastırdığından, sorunun çözümünü ertesi güne ertelemişler ve

Dav-ül-Mekân'ı bir yana bırakarak elinin ulaşabileceği bir yere bir testi ile yiyecek bir şeyler koymuşlar. Ve çarşının kapanması dolayısıyla herkes, hasta genç adamın bahtına çok acıyarak kendi evine gitmiş. Ve Dav-ül-Mekân, kardeşi Nüz-het'e ne olduğunu da merak ederek gözünü kırpmadan bütün geceyi geçirmiş; yorgun ve aç olduğu halde yiyeceğe içeceğe pek elini sürememiş.

Böylece, ertesi gün, çarşının namuslu esnafı, bir deve kiralayarak sürücüsüne "Ey deveci, bu hastayı devene bindirecek ve onu Şam'a götürüp hastaneye yatıracaksın ki iyileşebilsin!" demişler. Deveci de onlara, "Başım üstüne, efendiler!" yanıtını vermiş. Ama alçak herif, kendi kendine de "Kudüs'ten Şam'a ölmek üzere bulunan biri nasıl taşınır?" diyormuş. Deveyi ıhtırıp yere oturtmuş ve hastayı hamuduna yerleştirmiş ve çarşı esnafının hayır dualarını alıp yularını çekerek devesini dehlemiş; deve de kalkıp yola koyulmuş. Ama birkaç cadde geçer geçmez, deveyi durdurmuş ve bir hamamın önüne gelmiş bulunduklarından yöresinin farkında olmayan Dav-ül-Mekân'ı hamamı ısıtmak üzere yığılmış bulunan odunların üzerine bırakmış ve hemencecik çekip gitmiş.

Böylece hamamın külhancısı şafak vakti gelip işine koyulacakken, kapının önünde sırtüstü ve kıpırdamadan yatan Dav-ül-Mekân'ı görünce, onu ölü sanmış ve kendi kendine "Bu cesedi, götürüp gömeceğine kim böyle hamamın önüne atıvermiş?" demiş. Ve tam cesedi alıp kapının önünden taşımak üzereyken Dav-ül-Mekân bir hareket yapmış. Bunu gören külhancı "Burada ölü falan yok, hiç kuşkusuz bir esrarkeş bu! Geceleyin gelip benim odun yığınımın üstüne atmış kendini!" diye haykırmış ve "Hey sarhoş esrarcı! Kalk bakalım!" diye seslenmiş. Sonra eğilip yeniden aynı şeyleri yüzüne haykıracakken, onun daha yüzünde tüy bitmemiş ve çehresinden geçirdiği hastalığın verdiği zayıflık

ve çöküntüye karşın büyük bir seçkinlik ve güzellik taşan genç bir adam olduğunu anlamış. Bunu gören külhancı büyük bir acıma hissine kapılmış ve "Allah'tan başka güç ve kudret yoktur! İşte hasta ve garip bir genç adam olduğunu irkilmeden söyleyebileceğim birisi! Oysa Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamberimiz, bize, acele karar vermekten sakınmamızı ve garip yabancılara karşı merhametli ve koruyucu olmamızı tavsiye eder!" diye haykırmış ve hamam külhancısı, bir an bile kararsızlık göstermeden, genç adamı omuzlarına almış ve evine dönmüş ve karısını görerek onu kendisiyle ilgilenmek üzere, kadının ellerine teslim etmiş. Bunun üzerine külhancının karısı yere bir halı sermiş, onun üzerine yepyeni ve temiz bir yastık koymuş ve hasta konuğu yavaşça yatırmış. Sonra mutfağa koşup ateş yakmış ve su ısıtmış; sonra dönüp genç adamın ellerini, ayaklarını ve yüzünü yıkamış. Kendi bakımından külhancı da çarşıya gidip gülsuyu ve şeker satın almış, ve dönüp genç adamın yüzüne gülsuyu serpmiş ve şeker karıp gülsuyuyla kokulandırdığı şerbeti içirmiş. Sonra büyücek bir sandıktan yasemin çiçeği kokan tertemiz bir gömlek çıkarmış ve onu kendi eliyle bedenine giydirmiş.

Bütün bunlar yapılıp bitince Dav-ül-Mekân, bedenine bir ferahlığın yayıldığını ve tatlı bir meltem esmişçesine onu canlandırdığını hissetmiş.

Anlatısının burasında Şehrazat şafak söktüğünü görmüş ve yavaşça sesini kesmiş.

Ama Elli Dördüncü Gece Olunca

Yeniden söze başlamış:

İşittim ki ey bahtıgüzel şahım, Dav-ül-Mekân bir ferahlığın içine dolduğunu ve kendisini tatlı bir meltem esmişçesine canlandırdığını hissetmiş ve başını biraz kaldırarak yastıklara dayanabilmiş. Bunu görünce külhancı mutlulanmış ve "Onu sağlığına kavuşturan Tanrı'ya şükürler olsun! Sonsuz merhametine sığınarak bu genç adamın benim elimle şifa bulması için Yarabbi, sana ne çok yalvardım!" diye haykırmış. Ve daha üç gün süreyle onun iyileşmesi için dua etmeyi sürdürmüş ve kendisine serinletici bitki özleri içirmiş, gülsuları serpmiş ve en ince bakımı göstererek ilgilenmiş. Böylece yavaş yavaş Dav-ül-Mekân'ın bedenine güç gelmiş; sonunda gözünü ışığa açabilmiş ve rahatça soluk almaya başlamış. Ve kendini daha iyi hissettiği anda külhancı içeri girmiş ve onu canlı bir çehreyle keyfince oturur bulmuş ve ona "Şimdi oğlum, kendini nasıl hissediyorsun?" diye sormuş. Dav-ül-Mekân da "Kendimi sağlıklı ve güçlü buluyorum" yanıtını vermiş. Bunu duyan külhancı Tanrı'ya şükretmiş ve çarşıya koşarak orada bulduğu en iyisinden on piliç satın almış, dönerek bunları karısına vermiş ve ona "Ey amcamın kızı, işte sana on piliç getirdim. Bunlardan her gün ikisini, birini sabah, ötekini akşam, kesip bu çocuğa yedirmek gerek!" demiş.

Ve külhancının karısı hemen ayağa kalkıp bir piliç boğazlamış ve kaynatmış; sonra bunu getirerek çocuğa yedirmiş, suyunu da içirmiş. Yemesi bitince, ellerini yıkasın diye sıcak su getirmiş. Bunun üzerine Dav-ül-Mekân yastıklara dayanarak sakince dinlenmiş; külhancının kansı da soğuk almasın diye onu iyice örtüp bastırmış. O da öylece ikindi oluncaya kadar uyumuş. Bunun üzerine külhancının karısı kalkmış, ikinci pilici de kaynatmış ve

ona getirmiş; dikkatle parçalara ayırdıktan sonra, ona "Ye çocuğum! Bu sana sağlık ve dirlik getirecek!" demiş. Ve çocuk pilici yerken, hamam külhancısı içeri girmiş ve karısının söylediklerini yerine getirmiş olduğunu görmüş. Genç çocuğun başucuna oturarak ona "Kendini nasıl hissediyorsun çocuğum?" diye sormuş. O da "Tanrı'ya şükürler olsun ki, gücüme ve sağlığıma kavuştum. Allah senden razı olsun ve seni ödüllendirsin!" diye yanıt vermiş. Külhancı da, bu sözleri duyunca, pek çok sevinmiş; ve çarşıya gitmiş ve oradan menekşe şurubu ve gülsuyu getirmiş ve bunları ona içirmiş.

Oysa, külhancı hamamdan her gün ancak beş dirhem para kazanıyormuş ve bu beş dirhemden ikisini piliç, şeker, gülsuyu, menekşe şerbeti almak için Dav-ül-Mekân'a harcıyormuş. Ve bu şekildeki harcamaları bir ay daha sürdürmüş, bu sürenin sonunda Dav-ül-Mekân tüm olarak sağlığına kavuşmuş ve hastalığının bütün izleri kaybolmuş. Bunu gören külhancı ve karısı çok sevinmiş ve Külhancı, Dav-ül-Mekân'a, "Oğlum, şimdi benimle yıkanmak için hamama gelir misin? Bunca zamandan sonra yıkanmak sana iyi gelir!" demiş. Dav-ül-Mekân da "Tabii, çok iyi olur!" diye cevap vermiş. Bunun üzerine külhancı çarşıya gidip bir eşekçi ve bir eşek ile birlikte geri dönmüş. Dav-ül-Mekân'ı eşeğe bindirtmiş ve hamama gidinceye kadar yol boyunca büyük bir dikkat ve özenle onu tutarak yanında yürümüş. Onu hamama sokmuş ve Dav-ül-Mekân soyunduğu sırada, külhancı banyo için gerekli her şeyi satın almış ve hamama geri dönerek, "Bismillah! Başlayalım artık!" diyerek, ayaklarından başlayarak Dav-ül-Mekân'ın bedenini ovuşturmaya başlamış. Böylece yıkamayı sürdürdüğü sırada, hamamın tellağı içeri girmiş ve külhancının, tellak olarak kendine özgü görevleri üstlenmesine şaşırıp kalmış, ve külhancıdan hamamın göbeğine zamanında gelip işe girişememesinden dolayı pek çok özür dilemiş; ama külhancı

ona "Gerçekte, kardeşim, ben senin sırtından bir parça yük kaldırmış olmamdan dolayı memnun olduğum gibi, evimde misafir ettiğim bu genç adama hizmet etmiş bulunmaktan da sevinçliyim!" demiş. Bunun üzerine tellak berberi ve kılyolucuyu çağırmış; onlar da Dav-ül-Mekân'ı traş edip kılını yolmuşlar; sonra onu bir güzel yıkamışlar; sonra da külhancı onu kerevete çıkarmış ve sırtına ince bir gömlek ve giysileri arasından bir giysi ve çok zevkli bir sarık giydirmiş; bunu izleyerek beline çok renkli yün bir kuşak sarmış ve sözü edilen eşeğe yeniden bindirerek eve getirmiş, Külhancının karısı da onu gereğince karşılamak için her şeyi hazırlamış. Ev baştanbaşa yıkanmış; hasırlar, halılar ve yastıklar iyice temizlenmiş imiş. Bunun üzerine külhancı, Dav-ül-Mekân'ı rahatça yatırmış ve ona içmesi için şeker ve gülsuyundan yapılmış serin bir şerbet vermiş; soma da yemesi için etinin en iyi parçalarını didikleyerek söz konusu piliçlerden birini yedirmiş, suyunu da içirmiş; bu, böylece doyuncaya kadar sürmüş. Bunun üzerine Dav-ül-Mekân sağladığı nimetlerden ve sağlığına kavuştuğundan ötürü Tanrı'ya şükretmiş ve külhancıya, "Oh! Benim için yaptıklarından dolayı sana ne kadar şükran borçluyum!" demiş. Ama külhancı ona "Bunu bir yana bırak oğlum! Şimdi sana bir şey söylemek istiyorum; bu da, aıtık bana adını ve nerden geldiğini söylemendir. Çünkü senin yüzünü ve davranışlarını görmekle senin seçkin ve yüksek tabakadan birisi olduğunu kuşku duymadan anladım" demiş. Bunun üzerine Dav-ül-Mekân, ona "Sen ilkin beni nasıl ve nerede bulduğunu söyle, ondan sonra ben de kendi serüvenimi sana anlatayım!" demiş.

Bunun üzerine hamam külhancısı, Dav-ül-Mekân'a "Benden yana sorarsan, bir sabah işime başlamak üzere gittiğim hamamın önündeki odun yığınının üzerinde seıii terk edilmiş olarak buldum. Seni oraya öylece kimin attığını hiç bilmiyorum; ancak

alıp evime getirdim. Hepsi bu kadar!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Dav-ül-Mekân "Kuru kemiklere can veren Tanrı'ya şükürler olsun! Ve sen, ey babalık, bir nanköre iyilik yapmış değilsin; ve umarım ki, çok yakında bunun kanıtlandığını göreceksin! Ama, senden rica ediyorum, şimdi hangi ülkede bulunuyorum, söyler misin?" diye haykırmış. Külhancı da ona "Sen, Kutsal Kudüs kentindesin!" demiş. Bunu duyan Dav-ül-Mekân, ülkesinden ne kadar uzakta olduğunu ve kızkardeşi Nüzhet'den ayrı bulunduğunu acı acı duyumsamış ve ağlamaktan kendini alamamış ve serüvenini külhancıya anlatmış, sonra da şu dizeleri okumuş:

> *Sırtıma taşınamayacak ağırlıkta bir yük koydular; ağırlığı beni ezdi ve boğdu. Derdimin nedenini, tüm ruhumun sahibi sevgilime anlattım ve "Ey hanımım! Çaresiz derdim karşısında bir parça sabredemez misin?" dedim; bana, "Ne diyorsun, sen? Sabretmek mi? Sabır benim alışkın olduğum bir şey değildir!" dedi.*[18]

Bunu duyan külhancı ona "Ağlama çocuğum, aksine kurtulman ve sağlığına kavuşmandan dolayı Tanrı'ya şükret!" demiş. Dav-ül-Mekân da ona "Şam'dan ne kadar uzakta bulunuyoruz?" diye sormuş. Külhancı "Buradan oraya yürüyerek gitmek altı gün tutar!" diye yanıt vermiş. Dav-ül-Mekân da "Oraya gitmeyi ne kadar isterdim!" demiş. Ama külhancı ona "Ey genç efendim, se-

18 Mardrus'ün İngilizce'ye çevirisinde bu dizeler şöyle yorumlanmış: “My burden is more grave than I can bare; - For when I asked in parting from my fair: - 'Can you not wait a while, delighful creature?' - She said; 'Oh, waiting is not in my nature.' (Yüküm taşıyabileceğimden daha ağır – Sevgilimden ayrılırken, ona 'Ey tatlı sevgilim, biraz bekleyemez misin?' diye sordum – Bana, 'Beklemek âdetim değildir' diye yanıt verdi (Ç.)

nin nasıl olur da yalnız başına Şam'a gitmene razı olurum; sen ki, genç bir çocuksun! Senin için çok endişe duyarım! Ama bu geziyi yapmak için çok dayatırsan, ben de seninle birlikte gelirim; belki eşimi de birlikte âlırız; gider hep birlikte Şam'ı görürüz. Orayı gören gezginler sularını ve meyvelerini çok övüyorlar!" demiş. Sonra da eşine dönerek, ona "Ey amcamın kızı, bu güzelim Şam kentini görmek için bizimle gelir misin? Yoksa burada kalıp beni beklemeyi mi yeğlersin? Benim, konuğuma oraya giderken eşlik etmem gerekiyor. Çünkü ondan burada ayrılmak ve bu genç çocuğa halkının, söylendiğine göre, çürümüşlüğe ve ifratlara düşkün olduğu bir kentin tanımadığı sokaklarında tek başına dolaşmasına müsaade etmek bana çok zor geliyor!" demiş. Bunu duyan külhancının karısı "Ama doğallıkla ben de sizinle gelirim!" diye haykırmış. Külhancı buna çok sevinmiş ve "Böyle uyum içinde olduğumuzdan dolayı Tanrı'ya şükürler olsun! Ey amcamın kızı!" demiş. Bunun üzerine hemen orada külhancı ayağa kalkmış ve evin, hasırlar, kazanlar, siniler, şilteler gibi eşya ve mobilyalarını toplamış ve bunları tellalların bulunduğu çarşıya götürmüş ve haraç mezat sattırmış. Bunların tümü elli dirhem tutmuş. Bu paranın bir bölümüyle gezi için gerekli bir eşek kiralamış.

Anlatısının burasında Şehrazat sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Elli Beşinci Gece Olunca

Söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, külhancı üzerine Dav-ül-Mekân'ı bindirdiği bir eşek kiralamış ve kendisi ile karısı ardından yürümüşler ve kutsal şehri, Şam'a gitmek üzere terk etmişler; ve gezilerine bu kente ulaşıncaya kadar ara vermemişler. Oraya gece olduğu sırada vanp bir hana yerleşmişler, ve külhancı üçü için yiyecek ve içecek bir şeyler satın almak üzere çarşıya gitmiş.

Ve bu durumu sürdürerek handa beş gün kalmışlar; bu sürenin sonunda, külhancının karısı, gezinin yorgunluklarıyla ezgin, soğuk alarak ateşlenmiş ve birkaç gün içinde ölmüş ve Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş.

Dav-ül-Mekân bu ölümden büyük üzüntü duymuş; çünkü kendisine büyük bir bağlılıkla hizmette bulunmuş olan bu merhametli kadına çok alışmış bulunuyormuş; ama ruhunda mateme yer vermemiş; derde boğulmuş olan zavallı külhancıya dönerek ona "Üzülme sakın babalık, çünkü hepimiz aynı yolun yolcusuyuz ve er geç aynı kapıdan geçeceğiz!" demiş. Külhancı da Dav-ül-Mekân'a dönerek ona "Allah merhametli yüreğini ödüllendirsin! Ey çocuğum! Ve bir gün dertlerimizi sevince çevirsin ve kederi bizden uzaklaştırsın! Doğru söylüyorsun, uzun boylu dertlenmenin ne yararı var? Yazılan başa gelir! Öyleyse kalkıp henüz görmek fırsatını bulamadığımız bu Şam kentini biraz dolaşalım. Çünkü senin içinin biraz ferahlamasını ve ruhunun mutlanmasını istiyorum!" demiş.

Bunun üzerine külhancı kalkmış ve elele tutuşarak Dav-ül-Mekân ile dışarı çıkmış ve Şam'ın çarşılarını ve caddelerini ağır ağır dolaşmaya başlamışlar. Sonunda Şam valisinin ahırlarının

önüne gelmişler ve kapıda, hatırı sayılır sayıda at, katır ve üzerlerine devecilerin şilteler, yastıklar, denkler, sandıklar ve her türden yükler yükledikleri çökmüş bir deve görmüşler, ve de orada birçok genç ve ihtiyar köle ve hizmetçi varmış, ve bütün bu kalabalık bağırıp çağırıyor, gürültü patırtı içinde bulunuyormuş. Dav-ül-Mekân kendi kendine "Kim bilir bu köleler, bu develer ve bu sandıklar kimindir?" demiş. Sonra, hizmetkârlardan birine yaklaşarak bilgi edinmeye karar vermiş; kendisine "Bu Şam valisinin, Şah Ömer-ün-Neman'a yolladığı bir armağan kervanıdır. Bütün bunlar her yıl Şah Ömer-ün-Neman'a Şam kentinin yolladığı haracı oluşturmaktadır!" demişler.

Dav-ül-Mekân bu sözleri işitince gözleri yaşla dolmuş ve yavaşça şu dizeleri okumaya başlamış:

Uzaktaki dostlar susmanı suçlar ve kötüye yorarsa, nasıl karşılık verebilirim onlara?

Susma kötüye yorumlanır ve onlar da yaşayan eski dostluğumuzu öldürürse, bana yapacak ne kalır?

Ve dertlerime sabırla katlanmak istesem de, her şeyi ve de gücümü yitirmişken, sabrımdan hâlâ bir şeyler kaldığından söz edebilir miyim?

Sonra bir an susmuş ve şu dizeler aklına gelmiş:

Çadırını topladı ve çekip gitti, ona tapınan gözlerimden çok uzaklara

Ona tapınan gözlerimden kaçtı. Oysa tüm varlığımı titretiyordu. Güzelim uzaklaşıp gitti, yaşamım soldu! Ama arzum şurada kaldı, o da uzaklaşıp gitmedi ki!

Yazık, yazık ki! Seni bir daha göremeyeceğim. Öyleyse, hangi uzun ve ayrıntılı sitemleri yapayım sana?

Dav-ül-Mekân bu dizeleri okuyup bitirince ağlamış. Bunu gören temiz yürekli külhancı, ona "Ey çocuğum, aklını başına topla! Senin sağlığını yeniden kazanmak için ne kadar üzüntü çektik. Şimdi, döktüğün bunca gözyaşı yüzünden yeniden hasta olacaksın! Lütfen sakin ol, ağlama artık! Zaten başım dertte, senin de yeniden elden ayaktan düşmenden korkuyorum!" demiş. Ama Dav-ül-Mekân bir türlü kendini tutamamış ve kızkardeşi Nüzhet'i ve babasını hatırlayarak gözyaşlarına boğulmuş ve şu harika dizeleri okumuş:

Dünyadan ve yaşamdan yararlanmaya bak! Çünkü dünya kalsa da yaşam kalmıyor.

Yaşamı sev, yaşamdan yararlan; mutluluk bir zaman için vardır, acele et! Ve düşün ki, geriye kalan hiçtir.

Çünkü geriye kalan hiçlikten başka bir şey değildir; çünkü yaşamda aşkın dışında, yeryüzünde, boşluktan ve ıssızlıktan başka bir şey yoktur!

Çünkü dünya gezgin atlının konukevi gibidir. Dostum, yeryüzünün atlı gezgini ol sen de!

Hamam külhancısının kendinden geçercesine dinlediği ve birçok kez tekrarlayarak öğrenmeye çalıştığı bu dizeleri okumayı bitirince, Dav-ül-Mekân belli bir süre düşünmeye koyulmuş. Bunun üzerine onu tedirgin etmek istemeyen külhancı, sonunda "Ey genç efendim, sanırım ki, boyna ülkeni ve ana-babanı düşünüyorsun!" demiş. Dav-ül-Mekân da "Evet babacığım, ve de artık bu ülkede bir dakika daha kalamayacağımı da hissediyorum. Ve sana veda edip, kendimi çok yormadan, şu kervanla dinlene dinlene yol alarak gitmek istiyorum; böylece kendi kentim Bağdat'a ulaşırım inşallah!" demiş. Bunun üzerine hamam külhancısı da, ona "Ben de seninle gelirim! Çünkü artık seni yalnız bırakamayacağım gibi, ben de senden ayrılamam ve de senin bakıcın olmaya çoktan soyunduğumdan dolayı, şimdi artık yarı yolda durmak istemiyorum" demiş. Dav-ül-Mekân da "Tanrı senin bu bağlılığını kutsasın ve ödüllendirsin!" diye onu yanıtlamış ve bunca bahtlı olduğundan dolayı son derece sevinmiş.

Bunun üzerine külhancı, Dav-ül-Mekân'ı eşeğe bindirmiş ve ona "Sen yolculuk boyunca istediğin süre eşek üzerinde kal! Oturmaktan yorulduğun zaman istersen iner, yürüyebilirsin!" demiş. Dav-ül-Mekân da ona coşkuyla teşekkür etmiş ve "Gerçekte, senin benim için yaptıklarını kardeş kardeşe yapmaz!" demiş. Sonra ikisi birden kervanla yola koyulmak ve Bağdat doğrultusunda Şam'dan çıkmak için güneşin batmasını ve gecenin serinliğini beklemişler. Dav-ül-Mekân ve hamam külhancısının durumu böyleymiş.

Dav-ül-Mekân'ın ikiz kızkardeşi genç Nüzhet'e gelince; hali vakti yerinde bir ailenin yanında hizmetçilik görevi bulabilmek ve bu yoldan biraz para kazanarak kardeşine bakmak ve onun arzuladığı şiş kebabını yapmak üzere et satın alabilmek için Kudüs'teki handan dışarı çıkmış. Başını da eski devetüyü kumaşla örtmüş ve nereye gideceğini bilmeden rasgele yürümeye başla-

mış; ruhu ve yüreği kardeşi için endişe doluymuş; ikisinin birlikte ülkelerinden ve ana babalanndan uzak olmalarından ötürü kaygılar içinde kıvranıyormuş. Düşüncelerini esirgeyici Tanrı'ya doğrultarak dudaklarına gelen şu dizeleri okumuş:

Karanlıklar çöküyor ve her yandan ruhumu kaplıyor ve acımasız alevler beni çökertiyor ve elimi ayağımı kırıyor; arzu içimde acıyla yankılanıyor ve içimdeki dertleri yüzüme yansıtıyor.

Ayrılık acısı, içimde çörekleniyor, ve hiçbir şeyin yatıştıramadığı sürekli bir çile, bir uçurum gibi, kötü şekilde içimde derinleşiyor. Uykusuzluk mateminin yoldaşı olmuş; arzunun ateşi de gıdamı oluşturur. Böyleyken ruhumun gizini nasıl saklarım?

Ben ki, yüreğimdeki acıyı gizlemek yollarını ve sanatını hiç bilmiyorum.

Eriyik ateşiyle aşk kalbimde sel gibi akıp beni boğuyor.

Ey gece, sen onu tanırsın! Geçen saatlerin sükûnu içinde ey haberci, git ona derdimin yoğunluğunu bildiğini, kollarında gözümü kırptığımı hiç görmediğini söyle!

Ve genç Nüzhet, böylece caddeler boyunca avare dolaşırken, yanındaki beş bedevi ile birlikte kendisine doğru bir bedevi kabile reisinin gelmekte olduğunu görmüş; reis ona uzun uzun bakmış ve hemen başı eski bir kumaş parçasıyla örtülü olan ve paçavra halindeki kaba kumaşın güzelliğini daha da belirgin kıldığı bu

güzel kıza şiddetle sahip olma arzusu duymuş. Ve çekinmeden onu izleyerek ve onun tenha ve dar bir sokağa girmesinden yararlanarak, önüne geçip kıza, "Ey genç kız, sen özgür müsün, köle misin?" diye sormuş. Bedevinin bu sözü üzerine genç Nüzhet hareketsiz kalmış; sonra da "Lütfen ey yolcu, bana dertlerimi ve felaketlerimi hatırlatan sorular sorma!" demiş. O da "Ey genç kız, sana bu soruyu soruyorsam, benim de altı kızım varken, bunlardan beşini yitirdiğim ve geri kalan tek kızımın da evimde hüzünlenerek yaşadığı içindir. Bu küçük kızım için ona yoldaşlık edecek ve zamanını hoşça geçirtecek bir dost bulmak istiyorum. Senin özgür olup da evimde konukluğu kabul edip edemeyeceğini ve evladım olarak, küçük kızımın kardeşlerinin ölümüyle tuttuğu matemini unutturmak üzere aileme katılıp katılmayacağını sormak isterdim" demiş.

Nüzhet bu sözleri duyunca, kafası karma karışık olmuş ve ona "Ey Şeyh, ben bu kentte garip bir genç kızım. Hicaz'dan birlikte geldiğim bir de hasta erkek kardeşim var. Aslında evine gidip kızına arkadaşlık etmeyi çok isterdim, ama her akşam gidip kardeşimi görmek koşuluyla olur bu!" demiş. Bunu duyan bedevi ona "Olabilir, ey genç kız. Sen kızım ile sadece gündüzleri ilgilenirsin. Ve de istersen kardeşini de evime taşırız. O da yalnız kalmamış olur" demiş. Ve bedevi öylesine kandırıcı görünmüş ki, kız onunla gitmeye karar vermiş. Ama bu alçak herif, aslında bütün bu konuşmalarla onu baştan çıkartmaktan başka şey düşünmüyormuş; çünkü kendisinin hiçbir çocuğu olmadığı gibi, evi barkı da yokmuş. Kendisi ile Nüzhet ve öteki beş bedevi, kentin dışına çıkmakta gecikmemişler ve hareket etmeye hazır durumda yüklü develerin ve su dolu tulumların bulunduğu bir yere ulaşmışlar. Bedevi kabile reisi, devesine binmiş, Nüzhet'i de ardında terkisine oturtmuş ve hareket işareti vermiş. Oradan hemen uzaklaşmışlar.

O zaman zavallı Nüzhet kandırıldığını ve kaçırıldığını anlamış. Ve kendisinin ve yardımsız tek başına bıraktığı kardeşinin talihine ağlayıp sızlanmaya koyulmuş. Ama bedevi onun yalvarıp yakarmalarından etkilenmeksizin, durup dinlenmeden, bütün gece, şafak sökünceye kadar yol almış ve çölde gözden ırak güvenli bir yer bulunca durmuş. Nüzhet'in hâlâ ağlamakta olduğunu görünce, bedevi adamlarını durdurarak deveden inip Nüzhet'i de indirerek kızgınlıkla yanına yaklaşıp ona "Ey tavşan yürekli, evinden dışarı çıkmamış kötü şehirli kız, ağlamayı keser misin, yoksa geberinceye kadar kamçılanmayı mı yeğ tutarsın?" demiş. Kaba bedevinin bu kıyıcı sözlerini duyunca zavallı Nüzhet yüreğinin isyan ettiğini duyumsamış ve artık ölümden korkmayarak, "Ey çöl haydutlarının reisi, felaket saçan adam, cehennem zebanisi! Sen benim güvenimi kötüye kullanmaya nasıl cesaret edersin ve kendine ihanet edercesine sözünden nasıl dönersin? Ey alçak hain, bana ne yapmak istiyorsun?" diyerek haykırmış. Bu sözleri duyunca bedevi çok kızarak ona yaklaşmış, kırbacını kaldırarak ona "Kötü şehirli, görüyorum ki kamçıyı sırtında duymak istiyorsun. Bak sana eğer hemen canımı sıkan ağlamalarını ve küstah dilinle yüzüme karşı haykırdığın konuşmaları kesmezsen, parmaklarımla dilini tutarak koparacağımı ve bacaklarının arasındaki şeyine sokacağımı haber veriyorum! Ve bunu sana külahım üzerine yemin ederek söylüyorum!" diye haykırmış. Böyle kaba konuşmalar duymaya alışık olmayan genç kız, bu müthiş tehdidi duyunca titremeye başlamış ve susmuş, ve korkudan başını örtüsünün altında saklayarak hıçkırıklarını önleyemeyerek şu şikâyet dolu şiiri okumuş:

Oh! Bir zamanlar oturduğum o sevgili eve kim gidip gözyaşlarımı ulaşmak istediği yere götürür?

Acaba, acı ve ıstırap dolu bir yaşamda bahtsızlığıma daha uzun süre katlanabilecek miyim?

Yazık ki, şimdi böyle acınası bir sefalete düşmek için uzun süre mutlu ve sevilerek yaşamışım!

Oh! Acaba kim bir zamanlar oturduğum eve gidip gözyaşlarımı ulaştırmak istediğim kimseye götürür?

Hayranlık verecek kadar uyumlu bu dizeleri duyan bedevi, sözlerin etkisine kapılarak bahtsız güzel kıza acımış ve yanına yaklaşarak gözyaşlarını silmiş, ona yemesi için bir arpa peksimeti vermiş ve de "Bir başka sefer, öfkelendiğim zaman bana karşılık vermeye kalkmamalısın! Çünkü buna dayanacak tıynette değilim! Ve de, sana ne yapacağımı sorduğundan dolayı, işte söylüyorum: Şunu bil ki, ben sana ne cariye ne de köle olarak sahip olmak istiyorum. Sana iyi davranacak ve sana, benim sağlayacağım gibi mutlu bir yaşam sağlayacak herhangi zengin bir tacire satmak istiyorum. Bu maksatla seni Şam'a götüreceğim" demiş. Nüzhet de "İstediğini yap!" yanıtını vermiş. Böylece yeniden deveye binilmiş ve Nüzhet daima bedevinin ardına oturmuş olarak Şam doğrultusunda yola çıkılmış ve çok acıktığından bedevinin kendisine verdiği arpa peksimetinden yemiş.

Anlatısının burasında sabahın belirdiğini gören Şehrazat yavaşça susmuş.

Ama Elli Altıncı Gece Olunca

Söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, Nüzhet kendisini kaçıranın verdiği arpa peksimetinden bir parça yemiş. Bir süre sonra Şam'a gelinmiş ve Bab-ül-Malik yakınında bulunan Sultan Hanı'na yerleşilmiş. Nüzhet, çok kederli ve duyduğu acıdan sararmış olduğu için ve de ağlamayı sürdürdüğünden, bedevi ona öfkeli bir sesle "Ağlamayı hiç kesmezsen, güzelliğini ve değerini yitirirsin; o zaman seni berbat bir Yahudi'den başkasına satamam! Bunu iyi düşün ey şehirli!" demiş. Sonra bedevi Nüzhet'i hanın odalarından birine dikkâtle kapatmış ve esir tacirlerini görmek üzere aceleyle pazara gitmiş ve onlara kaçırdığı güzel kızı önermiş; onlara "Yanımda Kudüs'ten getirdiğim genç bir esire var. Bu kızın ardımızda bırakmak zorunda kaldığım, ailemin baktığı hasta bir kardeşi var. İçinizden onu kim almak isterse, bu kıza, hasta kardeşinin Kudüs'te bulunan kendi evinde bakılmakta olduğunu söylemeyi unutmasın! Bu koşulla onu size ucuza satarım!" demiş.

Bunu duyan tacirlerden biri ayağa kalkmış ve ona "Bu esire kaç yaşında?" diye sormuş. Bedevi de "Bu, henüz bakire olan, ancak evlenme çağında bir genç kızdır. Zekâ, nezaket ve ince fikirlilik kadar güzellik ve kusursuzluktan yana da nasibi var. Ne yazık ki, kardeşinin hasta oluşundan beri, kederi onu zayıflattı, gücünü tüketti ve bedeninin biçimini bozdu. Ama buna karşın, ona biraz ilgi gösterip kederi unutturulursa, kendine gelmesi kolaylaşır!" demiş. Bunu duyan tacir ona "Niteliklerini sayıp döktüğün esireyi seninle gidip göreceğim. Ancak, onu kendimce uygun bulmazsam, aramızda hiçbir şey geçmemiş olmak koşuluyla... Ama, gerçekten senin anlattığın gibiyse, üzerinde anlaşacağımız

bedelden onu satın alacağım, ama bu parayı sana esireyi kendim yeniden sattığım zaman ödeyeceğim. Zira sana niyetimi açıkça söyleyeyim: Bil ki, ben onu, oğlu kentimizin valisi Emir Şarkân olan Bağdat ve Horasan Sultanı Şah Ömer-ün-Neman'a götürülmek üzere satın alıyorum. Dolayısıyla beni tanıyan Emir Şarkân'a giderek kızı ona göstereceğim. O da bana, genç esireler için duyduğu zevkle tanınan Şah Ömer-ün-Neman'a sunulmak üzere bir mektup verecek; o da bu esireyi çok üstün bir bedelle satın almakta gecikmeyecektir. İşte ancak o zaman aramızda kararlaştırdığımız bedeli sana ödeyeceğim!" demiş. Bedevi de "Senin koşullarını kabul ediyorum" cevabını vermiş.

Bunun üzerine ikisi birden Nüzhet'in kapalı bulunduğu Sultan Hanı'na doğru yönelmişler ve bedevi, bir bölmenin ardına gizlenmiş olan genç kızı "Naciye, hey Naciye!" diye seslenerek yüksek bir sesle çağırmış. Çünkü bedevinin esiresine uygun gördüğü isim buymuş. Ama, kendisi için yeni olan bu ismi duyunca zavallı genç kız ağlamaya başlamış ve yanıt vermemiş. Bunun üzerine bedevi esir tacirine "Bak, işte şu bölmenin ardında! Sana yaklaşıp ona orada ürkütmeden bakmanı öneririm; ama benim yaptığım gibi onunla yumuşak bir sesle konuş!" demiş. Tacir de bölmenin ardına geçip kıza doğru ilerleyerek ona "Tanrı'nın barışı senin üstüne olsun! Ey genç kız!" demiş. Nüzhet de şeker gibi tatlı ve vurgulamaları hoş bir sesle Arapça olarak "Tanrı'nın barışı ve kutsaması senin üzerine olsun!" diyerek yanıt vermiş. Bu sesi duyunca tacir son derece etkilenmiş ve başı o kaba örtüyle kapalı genç esireye dikkatle bakmış ve kendi kendine, "Aman Allah'ım! Ne zarif ve dili ne kadar temiz bir kız bu böyle!" demiş. Kız da tacire bakmış ve "Bu ihtiyarın çok tatlı bir yüzü, saygın bir görünüşü ve insanda iyi etki bırakan bir hali var. Bu öfkeli ve nefret verici bedeviden kurtulur, inşallah onun esiri olurum! Bunun için ona zekâmı kulanarak ve hoş yanlarımı

göstererek ve de kibarca konuşarak yanıt vermem gerekir! Çünkü kendisi buraya beni tanımak için gelmiş olmalı!" diye düşünmüş. Tacir ona, "Nasılsın, ey genç kız?" diyerek soru yönelttiğinde, başını alçak gönüllükle yere eğip "Ey saygın ihtiyar, nasıl olduğumu soruyorsun. Benim durumuma Allah en kötü düşmanlarımı bile düşürmesin! Ama herkes boynuna asılı olan bahtını taşır der Tanrınımn dua ve barışı üzerine olası Peygamberimiz!" diyerek yanıtlamış.

Tacir bu sözleri işitince hayranlığın sınırına yaklaşırcasına hayran ve sevinçten aklı başından uçar gibi olmuş ve kendi kendine, "Kuşkusuz şimdi eminim ki, çok güzel olması gereken hatlarını görmemiş olsam da, Ömer-ün-Neman'dan bu kız için istediğim parayı alacağım!" demiş.

Sonra, bedeviye dönüp ona "Bu esire harika! Buna ne istiyorsun?" demekten kendini alamamış. Bu sözleri duyan bedevi, hiddetle "Yaratıkların en çirkini iken, onun harika olduğunu söylemeye nasıl cesaret ediyorsun? Şimdi kalkıp kendinin gerçekten güzel olduğuna inanacak; onun üzerine hiçbir egemenliğim kalmayacak. Defol! Onu sana satmak istemiyorum!" diye haykırmış. Bunu duyan tacir, bedevinin budala biri olduğunu anlamış ve ne yapsa onu inandıramayacağının farkına varmış. Bunun üzerine sorunu başka türlü çözümlemeyi düşünerek güçlüğü yenmeyi denemiş ve ona "Ey bedevi şeyhi, yaratıkların en çirkini de olsa, onu kusurlarına karşın satın almak isterdim!" demiş. Bunun üzerine bedevi biraz yatışmış olarak "Öyle olsun! Sen ne veriyorsun, bakalım?" diye sormuş. Tacir, "Atasözü, 'Oğluna adını babası koyar!' der. Sen uygun gördüğün fiyatı önce kendin söyle bakalım!" diyerek yanıt vermiş. Ama bedevi, buna kulak asmayarak "Öneride bulunmak sana düşer!" demiş. Tacir de "Bu bedevi budala ve inatçı biri. Bu genç kız, konuşması ve sözgenliğiyle benim beğenimi kazanmışken, ne gibi bir bedel önersem

acaba? Allah ona bu kadar şey bağışladığına göre, sanırım ki kesinlikle okuma yazma da bilir. Ama bu bedevinin onun gerçek bedelini bilmediği de belli!" diye düşünmüş. Sonra bedeviye dönmüş ve ona "Sana bu kız için iki yüz altın dinar öneriyorum. Üstelik pey akçesi ve satış dolayısıyla Hazine payları da bana ait olacak!" demiş. Ama bedevi, kızarak "Ey tacir, sen bırak git! Ben onu satmıyorum. Çünkü iki yüz dinara ben onun başını örten paçavrayı bile satmam! Bu iş bitmiştir. Onu satmak istemiyorum ve de onu kendime saklayıp çöle götürmek, deve çobanı yapmak ve değirmende tohum öğütmek için kullanmak istiyorum" diye haykırmış. Sonra da genç kıza dönerek "Gel bakayım buraya, ey kötü kız, gidiyoruz!" demiş. Tacirin yerinden kıpırdamadığını görünce de, bedevi ona doğru dönüp "Külahım üzerine yemin ediyorum ki, onu satmayacağım. Sırtını çevir, bas git, yoksa ağzımdan hiç de hoşuna gitmeyecek kötü sözler çıkacak!" diye haykırmış.

Bunu duyan tacir, kendi kendine "Hiç kuşku yok ki, külahı üstüne yemin eden bu bedevi olağanüstü deli. Böyle de olsa, bu genç kızın bir hazine değerinde olduğunu bildiğimden, onu yola getirmem gerek! Ve değer biçme işi bana kalsaydı, bu budalaya ne verilecekse verir, işi bitirirdim" diye düşünmüş. Sonra, sırtındaki harmaninin ucundan tutarak sakin bir sesle, "Ey bedevilerin şeyhi, lütfen sabırsızlanma! Görüyorum ki, alım satım konusunda pek alışkınlığım yok. Bu konularda, sabır ve yol yordam bilmek gerek! Merak etme, sana istediğin parayı vereceğim. Ama, her şeyden önce, bu gibi işlerde esirenin yüzünü ve endamının hatlarını görmek gerektiğini bilmelisin!" demiş. Bedevi de "Pekâlâ! İstediğin kadar onu seyret, eğer hoşuna gidecekse, onu baştan aşağı soy, yokla ve her yanına dokun" demiş. Ama tacir ellerini gökyüzüne kaldırmış ve "Allah beni böylesi işlerden sakınsın! Ben sadece yüzünü görmek istiyorum!" diye haykırmış.

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Elli Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, tacir, "Ben sadece yüzünü görmek istiyorum" demiş; ve Nüzhet'e doğru ilerleyip kendini mazur tutarak ve zihni karışarak kızın karşısına oturmuş ve ona tatlı bir sesle "Ey hanım kız, senin adın ne?" diye sormuş. Kız da iç çekerek "Benim şimdiki adımı mı, geçmişteki adımı mı soruyorsun?" demiş; adam şaşarak "Demek ki senin bir yeni bir de eski adın var, öyle mi?" demiş. Kız da "Evet, ey ihtiyar! Benim eski adım Nüzhet-üz-Zaman, yeni adımsa Gussat-üz-Zaman'dır!" diye yanıt vermiş. Çok hüzünlü bir sesle söylenmiş olan bu sözleri duyan ihtiyar tacir, gözlerinin yaşla ıslandığını duyumsamış. Genç Nüzhet de, artık gözyaşlarını tutamayarak şikâyetçi bir edayla şu dizeleri okumuş:

> *Yüreğim sana bakıyor, ey yolcu! Hangi ülkelere gidecek, hangi kimselerle tanışacak, hangi hanelerde oturacaksın diye!*
>
> *Hangi kaynaktan içeceksin ey avare! Bense burada senin için ağlıyor, anılarının gülleriyle donanıyorum ve gözlerimin coşkulu kaynağından susuzluğumu dindiriyorum.*

Ve düşünceme göre, zor ve katı olan senin uzaklaşmandır. Geri kalanı, bir yerde, basit ve dayanılır şeydir!

Ancak bedevi bu konuşmanın çok uzun sürdüğünü düşünerek Nüzhet'e yaklaşmış ve kamçısını kaldırarak ona "Böyle zevzeklik edip duracak ne var? Yüzündeki örtüyü kaldır, bu iş bitsin!" demiş. Bunun üzerine Nüzhet, tacire bakmış ve ona üzgün bir edayla "Ey saygın ihtiyar, lütfen! Beni bu Tanrı tanımaz, inançsız haydudun elinden kurtar! Yoksa hemen bu gece, kendimi gözümü kırpmadan öldüreceğim!" demiş. Bunun üzerine tacir, bedeviye dönerek ona "Ey bedevilerin şeyhi, gerçekte bu genç kız, senin için bir sıkıntıdır. Öyleyse kendi istediğin bedelle onu bana sat!" demiş. Fakat bedevi "Sana yeniden söylüyorum: Öneride bulunmak senin işin. Yoksa onu alıp çöle götürecek, deve çobanı yapacağım; hayvan dışkılarını toplayacak!" diye haykırmış. Bunun üzerine tacir, ona "Pekâlâ! işi bitirmek için, beni iyi dinle! Sana elli bin altın dinarlık bir bedel öneriyorum!" demiş. Ama bu kaba ve inatçı herif, ona, "Ah, hayır! Yukarıda Allah var, böyle iş tutulmaz!" demiş. Bunun üzerine tacir, "Altmış bin dinar!" demiş. Ama bedevi "Yukarıda Allah var! Bu, onu beslemek için sarfettiğim parayı, satın aldığım arpa peksimetini bile karşılamaz! Çünkü, bil ki, onu beslemek için sadece arpa peksimetine doksan bin dinar harcadım!" demiş. Bunun üzerine bu kaba herifin çılgınlığına şaşıp kalarak tacir ona "Fakat, ey bedevi, sen, anan baban ve kabilendeki bütün bedeviler, tüm yaşamınızda, herhalde yüz dinarlık arpa yememişsinizdir! Öyle de olsa, ben sana, son bir öneride bulunuyor ve son sözümü söylüyorum: Bunu da reddedersen gidip Şam Valisi Emir Şarkân'ı görecek ve hiç kuşkusuz çaldığın bu genç esireye gösterdiğin kötü davranışı kendisine bildireceğim, ey soyguncu haydut!" demiş. Bu sözleri

duyunca, bedevi "Hele önerini bir duyalım!" demiş. Tacir de, ona "Yüz bin dinar!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine bedevi, "Esireyi sana bu fiyata bırakıyorum. Zira pazara gidip tuz almam gerek!" demiş. Bunu duyan tacir gülmekten kendini alamamış; bedeviyi ve genç kızı yanına alarak onları kendi evine götürmüş ve bedeviye resmi terazide dikkatle tarttıktan sonra sözü edilen miktardaki altın parayı dinar be dinar ödemiş. Bunun üzerine bedevi oradan ayrılmış; devesine binerek Kudüs yolunu tutmuş; kendi kendine de "Kızkardeşi bana yüz bin dinar kazandırdıysa, oğlan da en az onun kadar kazandırır. Gidip onu da arayayım!" demiş. Ve Kudüs'e ulaşarak tüm hanlarda Dav-ül-Mekân'ı aramış, ama çocuk daha önce anlatıldığı gibi hamam külhancısı ile birlikte oradan ayrılmış bulunduğu için aç gözlü bedevi onu bulamamış. Bedevinin öyküsü böyle! Genç Nüzhet'e gelince...

Anlatısının burasında, Şehrazat, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama Elli Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

Genç Nüzhet'in durumuna gelince, o da şöyle: İyi yürekli tacir, onu bir kez evine götürünce, en iyi cinsten çok zengin ve çok zarif giysilerle donatmış; sonra onu cevahirciler ve kuyumcular çarşısına götürerek zevkine göre mücevherler ve ziynetler seçmesine yardımcı olmuş, ve bütün bunları ipek saten bir bohçaya koyarak eve taşımış, ve kızın ellerine teslim etmiş. Sonra da, ona "Şimdi, buna karşılık senden dilediğim, seni sarayına götürdüğüm zaman Emir Şarkân'a seni satın aldığım gerçek bedeli

söylemeyi unutmamandır. O da zamanı gelince, Bağdat'taki Şah Ömer-ün-Neman'a umduğum tavsiye mektubunu yazarken, bunların sözünü etmeyi unutmasın! Ve dahası, umarım ki, Emir Şarkân, Bağdat'ta satmak niyetinde olduğum mallar için de helal olduklarına ve Bağdat'ta geçerli olmak üzere vergiden bağışık bulunduklarına dair bir belge verir!" demiş.

Bu sözleri duyan Nüzhet iç çekmiş ve gözleri yaşarmış. Bunu gören tacir de ona, "Ey kızım, niçin Bağdat'ın her sözünü ettiğimde böyle iç çekiyorsun ve gözlerin yaşarıyor? Orada sevdiğin biri, ya da ana baban ya da bir tacir mi var? Söyle, hiçbir şeyden korkma! Çünkü ben Bağdat'taki ya da öteki ülkelerdeki tüm tacirleri tanırım!" demiş. Bunun üzerine Nüzhet "Vallahi! Ben Bağdat'ın Sultanı olan Şah Ömer-ün-Neman'dan başka hiç kimseyi tanımam!" demiş.

Şamlı tacir, bu umulmaz şeyi işitince, büyük bir mutluluk ve hoşnutluk soluğu bırakmaktan kendini alamamış ve kendi kendine "İşte ulaştığım hedef!" demiş; sonra da genç kıza "Bundan önce bir başka esir taciri mi seni Şah'a sundu?" diye sormuş; Kız, "Ama ben sadece onun kendi sarayında yetiştirildim. Beni çok sever ve ondan dileyeceğim herhangi bir şeyi mutlaka sağlar. Eğer ondan herhangi bir lütuf bekliyorsan, bunu bana söylemen ve bir kalem, bir hokka ve bir kağıt vermen yeter; sana bir mektup yazıp vereyim! Götür Şah Ömer-ün-Neman'ın kendi ellerine teslim et! Ve kendisine 'Senin alçakgönüllü kölen Nüzhet, bahtın felaketlerine uğramış ve gecelerin ve günlerin acısını tatmış ve alınıp satılmış, efendi ve hane değiştirmiş olup şimdi de Şam'daki temsilcinin sarayında bulunmaktadır. Ve dahası, sana sağlık ve barış dileklerini yollamaktadır!' dersin" demiş.

Bu şaşırtıcı ve sözgenlik dolu sözleri işitince tacir sevinç ve şaşkınlığın doruğuna ulaşmış ve Nüzhet için duyduğu sevgi, yüre-

ğinde hatırı sayılır derecede artmış ve ona saygıyla "Kuşkusuz, ey üstün değerli genç kız, sen sarayından kaçırılmış ve aldatılarak satılmış olmalısın! Ve yine kuşkusuz, edebiyat konusunda ve Kuran okumada derin bilgi sahibisindir, değil mi?" diye sormuş. Nüzhet de ona "Gerçekten, ey saygın şeyh, Kuran'ı bilirim. Ve dahası tıp bilimleri, simyaya giriş kitabı, Hipokrat Hekim'in ve Bilge Galien'in eserlerinin yorumları üzerinde de eğitim gördüm; felsefe ve mantık kitaplarını okudum; İbn-i Bitar'ın vurguladığı erdemleri ve bunların açıklamalarını inceledim; bilginlerle İbn-i Sina'nın yasalarını tartıştım, alegorik anlatımların çözümlemesini yaptım, geometrinin tüm şekillerini çizdim; mimarlıktan esaslarını bilerek söz ettim, sağlık konusunu inceledim. Ve tedaviyle ilgili kitapları okudum ve gramer ve sentaks ve dilin gelişmeleri konularını öğrendim; her daldaki bilginler ve uzmanların toplantılarında bulundum. Kendim de sözgenlik, belagat, aritmetik, kıyas konularında pek çok kitap yazdım, ve öğrendiğim her şeyi aklımda tuttum! Ve şimdi sen bana kalemi, kağıdı ver, sana tüm mektubu manzum olarak yazayım. Böylece, Şam'dan Bağdat'a giderken, yolda tekrarlayarak okur, zevk alırsın, ve de yanına yolda okunmak üzere alınacak kitaplar taşımana gerek kalmaz; çünkü bu mektup senin için yalnızken bir tatlılık, boş geçen saatlerde sır saklayan bir dost olacaktır!" demiş.

Bunu duyan zavallı tacir, büsbütün şaşırmış, "Ya Allah! Ya Allah! Sana barınak oluşturan konut, ne kadar mutludur! Ve senin ile birlikte oturanlar ne kadar kıvançlıdır!" demiş. Ve ona saygıyla yazı yazmak için gerekli gereçleri getirmiş. Nüzhet de kalemi eline alarak, onu hokkaya batırarak ilkin tırnağında denemiş, sonra şu dizeleri yazmış:

Bu yazılar, fikirlerinin karmaşası şikayetçi dalgalara eşit olan birinin elinden çıkmıştır. Uykusuzluğun göz kapaklarını yaktığı ve uyuyamamamn güzelliğini yıprattığı, duyduğu acıyla geceyi gündüzden ayırama-yan, yalnız yatağında inleyerek üzgün kıvrılıp yatan, ve sırdaş olarak gecelerin uğursuz karanlığında sessiz yıldızlardan başka kimsesi olmayan bir kişinin parmaklarından süzülen ölçülü uyaklı şikâyetlerdir bunlar; gözlerinin anısına adadığım! Yaşamın zevklerinin ruhumun tellerinde titrediğini hiç hissetmedim ben! Ve gençliğim gözlerime hiç kapanmamayı ve uykuyu sonsuza dek unutmayı öğretti. Meltem rüzgârlarına iç çekişlerimi emanet ettim, ama rüzgâr onları soluyacak kişilere asla taşımadı. Böylece, umutsuzum, daha fazla dayanacak yürek kalmadı bende. Ancak şikayetimi ve imzamı belirtmek istiyorum. Dertli, ana babasından ve yurdundan uzak, yüreği ve ruhu işkencede.

NÜZHET-ÜZ-ZAMAN

Nüzhet yazı yazmayı bitirince, üzerine ince kum dökerek kağıdı kurutmuş, özenle katlayıp tacire vermiş; o da saygıyla mektubu almış; ilkin dudaklarına, sonra da alnına götürmüş, ipek saten bir mendile sarıp "Seni böylesine harika yaratana şükürler olsun!" diye haykırmış.

Anlatısının burasında Şehrazat sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Fakat Elli Dokuzuncu Gece Olunca

Söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, tacir "Seni böylesine harika yaratana şükürler olsun!" diye haykırmış! Ve konuğuna gerekli saygıyı gösterebilmek için ne yapacağını bilememiş ve tüm saygı ve hayranlığını belirten davranışlarını abartarak belirtmiş ve ilkin kendisine yıkanmayı önermenin, bu ihtiyacı duymuş olabileceğinden uygun bulunduğunu düşünmüş; ve gerçekten, bunu genç kız hemencecik kabul etmiş; bunun üzerine, banyodan sonra bürünmeye yarar ne varsa kadife bir bohçaya koyarak ve kızın önünde yürüyerek onu hamama götürmüş; hamamın en iyi natırını[19] tutmuş ve ona genç kızı teslim ederek "Yıkanma işi bitince gel bana haber ver!" demiş. Ve natırın yardımıyla Nüzhet, yıkandığı sırada, yaşlı tacir çarşıya gidip her türden meyve ve şerbet satın almış ve getirip Nüzhet'in giyineceği yerde peykenin[20] üstüne koymuş.

Yıkanması bitince, natır, Nüzhet'e eşlik ederek ve onu kokulu havlulara sararak giyineceği bölmeye getirmiş, ve orada ikisi birlikte meyveler yiyip şerbetler içmişler, ve doyunca geri kalanını hamam bakıcısı kadına vermişler.

Ve bu sırada, iyi yürekli tacir gelmiş; elinde sandal ağacından bir kutu taşıyormuş. Bu kutuyu peykenin üzerine koymuş ve Allah'ın adını anarak açmış ve natırın yardımıyla, onu daha sonra, Emir Şarkân'ın huzuruna götürmek üzere Nüzhet'in giydirilmesi işine girişmiş ve giyim kuşam başlamış.

---

19 *Natır:* Hamamda kese atan kişi.

20 Genellikle eski kahvelerde ve evlerde bulunan, duvara bitişik alçak, tahta sedir, kerevet.

Tacir, Nüzhet'e ilkin beyaz ipekten ince bir gömlek ve saçlarını örtmesi için, sadece bunun için bin dinar ödediği altın işlemeli bir yazma vermiş. Sonra da kesimi Türk tarzında, kenarları altın iplikle işlenmiş bir giysi, ayakları için miskle kokulandırılmış kırmızı deriden pabuçlar sunmuş; bu pabuçlar altın pullarla kaplı ve inci ve değerli taşlarla işlenmiş çiçeklerle süslenmiş imiş. Sonra kulaklarına her biri bin altın dinar değerinde bir çift inci küpe takmış; boynuna altından örülmüş bir kolye, göğsüne değerli taşlardan örülmüş bir gerdanlık geçirmiş; sonra da göğüslerine değerli taşlardan örülmüş ağlar ve göbek deliğinin üstünden belini saran on dizi yuvarlak amber ve altın hilallerden oluşmuş bir kemer takmış; her bir amber yuvarlağına bir yakut taş ve her hilale dokuz inci ve on elmas kakılı imiş. Ve genç Nüzhet işte böyle süslenmiş; böylece üzerinde en azından yüz bin dinarlık mücevher ve ziynet taşıyormuş.

Bunun üzerine tacir ona kendisini izlemesini rica etmiş ve onunla birlikte hamamdan çıkıp ciddi ve saygın, yoldan gelip geçenleri aralayarak önünde yol göstermiş. Ve yoldaki herkes kızın güzelliğinden şaşkına dönmüş ve görünüşüne hayran kalmış ve "Ya Allah! Maşaallah! Yaradanına kurban olayım! Ona sahip olan erkeğe ne mutlu!" diye haykırmış. Tacir de yürümesini sürdürmüş, ardından da Şam Valisi Emir Şarkân'ın sarayına ulaşıncaya kadar Nüzhet onu izlemiş.

Ve tacir, Emir Şarkân'ın nezdine ulaşınca, önünde saygı duruşunda bulunmuş ve "Bak sana eşsiz bir armağanı, zamanımızın en güzel ve en harika şeyini, kendisinde tüm güzelliklerin ve tüm verilerin toplandığı ve de tüm niteliklerin ve zevklerin birleştiği bir varlığı getirdim!" demiş. Bunu duyan Emir Şarkân ona, "Onu bana acele göster!" demiş. Tacir de dışarı çıkıp elinden tuttuğu Nüzhet'i birlikte getirerek onu emirin huzuruna çıkarmış. Ama Emir Şarkân, bu harika varlıkta, Bağdat'ta çok

gençken bıraktığı ve onun ve kardeşi Dav-ül-Mekân'ın doğuşuna karşı duyduğu kıskançlıktan dolayı, o zamandan beri hiç görmediği kızkardeşi Nüzhet'i tanıyamamış. Onun endamı ve şaşkınlık verici biçimleri karşısında hayranlığın doruğuna ulaşmış ve özellikle tacir, "İşte bu eşsiz varlık, yüzyılımızın en bulunmaz güzelliğidir. Ama, doğal bir veri olan güzelliğinin yanında, tüm erdemleri nefsinde taşıyor ve bütün dinsel, medeni, siyasal ve matematiksel bilimlerde de bilgi sahibi... Ve de Şam'ın ve tüm imparatorluğun en büyük bilginlerinin soracağı tüm soruları yanıtlamaya hazırdır!" diye eklemiş.

Böylece Emir Şarkân, bir an kararsızlık göstermeden tacire, "Git hazinedara söyle, sana bedelini ödesin, kızı da bana bırak! Haydi sağlıcakla git!" demiş. Bunun üzerine tacir ona, "Ey yiğit emir, bu genç kız, baban Şah Ömer-ün-Neman'a yollanacağı düşünülerek hazırlanmıştır; ben sana Şah'a sunulmak üzere bir tavsiye mektubu almak üzere gelmiştim; ama madem ki senin hoşuna gitti; burada kalsın! Ve senin arzun, başım üzerinedir, gözüm üzerinedir! Ancak, buna karşılık, bana sadece, bundan böyle tüm mallarımın özgürce geçiş ve herhangi bir vergi ödemekten kesinlikle muaf olma hakkını bağışlamanı rica ediyorum" demiş. Bunu duyan Şarkân ona "Bu hakları sana bağışladım. Ama, genç kızın sana ne kadara mal olduğunu da aynca bilmek isterim. Ona göre ödeme yapılsın!" demiş. Tacir de "Kızı yüz bin dinara satın aldım, üzerinde de yüz bin dinarlık ziynet var" demiş.

Şarkân da hemen hazinedarını çağırtmış ve ona, "Bu saygın şeyhe hemen iki yüz bin dinar altını öde! Fazladan da yüz yirmi bin altın ver. Aynca, benim dolabımdaki en güzel hilatı kendisine ver. Ve bundan sonra da benim korumam altında bulunduğunu ve bundan böyle kendisinden herhangi bir vergi alınmayacağını da bil!" demiş.

Bunu izleyerek Emir Şarkân, Şam'ın dört büyük kadısını getirtmiş ve onlara...

Ama anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ve Altmışıncı Gece Olunca

Sözünü sürdürmüş:

"Şahit olun ki, bu andan başlayarak yeni satın aldığım bu genç esire, benim eşim olacaktır" demiş. Bunun üzerine, dört kadı, özgürlük belgesini yazmakta acele etmişler; ondan sonra da evlilik sözleşmesini yazıp mühürlemişler. Emir Şarkân da cömertlik göstermeden yana, orada bulunan herkese, kıvancını kutlamak için büyük miktarda altın dağıtmaktan geri durmamış; ayrıca avuç dolusu gümüş dirhemler saçılarak hizmetkâr ve kölelerce toplanmış.

Bunun üzerine Emir Şarkân tüm yardımcılarına yol vermiş ve salonda sadece dört kadı ile tacir kalmış; oda kadılara dönerek onlara "Şimdi, bu genç kızın sözgenliğinin ve bilgisinin bir kanıtını sunması ve bu yaşlı tacirin bu konuda anlattıklarının sınanması için bize söyleyeceklerini dinlemenizi istiyorum!" demiş. Kadılar da "İşittik ve itaat ettik!" demişler. Bunun üzerine Emir Şarkân, salonun ortasına tavandan aşağıya büyük bir perde indirtmiş ve sıkılmasın ve yabancı erkeklere görünmeden keyfince oturup konuşsun diye genç kızı bunun öte yanına oturtmuş.

Böylece araya perde konulunca, hizmet gören kadınlar gelip yeni hanımlarının çevresini sarmışlar; rahatça oturması için giysi-

lerinin fazlasını üstünden alarak onu hafifletmişler ve onun üstün güzelliklerini görerek hayran olup şaşırmışlar; sevince kapılarak ellerini, ayaklarını öpmüşler. Ve kendi bakımlarından emirlerin ve vezirlerin eşleri de haber almakta gecikmeyerek saygılarını sunmak ve onun Emir Şarkân'ın ve Şam'ın büyük kadılarının önünde söyleyeceklerini dinlemek üzere Nüzhet'in yanına gelmekte gecikmemişler.

Ve, onun yanında yer almadan önce, kocalarından izin almayı da savsaklamamışlar.

Nüzhet, vezir ve emirlerin eşlerinin içeri girdiklerini görünce, onları karşılamak üzere ayağa kalkmış ve onları gönülden kucaklayarak öpmüş ve perdenin gerisinde yanına oturtmuş; onlara kibarca gülerek, iyi dilekleri ve saygı sunuşları dolayısıyla hoş sözler söylemiş; ve öylesine nazik ve kibar davranmış ki, hepsi onun nezaketine, güzelliğine, tavırlarının inceliğine ve zekâsına hayran olmuş ve kendi aralarında, "Bunun bize azatlı bir köle olduğunu söylemişlerdi. Oysa, aslında, doğuştan bir ece, bir şah kızı!" diye konuşmuşlar ve ona da "Ey sultanımız, varlığınla kentimizi aydınlattın ve ülkemizi onurlandırdın! Bu ülke artık senin ülkendir ve bu saray senin sarayın! Bizler de senin kölelerinizi!" demişler.

Bu sözlerinden ötürü, o da kendilerine en tatlı, en hoş edasıyla teşekkür etmiş.

Ama tam o sırada Şarkân, perdenin öte yanından seslenerek ona "Ey zamanımızın mücevheri, değerli genç kız! Biz hepimiz burada senin birkaç tatlı söz söylemeni bekliyoruz; sen ki hakkında tüm bilimlerde ve de dilimizin çok güç kuramları üzerinde geniş bilgi sahibi olduğun söyleniyor" demiş. Bunun üzerine genç Nüzhet, şekerden tatlı bir sesle perde ardından, "Dileğin benim için emirdir, ve başım üzerine, gözüm üzerinedir! Senin dileğini

yerine getirmek üzere yaşamın üç konusu üstüne hayranlık uyandıran deyişler söyleyeceğim!" diyerek yanıt vermiş.

Üç Konu Üstüne Deyişler

Ve Nüzhet, perde ardından demiş ki:

Ey yiğit emir, sana ilkin birinci konu olarak DAVRANIŞ SANATI'ndan söz edeceğim.

Bil ki yaşamın bir ereği vardır ve yaşamın ereği ateşin gelişmesidir.

Ve de başlıca ateş, inançtaki güzel tutkudur.

Ancak bu ereğe ateşli ve tutkulu bir yaşamla ulaşılır. Ve tutkulu yaşam, insanlığın dört büyük yolundan herhangi biri tutularak gerçekleştirilir ve yaşanır, bunlar da: yönetim, ticaret, ziraat ve zenaatlardır.

Yönetim ele alınınca; bu iş için, yani dünyayı yönetmek için nadir kişiler işbaşına çağrılır. Bunlar siyasal bilimle derinlemesine donanmış, mükemmel bir zekâya ve dört başı mamur bir ustalığa sahip olmalıdır. Ve herhangi bir durumda, öfkeye kapılmamalı, ama sonu Yüce Tanrı'ya ulaşan yüksek bir maksada göre yönetim sağlamalıdırlar. Davranışlarını bu maksada uygun olarak düzenlerlerse, insanlar arasında adalet hüküm sürer ve yeryüzünden uyumsuzluk kalkar. Fakat çoğunlukla, ancak kendi eğilimlerini izlerler ve onarılmaz hatalara düşerler. Çünkü bir yönetici tarafsız ve haksever oldukça ve kudretlilerin zayıfları ve küçükleri ezmesini önledikçe yararlı olur; yoksa gereksizdir.

Zaten Fârisiler'in üçüncü şahı Sasâni hanedanından Ardeşir, şu sözleri söylemiştir: "İnanç bir hazine, yetki de onun muhafızı-

dır."

Ve barış ve dua üzerine olası Peygamberimiz de "Dünyayı iki şey yönetir; bunlar doğruluk ve saflık içinde yürütülürse, dünya işleri iyi gider; çürümüşlük ve kötülük içinde yürütülürse, dünya da çürümüşlüğe düşer. Bunlar da: yetki ve bilimdir!" demiştir.

Ve bilge kişi: "Hükümdar, inancın, kutsal olan her şeyin, hukukun ve uyrukların koruyucusu olmalıdır" der. Ama her şeyden önce, kalem tutanlar ile kılıç tutanlar arasında uyumu sürdürmeyi gözetmelidir. Çünkü kalem tutanlardan mahrum olan kimsenin ayağı kayar ve doğrulduğunda kendini kambur bulur!

Büyük bir fetih olan Şah Ardeşir de, imparatorluğunu dört bölgeye ayırmış ve parmaklarına taktığı dört yüzük üzerine dört mühür kazdırmış ve her bir mühür, dört bölgeden birine aitmiş. İlk mühür deniz bölgelerinin yüzüğü üzerinde imiş ve diğerleri de böylece sıralanıyormuş. Ve ülkesinin her yanında düzeni sağlamak için böyle yapılmışlarmış. Onun bu yöntemi İslam Çağı'na kadar böylece sürmüş.

Ve Farisi Şah'ı Büyük Keyhüsrev, ordularından birinin başında bulunan oğluna şöyle bir mektup yazmış: "Ey oğlum..."

Ama anlatısının burasında Şehrazat günün ışıldadığını görmüş ve yavaşça susmuş.

Fakat Altmış Birinci Gece Olunca

Söze başlamış:

Farisi Şah'ı Büyük Keyhüsrev, ordularından birinin yönetimini kendisine bıraktığı oğluna şu mektubu yazmış: "Oğlum, kendini

merhametten sakın, senin kudretini zayıflatır; ama çok sert de davranma, çünkü askerlerin arasında başkaldırıyı mayalandırır!"

Bu durumun benzeri bizim ülkemizde de görülmüştür. Bir Arap, Halife Ebu Cafer Abdullah El-Mansur'u bulmaya gelmiş ve ona "Seni izlemesini istiyorsan, köpeğini aç bırak!" demiş. Bunu duyan Halife, Arap'a sinirlenmiş; Arap da ona "Ama yoldan gelip geçen birinin köpeğine ekmek vermesini engellemeye de özen göster! Çünkü bu durumda köpeğin seni terk ederek kendisine ekmek vereni izler!" demiş. Bunu duyan El-Mansur, Arap'ın ne demek istediğini anlamış ve bundan yarar sağlamış; ve Arap'a bir ödül verdikten sonra yanından uzaklaştırmış.

Yine anlatırlar ki, Halife Abd-ül-Malik bin Mervan, Mısır'daki ordusunun başında bulunan kardeşi Abd-ül Aziz bin Mervan'a yolladığı bir mektupta şunu yazmıştır: "Danışmanlarının ve katiplerinin söylediklerine kulak asmayabilirsin; çünkü onlar sana zaten bildiğin şeyleri anlatacaklardır; ama düşmanın sana ordunun gerçek kuvvetini öğretecek tek kaynak olacağından, onu savsaklama!"

Söylenir ki, ünlü Halife Ömer ibn-ül Hattap, şu dört koşula olumlu olarak uymadıkça hiç kimseyi hizmetine almazmış: asla bir yük hayvanına binmeyeceksin, asla düşmandan ganimet almayacaksın, gösterişli giysiler giymeyeceksin ve ibadet saatinde asla gecikmeyeceksin! Ve de şu sözleri tekrarlamayı da severmiş: "Zekâya dayanmayan hiçbir servet yoktur; zekânın kültürle beslenmesi en iyi dayanak noktasıdır ve de bilimle eğitilmekten üstün galibiyet yoktur."

Yine Allah ondan razı olsun, aynı Ömer "Üç tür kadın vardır" der: "Kocasıyla ilgilenmekten başka bir şey yapmayan ve iki gözünü onun üstünden ayırmayan iyi yürekli Müslüman; evlilikte çocuk sahibi olmaktan başka şey aramayan Müslüman ve âle-

min boynuna gerdanlık olmaktan başka işe yaramayan orospu. Erkekler de aynı şekilde üç türlüdür: Düşünen ve düşündükten sonra eyleme geçen adam, düşünen ancak aydın kişilerin görüşlerini de alan ve de büyük bir çekinceyle düşüncesini eyleme geçiren daha bilge adam, ve hiçbir düşüncesi olmayan ve hiçbir bilgeden görüş almayan beyinsiz adam."

Ve Yüce Ali bin Ebu-Talip, Allah ondan razı olsun! "Kadınların ihanetine karşı dikkatli olun! Ve asla onların görüşünü almayın! Ama hile ve ihanetlerini azdırmak istemiyorsanız, onları ezmeyin de! Çünkü ılımlılığın sınırlarını bilmeyen çılgınlığa doğru yol alır. Ve her durumda, adaletten ayrılmayın, özellikle kölelerinize karşı!" demiştir.

Nüzhet, bu konudaki görüşlerini ileri sürmeye devam ederken, perdenin arkasından kadınların "Maşallah! Bu sözdenlikle dolu genç kızın söylediği sözler kadar güzel sözler hiç duymamıştık; ama şimdi diğer iki konudaki görüşlerini de işitmek isterdik!" diye haykırdıklarını işitmiş. Bunun üzerine Nüzhet, büyük bir ustalıkla geçiş yaparak demiş ki:

Bir başka gün, insanlığın öteki uç yolunda gösterilen gayretten söz edeceğim. Zira şimdi ikinci konu üzerinde söz etmenin zamanıdır.

Bu ikinci konu, İYİ DAVRANIŞLAR VE ZEKÂNIN KÜLTÜRÜ üzerinedir.

Bu konu, ey zamanın emiri, hepsinden daha geniştir; çünkü olgunlukların kapısıdır. Bu alanda ancak doğuştan Tanrı'nın kutsamasına sahip olanlar alabildiğine özgürce dolaşabilir.

Ben size sadece bazı belirgin noktaları anlatacağım.

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Altmış İkinci Gece Gelince

Demiş ki:

Ben size sadece bazı belirgin noktaları anlatacağım.

Bir gün Halife Muaviye'nin mabeyincilerinden biri yanına gelip hoşsohbet Topal Ebu-Bahr bin Kays'ın kendisiyle görüşmek üzere kapıda beklediğini söylemiş. Bunun üzerine Halife "Onu içeri al!" demiş. Topal Ebu-Bahr da içeri girmiş ve Halife Muviye ona "Ey Ebu-Bahr, hele yanaş, biraz daha yanaş da söyleyeceklerini iyice anlayayım!" demiş. Sonra da ona, ”Eş Ebu-bahr, benim hakkımda ne düşünüyorsun?" diye sormuş. Topal "Ben mi? Ama, ey Emir-ül Müminin, benim zenaatım, başları traş etmek, bıyıkları kırpmak, tırnakları kesip ayıklamak, koltuk altı kıllarını almak, kaşıkları traş etmek, dişleri temizlemek ve hacet halinde diş etlerini kanatmaktır; ve bütün bunları da cumadan başka gün yapmam, çünkü günahtır" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Hâlife Muaviye ona, "Peki, kendi hakkındaki fikrin nedir?" diye sorunca Topal Ebu-Bahr ona, "Bir ayağımı ötekini izleyerek atarım ve gözlerimin güdümünde ağır ağır ilerlerim!" demiş. Bunun üzerine Halife "Senden üstün kişiler hakkındaki görüşün nedir?" diye sorunca, "Meclislerine girince abartılı bir hareket yapmadan selam veririm; sonra dâ selamımı karşılamalarını beklerim" diye yanıt vermiş. Bu kez halife "Karın hakkındaki fikrin nedir?" diye sormuş. Bunu duyan Ebu-Bahr "Beni buna cevap vermekten bağışla, ey Emir-ül-Müminin!" diye haykırmış. Halife de "Bana cevap vermeni rica ediyorum, ey Ebu-Bahr!" demiş. Bunun üzerine, "Karım, bütün kadınlar gibi, son

kaburga kemiğinden yaratılmıştır. Bu kemik de kötü nitelikli ve tamamen çarpıktır" demiş. Halife "Peki onunla yatmak isteyince ne yapıyorsun?" deyince; "Onu yumuşatmak için önce hoş sözler söylerim. Sonra da hemen her yanını tahrik etmek için, ateşli öpücüklerle öperim; sonra da anlayacağın duruma gelince, ey Emir-ül-Müminin, onu yüzüstü devirir ve dolduruş yaparım. Ve sedef damlası derinliğine gömülünce, 'Hey Tanrım, bu tohumu kutsa, kötü biçim almasın, onu güzellikle biçimle!' diye haykırırım. Bu iş bitince, kalkar, gusül abtesti almaya koşarım. Suyu iki avcuma alır ve bedenim üzerinden akıtırım. En sonunda Allah'a verdiği nimetlerden dolayı şükrederim!" diyerek yanıt vermiş. Bunu duyan Halife "Gerçekten, hoş cevaplar verdin! Benden ne istiyorsan söyle, yerine getireyim!" diye haykırmış. Topal Ebu-Bahr da "Sadece, herkese eşit biçimde adalet sağlamanı dilerim!" demiş ve çekip gitmiş. Halife Muaviye de "Eğer bütün Irak'ta bir tek bilge bu olsa bile, yeter de artar!" demiş.

Yine aynı şekilde, Halife Ömer ibn-ül Hattap'ın saltanatı sırasında hazinedar yaşlı Muaikip imiş...

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Altmış Üçüncü Gece Olunca

Söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, genç Nüzhet "Halife Ömer ibn-ül Hattap'ın saltanatı sonrasında yaşlı Muaikip hazinedar imiş" diyerek sözünü sürdürmüş:

Bir gün Ömer'in genç oğlu, yanında sütanası olduğu halde, Muaikip'i görmeye gelmiş ve Muaikip, çocuğa bir gümüş dirhem vermiş. Ama bir süre sonra, Halife onu çağırtmış ve kendisine "Ey savurgan kişi! Sen ne yaptın öyle?" demiş. Doğruluktan ayrılmayan bir kişiliği olan ihtiyar, "Ne yapmışım ben, ey Emir-ül-Müminin?" diye haykırmış. Ömer de ona "Ey Muaikip, oğluma verdiğin bu gümüş dirhem, bütün Müslüman ümmetinden çalınmıştır!" demiş. Muaikip de bunun bir kusur olduğunu ve tüm ömrünce ağırlığını duyumsayacağını anladığından, "Yer yüzünde Ömer kadar namuslu bir adam nerede bulunur?" diye haykırmış.

Yine anlatırlar ki,[21] Halife Ömer, yanında saygın bir kişi olan İslam Ebu-Zeyd olduğu halde, bir gece gezintiye çıkmış. Ve uzaktan titreyen bir ışık görmüş ve bu ışığa yaklaşarak ve onun yayıldığı yerde varlığının yararlı olacağına inanarak fakir bir yaşlı kadının tutuşturduğu bir ateş üzerinde bir tencere kaynattığını görmüş. Yanında inleyerek sızlayıp duran iki cılız çocuk varmış. Ömer kadına, "Barış üstüne olsun ey kadın! Bu soğuk gecede orada ne yapıyorsun?" diye sormuş. Kadın yemek pişiriyormuş gibi yaparak "Efendim, açlıktan ve soğuktan ölecek gibi olan çocuklarıma su kaynatıyorum; ama günün birinde Tanrı, Halife Ömer'den bizi sürüklediği bu sefaletin hesabını soracaktır!" diye yanıt vermiş. Kılık değiştirerek dolaşan Halife de bu sözlere son kertede şaşmış ve kadına, "Fakat ey hatun, Halife senin sefaletini bilse gidermeye çalışmaz mıydı sanıyorsun?" demiş. Kadın "Eğer halkının ve tebaasından her birinin sefaletini böyle bilmeyecekse, neden Halife olmuş Ömer?" diyerek yanıt vermiş. Bunu duyunca Halife susmuş ve İslam Ebu-Zeyd'e, "Çabuk buradan ayrılalım!" demiş. Ve evinin kilerine ulaşıncaya kadar hızlı

21 Bu öykünün daha derli toplu ve ölçülü uyaklı bir anlatısı için Bkz.: Mehmet Akif Ersoy "Kocakarı ile Ömer", Safahat, 1. Kitap, s. 95-99.

hızlı yol almış, ve kilere girerek un çuvallarından birini ayırarak ve iç yağıyla dolu bir de küp alarak "Ebu-Zeyd şunları sırtıma yüklememe yardım et!" demiş. Ama Ebu-Zeyd haykırarak "Ey Emir-ül-Müminin, bırak bunları ben sırtımda taşıyayım!" demiş. Halife sükûnetle "Ya Ebu Zeyd, kıyamet gününde benim günahlarımın yükünü taşıyan da sen olacak mısın?" diye yanıt vermiş. Ve böylece sırtında yüküyle, Halife fakir kadının yanına ulaşıncaya kadar yol almış; undan ve yağdan yeterince ayırarak, bunları ateş üzerindeki tencereye koymuş ve kendi elleriyle yemek hazırlamak üzere eğilerek ateşi üflemiş; uzun bir sakalı olduğundan odunun dumanı sakalının içine dolmuş. Aş pişip hazır olunca, Ömer bunu kadına ve çocuklara sunmuş; Ömer'in kendi soluğuyla üfleyip elinden geldiğince soğuttuğu aştan doyuncaya kadar yemişler. Bunun üzerine Ömer onlara un çuvalını ve yağ küpünü bırakarak ve yoldaşına "Ey Ebu-Zeyd, gördüğüm bu ateş şimdi ışığıyla beni aydınlattı" diyerek oradan ayrılmış!

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Altmış Dördüncü Gece Olunca

Söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, Nüzhet sözünü şöyle sürdürmüş:

Yine aynı Halife Ömer, efendisinin sürüsünü otlağa götüren bir köle görünce, bir keçi satın almak üzere onu durdurmuş. Ama çoban ona "Bu sürü benim değil" demiş. Bunu duyan Halife çobana "Ey değerli köle, ben seni satın alıp özgürlüğünü sağlayacağım!" demiş. Ve köleyi efendisinden satın alarak azat etmiş.

Çünkü Ömer kendi kendine, "İnsanın karşısına her zaman dürüst bir kimse çıkmaz!" diyormuş.

Bir başka gün Ömer'in hısmı Hafsa, onu bulmaya gelmiş ve kendisine "Ey Emir-ül-Müminin, öğrendim ki yolladığın kervan sana çok gelir sağlamış; bunu duyunca hısımlık hakkı olarak senden biraz harçlık istemeye geldim" demiş. Ömer de ona, "Ey Hafsa, Allah beni Müslümanlar'ın malının gözcüsü yaptı ve kazanılan tüm bu paralar Müslümanlar'ın ortak malıdır. Buna senin keyfin için ve babamla olan yakınlığın dolayısıyla dokunamam; bunu yaparsam halkımın toplu yararına zarar vermiş olurum!" demiş.

Bu sırada Nüzhet, perde ardından doyumun doruğuna ulaşan görünmeyen dinleyicilerinin haykırışlarını duymuş ve bir an için sözünü kestikten sonra, "Şimdi de üçüncü konu olan ERDEMLER KONUSU'ndan söz edeceğim!" demiş.

"Ve bunu, Tanrı'nın barış ve duası üzerine olası Peygamber'in yoldaşlarının yaşamından alınmış örneklerle açıklamak istiyorum!" diye eklemiş:

Hasan-üI-Basri der ki: "Hiç kimse yoktur ki, Tanrı'ya ruhunu teslim etmeden önce, şu dünyada üç fırsatı kaçırdığına esef etmesin: Ömrü boyunca topladığı serveti gereğince harcayıp safa süremediğine, ısrarla aradığı şeye kavuşamadığına ve uzun süre öngördüğü bir tasarıyı gerçekleştiremediğine."

Ve bir gün birisi, Sufyan'a sormuş: "Zengin bir adam erdemli olabilir mi?" diye. Sufyan da "Eğer bahtın kötülüklerine sabır gösterebilir ve kendisine cömertlik gösterdiği birisi ona teşekkür ettiğinde, 'Benim yaptığımı kabul etmekle Tanrı'ya koku saçan bir eylem göstermiş oldun!' diyebilirse mümkündür!" diye yanıt vermiş.

Ve Abdullah bin Şeddat, ölümünün yaklaştığını anlayınca oğlu Muhammet'i yanına çağırıp ona "İşte ey Muhammet, son öğütlerim şunlardır: Genel yaşamında Tanrı'ya iman yolundan ayrılma! Konuşmalannda her zaman gerçekçi ol! Ve verdiği nimetler için Tanrı'yı her zaman yücelt ve onu şükranla an! Çünkü şükran başka nimetler getirir. Ve bil ki oğlum, mutluluk servet toplamakta değil, merhamettedir; Allah da sana her şeyi sağlayacaktır" demiş.

Bana anlatıldı ki, sofu Ömer bin Abd-ül Aziz, Ümeyyeler'in sekizinci halifesi olduğu zaman, ailenin en zenginlerini biraraya toplamış ve onları tüm zenginliklerini ve mallarını hemen Devlet hâzinesine dahil etmek üzere kendisine bırakmaya zorlamış. Bunun üzerine onlar da gidip Ömer'in çok saygı duyduğu Halife'nin halası Mervan kızı Fatıma'yı bulmuşlar ve ondan kendilerini bu felaketten kurtarmasını rica etmişler. Halife de ona "Ey halam! Söyle bakalım ne istersin?" diye sormuş. Fakat Fatıma "Ey Emir-ül-Müminin, saltanat senindir. Sana karşı ilkin ben nasıl sesimi yükseltebilirim! Zaten, her şey sana malumdur. Burada bulunmamın nedeni bile!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Ömer bin Abd-ül-Aziz ona "Yüce Tanrı, barış ve dua üzerine olası Peygamberi, insanların yüreğine su serpsin ve gelecek kuşaklara bir umut olsun diye göndermiştir. Bu durumda barış ve dua üzerine olası Muhammet ancak gerekli gördüğü şeyleri alıp toplamış, ama ümmetine yüzyıllar boyunca susuzluklarını giderecek bir ırmak bırakmıştır. Ve Halife olarak bana bu ırmağın kurumaması ve çöllerde yitip gitmemesi için görev düşmektedir" demiş...

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altmış Beşinci Gece Olunca

Söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, genç Nüzhet perdenin arkasından, onu, Emir Şarkân, dört kadı ve tacir dinlerken sözünü şöyle sürdürmüş:

"Ve bana Halife olarak ırmağın kurumaması ve çöllerde yitip gitmemesi için görev düşmektedir!" deyince, halası Fatıma ona "Ey Emir-ül-Müminin, senin konuşmanı duyduktan sonra artık benim söyleyeceklerim gereksiz oldu" demiş ve kendisini bekleyen Beni Ümeyye Oğulları'nı görerek onlara "Ey Ümeyye Oğulları, Halife olarak Ömer ibn-ül-Aziz'in başınızda bulunmasından dolayı ne denli talihli olduğunuzu bilmiyorsunuz!" demiş. Bu her zaman dürüst Halife Ömer ibn-ül-Aziz ölümünün yaklaştığını duyumsayarak tüm çocuklarını yöresine toplamış ve onlara, "Fakirliğin kokusu efendilere hoş gelir" demiş. Orada bulunanlardan Müslim ibn-Abd-ül-Malik ona, "Ey Emir-ül-Müminin, nasıl oluyor da sen onların babası ve ulusun çobanı iken ve hâzinenden onları zenginleştirebilecekken, çocuklarını böyle fakirlik içinde bırakabiliyorsun? Seni izleyecek olana tüm servetini bıraksan daha iyi olmaz mı?" demiş. Bunu duyan Halife, ölüm halinde yatağında uzanırken, büyük bir öfke ve büyük bir hayretle "Ey Müslim, son anlarımda, ben bütün ömrümce doğru yolu izlemelerini önerdiğim halde, sen onlara nasıl oluyor da böyle bir kokuşmuşluk örneği verebiliyorsun? Ey Müslim, ben yaşamımda, benden önce saltanat süren Mervan Oğulları'ndan birinin cenaze merasiminde bulundum; gözlerim bazı şeyler gördü ve onları kavradı. Bunun üzerine halife olursam onun sağlığında yaptığı şeyleri yapmamaya yemin ettim!" demiş.

Yine aynı Müslim bin Abd-ül-Malik, bir gün demiş ki: "Kendini çileye çekmiş biri olan bir şeyhin toprağa gömülmesinden sonra eve dönüp uyumaktayken, bu saygın şeyh, bir yaseminden daha beyaz giysilere bürünmüş olarak rüyamda belirdi; akar suların suladığı ve çiçek açmış limon ağaçlarının arasından estiği için sarhoş olmuş bir rüzgârın serinlettiği bir yerde dolaşıyordu. Bana, 'Ey Müslim, böylesi bir sonuca ulaşmak için, yaşamında insan neleri göze almaz?' diye sordu."

Bana ulaşan bir öyküye göre: Ömer ibn-ül-Abd-ül-Aziz'in saltanatı sırasında, mesleği sütçülük olan genç bir adam, tanıdığı çobanlardan birini görmeye gittiği zaman, sürünün ortasında köpek olduklarını sandığı iki kurt görmüş; vahşi görünüşlerinden büyük dehşete düşmüş ve çobana "Bu korkunç köpeklerle ne yapıyorsun?" diye sormuş; çoban da, ona "Ey sütçü, bunlar köpek değil, eğitilmiş kurtlardır. Ve de sürüye zararları yoktur, çünkü onları ben yönlendiriyorum. Kafa sağlıklı olunca, beden de sağlıklı olur!" demiş.

Ve bir gün Halife Ömer ibn-Abd-ül-Aziz, kurutulmuş çamurdan inşa edilmiş bir yükseltide, yöresine toplanan halkına sadece üç sözcükle ifade edilmiş bir şiir okumuş; sonra da konuşmasını şu sözlerle bitirmiş: "Abd-ül-Malik öldü; selefleri de halefleri de öldü; tüm onlar gibi ben Ömer de öleceğim!" Bunu duyan Müslim ona, "Ey Emir-ül-Müminin, bu yükselti bir halifeye yakışır değildir. Yöresinde bir korkuluk zinciri bile yok. Hiç değilse izin ver de bir korkuluk zinciri koyalım!" demiş. Fakat Halife'ona sakin bir sesle, "Ey Müslim, Ömer'i kıyamet gününde bu zincirin bir parçasını boynunda taşırken görmek ister misin?" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazat şafak söktüğünü görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Altmış Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, genç Nüzhet bunu izleyerek demiş ki:

Aynı Halife bir gün, "Tanrı'nın beni ölümsüz kılmasını hiç istemezdim; çünkü ölüm, Tanrı'nın gerçek inanç sahibine bağışladığı son nimettir" demiş.

Ve Halit bin Safvan, bir gün çadırında, yöresinde katipleri ve hizmetkârlarıyla otururken, Halife Hişam'ın ziyaretine gitmiş ve huzuruna ulaştığında ona, "Allah seni lütuflarıyla donatsın, ey Emir-ül-Müminin! Ve mutluluğuna hiçbir acılık katmasın! Sana hiç de yeni olmayan, ama eskiliğinden ötürü değer taşıyan sözler sarf edeceğim!" demiş. O da, "Bir zamanlar ey Emir-ül-Müminin, yeryüzünde yaşanan yıllardan birinde yaşamakta olan, senden önce gelen hükümdarların arasında bir hükümdar varmış; ve bu hükümdar, yöresinde oturanlara 'İçinizde, benim servetime denk serveti olan bir hükümdar tanımış bulanan var mı?' diye sormuş. Orada bulunanların içinde, hac farizesini yerine getirerek kutsanmış ve gerçek bilgelikle donanmış birisi bulunuyormuş; ona 'Ey Şah, bize oldukça ağırlığı olan bir soru yönelttin; buna yanıt verme izni istemeye cesaret etmek isterdim!' demiş. Şah da 'Cevap verebilirsin!' demiş. Bu kimse de 'Sözünü ettiğiniz servet sürekli mi, yoksa her şey gibi geçici mi?' diye sormuş. Şah 'Geçicidir' diye yanıtlamış. Bu kimse 'Öyleyse bu denli geçici ve bir gün hesabını vereceğin bir şey için nasıl bunca ağır

bir soru yöneltebiliyorsun?' diyerek cevap vermiş. Şah 'Doğru söylüyorsun, ey saygın kişi! Öyleyse ne yapmalıyım ben?' diye sormuş. Bu kimse 'Kendini kutsamalısın!' demiş. Bunun üzerine Şah tahtını terk etmiş ve hacı giysilerine bürünmüş ve Kutsal Kent'e gitmek üzere yola çıkmış. Ve sen, ey Allah'ın Halifesi, sen ne yapmayı düşünüyorsun?" diyerek ibn-i Safvan sözünü sürdürmüş. Halife Hişam da heyecanın doruğuna ulaşmış ve çok ağlamış; öylesine ki, sakalları gözyaşından ıslanmış ve sarayına dönüp orada kapanarak kendisini ibadete vermiş.

Bu anda perdenin gerisinden, kadılar ve tacir, "Ya Allah! Bu ne harika şey böyle!" diyerek haykırmışlar.

Bunun üzerine Nüzhet susmuş ve "Bu ahlak konusu, bunlardan üstün daha nice örnekler içerir. Ama bütün bunları size, ey efendiler, bir oturumda anlatmam mümkün değil! Ama Tanrı bize daha çok günler görmek nasip ederse, ben size tüm bunları anlatma fırsatı bulurum!" demiş.

Sonra Nüzhet susmuş.

Anlatısının burasında Şehrazat da güneşin doğmakta olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Altmış Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, bu sözleri söyledikten sonra Nüzhet susmuş. Bunun üzerine dört kadı, "Ey zamanın emiri, gerçekten bu genç kız, yüzyılımızın ve bütün yüzyılların bir harikasıdır. Bize gelince, onunla kıyaslanabilecek birine hiç rastla-

madık, ne de çağlar içinde herhangi bir çağda eşi bulunduğunun söylendiğini işittik" diye haykırmışlar. Ve bu sözleri söyledikten sonra, yavaşça ayağa kalkmışlar ve Emir Şarkân'ın önünde yeri öpüp yollarına gitmişler.

Bunun üzerine Şarkân hizmetkârlarını çağırmış ve onlara, "Düğün hazırlıkları yapmanız ve şenlik için yiyecek ve içecek bulmanız gerekmekte!" demiş. Hizmetkârlar da onun emirlerini yerine getirmekte acele etmişler ve kendilerine emredilen her şeyi derhal hazırlamışlar. Şarkân da Nüzhet'in sözlerini dinlemek üzere saraya gelmiş bulunan emirlerin ve vezirlerin eşlerini düğün dolayısıyla alıkoymuş ve onları gelinin düğün alayında bulunmaya davet etmiş.

Böylece ikindi olur olmaz şenlik başlamış; sofralar serilmiş ve duyguları doyuma ulaştırabilecek ve gözleri şenlendirebilecek her şey sunulmuş ve tüm konuklar doyuncaya kadar yiyip içmişler. Bunun üzerine Şarkân, Şam'ın en ünlü şarkıcılarını getirtmiş ve sarayın tüm çengi esirlerini çağırtmış ve düğün salonu mutlulukla çınlamış ve tüm göğüsleri sevinç doldurmuş ve tüm saray, gece gelince, binanın içinden dış kapılara kadar ve bahçenin tüm yolları sağlı sollu ışığa boğulmuş.

Şarkân hamamdan çıkınca saygılarını sunmak ve mutluluk dileklerini bildirmek üzere emirler ve vezirler de gelmişler.

Ve Şarkân yeni evlilerin kerevetine çıkınca, saraydaki kadınlar ağır ağır iki sıra halinde ansızın içeri girerek yeni gelin Nüzhet'in iki sağdıç kadının arasında yol almasını sağlamışlar; merasimden (yedi kat giysi donanma)[22] sonra, Nüzhet'i zifaf odasına sokmuşlar ve onu soyup bedenini zifafa hazırlamışlar. Ama bu lekesiz aynaya, doğal olarak mis kokulu bedene tuvalet yapmanın gereksizliğini de anlamışlar. Bunun üzerine sağdıç kadın-

22 Mardrus'ün İngilizce'ye çevirisine eklenmiş (Ç.)

lar, yengelerin düğün gecesi yeni gelinlere söylemeleri âdet olan şeyleri açıklamışlar; üzerinde sadece ince bir gömlek kalıncaya dek soyarak ona her türlü zevk ve mutluluğu dilemişler ve onu yatak üzerinde tek başına bırakmışlar.

Bunun üzerine Şarkân zifaf odasına girmiş. Bu harika genç kızın kendi kızkardeşi Nüzhet olduğuna kuşku duymaktan çok uzaklarda imiş; kız da Şam Emiri Şarkân'ın kendi özkardeşi Şarkân olduğundan aynı şekilde habersizmiş. Böylece Şarkân, o gece genç Nüzhet'e sahip olmuş ve duydukları zevk, ikisi bakımından da çok büyük olmuş ve aralarındaki işlem o denli başarılı olmuş ki, Nüzhet hemen o gece hamile kalmış ve bunu Şarkân'a açıklamakta kusur etmemiş. Bunu duyan Şarkân son derece sevinmiş ve sabah olunca, hekimlere bu hamilelik tarihini kaydetmelerini emretmiş ve ülkesinin emirlerinin, vezirlerinin tebriklerini kabul etmek üzere tahtına oturmuş.

Bunlar olup bitince, sır katibini çağırarak, kendisinin söylediği şekilde, babası Ömer-ün-Neman'a, bir tacirden satın aldığı güzellikten ve bilim ve kültürden yana büyük bir nasibi olan genç bir kızla evlenmiş bulunduğunu; kendisinin meşru eşi olması için ilkin onu azat ettiğini ve ilk geceden hamile bıraktığını ve ilk fırsatta babası Ömer-ün-Neman'ın ve kardeşlerinin onu tanıması için karısını Bağdat'a göndereceğini yazdırmış. Sonra yazılan mektubu kapayıp mühürlemiş ve ayağına çevik bir tatar ağasına teslim ederek hemen Bağdat'a yollamış ve bu kimse yirmi gün sonra dönerek Ömer-ün-Neman'ın yanıtını getirmiş; ve mektupta...

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altmış Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

Şah Ömer-ün-Neman'ın, Tanrı'ya yakarma faslından sonra, bu mektupla verdiği yanıt şöyleymiş:

Bu mektup üzgün, kederli, acı ve ıstıraplarla beli bükülmüş, gönül hâzinesini ve çocuklarını yitirmiş, bahtsız Şah Ömer-ün-Neman'dan oğlu sevgili Şarkân'a yollanmıştır.

Ey çocuğum, dertlerime aşina ol ve bil ki, senin Şam'a gidişinden sonra, saray ruhumu öylesine sıktı ki, artık başka türlü kederimi yatıştıramadığımdan, soluk bile almak ve biraz derdimi dağıtmak için ava çıktım. Ve av yerlerinde bir ay kadar eğlendim; bu sürenin sonunda sarayıma döndüm ve kardeşin Dav-ül-Mekân ile kızkardeşin Ntizhet'in Kutsal Mekke'ye yol alan hacılar ile birlikte Hicaz'a gitmiş olduklarını öğrendim. Böylece kaçmak için benim burada bulunmayışımdan yararlanmışlar; çünkü daha henüz genç olduğundan Dav-ül-Mekân'ın bu yıl hac farizesini eda etmesine izin vermemiştim; ama bir yıl sonra birlikte gitmek için söz vermiştim. Ama o bir türlü sabretmek istemedi ve kızkardeşi ile birlikte, yol masraflarını ancak karşılayacak bir miktar para sağlayarak dediğim şekilde kaçtı ve o tarihten bu yana onlardan haber alamadım. Çünkü hacılar kardeşlerin yanlarında olmaksızın geri döndüler ve hiçbiri bana olup bitenleri söyleyemedi. Şimdi onlann yasını tutmak için karalara

büründüm ve gözyaşlarımda ve dertlerimde boğuldum.

Ben de sana ve seninle oturanlara barış dileklerimi yollarım.

Böylece Şarkân, bu mektubu aldıktan birkaç ay sonra, hamileliğinden dolayı gönlünü bulandırmamak için açıklayamadığı babasının bahtsızlığını karısına anlatmaya karar vermiş. Ama o sırada bir kız çocuğu doğurmuş olan karısının yanına girip ilkin kızcağızı kucaklamış. Karısı da ona "Kızımız bugün yedi günlük oldu; âdet üzre, senin ona bu yedinci günde bir isim vermen gerek!" demiş. Bunun üzerine Şarkân bebeği kollarına almış ve ona bakarken boynunda bahtsız Kayseriyye Ecesi Abriza'nın harika mücevherlerinden birinin ince bir altın kolyeyle bağlı olarak asılı bulunduğunu görmüş.

Bunu gören Şarkân, büyük bir heyecana kapılmış ve "Ey köle, bu mücevheri nereden buldun sen?" diye haykırmış. Nüzhet bu köle sözünü duyunca duyduğu hakaretten boğulur gibi olmuş ve "Ben senin karın ve bu sarayda oturanların hanımıyım! Sen nasıl olur da senin ecen olduğum halde, bana köle dersin? Sırrımın artık saklanacak yanı kalmadı. Evet, ben bir eceyim, bir Şah kızıyım! Ben Şah Ömer-ün-Neman'ın kızı Nüzhet-üz-Zaman'ım!" diye haykırmış. Şarkân bu sözleri duyunca...

Anlatısının burasında Şehrazat gün doğmakta olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş:

Ama Altmış Dokuzuncu Gece Olunca

Söze başlamış:

Şarkân bu sözleri işitince, tüm bedeni titremeler içinde kalmış ve başını eğmiş; yıldırım çarpmış gibi olmuş ve büyük bir üzüntüye kapılmış, sonra yavaş yavaş sararak bayılıp yere düşmüş. Sonradan kendisine gelince, işittiğine hâlâ inanamamış ve Nüzhet'e "Ey sultanım, sen Şah Ömer-ün-Neman'ın kendi kızı mısın?" diye sormuş. O da "Ben onun kızıyım!" yanıtını vermiş. Bunun üzerine Emir ona "Bu değerli mücevher zaten doğru söylediğini gösteriyor, ama bana başka kanıtlar da göster!" demiş. Bunun üzerine Nüzhet, Şarkân'a tüm öyküsünü anlatmış. Ama onu burada tekrarlamak yararsız.

Bunun üzerine Şarkân, kesin kanıya varmış ve kendi kendine, "Ben ne yapmışım, nasıl kendi öz kardeşim ile evlenmişim! Bütün bu beladan kurtulmanın tek çaresi, onun için başka koca bulmak; bu maksatla onu mabeyincilerimden biriyle evlendiririm; ve olay duyulursa onunla yatmadan önce boşandığım haberini yayarım!" demiş. Sonra Şarkân kızkardeşine dönmüş ve ona "Ey Nüzhet, sen de bilesin ki, sen benim kızkardeşimsin; çünkü babamızın sarayında herhalde adından söz edildiğini duymadığın Şah Ömer-ün-Neman'ın oğlu Şarkân'ım! Tanrı bizi bağışlasın!" demiş.

Nüzhet bu sözleri işitince büyük bir feryat koparmış ve düşüp bayılmış. Sonra kendine gelerek, dövünmeye, sızlanıp ağlamaya başlamış; ve "Müthiş bir hataya düştük biz! Bundan sonra ne yapmalı acaba? Ve bana, 'Bu bebeği nerden buldun?' diye soracak olan anama ve babama ne cevap vereceğim?" demiş. Şarkân da "Benim her şeyi düzeltmek için en iyi çözüm yolu olarak, seni başmabeyinci ile evlendirmek gibi bir fikrim var. Çünkü bu

yolla, onun evinde yavrumuzu kendi kızımız gibi kolayca büyütebilirsin; kimse de olaydan kuşkulanmaz. Emin ol ki, ey Nüzhet, durumu kurtarmanın en iyi yolu budur. Sırrımız kulaktan kulağa yayılmadan önce başmabeyinciyi hemen çağırtacağım!" demiş. Sonra Şarkân kızkardeşini avutmaya koyulmuş ve başını sevecenlikle okşamış. Bunun üzerine Nüzhet ona, "Pekâlâ Şarkân! Ama söyle bana ey Şarkân, zamanı geldiğine göre kızımız için hangi adı seçtin?" diye sormuş. Şarkân da ona "Talihin Kudreti[23] adını koyacağım!" demiş.

Ve Şarkân hemen başmabeyinciyi çağırtmış ve Nüzhet'i ona nikâh yoluyla vermiş ve merasimden sonra mabeyinciye birçok armağan sunmuş ve Nüzhet ile küçük kızı onun evine yollamış. Başmabeyinci, Nüzhet ile kızını evine almış; kadına saygı ve eli açıklık göstermekte kusur etmemiş; küçük kızı da sütanaların ve hizmetçilerin bakımına emanet etmiş.

Bunların durumu böyle iken Nüzhet'in kardeşi Dav-ül-Mekân ve iyi yürekli hamam külhancısı Şam'da yola çıkan kervanla Bağdat'a doğru yola koyulmak üzere bulunuyorlarmış.

Oysa bu sırada, Emir Şarkân'a, babası Şah Ömer-ün-Neman'dan ikinci bir tatarağası gelerek yeni bir mektup getirmiş. Bu mektubun Tanrı'ya yakarmakla ilgili satırlardan sonra içeriği şöyleymiş:

> *Ey sevgili oğlum, bu mektup benim hâlâ zavallı çocuklarımdan ayrılmış olmamdan ötürü duyduğum acı ve ıstırabın pençesinde olduğumu sana bildirmek içindir.*

23 Lippman'da ve Powys Mathers'in Mardrus'ün İngilizce'ye çevirisinde kızın adı "Kudiye Fekâ" (Oldu Bitti) olarak anılmaktadır (Ç.)

Bir de mektubumu alır almaz, Şam Eyaleti'nin yıllık vergisini göndermeli ve tanımayı çok istediğim genç karını bana yollamak için yola koyulmak üzere olan kervandan yararlanmalısın! Böylece onun bilgisini ve kültürle beslenen zekâsını da denetlemiş olurum. Çünkü sarayıma Rum ülkelerinden saygın yaşlı bir hanım ile yanında göğüsleri gösterişli ve bekâretlerine dokunulmamış beş genç kız geldiğini sana söylemem gerek! Ve bu beş genç kız, bilimde ve insan doğasını değerlendirmede bir erkek kadar marifetli! Bu genç kızların niteliklerini ve yaşlı kadının bilgeliğini anlatmakta dil aciz kalır; çünkü eksiksiz durumda görünüyorlar. Bunlar için ben büyük bir saygı duydum ve onlara elimin ulaşacağı şekilde sarayımda ve ülkemde alıkoymak istedim. Çünkü dünyada hiçbir hükümdar, sarayında benzer ziynete sahip değildir, dolayısıyla yaşlı kadına bunların değerini sordum; bana "Şam Eyaleti'nin bir yıllık vergisi karşılığında onları size satarım!" dedi. Ben, Allah da biliyor ya, bu bedeli yüksek değil, onlann değerinden aşağı bile buldum; çünkü bu genç kızlardan her biri, tek başına, bundan da fazla değerdeydi. Böyle olunca, önerilen satış bedelini kabul ettim ve ey çocuğum, senin halledeceğini düşünerek bu yıllık vergiyi ilk kervanla yollamanı beklerken, onları sarayımda oturmaları için çağırdım. Çünkü yaşlı kadın sabırsızlanıyor, bir an önce ülkesine dönmek istiyor.

Ve özellikle, oğlum, aynı zamanda, genç karını da yollamayı unutma! Çünkü beş genç kızın bilgisini öğrenmek için onun görüşünü almak yararlı olacaktır. Eğer genç karın, bilgi ve zekâyı besleyen kültür bakımın-

dan onlardan üstün gelirse, bu genç kızları ödül olarak sana yollamaya söz veririm; ve dahası, Bağdat'ın yıllık vergi gelirini de sana armağan ederim.

Barış senin ve evinde oturanların üzerine olsun, ey oğlum!

Şarkân babasının bu mektubunu okuyunca...

Anlatısının burasında Şehrazat şafak söktüğünü görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Yetmişinci Gece Olunca

Söze başlamış:

Şarkân babasının mektubunu okuyunca, eniştesi mabeyinciyi çağırtmış ve ona "Seni kendisiyle evlendirdiğim genç esireyi buldurup hemen bana gönder!" demiş. Nüzhet geldiğinde de, Şarkân ona "Ey hemşirem, babamızın şu mektubunu oku ve hakkında ne düşündüğünü söyle!" demiş. Nüzhet de mektubu okuyarak "Senin düşüncen her zaman üstündür ve tasarladıkların en iyisidir! Ama bana sorarsan, sana en ateşli arzumun ana babamı ve ülkemi görmek olduğunu söylerim; ve senden kocam başmabeyincinin eşliğinde, beni gidip babama, bedevi ile geçirdiğim serüveni ve bedevinin beni tacire, tacirin de sana sattığını; senin de beni birlikte yatmaksızın nasıl başmabeyinci ile evlendirdiğini anlatabilmem için yollamanı rica ediyorum" demiş. Şarkân da ona, "Peki, öyle olsun!" demiş.

Bunun üzerine Şarkân, kendisinin Emir'in eniştesi olduğunu bilmekten uzak olan başmabeyinciyi çağırtmış ve ona "Şam'ın yıllık gelir vergisini götüren kervanın başında Bağdat'a gideceksin; birlikte, sana evlenme yoluyla verdiğim genç esireyi de alacaksın!" demiş. Başmabeyinci de ona, "İşittim ve itaat ettim!" cevabını vermiş. Bunun üzerine Şarkân, güzel bir devenin üzerine, onun için, büyük bir tahterevan hazırlatmış, bir diğerini de yolculuğa çıkacak Nüzhet için hazırlatmış; ve başmabeyincinin eline Şah Ömer-ün-Neman için bir mektup vermiş ve bahtsız Abriza'nın üç değerli mücevherinden biri olan altın zincire takılı taşın boynunda kalmasına özen göstererek küçük kız Talihin Kudreti'ni yanında sarayda alıkoyduktan sonra, onlarla vedalaşmış; çocuğu da saraydaki sütana ve hizmetçilerin bakımına bırakmış ve Nüzhet, çocuğunun hiçbir şeyden yoksun kalmayacağından güven duyunca, kocası mabeyinci ile kentten ayrılmış; ve her biri iki değerli hecin devesi üzerine yerleşerek kervanın başında yol almışlar.

Öte yandan tam o gece, hamam külhancısı ile Dav-ül-Mekân gezinti yapmak üzere dışarı çıkıp Şam'da valinin sarayına doğru ilerlemiş bulundukları sırada develeri, katırları ve meşale taşıyıcıları görmüşler. Bu sırada Dav-ül-Mekân hizmetçilerden birine, "Bütün bu yükler kime ait?" diye sormuş; adam da ona "Bu kervan Şah Ömer-ün-Neman'a Şam Kenti'nin vergisini götürecek!" diye yanıtlamış.

Bunun üzerine Dav-ül-Mekân, "Peki kervanbaşı kim?" diye sormuş; adam da "Bilimden ve bilgelikten yana çok üstün nitelikle olan genç cariyenin kocası başmabeyinci!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Dav-ül-Mekân, dolu dolu ağlamış; çünkü kızkardeşi Nüzhet'in ailesinin ve ülkesinin anısı gönlüne dolmuş, ve

iyi yürekli külhancıya, "Ah babacığım[24], biz de bu kervanla gitsek!" demiş. Külhancı da ona "Ben de seninle gelirim! Senin Kudüs'te yanında bulunduktan sonra, Bağdat'a da yalnız gönderemem!" demiş. Dav-ül-Mekân da "Ey babacığım. Seni seviyor, sana saygı duyuyorum!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine külhancı her şeyi hazırlamış; eşeğin üzerine semer ve heybe, heybeye de azık koymuş. Giysinin eteklerini belinde toplamış, bir kemerle de iyice sıkıştırmış; Dav-ül-Mekân'ı da eşeğin üzerine bindirmiş: Dav-ül-Mekân da ona, "Sen de arkama bin!" demiş. Fakat külhancı, "Sen beni merak etme, efendim! Ben yürüyerek tüm hizmetinizde bulunmak istiyorum!" diyerek onun önerisini geri çevirmiş. Dav-ül-Mekân da "Hiç değilse bir saat kadar eşeğin terkisine binip dinlenmen gerek!" demiş; o da "Olur da çok yorulursam, bir saat kadar biner, dinlenirim!" demiş. Bunun üzerine Dav-ül-Mekân ona, "Ey babacığım, gerçekte şimdi sana bir şey söyleyecek durumda değilim; ama aileme kavuşur kavuşmaz senin iyiliklerini ve bağlılığını nasıl karşılayacağımı göreceksin!" demiş.

Ve kervan, gecenin serinliğinden yararlanarak yola koyulunca, külhancı yürüyerek, Dav-ül-Mekân eşek sırtında onu izleyerek kervana katılmışlar. Bu sırada başmabeyinci ve eşi Nüzhet, sayıca kalabalık izleyicileriyle her biri cins bir hecin devesine binmiş, kervanın önünde gidiyorlarmış.

Ve böylece bütün gece gün doğuncaya kadar yol almışlar. Sıcaklık çok fazla olduğundan, başmabeyinci bir hurma ağacı kümesinin gölgesinde durup mola verilmesini buyurmuş. Bineklerden inilip istirahat edilmiş ve develere ve yük hayvanlarına su veril

24 Daha önce Dav-ül-Mekân külhancıya “Baba” diye seslenip, o da konuşmalarında kendisine “Oğlum” diye hitap ettiği için; burada ve bundan sonra “Kardeşim” şeklindeki Dav-ül-Mekân'ın Fransızca metindeki seslenişlerini de “Babacığım” şeklinde çevirdik (Ç.)

miş. Ondan sonra yola çıkılarak daha beş gece yol almışlar; bu sürenin sonunda bir kente ulaşılıp orada üç gün kalınmış; sonra yeniden yola çıkılıp Bağdat Kenti'nin yakınlarına gelinceye kadar yolculuklarını sürdürmüşler. Bunu da, ancak Bağdat'tan esebilecek olan serin yelin esintisinden anlamışlar.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yetmiş Birinci Gece Olunca

Sözünü sürdürmüş:

Dav-ül-Mekân, ülkesinin bu serin yelini duyumsayınca, aldığı soluk, göğsünü kızkardeşi Nüzhet'in, babasının ve anasının anılarıyla doldurmuş ve hemen kızkardeşi Nüzhet'in yokluğunun farkına varıp onun Nüzhet'siz yalnız döndüğünü gören ana babasının duyacağı kederi düşünmüş ve ağlamış; son derece sıkıntıya düşerek şu dizeleri okumuş:

> *Sevdiğim şey! Sana bir daha hiç ulaşamayacak mıyım? Sevdiğim şey! Bu sessizlik hep böyle galip, sürüp gidecek mi?*
>
> *Ah! Kavuşmanın saatleri ve zevkleri ne kadar kısa! Ayrılık günleriyse ne denli uzun!*
>
> *Gel! Gel! Tut elimi! İşte arzumun tüm ateşiyle eriyen bedenim, karşında!*

Gel! Ve bana unutmamı söyleme! Allah rızası için, kendi kendimi avutmamı söyleme bana! Benim tek avuntum seni kollarımda hissetmektedir!

Bunu duyan iyi yürekli külhancı ona, "Çocuğum, bunca ağladığın yeter! Sonra unutma ki, mabeyinci ile eşinin çadırının çok yakınında oturuyoruz!" demiş. O da "Bırak beni ağlayayım ve beni yatıştıran ve yüreğimin ateşini biraz söndüren şiirler söyleyeyim!" diye yanıt vermiş ve artık külhancıyı dinlemeyerek ay ışığında yüzünü Bağdat'a doğru çevirmiş.

Tam o sırada, yanıbaşında, çadırında uzanmış bulunan Nüzhet, bütün yitirdiklerini düşünerek uyuyamamış; gözleri yaşlı, hüzünlü hayaller kuruyormuş; o sırada çadırında pek uzakta olmayan bir yerden tutkulu bir sesin şu şarkıyı okuduğunu duymuş:

Bir an ışıldadı o, mutluluğun şimşeği! Ama şimşekten sonra, gece, her zamankinden karanlık, sürdü gitti. İşte benim için de sevdiğimin zevkle bana içirdiği tatlı içki böylesine değişti.

Uzaklarda kaldı yüreğimin sükûnu, bahtın yüzü belirince! Ve sevgili beklenen buluşmadan önce ruhum öldü!

Ve bu şarkıyı bitirerek Dav-ül-Mekân bayılıp yere düşmüş.

Mabeyincinin eşi genç Nüzhet'e gelince; bu şarkıyı işitince, geceleyin, yatağından kalkmış; tedirginlikle dikilmiş; ve çadırın kapısında uyuyan haremağasını çağırmış; o da hemen koşup "Ne arzu edersiniz sultanım?" diye sormuş. Nüzhet ona "Koş git, o

şarkıyı okuyan adamı bul ve hemen buraya, bana getir!" demiş. Bunun üzerine haremağası ona "Ama ben uyuyordum ve hiçbir şey işitmedim! Ve de uyuyan bütün hizmetkârları uyandırmadan geceleyin onu bulamam!" demiş. Nüzhet ona "Bulman gerek! Senin uyanık olarak bulacağın kişi, kuşkusuz, sesini işittiğim kimse olacaktır" demiş. Bunun üzerine haremağası ısrara cesaret edememiş ve sesin sahibini aramaya çıkmış.

Anlatısının burasında Şehrazat sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Yetmiş İkinci Gece Olunca

Sözünü sürdürmüş:

Bunun üzerine haremağası ısrara cesaret edememiş ve sesin sahibini aramaya çıkmış. Ama her yanı iyice aradığı ve tüm doğrultularda yürüdüğü halde, yaşlı hamam külhancısından başka uyanık adam bulamamış; çünkü Dav-ül-Mekân baygın yatıyormuş. Ve, zâten, iyi yürekli külhancı, ay ışığında, çok kötü izlenim bırakan haremağasını görünce, Dav-ül-Mekân'ın mabeyincinin karısının uykusunu tedirgin etmiş bulunmasından çok korkarak hiç sesini çıkarmamış. Ama haremağası onun çoktan farkına varmış ve ona "Hanımımın şarkı söylerken sesini duyduğu kimse sensin, değil mi?" demiş. Bunu duyan külhancı, mabeyincinin karısının tedirgin edilmiş olduğuna iyice inanmış ve "Oh, hayır! Ben değilim!" diye haykırmış. Haremağası, "Fakat öyleyse kim? Onu bana göster; zira uyumadığına göre onu mutlaka görüp işitmiş olmalısın!" demiş. İyi yürekli külhancı, Dav-ül-Mekân için gittikçe daha fazla korkarak "Fakat hayır! Ben onu tanımıyorum ve hiçbir şey işitmedim" demiş. Haremağası da

"Vallahi! Sen utanmadan yalan söylüyorsun. Uyanık, hatta şurada oturur durumda olduğuna göre, hiçbir şey işitmediğine beni inandıramazsın!" demiş. Bunun üzerine külhancı "Sana gerçeği söyleyeyim: Bu şarkıyı söyleyen, buradan, devesine binmiş geçip giden bir göçebe idi. Beni de kötü sesiyle uyandıran odur. Allah belasını versin!" demiş. Bunun üzerine haremağası pek de inanmamış gibi başını sallayarak homurtularla dönüp hanımına "Devesinin üzerinde uzaklaşıp gitmiş olan bir göçebe imiş!" demiş. Nüzhet de bu beklenmedik terslikten üzülerek haremağasının yüzüne bakmış, başka bir şey söylememiş.

Bu sırada Dav-ül-Mekân ayılmış ve başucunda, göğün derinliklerinde, mehtabın ışıldadığını görmüş ve ruhunda uzak anıların büyülü rüzgârı esmiş; yüreğinde sayısız kuşların ve ruhun görünmeyen flütlerinin nağmeleri şakımış; ve onu kanatlanmış gibi yapan candan arzuları şarkıya dökmenin dayanılmaz büyüsüne kapılmış. Ve külhancıya, "Dinle!" demiş. Fakat külhancı ona, "Ne yapmak istiyorsun, yavrum?" diye sormuş. O da "Yüreğimi yatıştıracak birkaç dize okumak istiyorum!" demiş. Külhancı "Sen neler olup bittiğini bilmiyorsun. Haremağasını, yakamızı beladan kurtarmak için tatlı sözler kullanıp kandırmasaydım, kim bilir ne olurdu?" demiş. Dav-ül-Mekân "Ne diyorsun sen, hangi haremağası?" diye sormuş. Külhancı da "Ey efendim, başmabeyincinin eşinin haremağası, sen baygın yatarken, berbat bir suratla buraya geldi ve badem ağacından büyük bir sopayı sallayarak ve tüm uyuyanları yoklayarak sadece benim uyanık olduğumu gördü; ve öfkeli bir sesle, sesini yükseltenin ben mi olduğumu sordu. Ona, 'Oh, Yok! Kesinlikle! Yoldan geçen bir göçebe idi!' dedim. Haremağası da bana pek inanmadığını belli eden bir edayla, 'Bu sesi rastlantı olarak bir kez daha işitirsen, adamı tut, bana getir ki onu hanımımın yanına götüreyim! Seni sorumlu tutuyorum!' dedi. Bu kuşkucu zencinin dikkatini çelebilmek

için ne çok zahmet çektim, bilemezsin!" demiş.

Dav-ül-Mekân, bu sözleri işitince çok etkilenmiş ve "Beni sevdiğim şiirleri kendi kendime okumaktan alıkoymaya yeltenecek adam kimmiş bakalım?" diye haykırmış. "Sevdiğim tüm şiirleri okumak istiyorum, ne olursa olsun! Ve zaten, şimdi böyle ülkeme iyice yaklaşmışken korkmaya ne gerek var; artık beni hiçbir şey tedirgin edemez!" diye haykırmış. Bunu duyan zavallı külhancı ona "Şimdi anlıyorum ki, sen belanı arıyorsun!" demiş. O da, "Mutlaka şarkı söylemem gerek!" diye yanıtlamış. Külhancı "Beni senin yanından ayrılmaya zorlama, çünkü senin başına bela geldiğini görmektense uzaklaşmayı yeğ tutarım! Unutuyor musun ki çocuğum, bir buçuk yıldır benimle birliktesin ve bende kusur bulacak hiçbir durum olmadı. Peki, şimdi neden beni uzaklaşmaya zorluyorsun? Düşün ki, burada herkes yorgana sarılmış uyuyor. Çok güzel şeyler söylediğini biliyorum ama, lütfen bizi tedirgin etme!" demiş. Ama Dav-ül-Mekân, daha fazla kendini tutamamış ve üzerlerindeki sık yapraklı hurmalarda esen hafif rüzgâr kendi şarkısını söylerken, o da tüm sesiyle haykırmış:

Ey zaman! Bahtın gözdeleri olduğumuz ülkelerin en güzelinde, sevgili yuvamızda biraraya geldiğimiz günler nerede?

Ah! Dav-ül-Mekân'ın Nüzhet-üz-Zaman adlı çiçeğinin yanında içinin açıldığı günler nerede?

Ve bu şarkıyı bitirince üç büyük haykırış koparmış ve baygın düşmüş. Bunu gören iyi yürekli külhancı ayağa kalkmış ve çabucak üstünü kendi harmaniyesiyle örtmüş.

Nüzhet'e gelince, kendisinin ve kardeşinin adlarının anıldığı bu dizeleri duyunca, bunlarda, geçirdikleri felaketler içindeki kendini bularak hıçkırıklarla boğulmuş; sonra da aceleyle haremağasını çağırarak ona "Allah belanı versin! O şarkı söyleyen adam, işte yine söylüyor. Çünkü onu, şuracıkta yakından duyuyorum. Bak, onu hemen bana getirmezsen vallahi gidip çadırında kocamı bularak seni iyice dövdürecek ve kovduracağım. Şimdi al şu yüz dinarı ve bunu şarkı söyleyen adama ver. Ve onu tatlılıkla buraya gelmeye kandır! Reddederse, bin dinar içeren şu keseyi ver kendisine; bunu da reddederse ısrar etme; nerede kaldığını, ne iş yaptığını ve nereli olduğunu öğren, ve hemen dönüp bana haber ver. Ve de sakın geç kalma!" diye haykırmış.

Anlatısının burasında, Şehrazat, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama Yetmiş Üçüncü Gece Olunca

Söze başlamış:

"... Ve de sakın geç kalma!" diye bağırmış.

Bunun üzerine haremağası hanımının çadırından çıkmış, şarkı söyleyen adamı aramaya gitmiş ve uyuyanların bacaklarının arasında dolaşmaya koyularak hepsini birer birer yoklamış, ama uyanık halde bulunan hiç kimseye rastlamamış. Bunun üzerine sırtında harmani bulunmayan ve başı açık oturan külhancıya yanaşmış; onu kolundan yakalayarak "Şarkı söyleyen sensin!" diye haykırmış. Ama külhancı, dehşete düşerek "Vallahi ben değilim! Ey haremağalarının başı!" diyerek haykırmış. Haremağası "Şarkı okuyanı bana söylemedikçe seni bırakmam! Çünkü onu bir-

likte götürmeden hanımımın yanına dönmeyi göze alamam!" diye haykırmış. Bu sözleri işitince zavallı külhancı, Dav-ül-Mekân için büyük bir korkuya kapılmış; sızlanmaya başlayarak haremağasına "Vallahi! Sana şarkıcının yoldan geçen biri olduğunu söylüyorum! Bana daha fazla işkence yapma! Yoksa Tanrı'ya bunun hesabını verirsin! Ben Tanrı'ya yakın olan İbrahim'in kentinden geldim!" demiş; fakat haremağası ona "Öyle olsun! Ama yine de benim ile gelip bana inanmayan hanımıma, kendi ağzından bunları anlatacaksın!" demiş. Bunu duyan külhancı ona "Ey yüce ve hayranlık uyandıran hizmetkâr, bana inan ve gönül rahatlığıyla çadırına dön ve eğer o ses bir daha duyulursa, bu kez tüm olarak beni sorumlu tutarsın. Bu durumda sadece ben suçlu olacağım!" demiş. Sonra da, haremağasını yatıştırmak ve geçip gitmesini sağlamak için çok hoş sözler bulup söylemiş ve birçok iltifatlar ederek başından öpmüş.

Bunun üzerine haremağası, inanmış görünerek ve külhancıyı kendi başına bırakarak ama huzuruna çıkmayı artık göze alamadığı hanımının yanına gideceğine yan yoldan dönerek külhancının pek uzağında olmayan bir yerde gizlenmiş.

Bu sırada, Dav-ül-Mekân, baygınlığından ayılıp kendine gelmiş. Külhanca da ona, "Şimdi kalk bakalım, senin şarkın yüzünden başımıza gelenleri sana anlatayım!" demiş ve olan biteni ona anlatmış. Ama Dav-ül-Mekân, kendisini pek can kulağıyla dinlemeyerek ona, "Oh! Artık hiçbir şey bilmek istemiyorum. Hele şimdi ülkeme bu kadar yakınken, duygularımı bastırmakta haklı olacağımı sanmıyorum!" demiş. Bunun üzerine külhancı korkuya düşerek ona, "Ey çocuğum, şeytanın bu kötü kışkırtmasına kulak asma artık! Ben, hem kendim, hem senin için bunca korkuyla doluyken, sen nasıl böyle güven duyuyorsun? Allah aşkına, ülkene tüm olarak dönmedikçe, yalvarırım artık şarkı söyleme! Gerçekten çocuğum, senin bu kadar dik kafalı olduğunu hiç

bilmiyordum. Artık mabeyincinin karısının seni cezalandırmak istediğini iyice kafana sok. Çünkü onu uyutmadın; oysa yolculuktan yorgun düşmüş ve rahatsız olmalı ki, seni aratmak için haremağasını iki kez gönderdi!" demiş.

Ama Dav-ül-Mekân külhancının sözlerine kulak asmadan, üçüncü kez sesini yükselterek şu dizeleri okumuş:

Uzakta! Artık ruhumu tedirgin eden bu kınamaları ve gözlerimde uykusuzluğu istemiyorum.

Bana, "Ne çok değiştin!" diyorlar. Onlara, "Siz bilemezsiniz!" diyorum. Bana "Aşk yüzündendir!" diyorlar. Ben de onlara, "Artık aşkı da, aşk bardağını da, aşk hüzünlerini de istemiyorum!" diyorum.

Ah! Ben artık sadece kalbimi yatıştıran, işkence gören yüreğime merhem olacak şifa veren şeyler istiyorum!

Ama Dav-ül-Mekân bu dizeleri henüz söyleyip bitirdiği sırada haremağası, önünde belirmiş. Onu görünce zavallı külhancı öyle korkmuş ki, uzaklara kaçmış ve olup biteni uzaktan izlemiş.

Bunun üzerine haremağası saygıyla Dav-ül-Mekân'a yaklaşmış ve "Barış senin üstüne olsun!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazat sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Yetmiş Dördüncü Gece Olunca

Söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, haremağası, "Barış senin üstüne olsun!" demiş. Bunu duyan Dav-ül-Mekân "Tanrı'nın barışı ve acıması ve kutsaması da senin üstüne olsun!" diyerek cevap vermiş. Köle de, "Ey efendim, işte üçüncü kez, hanımım, beni seni bulmaya gönderiyor. Çünkü seni görmek istiyor" demiş. Ama Dav-ül-Mekân "Senin hanımın mı! Ama beni aratmak küstahlığında bulunan bu dişi köpek de kim oluyor? Allah onu ve onunla birlikte kocasının belasını versin!" diye yanıtlamış. Ve bu çıkışla da yetinmeyerek, durup dinlemeden, epeyce uzun süre haremağasına hakaretler yağdırmış.

Haremağası ona hiçbir yanıt vermek istememiş; çünkü hanımı ona, şarkı söyleyen kişinin tatlılıkla ve kendi gönlünün isteğiyle yanına getirilmesini önermiş imiş. Dolayısıyla haremağası elinden geldiğince ona yumuşak sözler söylemiş ve davranışını tatlılaştırmış; öteki konuşmaları arasında, ona "Yavrum, sana karşı davranışımda asla seni kızdıracak ya da sana üzüntü verecek bir maksat yok; sadece şiddetle seni görmek isteyen hanımımla görüşmeni sağlamak üzere, bizim tarafa teşrif etmen için ricada bulunuyorum! Ve zaten, kendisi, ona göstereceğin iyi davranışı değerlendirmeyi de çok iyi bilir!" demiş.

Bunun üzerine Dav-ül-Mekân etkilenmiş ve ayağa kalkıp haremağası ile çadıra gitmeye rıza göstermiş; bu sırada zavallı külhancı, Dav-ül-Mekân için gittikçe daha fazla korkuya düşüp titremekte iken, onu uzaktan izlemeye karar vermiş ve kendi kendine, "Gençliğine yazık! Kuşkusuz yarın sabah, gün doğarken onu asarlar!" diye düşünüyormuş. Sonra aklına, onu daha da korkutan bir şey gelmiş ve kendi kendine "Acaba Dav-ül-Me-

kân, kendisini kurtarmak için suçu benim üzerime yıkıp şarkıları okuyanın ben olduğumu söyler mi ki! Oh! Ama bu, onun adına çok alçakça bir şey olurdu!" diye düşünmüş.

Oysa bu sırada Dav-ül-Mekân ile haremağası, uyuyan insanlar ve hayvanların arasından güçlükle geçerek sonunda Nüzhet'in çadırının kapısına gelmişler. Bunun üzerine haremağası, Dav-ül-Mekân'dan beklemesini rica etmiş ve tek başına çadıra girerek ona "İşte söz konusu olan adamı getirdim. Halinden yüksek ve soylu bir kökeni olduğu belli olan güzel yüzlü gepegenç bir adam bu!" diyerek hanımına durumu bildirmiş. Bu sözleri duyunca Nüzhet, yüreğinin vuruşlarının çabuklaştığını duyumsamış ve haremağasına "Onu çadırın hemen yanına oturt ve biraz daha yakından dinlemem için kendisine, bize o dizelerden birkaçını daha okumasını rica et! Bundan sonra adı ve ülkesi hakkında bilgi edinirsin!" demiş. Bunun üzerine haremağası dışarı çıkmış ve Dav-ül-Mekân'a "Hanımım senden, şarkılarından birkaçını daha söylemeni rica ediyor; çadırdan seni dinleyecek. Senden adını ve doğduğun ülkenin adını da öğrenmek istiyor" demiş. O da "Yüreğimin tüm cömertliğiyle ve gerekli saygıyla! Adıma gelince, çok zaman var ki silindi gitti; yüreğimin tükendiği ve bedenimin uçuruma yuvarlandığı gibi... Ve benim öyküm, iğneyle gözün içine yazılsa yeridir. Ben çok içilen şarapla sarhoş olup yaşam boyunca sakat kalmış biri gibiyim. Ve de bir uyurgezer ya da çılgınlığa gömülmüş birini andırmaktayım!" demiş.

Nüzhet, çadırından bu sözleri işitince hıçkırmaya başlamış ve çağırdığı haremağasına, "Sor bakalım kendisine, acaba anası gibi, babası gibi, kardeşi gibi çok değerli bir varlığını yitirmiş mi?" demiş. Haremağası çadırdan çıkıp Dav-ül-Mekân'a hanımının buyurduğu gibi soru sormuş. O da "Ne yazık ki, evet! Ben bunların hepsini yitirdim. Dahası, beni seven ve artık kendisin-

den haber alamadığım bir kızkardeşimi de! Çünkü kader bizi ayırdı!" diye yanıt vermiş. Nüzhet de, haremağasının kendisine ulaştırdığı bu sözleri duyunca, "Tanrı bu genç adama, içine düştüğü felaketler için teselli versin ve sevdiklerine ulaştırsın!" demiş. Sonra haremağasına...

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yetmiş Beşinci Gece Olunca

Söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, mabeyincinin karısı Nüzhet, haremağasına, "Şimdi git, kendisine söyle, bize ayrılığın acısı üzerine bir şarkı okusun!" demiş. Haremağası da gidip hanımının buyurduğu şekilde ricada bulunmuş. Bunun üzerine Dav-ül-Mekân çadırından pek de uzak olmayan bir yere oturup yanağını avcuna yaslayarak, ay uyuyan insanları ve hayvanları aydınlatırken, sesini sessizlikte eritmiş:

> *Kulağa hoş gelen uyumlu şiirlerimde yokluğun acısını, zulmün zaferini ve uğrunda kahrolduğum ayrılığı yeterince şarkıya döktüm. Şimdi altın tozlarının hayranlık uyandıran şekilde işlendiği şiirlerimle, artık kıvanç ve ışıltıdan başka şey anlatmak istemiyorum. Kokulu güllerle dolu bahçeleri, siyah gözlü ceylanları ve ceylanların yelelerini anlatmak istiyorum.*

Zevklerimin bahçesini, bahçenin gülleri olan yanaklarını; armutlar, narlar gibi göğüslerini; bal ve şebnem gibi cildini... hâlâ zulüm saçsa da...

Ben, bundan böyle, gecikmeden, bağlanmadan, ömrümü sükûn içinde geçirmek istiyorum!

Kırılgan taze dallar gibi, kırılgan ince bakireler arasında, delinmemiş inciler gibi dokunulmadık güzellikler arasında...

Udların ve kitarların tatlı sesleriyle; güllerin, nergislerin donattığı çimenliklerde sakilerin ellerinden içerek...

Ve bedenin tüm kokularını içime çekeceğim; dudaklardan bal gibi tükrüğü emeceğim; etli, koyu kızıl renkli dudakları seçerek...

Ve gözlerimi ılık göz kapaklarında dinlendireceğim ve bahçelerimin şarkı söyleyen akarsuyu yöresinde oturacağım!

Dav-ül-Mekân, bu yüce şiiri şarkı halinde okuyunca, onu, kendinden geçercesine dinleyen Nüzhet, artık kendini tutamamış ve çadırın perdesini şiddetle açarak başını dışarı uzatmış ve ay ışığı altındaki şarkıcıya bakmış. Ve kardeşini tanıyarak büyük bir haykırış koparmış: "Ey kardeşim! Ey Dav-ül-Mekân!" diye haykırarak ve kollarını açarak kendini dışarı atmış. Bunu gören Dav-ül-Mekân, genç kadına bakmış ve o da kızkardeşi Nüzhet'i aynı şekilde tanımış. Birbirinin kollarına atılmış, kucaklaşmışlar; sonra ikisi de bayılmış. Haremağası bu durumu görünce, şaşkınlığın doruğuna ulaşmış, iyice afallamış; ama hemen çadır-

dan büyük bir örtü alıp saygıdan ve rasgele geçenlerden korumak için üzerlerine örtmüş ve düşe dalmış gibi başlarında oturup ayılmalarını beklemiş. Gerçekten, kısa bir süre sonra, ilkin Nüzhet, sonra da Dav-ül-Mekân ayılmış. Ve Nüzhet o andan başlayarak geçmiş bütün dertlerini unutmuş ve mutluluğun doruğuna çıkmış ve şu dizeleri okumuş:

Ey talih, sen bana dertlerimin hiç geçmeyeceğine dair yemin etmiştin. İşte seni yeminini bozmaya zorladım. Çünkü mutluluğum tam ve dostum yanımdadır. Ve sen kendin ey talih, giysinin eteklerini toplayıp bize hizmet eden köle olacaksın!

Bunu işiten Dav-ül-Mekân, kızkardeşini bağrına basmış ve sevinç gözyaşları göz kapaklarından taşmış ve şu dizeleri okumuş:

Mutluluk içime işledi, öyle şiddetle ki, gözlerimden yaşlar fışkırdı.

Ey gözlerim! Ağlamayı huy edinmiştiniz; dün dertler sizi ağlatıyordu, bugünse mutluluk!

Bunu duyan Nüzhet, kardeşini kendisi ile birlikte çadıra gelmeye davet etmiş ve ona, "Ey kardeşim, şimdi bana başından geçen her şeyi anlat; sıram gelince ben de sana kendi öykümü anlatayım!" demiş. Ama Dav-ül-Mekân "İlkin sen bana tüm öykünü anlat!" demiş.

Bunun üzerine Nüzhet, kardeşine, başına gelen her şeyi hiçbir ayrıntıyı ihmal etmeden anlatmış. Ama onu burada tekrarlama-

nın yararı yok. Sonra da eklemiş: "Kocam mabeyinciye gelince, onu sana hemen tanıtacağım. Seni kabullenecektir; çünkü çok iyi bir insandır. Ama ilkin sen bana seni Kutsal Kent'in hanında hasta bıraktığım günden bu yana başından geçenleri hemencecik anlat!" Bunun üzerine Dav-ül-Mekân onu doyuma ulaştırmakta kusur etmemiş ve öyküsünü ona "Özellikle, ey Nüzhet, bu eşsiz hamam külhancısının bana karşı iyiliğini sana asla yeterince anlatamam; çünkü bakmak için bir yana ayırdığı bütün parasını harcayıp gece gündüz bana hizmet etti ve benden yana bir babanın, bir kardeşin ve fedakâr bir dostun bile yapamayacağı her şeyi yaptı, ve çıkarlarından vazgeçmeye, kendisi beni kollayarak yanımda yürürken, bana ve üzerine bindirdiği eşeğine bakmak için kendini beslenmekten mahrum etmeye kadar vardırdı; ve gerçekte, ben bugün hâlâ yaşıyorsam, bunu ona borçluyum!" diyerek öyküsünü tamamlamış. Bunu duyan Nüzhet, "Allah nasip ederse, gücümüz yettiğince, iyiliklerini karşılamaya çalışırız" demiş.

Bunu izleyerek Nüzhet haremağasını çağırmış; o da koşarak gelmiş ve Dav-ül-Mekân'ın elini öpmüş ve önünde eğilmiş. Nüzhet ona, "Hayırlı simalı, iyi hizmetkâr; iyi haberi bana muştulayan ilk sen olduğundan, içinde bin dinar bulunan keseyi kendine saklayabilirsin. Ama şimdi koş efendine, kendisini görmek istediğimi haber ver!" demiş. Bunu duyan haremağası çok sevinerek hemencecik efendisi mabeyinciye haber vermeye gitmiş; o da karısının çadırına ulaşmakta gecikmemiş ve onun yanında yabancı bir genç adamı görmekle şaşkınlığın doruğuna ulaşmış; hem de geceyarısında... Fakat Nüzhet, ona her birinin öyküsünü başından sonuna kadar anlatmakta gecikmemiş ve de, "İşte böylece ey saygın mabeyinci, sandığın gibi bir köle ile evleneceğin yerde, Şah Ömer-ün-Neman'ın kızı Nüzhet-üz-Zaman ile evlenmiş bulunuyorsun! Kardeşim Dav-ül-Mekân da karşında bulu-

nuyor!" demiş.

Başmabeyinci, gerçekliğinden bir an bile kuşku duymadığı bu şaşılası öyküyü duyunca, bizzat Şah Ömer-ün-Neman'ın damadı olmanın verdiği ferahlığın sınırına ulaşmış ve kendi kendine "Bu, hiç değilse, benim eyaletlerden birine vali olmamı sağlar!" diye düşünmüş. Sonra saygıyla Dav-ül-Mekân'a yaklaşmış ve kendisine iltifatlarını ve bütün belalardan kurtulmuş bulunması ve kızkardeşine kavuşmuş olması dolayısıyla tebriklerini sunmuş. Ve hemen hizmetkârlara yeni misafirine barınak sağlamak üzere ikinci bir çadır hazırlamaları için emir vermek istemiş; ama Nüzhet ona "Buna şimdi gerek yok; çünkü ülkemize ulaşmamıza pek az bir mesafe kaldı; sonra zaten ben ve kardeşim birbirimizi görmeyeli uzun bir zaman geçtiği için, aynı çadırda barınmakla ve kente ulaşıncaya kadar birbirimizi doyasıya görmekle mutluluk duyacağız" demiş. Mabeyinci de "Arzuladığın gibi olsun!" yanıtını vermiş. Sonra rahatça dertleşsinler diye onları özgür bırakmış ve onlara meşaleler, Şam'da yola çıkmadan önce Bağdat'ın ileri gelenlerine, kendilerine ziyarete geldiklerinde sunmak niyetiyle iki katır ve bir deveye yüklemeye özen gösterdiği şuruplar, meyveler ve her türden tatlılar ve reçeller göndermiş. Ve de Dav-ül-Mekân'a en gösterişlilerinden üç takım giysi yollamış ve onun için, hamudu çeşitli renkten iplerle örülmüş ve sarkan süslerle bezenmiş şahane cins bir hecin devesi hazırlatmış. Sonra göğsü ferahlamış, Tanrı'nın kendisine bağışladığı onuru düşünerek ve de şimdiki önemini ve gelecekteki itibarını düşünerek kendi çadırının önünde enine boyuna dolaşmaya koyulmuş.

Sonra sabah olunca, kayınbiraderini selamlamak üzere, mabeyinci, eşinin çadırına gitmekte acele etmiş. Nüzhet de ona "Hamam külhancısını da unutmamak ve haremağasının ona da iyi bir binek sağlamasını bildirmeyi ihmal etmemek ve de kahvaltı

ve akşam yemeklerinde kendisine özen göstermek gerek! Özellikle de yanımızdan uzaklaşmamasına dikkat edilsin!" demiş. Bunu duyan mabeyinci, haremağasına gerekli emirleri vermiş, o da bu emri, "İşittim ve itaat ettim!" yanıtıyla karşılamış.

Ve gerçekten, yanına hemen mabeyincinin hizmetindeki birkaç kişiyi de alarak onlarla birlikte külhancıyı aramaya gitmiş. Ve sonunda, onu kervanın art yanında, korkudan titreyerek, elinden genç dostu Dav-ül-Mekân'ı kaptırmış bulunduğu bu yerden en kısa yoldan kaçmak için eşeğine semer vurmakta iken bulmuşlar. Kendisine doğru koşan ve yöresini saran haremağası ve köleleri görür görmez külhancı ölür gibi olmuş, rengi sararmış, dizleri birbirine çarpmış, tüm kasları dehşetten titremiş ve artık Dav-ül-Mekân'ın, mabeyincinin eşinin öfkesine karşı kendini bağışlatmanın yolunu ancak külhancıyı ele vermekte bulduğundan kuşku duymamış. Çünkü haremağası onu görür görmez "Yalancı!" diye haykırmış.

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirmekte olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Yetmiş Altıncı Gece Olunca

Söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, haremağası dehşet içinde olan külhancıya, "Ey yalancı! Neden bana şarkıları söyleyenin kendin olmadığını söylemekle kalmayıp onları söyleyeni de bilmediğini söyledin? Oysa, biz şimdi şarkıcının senin has arkadaşın olduğunu biliyoruz. Bir de şunu iyi bil ki, burada Bağdat'ta artık senin yanından bir adım bile uzaklaşmayacağım. Ve sen, oraya

ulaştığımızda arkadaşınla aynı işlemi göreceksin!" demiş. Şaşkın külhancı, haremağasının bu sözlerini işitince, kendi kendine dövünmeye ve içinden "İşte bunca kaçınmak istediğim şeyle sonunda karşılaşıyorum" diye düşünmeye başlamış. Haremağası da kölelere "Şu eşeği alın ve kendisine şu atı verin!" demiş. Köleler de zavallı külhancının gözyaşlarına karşın eşeği almışlar ve onu mabeyincinin atları arasından çok güzel bir ata binmeye zorlamışlar. Sonra, haremağası, onlara özellikle "Tüm yolculuk boyunca bu külhancıya siz göz kulak olacaksınız ve başından eksilecek bir tek saç içinizden birisinin kellesinin uçurulmasıyla karşılanacak! Bundan dolayı ona gereken ilgiyi gösterin ve en küçük arzusunu bile yerine getirmek için tetik durun!" demiş.

Böylece külhancı, tüm bu köleler tarafından korunduğunu görünce, artık öldürüleceğine dair hiçbir kuşkusu kalmamış; sonra haremağasına, "Ey merhametli başefendi, sana yemin ederim ki bu genç adam benim ne kardeşim, ne yakınımdır; çünkü ben dünyada kimsesi olmayan biriyim ve hamam külhancıları arasında zavallı bir külhancıyım. Bu genç adamı hamam artıkları ve kapıdaki odun yığınları üzerinde ölüm halinde uzanmış yatarken buldum ve Allah rızası için ilgilendim. Bu cezaya layık olmak için hiçbir şey yapmadım!" demiş. Ve sonra ağlamaya ve kervan yol aldıkça biri ötekinden akıl almaz bin düşünceyle kafasını yormaya koyulmuş. Harem ağası da onun yanında yürüyor ve zaman zaman ona "Kötü sesinle hanımımızın uykusunu berbat ettin, sen ve şu genç adam... O sırada korktuğun falan yoktu" diyerek kendi bakımından eğleniyormuş. Bununla birlikte, her mola verilişte, haremağası, külhancıyı aynı sofrada yemeğe ve ilkin kendisi içtikten sonra aynı testiden şarap içmeye davet etmede kusur göstermiyormuş. Ama her şeye karşın, haremağasmın sözünü etmekten kaçındığı dostu Dav-ül-Mekân'dan haber alamadığından ötürü külhancının gözünden yaş eksilmi-

yor ve her zamankinden daha perişan durumda bulunuyormuş.

Nüzhet, Dav-ül-Mekân ve mabeyinciye gelince, bunlar kervanın baş tarafında Bağdat doğrultusunda yolculuğu sürdürüyorlarmış. Ve bunca arzuladıkları gayeye ulaşmak için önlerinde sadece bir günlük yol kalmış. Ve son konakladıkları geceden sonra, ertesi sabah, yol almaya hazırlanırlarken, birdenbire karşılarında göğü karartan ve yörelerini geceye döndüren yoğun bir toz bulutu görmüşler. Bunun üzerine mabeyinci onları yatıştırmaya çalışmış ve yerlerinden kıpırdamamalarını söyleyerek yanındaki elli kadar Memluk ile tozun bulunduğu yana doğru ilerlemiş.

Oysa, pek az bir zaman sonra, önlerindeki toz bulutu dağılmış ve gözlerinin önünde sancakları ve alametleri rüzgârda dalgalanan ve davul sesleri arasında savaş düzeninde ilerleyen müthiş bir ordu belirmiş ve birdenbire ordudan bir müfreze ayrılarak onlara doğru dörtnal at koşturmaya başlamış; mabeyincinin her bir Memluk'u beş atlı savaşçı tarafından sarılmış.

Bunu gören mabeyinci çok şaşırarak onlara "Bize böylesine davranan sizler kimlersiniz?" diye sormuş. Onlar da "Asıl sizler kimlersiniz? Ve nereden gelip nereye gidiyorsunuz?" diye sormuşlar. Mabeyinci "Ben, Bağdat ve Havran ülkelerinin sultanı Şah Ömer-ün-Neman'm oğlu Şam Emiri Şarkân'ın başmebeyincisiyim. Beni Emir Şarkân, Bağdat'a, babasına, Şam'ın yıllık vergisini ve armağanları götürmek üzere görevlendirdi" diyerek yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan tüm savaşçılar mendillerini çıkararak gözlerini silmişler ve hıçkırıklarla ağlamaya başlamışlar. Mabeyinci buna çok şaşırmış. Savaşçılar, ağlamalarına son verince, komutanları mabeyinciye doğru ilerleyerek ona, "Yazık ki, Şah Ömer-ün-Neman artık yok! Şah Ömer-ün-Neman öldü!" demiş. Sonra da "Fakat sen ey saygın mabeyinci, bizimle gel, seni ordunun orta

yerinde olan Büyük Vezir Dendan'a götürelim! Kendisi sana bu felaketin tüm ayrıntılarını anlatır!" demişler.

Bunu duyan mabeyinci de ağlamaktan kendini alamamış ve "Oh! Ne felaketli bir yolculuk yaptık" diyerek haykırmış. Sonra da Büyük Vezir Dendan'a götürülmüş; o da istenen görüşmeyi kendisine bağışlamış. Mabeyinci, Vezir Dendan'ın çadırına girmiş; o da kendisini oturmaya davet etmiş. Mabeyinci vezire, kendisine verilen görevi ve Şah Ömer-ün-Neman için getirdikleri armağanların ayrıntılarını anlatmış.

Ancak kendisine efendisi Şah'ı anımsatan bu sözleri duyan Büyük Vezir Dendan ağlamaya başlamış; sonra da mabeyinciye "Şimdilik bilin ki, Şah Ömer-ün-Neman zehirlenerek öldürüldü ve sana hemen bunun ayrıntılarını anlatacağım. Ama önce şimdiki durumdan söz etmeliyim! Şöyle ki:

Şah, Allah'ın rahmetine ve onun sınırsız bağışlayıcılığına kavuşunca, halk tahta onun yerine geçecek kimseyi bilmek için başkaldırdı. Büyükler ve ileri gelenler onları engellemeseydi, taraflar birbirini kıracaktı. En sonunda Bağdat'ın dört kadısının görüşünü almak ve kararlarına uymak için uzlaştılar. Kendilerine başvurulan dört kadı, tahta Şam Valisi Şarkân'ın geçmesi gerektiğine karar verdi. Ben de bu kararı öğrenir öğrenmez, Şam'a gidip Emir Şarkân'ın huzuruna çıkmak ve babasının ölümünü bildirerek kendisinin tahtın varisi seçildiğini bildirmek üzere yola koyuldum.

Ama sana şunu da söylemeliyim ki, ey saygın mabeyinci, Bağdat'ta, Dav-ül-Mekân'ın seçimini uygun gören bir kısım da var. Ama, hiç kimse onun ve kardeşi Nüzhet-üz-Zaman'ın çoktandır ne olduğunu, nerede bulunduğunu bilmiyor. Çünkü Hicaz'a gitmek için ayrılmalarından bu yana nerdeyse beş yıl geçtiği halde, onlardan haber alınamadı" demiş.

Büyük Vezir Dendan'ın bu sözlerini duyan Nüzhet'in eşi mabeyinci, Şah Ömer'in ölümüne çok üzülmüş olmasına karşın Dav-ül-Mekân'ın Bağdat'a hükümdar olması ihtimalini düşünerek sevincin doruğuna ulaşırcasına kıvanç duymuş. Bunun üzerine Büyük Vezir Dendan'a dönerek ona...

Anlatısının burasında Şehrazat gün doğduğunu götmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Yetmiş Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım; mabeyinci, Büyük Vezir Dendan'a dönerek ona, "Gerçekte bana anlatmış olduğun öykü, çok garip ve şaşırtıcı. Ben de kendimce bana tam bir güven göstermiş olduğundan dolayı, yüreğini ferahlatacak ve kaygılarını sona erdirecek bir haber vereyim! Bil ki, ey büyük vezir, Tanrı Emir Dav-ül-Mekan'ı ve kızkardeşi Nüzhet-üz-Zaman'ı bağışlayarak bize tutacağımız yolu kolaylaştırıyor!" demiş.

Bu sözleri duyan Vezir Dendan, büyük bir sevince kapılmış ve "Ey saygın mabeyinci, çabuk bana beni sevince boğan bu beklenmedik haberin ayrıntılarını anlat!" diye haykırmış. Bunun üzerine mabeyinci ona, iki kardeşin tüm öyküsünü anlatmış; Nüzhet-üz-Zaman'ın kendi eşi olduğunu bildirmeyi de savsaklamamış.

Bunun üzerine Vezir Dendan, mabeyincinin önünde eğilmiş, ona saygılarını sunmuş ve onu eşiti olarak kabullenmiş. Sonra ordunun bütün komutanlarını ve ülkenin orada bulunan ileri gelenlerini toplamış ve onlara durumu açıklamış. Hepsi de gelip mabe-

yincinin önünde yeri öperek saygılarını ve bağlılıklarını sunmuşlar ve böylesi mucizeleri yaratan Baht'a hayran olarak işlerin bu yola dökülmesinden dolayı sevinç duymuşlar.

Bunu izleyerek mabeyinci ve Büyük Vezir Dendan, birer kerevet üzerine hazırlanmış yerlerine oturmuşlar ve ileri gelenler ile emirleri ve öteki vezirleri toplayarak durum üzerinde danışmada bulunmuşlar. Bu danışma toplantısı bir saat kadar sürmüş ve Şam'a gidip Emir Şarkân'ı aramaktansa, Dav-ül-Mekân'ın Şah Ömer-ün-Neman'dan sonra tahtın varisi olmasına oybirliğiyle karar verilmiş. Vezir Dendan da, ülkesinin artık en göze çarpan kişiliği olmuş bulunan mabeyinciye saygı göstermek için hemen yerinden kalkmış ve onun gözüne girmek için kendisine şahane armağanlar sunmuş ve mutluluklar dilemiş; aynı şeyi bütün vezirler, emirler ve ileri gelenler de yapmışlar. Vezir Dendan da, hepsi adına ona "Ey saygın mabeyinci, senin gönül yüceliğine güvenerek her birimiz yeni sultanın yönetimi altında görevlerimizi sürdürmeyi ümit ediyoruz. Bize gelince, sen gidip aldığımız kararla hükümdar seçildiğini kendisine bildirirken, genç sultanımızı gereğince karşılamak üzere acele Bağdat'a dönüyoruz!" demiş. Mabeyinci de onlara hepsini koruyacağını ve görevlerini sürdüreceklerini vaadetmiş; ve Büyük Vezir Dendan ile tüm ordu Bağdat'a dönerken o da Dav-ül-Mekân'ın çadırına ulaşmak için onlardan ayrılmış. Ama Vezir Dendan'ın sunduğu görkemli çadırlar ve her türden süsler ve şahane giysilerle halıları taşıyan köleler ile develeri de yanına almaktan geri kalmamış.

Ve Nüzhet ve Dav-ül-Mekân'ın çadırlarına doğru yol alırken, mabeyinci, kendisinde karısı Nüzhet'e karşı saygısının artmakta olduğunu duyumsamış ve kendi kendine "Ne kadar mübarek ve hayırlı bir yolculuk yaptık!" demiş. Ve oraya ulaşarak, kendisinden izin almadıkça eşinin yanına girmek istememiş; ama bu izin

de hemen verilmiş.

Bunun üzerine mabeyinci, çadıra girmiş ve alışılageldik selamlaşmalardan sonra, tüm duyduklarını ve gördüklerini ve de Şah Ömer'in ölümünü ve Şarkân'dan üstün görülerek Dav-ül-Mekân'ın seçilmesini onlara anlatmış. Sonra da "Ve şimdi, ey yüce yürekli Şah, sana kararsızlık göstermeden artık tahtı kabullenmek kalıyor, çünkü korkarım ki, reddetme durumunda, senin yerine seçilecek kişinin yanlıları sana kötülük eder" demiş.

Bu sözleri işiten Dav-ül-Mekân ve Nüzhet, babaları Ömer Şah'ın ölümüne her ne kadar üzülmüşler ve gözyaşları dökmüşlerse de Dav-ül-Mekân, mabeyinciye "Ondan kaçmak mümkün bulunmadığı ve senin konuşmaların mantık ve bilgelikle dolu olduğu için, Baht'ın getirdiği ikbali kabul ediyorum" demiş. Ve "Fakat ey saygın kayınbirader, kardeşim Şarkân'a karşı davranışım nasıl olacak? Onun için ne yapmalıyım?" diye eklemiş. O da "En adil çözüm yolu, saltanatı aranızda bölüşmenizdir; sen Bağdat Sultanı olursun, o da Şam Sultanı. Bu karara sıkı sıkıya sarıl; her şey barış ve anlayış içinde sonuçlanacaktır" diye yanıtlamış. Dav -ül-Mekân da kayınbiraderi mabeyincinin tavsiyesini kabul etmiş.

Bunun üzerine Vezir Dendan'ın kendisine vermiş olduğu şahane giysiyi alıp Dav-ül-Mekân'a giydirmiş ve saltanatın büyük altın kılıcını ona vermiş ve önünde yer öperek çekilmiş ve hemen Vezir Dendan'dan almış olduğu saltanat çadırını kurduracağı yüksek bir yer bulmaya gitmiş. Bu, yüksek tavanlı, içi her renkten ağaç ve çiçek suretleriyle donanmış ipek kumaşla duble edilmiş büyük bir çadırmış. Çadırın yöresi iyice süpürülüp sulandıktan sonra, zeminine büyük halılar sermeleri için emir vermiş. Ve hemen gidip Şah'a, gelip o geceyi burada geçirmesi için ricada bulunmuş. Ve Şah orada sabaha kadar uyumuş.

Böylece, şafak söker sökmez, uzaktan savaş davullarının ve diğer çalgıların sesleri duyulmuş ve az sonra, bir toz bulutu arasından, başında Bağdat'ta her şeyi yoluna koyup Şah'ı karşılamaya gelen Vezir Dendan'ın bulunduğu Bağdat ordusunun belirdiği görülmüş.

Bunu gören Şah Dav-ül-Mekân...

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Fakat Yetmiş Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

Bunu gören Şah Dav-ül-Mek'ân, saltanat giysileri içinde, yüksek tavanlı çadırın ortasına konulmuş tahta çıkmış; iki elini üzerine koyduğu büyük komutanlık kılıcını dizlerinin arasına yerleştirmiş; hareket etmeden beklemiş. Mabeyincinin kendisi tahtın sağ yanında ayakta saygıyla duruyorken, Şam Memluklar'ı ve mabeyincinin eski muhafızları, ellerinde yalın kılıçlarıyla Şah'ın yöresinde yer almış.

Ve hemen mabeyincinin verdiği emre uyarak saygı sunmak isteyenlerin geçit töreni başlamış. Ve Şah'ın çadırına ulaşan bir geçiş yerinin perdesi kaldırılarak ordu ileri gelenleri, onar kişilik topluluklar halinde ve unvanlarına göre, en aşağı kademelerden başlamak üzere sıralanarak, içeri girip Şah Dav-ül-Mekân'ın önünde sadakat yemini etmişler ve sessizce yeri öpmüşler. En sonunda da dört büyük kadı ile Büyük Vezir Dendan'a sıra gelmiş. Dört büyük kadı içeri girip sadakat yemini ederek Şah Dav-ül-Mekân'ın önünde toprağı öpmüşler. Ama Büyük Vezir Den-

dan içeri girince Şah Dav-ül-Mekân, ona duyduğu saygıdan ötürü tahtından kalkmış, kendisi ona doğru yürüyerek ona "Davranışları yüksek bilgeliğin kokusuna bürünmüş ve marifetli elleri her şeyi inceden inceye düzenlemiş olan hepimizin babası, çok saygın ve çok değerli Büyük Vezir! Hoş geldin!" demiş. Bunun üzerine Büyük Vezir Dendan, kutsal kitap ve inancın gerekleri üzre yemin etmiş ve Şah'ın önünde yer öperek saygı duruşunda bulunmuş.

Ve mabeyinci, şenlik hazırlıklarında bulunulmasını, sofralar serilip en seçkin yemekler hazırlanmasını ve sakilerin hizmette kusur etmemelerini sağlamak üzere gerekli emirler vermek için dışarı çıkmışken, Şah, Büyük Vezir'e "Her şeyden önce, benim tahta çıkışımı kutlamak üzere, tüm askerlere ve onların tüm komutanlarına cömertçe ulufeler dağıtılsın! Bu maksatla, hiç kısıntıda bulunmaksızın, Şam'dan getirdiğimiz verginin tümünü onlara dağıtın! Ve de kendilerine doyuncaya kadar yiyecek içecek verin! Ancak bundan sonra, ey Büyük Vezir, babamın ölümünü ve bu ölümün nedenini ayrıntılarla bana anlatmaya gel!" demiş. Vezir Dendan, Şah'ın bu emirlerini yerine getirmiş ve eğlenebilmeleri için askerlere üç gün izin vermiş ve komutanlarına bu üç günlük süre içinde Şah'ın hiçbirini kabul etmek istemediğini bildirmiş. Bunu işiten tüm ordu, Şah'ın ömrüne dua etmiş ve saltanatının mutlu geçmesini dilemiş. Vezir Dendan da çadıra dönmüş. Ama Şah, bu sırada kızkardeşi Nüzhet'i gidip bulmuş ve ona "Ey kardeşim, babamız Ömer Şah'ın ölümünü öğrendim ama, henüz bu ölümün nedenini bilmiyorum! Benimle birlikte gel de Büyük Vezir'in ağzından anlattıklarını dinle!" demiş. Ve Nüzhet'i kendi çadırına götürüp onunla yanında bulunanlar arasına büyük bir ipek perde çekmiş ve Nüzhet ipek perdenin ardında kendi başına yer alırken gelip tahtına oturmuş.

Bunun üzerine Vezir Dendan'a, "Şimdi ey vezir, şahların içinde en değerlisi olan babamızın ölümünün ayrıntılarını bize anlat!" demiş.

Vezir Dendan da, ona "İşittim ve itaat ettim!" demiş ve bu ölümü şöylece anlatmış:

Şah Ömer-ün-Neman'ın Ölümünün Öyküsü ve Bundan Önce Yer Alan Hayranlık Uyandırıcı Anlatımlar

Günlerden bir gün, Şah Ömer-ün-Neman, sizin yokluğunuzun verdiği acıyla göğsünün daraldığını hissederek kendisini eğlendirmeye çalışmamız için bizi yöresine toplamış bulunuyordu ki, yüzünde azizliğin işaretleri damgalanmış gibi olan yaşlı bir kadının içeriye girdiğini gördük; yanında da göğüsleri yuvarlak, yüzleri ay gibi beş genç kız vardı; bu kızlar, gerçekte o kadar güzel idiler ki, onların tüm üstün niteliklerini tanımlamaya hiçbir dil yetmezdi; ve tüm güzellikleriyle birlikte, şaşırtıcı ölçüde Kuran'ı ve tüm İslam bilginlerinin bilim kitaplarını ve kelamını biliyorlardı. Saygın yaşlı kadın Şah'ın önüne kadar gelip yeri öperek saygı duruşunda bulundu ve ona "Ey Şah, sana yeryüzünde hiçbir hükümdarın sahip olmadığı beş mücevher getirdim. Senden ricam, onların güzelliklerini değerlendirmek üzere deneye tabi tutmandır. Çünkü güzellik, ancak onu aşkla arayana görünür!" dedi.

Bu sözleri duyan Ömer Şah, son derece büyülendi ve yaşlı kadının görünümü onda büyük bir saygı uyandırdı ve beş genç kızı görmekle de sonsuz bir haz duydu. Ve bu genç kızlara...

Anlatısının burasında Şehrazat sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Yetmiş Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, Ömer Şah genç kızlara "Ey sevimli genç kızlar, geçmiş zamanların hoş olaylarını öğrenmekten yana söylendiği kadar bilgi sahibi iseniz; her biriniz sırayla ortaya çıkıp kulaklarımı okşayacak anlatılarda bulunun!" demiş.

Bunun üzerine alçakgönüllü ve çok tatlı bir bakışı olan ilk genç kız ilerleyip Şah'ın önünde yeri öperek ona:

İlk Genç Kızın Anlatısı

Bil ki, ey zamanın şahı; yaşam, yaşam içgüdüsü olmaksızın var olmazdı. Ve bu içgüdü, insan Tanrı'nın yardımıyla kendine egemen olabildikçe ve bundan Yaradan Allah'a yaklaşmaktan yana yarar sağlayabildikçe, o insanın içinde yerini alır. Yaşam da, insanoğluna, tüm yanılgıları ayak altına alarak güzelliği geliştirsin diye verilmiştir. Ve insanlar içinde birinciye gelen hükümdarlar, soylu, erdemler ve çıkar gütmeme yollarında da birinci olmalıdırlar. Ve kafası kültürlü, bilge insan, her koşulda, özellikle de dostlarına karşı tatlılıkla davranmalı ve cana yakın düşünceler beslemelidir. Ve düşmanlarından özenle sakınmalı ve dostlarını titizlikle seçmelidir; ve de bir kez onları seçince, artık kendisi ile onlar arasına kimseyi sokmamalıdır; ve aralarındaki tüm sorunları iyilikle çözümlemelidir; bunun için de dostlarını ya bu dünyayla ilişiğini kesmiş, kendini Tanrı'ya bağlamış kimselerden seçmeli, böylece onları art düşüncesi olmadan dinlemeli ve görüşlerine uygun davranmalı ya da dünya mallarına bağlı olanlar arasından seçmeli, o zaman da onların çıkarlarına zarar vermemeye dikkat etmeli ve alışkanlıklarında onlara karşı çıkmamalı ve sözlerine aykırı davranmamalıdır; çünkü karşı çıkış, ana baba sevgisini bile yozlaştırır, ve yüzeyseldir; oysa bir dost, bir başkasını yerine koymak üzere boşanılacak bir kadın değildir, ve bir dosta açılan yara, asla kapanmaz; şairin dediği gibi:

> *Düşün ki dostun yüreği çok kırılgandır ve tüm kırılgan şeyler gibi gözetilmelidir; çünkü dostun yüreği, bir kez kırılırsa, ince bir bardağın kırılması gibi, bir daha hiç onarılamaz!*

Şimdi bana izin verin, size bilgelerin bazı sözlerini aktarayım. Bil ki, ey Şah, gerçekten doğru bir hüküm vermek için, bir kadı, belirgin bir tarzda kanıt sağlamalıdır ve davalı taraflara, soylu suçluya, fakir suçludan daha fazla saygı göstermeden eşitlikle davranmalı, ve özellikle de Müslümanlar arasındaki dirlik düzenliği her zaman sürdürmek için iki tarafı uzlaştırmaya meyil etmelidir ve kuşkulu durumlarda, ayrıca, uzun süre düşünmeli ve alacağı kararı birkaç kez zihninden geçirmeli ve eğer kuşku hâlâ sürüyorsa karar almaktan çekinmelidir. Çünkü adalet, görevlerin birincisidir ve haksız bulunmuş olan hakkında yeniden adalete yönelmek, her zaman adil hareket etmiş olmaktan daha soyludur ve Yüce Tanrı nazarında daha geçerlidir. Ve yine unutulmamalıdır ki, Yüce Tanrı, sadece açıkça belirgin hususlar bakımından karar almaları için yargıçlara yer vermiştir; gizli şeyler hakkında hüküm vermeyi kendine saklamıştır. Bir suçluyu işkenceye ve açlığa bağlı tutarak itiraf ettirme yoluna asla başvurmamak bir kadının mutlak görevidir. Ve zaten El-Zahiri "Bir kadı üç şeye tenezzül etmemelidir: Yüksek tabakadan bir suçluya karşı alçıkgönüllü ve saygılı davranmak, övülmeyi sevmek ve makamını yitirmekten korkmak!" demiştir. Ve Halife Ömer'in görevden uzaklaştırdığı bir kadı, kendisine "Beni niçin görevden affettin?" diye sorunca ona "Çünkü sözlerin eylemlerini aşıyor!" diye yanıt vermiş. Ve Büyük İskender-i Zülkarneyn, bir gün kadısını, aşçısını ve başkatibini biraraya getirerek kadısına, "Kral olarak bana ait olan ayrıcalıklarımdan en yükseğini sana verdim. Dolayısıyla krallık ruhuna sahip ol!" demiş; aşçısına da "Bedenimin bakımını sana bıraktım; bundan böyle senin marifetine bağlı kalacak. Dolayısıyla sağlığımı bozmayan bir zanaatla onu besle!" demiş; başkatibine de "Sana gelince, ey kalemin kardeşi, sana da zekâmın belirlenmesi işini verdim. Senden, kalemin aracılığıyla, gelecek kuşaklara beni bütünümle iletmeni rica ediyorum!" demiş.

Ve genç kız bu sözleri söyledikten sonra, örtüsünü yüzüne kapatarak arkadaşlarının arasına döndü. Bunun üzerine ikinci genç kız ileri çıkıp...

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekseninci Gece Gelince

Söze başlamış:

Vezir Dendan sözünü sürdürmüş: Bunun üzerine, parlak bakışları, alaycı bir çenesi olan ikinci genç kız ileri çıkıp rahmetli baban Şah Ömer-ün-Neman'ın önünde yedi kez toprağı öptü ve dedi ki:

İkinci Genç Kızın Anlatısı

Bil ki, ey bahtıgüzel şah, Lokman Bilge oğluna "Ey oğlum, ancak üç koşul içinde değerlendirilebilir üç şey vardır: Bir insanın gerçekten iyi olduğu ancak hiddetlendiği zaman; bir adamın yiğitliği savaş sırasında ve bir adamın dostluğu muhtaç olunduğu zaman anlaşılır!" demiş. Bir zorba ya da baskıcı hükümdar, Hesap Günü, saraylılarının övmelerine karşın, gösterdiği haksızlıklardan dolayı işkence görüp adaletsizliğinin cezasını çeker; baskıya uğrayansa, gördüğü haksızlığa karşın, her türlü işkenceden kurtulur. Ve de insanları söyledikleriyle değerlendirmeyin, yaptıklarıyla değerlendirin! Ve zaten eylemler, bunları esinleyen niyetlere göre değer kazanır; ve her bir kişi, eylemlerine göre değil, niyetlerine göre hüküm giyer. Yine bilin ki, ey Şah, bizde en çok hayranlık uyandıran şey, yüreğimizdir. Bir gün bir bilgeye, "İnsanların en kötüsü kimdir?" diye sorulunca "Yüreğini kötü arzuların bürümesine izin veren kişidir! Çünkü tüm yiğitliğini kaybeder!" yanıtını vermiş. Ve şairin çok haklı olarak dediği gibi:

> *Tek zenginlik göğüslerde gizlidir. Ama yol bulup ona ulaşmak ne kadar güçtür!*

Ve barış ve dua üzerine olası Peygamberimiz "Gerçek bilge, ölümcül şeylere ölümsüz olanları yeğleyendir!" demiştir. Çilekeş Sabit'in çok ağlamaktan gözlerinin hastalandığı anlatılır; dolayısıyla bir hekim çağrılmış, o da kendisine "Bana bir şey vaat etmedikçe seni iyileştiremem!" demiş; "Nedir o?" diye sorunca, hekim, "Ağlamayı bırakmak!" diye yanıt vermiş. Ama çilekeş

"Ağlamayacaksam gözlerim neye yarar?" diye cevap vermiş.

Fakat ey Şah, yine de bilin ki, en güzel eylem, çıkar gütmeyenin eylemidir. Anlatırlar ki, İsrail ülkesinde iki kardeş varmış. Bir gün bunlardan biri ötekine, "Yaşam boyunca yapmış olduğun en korkunç eylem nedir?" diye sormuş; öteki de, "Şudur: Bir gün bir kümesin önünden geçiyordum; kolumu uzatıp bir tavuk yakaladım; onu boğduktan sonra yeniden kümese fırlattım; işte benim yaşamımdaki en korkunç şey budur" yanıtını vermiş; ve "Peki kardeşim, sen, en korkunç eylem olarak ne yaptın?" diye sorunca, kardeşi de "İbadetimi Allah'tan bir lütuf elde etmiş olmak için yapmış olmamdır. Çünkü ibadet, ruhun göklere katıksız bir yükselişi şeklinde olursa güzeldir!" diye yanıt vermiş. Ve zaten...

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Seksen Birinci Gece Olunca

Söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, ikinci genç kız sözünü şöyle sürdürmüş:

Ve zaten, şair şu dizeleri ne kadar eşsiz biçimde yazmıştır:

> *İki şey vardır ki, asla yapmamalısın: Tanrı'ya şirk koşmak[1] ve yakınına kötülük etmek!*

1 *Şirk koşmak:* Tanrı'nın varlığına karşın puta tapmak.

îkinci genç kız, bu sözleri söyledikten sonra, arkadaşlarının yanına çekilmiş. Bunun üzerine, kendinde ilk ikisinin üstün niteliklerini toplayan üçüncü kız ilerleyerek Şah Ömer-ün-Neman'a saygı gösterdikten sonra demiş ki:

Üçüncü Genç Kızın Anlatısı

Bana gelince, ey bahtigüzel şah, bugün sana pek az söz söyleyeceğim; çünkü bir parça rahatsızım ve zaten bilgeler, bize konuşmalarımızın kısa olmasını öğütler.

Bilin ki, ey Şah, Sufyan, "Eğer ruh, insanın yüreğinde mekân tutsaydı, âdemoğlu kanatlanır ve uçup cennete giderdi!" demiştir.

Ve yine aynı Sufyan, "Yüzü çirkin olan birine sadece bakmak eylemi, ruha karşı işlenen en büyük suçu oluşturur!" demiştir.

Ve bu iki hayranlik verici cümleyi söyledikten sonra genç kız, arkadaşlarının arasına çekilmiş. Bunun üzerine harika kalçaları olan dördüncü genç kız ilerlemiş ve demiş ki:

Dördüncü Genç Kızın Anlatısı

Ve ben, ey bahtıgüzel şah, ben de, dürüst insanların tarihçesinden bana ulaşmış bazı öyküleri size aktarmak üzere karşınızdayım. Anlatırlar ki, Yalınayak Bişr, "En nefret uyandıran şeyden kendinizi sakının!" demiş. Onu dinleyenler kendisine "Peki en nefret uyandıran şey nedir?" diye sormuşlar. O da "İbadeti bir geçit resmine benzetmek için uzun süre diz üstünde kalma eylemidir. Çünkü bu, sofuluk gösterisi yapmaktır!" diyerek yanıt vermiş. Bunun üzerine içlerinden biri ona, "Ey baba, bana gizli gerçekleri ve eşyanın sırrını öğret!" demiş. Ama Yalınayak, kendisine "Ey oğul, bu gibi şeyler asla sürü için değildir. Biz de onu sürünün önüne koyamayız. Çünkü yüz dürüst kişiden ancak gümüş gibi saf beş kişi çıkar" demiş.

Ve Şeyh İbrahim anlatır: "Bir gün küçük bir bakır sikke kaybetmiş olan fakir bir adama rastladım. Bunu anlayınca, ona doğru ilerleyip kendisine gümüş bir dirhem uzattım; ama adam bunu reddetti ve bana "Bütün bu para benim neyime yarayacak? Ben ki sadece ölümsüz mutluluklar gözetirim!" demiş.

Yine anlatırlar ki, Yalınayak'ın kızkardeşi bir gün gidip...

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Seksen İkinci Gece Olunca

Demişki:

Yine anlatırlar ki, Yalınayak'ın kızkardeşi, bir gün, İmam Ahmet bin Hambeli'yi bulmaya gitmiş ve ona, "Ey iman sahiplerince ermiş bilinen İmam! Bana bir şeyi açıklaman için ziyaretine geldim. Geceleyin uyanıp evimizin taraçasında yoldan geçenlerin tuttuğu meşalelerin ışığında yün eğirmeyi âdet edindim. Çünkü evimizde hiç ışık yok. Gündüzün de çalışıyor ve evin yiyeceğini hazırlıyorum. Şimdi söyleyin, bana ait olmayan bir aydınlığı kullanma hakkım var mı benim?" diye sormuş. Bunun üzerine İmam ona, "Sen kimsin, ey Hatun?" diye sormuş. O da, Yalınayak Bişr'in kızkardeşiyim!" demiş. Ermiş İmam ayağa kalkarak genç kızın önünde toprağı öpmüş ve ona "Ey ermişlerin içinde en güzel kokan hemşire, keşke bütün ömrümce yüreğinin saflığını soluyabilsem!" demiş.

Yine anlatırlar ki, bilgeler içinde bir bilge şu sözleri söylemiş: "Tanrı kullarından birinin iyiliğini isterse, onun önünde ilham kapılarını açar!"

İşittim ki, Malik bin Dinar, çarşılardan geçerken ve hoşuna giden şeyleri seyrederken, "Nefsim, boşuna çabalıyorsun! Seni dinlemeyeceğim!" diyerek kendi kendini azarlıyormuş. Çünkü, kendisi "Nefsini kurtarmanın tek yolu ona hiç itaat etmemektir" demeyi tekrarlamayı pek severmiş.

Ve Mansur bin Ömer bir olayı bize şöyle aktarmıştı: "Bir zamanlar Küfe kentinden geçerek hac için Mekke'ye gitmiştim. Kapkaranlık bir gece, gecenin bağrında, hemencecik yakınımda, nereden geldiğini pek seçemediğim bir sesin şu duayı okuduğunu duydum: 'Ey yüce Tanrım, ben, senin yasalarına karşı çıkan-

lardan ve de iyiliklerini görmezlikten gelenlerden değilim. Bununla birlikte, Tanrım, geçmiş zamanlarda, belki de pek ağır günahlar işlemişimdir; senden bağışlanmayı ve hatalarımın hoşgörülmesini diliyorum. Zira niyetlerim kötü değildi; eylemlerim bana hayınlık etti!'

Ve bu dua bitince, bir gövdenin olanca ağırlığıyla toprağa düştüğünü duydum ve bu sesin, gecenin sessizliği içinde ne olabileceğini bilmiyor, ve de bu duanın anlamını da kavrayamıyordum; bunları okuyan ağzı da karanlıkta seçemiyordum, dolayısıyla olanca ağırlığıyla toprağa düşen gövdenin de ne olduğunu keşfedemedim. Bunun üzerine, kendi bakımından, 'Ben, bir hac yolcusu olan Mansur bin Ömer'im! Bir yardıma ihtiyaç duyan kim var orada?' diye haykırdım. Bana hiçbir cevap gelmedi. Ben de işi oluruna bıraktım. Ama ertesi sabah bir cenaze alayı gördüm ve tabutu taşıyan cemaata karıştım; önümde dertle ezilmiş bir yaşlı kadın yürüyordu. Ona, 'Bu cenaze kim?' diye sordum. Bana, 'Dün oğlum, ibadetini bitirdikten sonra Tanrı'nın kitabından, Tanrı sözüne inanan kişiler! Ruhunuzu sağlamlaştırın sözcükleriyle başlayan ayetleri okumuş. Oğlum, bu dizeleri okuyup bitirince, şimdi tabutta bulunan bu adem, ruhunun aydınlandığını hissetmiş ve düşüp ölmüş. Size söyleyeceklerimin hepsi bu kadar!' diyerek yanıt verdi."

Ve dördüncü genç kız, bu sözleri söyledikten sonra, arkadaşlarının arasına geri dönmüş. Bunu izleyerek tüm genç kızların başında taç olan beşinci geç kız ilerlemiş ve demiş ki:

Beşinci Genç Kızın Anlatısı

Ben, ey bahtıgüzel şah, sana, işittiğim geçmiş zamanların ruhla ilgili öykülerinden söz edeceğim.

Bilge Müslime bin Dinar "Seni Tanrı'ya yöneltmeyen tüm zevkler birer felakettir" demiş.

Anlatırlar ki, barış üzerine olası Musa, Midyan Irmağı'nın kaynağında otururken, babaları Şuayp'ın sürüsü ile iki çoban kızı ona yaklaşmış. Barış üzerine olası Musa da iki kardeş olan bu çobanlara, bir hurma ağacının oyulmuş gövdesinden yapılma yalaktan sürüye içecek su vermiş. Ve bu iki genç kız eve dönünce, olayı babaları Şuayp'a anlatmışlar; o da içlerinden birine "Bu genç adamın yanına git ve bize gelmesini söyle!" demiş. Genç kız da ırmağa gitmiş ve Musa'nın yanına yaklaşınca yüzündeki örtüyü açmış ve ona "Babam, bize yaptığına karşılık olarak yemeğimizi paylaşman için seni evimize davet ettiğini söylemekle görevlendirdi beni!" demiş. Musa bundan çok duygulanmış; ama bu kadar önemsiz bir şey için ilkin onunla gitmek istememiş; sonradan razı olmuş ve onun ardından yürümüş; ama genç kızın iri bir kıçı varmış...

Anlatısının burasında Şehrazat sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Seksen Üçüncü Gece Olunca

Söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, beşinci genç kız sözlerini şöyle sürdürmüş:

Gerçekten, genç çoban kızının iri bir kıçı varmış, ve rüzgâr bazen ince giysisini yuvarlarına yapıştırıyor, bazen de eteğini uçurarak genç kızın kıçını çırçıplak gösteriyormuş. Fakat Musa, bu kıçın her ortaya çıkışında onu kesinlikle görmemek için gözlerini kapatıyormuş ve baştan çıkmaya kapılmaktan çok korktuğu için genç kıza "İzin ver de ben senin önünden yürüyeyim!" demiş. Genç kız da çok şaşırarak Musa'nın ardından yürümeye başlamış. Sonunda ikisi de Şuayp'ın evine ulaşmışlar. Ve barış ve dualar ikisinin üzerine olası Şuayp, Musa'nın içeriye girdiğini görünce saygıyla ayağa kalkmış ve yemek hazır olduğundan ona, "Ey Musa, kızlarıma gösterdiğin ilgiden dolayı sofram sana gönülden açıktır!" demiş. Ama Musa "Ey baba, ben ancak hesap gününde değerlendirilecek iyi davranışlarımı şu dünyanın altını ya da gümüşü karşılığında satmıyorum!" diyerek yanıt vermiş. Şuayp da yeniden söz alarak "Ey genç adam, sen benim konuğumsun; ben de konuklarıma karşı konuksever ve cömert davranmak âdetini edinmişim; zaten geçmişteki bütün büyüklerimizin âdeti böyleydi; onun için otur ve bizimle yemek ye!" demiş. Musa da oturmuş ve onlarla yemek yemiş. Yemeğin sonunda Şuayp, Musa'ya "Ey genç adam, istersen bizimle kalabilir ve sürüyü otlatabilirsin! Ve sekiz yıl sonunda, hizmetlerinin karşılığı olarak seni kızlarımdan pınarda bulmaya gelenle evlendireyim!" demiş. Musa da bu kez, öneriyi kabul etmiş ve kendi kendine "Şimdi genç kız ile aramızdaki ilişkinin yasal bir dayanağı olduğuna göre, onun kutsal kıçını çekinmeden düşünebilirim!" de-

miş.

Anlatırlar ki, İbn-i Bitar'ın yolda rastladığı dostlarından biri ona "Çoktandır nerelerdeydin, hiç görünmedin" diye sormuş. İbn-i Bitar, "Dostum İbn-i Şehab'ın işleriyle uğraşıyordum. Onu tanır mısın?" demiş. O da "Evet tanırım! Otuz yıldan beri komşumdur. Ama onun ile hiç konuşmadım!" cevabını vermiş. Bunun üzerine İbn-i Bitar "Ey zavallı adam, bilmez misin ki, komşularını sevmeyen kişiyi Tanrı da sevmez? Ve yine bilmez misin ki, bir kimse komşusuna kendi ana babasına baktığı gözle bakmalıdır!" demiş.

Bir gün İbn-i Edhem kendisiyle birlikte Mekke'den dönen bir dostuna "Nasıl geçiniyorsun?" diye sormuş. O da, "Yiyecek bir şey bulursam yiyorum; acıkıp da yiyecek bulamazsam sabrediyorum!" yanıtını vermiş. İbn-i Edhem de yanıt olarak "Aslında, Belh Ülkesi'nin köpeklerinin yaptığından başka bir şey yapmıyorsun! Bize gelince, Tanrı bize ekmeğimizi verirse şükrederiz; yiyecek birşey bulamayınca, yine şükrederiz!" demiş. Bunu duyan adam "Aman yarabbi!" diye haykırmış; başka bir şey de söylememiş.

Derler ki, Muhammed bin Ömer, çetin bir yaşam süren bir kimseye "Bir gün, Tanrı'dan beklenmesi gereken ümit hakkında ne düşünürsün?" diye sormuş. Bu kimse ona "Tanrı'ya inancım bütünse, iki şeyden ötürüdür: Tecrübeyle öğrendim ki, yediğim ekmeği başka biri yememiştir[1]; ve ikincisi, dünyaya gelmişsem, Tanrı'nın iradesiyledir!" demiş.

Ve bu sözleri söyledikten sonra, beşinci genç kız, arkadaşlarının yanına dönmüş. Bunun üzerine yaşlı kadın, ağır adımlarla ilerlemiş ve rahmetli baban Şah Ömer-ün-Neman'ın önünde dokuz kez yeri öperek demiş ki:

1 Yani; yediğim ekmek benim nasibimdir! (Ç.)

Yaşlı Kadının Anlatısı

Ey şahım, bu genç kızların, şu dünyanın aşağılanması gereken ibret verici şeyleri hakkında söylediklerini işitmiş bulunuyorsun. Ben, cedlerimizin en yüceleriyle ilgili olay ve davranışlardan bildiklerim hakkında konuşacağım.

Anlatırlar ki, Tanrı'nın lütfu üzerine olası Büyük İmam-üş-Şafi, geceyi üçe bölermiş. İlk bölümü okumak için, ikinci bölümü uyku için, üçüncü bölümü de ibadet için olmak üzere... Ve yaşamının sonuna doğru, artık uykuya hiç yer vermeden bütün gece uyanık kalmış.

Tanrı'nın koruması üzerine olası aynı İmam-üş-Şafi, demiştir ki: "Yaşamımın on yılı süresince acıkınca, arpa ekmeğinden başka hiçbir şey yemedim. Çünkü çok yemek, her durumda, zararlıdır; beyni kütleştirir, yüreği katılaştırır, zihinsel melekeleri yok eder, uyku ve tembellik getirir ve geri kalan tüm gücü ortadan kaldırır!"

Genç İbn-i Fuat bize şu öyküyü anlatmıştı: İmam-üş-Şafi'nin orada eğleştiği sırada, Bağdat'ta bulunuyordum. Abdest almak için bir gün, ırmak kıyısına gitmiştim. Öylece çömelmiş abdest aldığım sırada, peşindeki sessiz bir kalabalıkla bir adam ardımdan geçti ve bana "Ey genç adam, abdest almaya özen göster; Tanrı da sana özen gösterir!" dedi. Dönüp ardıma bakınca, uzun bir sakalı olan yüzü nurlu genç bir adam gördüm. Hemen aceleyle abdest almayı tamamlayıp ayağa kalktım ve onu izledim. Beni görünce bana doğru yönelip "Bana herhangi bir şey sormak ihtiyacı mı duydun?" diye sordu. Kendisine "Evet, ey saygın peder! Tanrı'ya bağlanma yolunun ne olduğunu bana öğretmeni isterdim!" dedim. Bana "Kendini tanımayı öğren! Ancak o

zaman davranışında özgür olursun! Ve ancak o zaman tüm arzularını yerine getirebilirsin. Ancak komşuna zarar vermemek koşuluyla..." dedi. Ve yolunu sürdürdü. Bunun üzerine onu izleyenlerden birine "Kim bu zat?" diye sordum. Bana, "İmam Muhammed bin-İdris-üş-Şafi'dir" dedi.

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın yaklaştığını görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Seksen Dördüncü Gece Olunca

Söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, yaşlı kadın sözünü şöyle sürdürmüş:

Anlatırlar ki, Halife Ebu Cafer-ül-Mansur, Ebu Hanife'yi kadı atamak ve kendisine yıllık on bin dirhem maaş bağlamak istemiş. Ancak Ebu Hanife, Halife'nin maksadını anlayınca, sabah namazını kılmış, sonra beyaz bir giysiye bürünmüş ve hiçbir söz etmeden oturmuş. O sırada Halife'nin adamı içeri girip kendisine peşin olarak on bin dirhem ödemek ve atanma haberini vermek istemiş. Ama, görevli kişinin bütün konuşmalarına Ebu Hanife hiçbir yanıt vermemiş. Bunun üzerine görevli, ona "Sana getirdiğim bu paramn tümünün yasal ve Kitap'ın kavlince edinilmiş bulunduğundan güvenin olsun!" demiş. Bunun üzerine Ebu Hanife ona, "Gerçekten bu para yasaldır, ama Ebu Hanife, asla zorbaların uşağı olamaz!" demiş.

Ve bu sözleri söyleyen yaşlı kadın "Ey şah, bizim eski bilgelerimizin yaşamlarından daha pek çok dikkate değer örnekler aktarmak isterdim. Ama, işte gece yaklaşıyor ve de kulları için Tan-

rı'nın daha pek çok günleri vardır!" diye eklemiş. Ve saygın yaşlı kadın geniş yeldirmesini yeniden omuzlarına örtmüş ve beş genç kızın oluşturduğu topluluğa katılmış.

Burada Vezir Dendan, Şah Dav-ül-Mekân'a ve perdenin ardındaki kızkardeşi Nüzhet'e yaptığı anlatışını bir an için kesmiş. Fakat birkaç saniye sonra yeniden söze başlamış:

Rahmetli baban Şah Ömer-ün-Neman, bu öğretici anlatıları işitince bu kadınların çok güzel ve bedence de, ruhça da gelişmiş bulunmalarının yanında, çağlarının en kusursuz kişileri olduğunu anlamış ve onlara yakışık alacak hangi yaklaşımda bulunacağını bilememiş ve tüm olarak güzelliklerinin büyüsü altında kalmış ve aynı zamanda onları yanında getiren saygın yaşlı kadına büyük bir saygı duymuş. Ve bu arada, onlara, oturmaları için, vaktiyle Kayseriyye Ecesi Abriza Ece'ye ait olan daireyi vermiş. Ve bunu izleyen on günlük süreyi, haberlerini almak ve hizmette kusur edilip edilmediğini kendi gözleriyle görmek için dairelerine uğramakla geçirmiş; ve her gidişinde, yaşlı kadını gündüzlerini oruç tutarak, itikâfa çekilerek[1] ibadet ederken bulmuş. Onun kutsallığından o denli etkilenmiş ki, bir gün bana "Ey vezirim, sarayımda böylesine hayranlık uyandıran bir azizenin bulunması ne hayırlı bir olaydır! Ona karşı saygım sonsuzdur ve de bu kızlara duyduğum sevgi sınırsızdır. Konukseverliğimizi göstereli on gün geçtiğine göre, benimle birlikte gel de, bu yaşlı kadını görelim ve iş üzerinde görüşerek; bu genç kızlar, göğüsleri yuvarlak bu bakireler için bize ne gibi bir bedel önerdiğini öğrenelim!" dedi.

Bunun üzerine konuklara ayrılan daireye gittik, baban yaşlı kadına meseleyi açtı, o da kendisine "Ey şah, bil ki bu genç kızların değeri sıradan alım satım koşullarının dışında koşullara bağ-

1 Derin dinsel düşüncelere dalmak için bir kenara çekilmek (Ç.)

lıdır. Zira değerleri altınla, gümüşle ya da mücevherle karşılanmaz" dedi.

Bu sözleri duyan baban çok şaşırdı ve kendisine "Ey saygın hatun, bu kızların satış değeri neye bağlı öyleyse?" diye sordu. Kadın da "Sana bunları ancak tek bir koşulla, gündüzlerini itikâfa çekilerek ve oruç tutarak; gecelerini uyanık ve ibadetle geçirerek bir aylık bir süreyi tamamlarsan satarım. Ve tam bir riyazetle[2] geçecek bu ayın sonunda, bedenin arınıp bu kızlardan herhangi birinin bedeni ile birleşmeye layık olunca, onların tatlılıklarından tüm olarak yararlanabilirsin! " diyerek yanıtladı.

Bunun üzerine babanın yaşlı kadın için duyduğu saygı ve etkilenme doruğuna ulaştı ve sınır tanımaz oldu. Ve hemen onun koşullarını kabullendi. Yaşlı kadın da ona "Kendi bakımımdan, riyazete dayanman için, ben de dualarım ve dileklerimle sana yardımcı olacağım. Şimdi bana su dolu bakır bir maşrapa getir!" dedi. Bunun üzerine baban ona içi saf suyla dolu bir maşrapa sundu. O da bakışlarını bu maşrapaya yönelterek, bir saat kadar hiçbirimizin tek bir sözcüğünü anlamadığı, bilinmeyen bir dilde dualar okuyup üfledi. Sonra maşrapanın ağzını ince bir kumaş parçasıyla sardı ve bunu kendi mührüyle mühürledi. Ve ona "Riyazetinin ilk on günü sona erince, kumaşın mührünü çözüp seni güçlendirecek ve geçmiş tüm kirlerinden arındıracak olan bu kutsal suyu içerek oruç bozarsın. Ve şimdi ben, Göze Görünmeyen Kişiler olan kardeşlerimi gidip bulacağım; çünkü çok var ki onları görmedim, ve on birinci günün sabahında gelip seni göreceğim" diyerek bunu babanın önüne koydu.

Ve yaşlı kadın, bu sözleri söyledikten sonra babana barış dileyip oradan aynldı.

---

2 Her şeyden çekinerek (Ç.)

Bunun üzerine baban, maşrapayı alıp ayağa kalktı ve saraydan tüm olarak soyutlanmış, içinde eşya olarak sadece o bakır maşrapa bulunan bir hücre seçti ve riyazet ve itikâf için ve bu genç kızların bedenlerine yaklaşabilmek üzere gerekli saygınlığı kazanabilmek için kendini buraya kapattı. Sonradan anladığımıza göre, kapıyı da içeriden kilitleyip anahtarı cebine sokmuş.

Anlatısının burasında Şehrazat sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Seksen Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ve kapıyı içeriden kapayıp anahtarı cebine sokmuş ve hemen oruç tutmaya başlamış.

Ve on birinci günün sabahı gelince, Şah Baban, maşrapayı almış, ağzındaki hafif kumaşın mührünü çözmüş Ve onu dudaklarına götürüp bir dikişte içmiş. Ve hemen bedeninde genel bir ferahlık ve içinde büyük bir tatlılığın etkileşimini duymuş ve henüz maşrapadan suyu içip bitirmişken, hücresinin kapısı vurulmuş; ve kapı açılınca, yaşlı kadın elinde muz ağacının taze yapraklarından yapılmış bir paketle içeri girmiş.

Bunun üzerine baban, ona saygı sunmak üzere ayağa kalkmış ve kendisine, "Hoş geldin, sayın anamız!" demiş. Kadın da ona "Ey Şah, Göze Görünmeyen Kişiler selamlarını bildirmek üzere beni sana yolladı; çünkü onlara senden söz ettim; seninle dostluğumuzdan çok sevinç duydular. Ve iyi dileklerinin bir belirtisi olarak, sana, cennetin siyah gözlü bakirelerinin parmaklarıyla yapılmış lezzetli reçeller içeren muz yapraklarıyla örtülü bu paketi

yolladılar; yirmi birinci gün geldiği zaman, muz yapraklarını kaldırıp bu reçelleri yiyerek orucunu bozarsın!" demiş.

Bu sözleri işitince baban, son kertede kıvanç duymuş ve "Göze Görünmeyen Kişiler arasından bana kardeşler sağlamış olan Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş. Sonra yaşlı kadına çok teşekkür edip ellerini öpmüş ve hücrenin kapısına kadar gelerek büyük bir saygıyla onu selametlemiş.

Böylece yaşlı kadın, daha önce ona söylediği gibi, yirmi birinci gün de gelmekte kusur etmeyerek babana "Ey Şah, bil ki Göze Görünmeyen Kardeşlerime genç kızları sana armağan olarak sunmak niyetinde olduğumu bildirdim; şimdi sana duydukları dostluktan ötürü buna çok sevindiler ve de senin ellerine teslim etmeden önce, onları, soluklarını onların üzerine üflesinler ve senin başını döndürecek hoş kokular saçsınlar diye Göze Görünmeyen Kişiler'in yanına götüreceğim; onlar da sana Göze Görünmeyen Kardeşlerim tarafından kendilerine verilmiş olacak arzın bağrından kopmuş bir hazine getirecekler!" demiş.

Baban bu sözleri işitince, üstlendiği tüm zahmetler için ona teşekkür etmiş ve ona "Gerçekte bu biraz fazla oluyor! Arzın bağrından kopmuş hâzineye gelince, onu kötüye kullanmaktan gerçekten korkarım!" demiş; ama kadın buna gerektiği gibi bir yanıt vermiş; baban da ona, "Kızları bana ne zaman getirmeyi düşünüyorsun?" diye sorunca kadın, "Otuzuncu günün sabahında, orucunu tamamlayıp bedence bu riyazetle paklanmış olunca... Her biri senin imparatorluğun değerince olan bu genç kızlar, onlar da kendi bakımlarından bir yasemin saflığına bürünüp tamamen senin olacaklar!" demiş; o da "Oh, bu doğru işte!" diye yanıt vermiş. Kadın ona "Haremdeki kadınlarının içinde en çok beğendiğin başka bir kadın varsa, onu da benim ellerime teslim edersen, genç kızlarla birlikte onu da yanıma alır ve Göze Gö-

rünmez Kişiler olan kardeşlerimizin saflaştırma lütuflarından onun da nasiplenmesini sağlarım!" demiş. Bunun üzerine Şah baban, ona "Sana ne çok teşekkür borçluyum! Gerçekten sarayımda sevdiğim Safiye adlı Rum asıllı bir kadın var; Konstantiniyyeli Afridonyos'un kızıdır kendisi. Allah bana ondan iki çocuk bağışladı; ama ne yazık ki, yıllar var ki, onları yitirdim. Onu da birlikte al ey saygın hatun, böylece Göze Görünmez Kişiler'in lütfu ona da nasip olsun ve o da onların delaletiyle izlerini tüm olarak yitirdiğimiz çocuklarını yeniden elde etsin!" demiş. Bunun üzerine yaşlı kadın ona "Kuşkusuz, ona yardım ederim. Bana acele Safiye Ece'yi getirt!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Seksen Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

Bunun üzerine yaşlı kadın, "Bana hemen Safiye Ece'yi getirt!" demiş. Şah da, derhal annen Safiye Ece'yi getirtmiş, ve onu hemen genç kızlara katan yaşlı kadın bir an için kendi dairesine gitmiş ve geriye üstü mühürlenmiş bir bardakla dönmüş ve bu bardağı Şah Ömer-ün-Neman'a vererek ona, "Otuzuncu günün sabahında, orucun biter bitmez, hamama yıkanmaya git ve bu hücreye dinlenmek üzere geri döndüğünde, ruh temizliğini tamamlayacak ve şahane genç kızları bağrına basman için uygun duruma gelmeni sağlayacak olan bu bardaktakini iç! Şimdilik Tanrı'nın bahşı, bağışlaması ve kutsaması senin üzerine olsun, ey oğlum!" demiş; ve yaşlı kadın genç kızlar ile anneni alarak uzaklaşmış.

Böylece, şah orucunu otuzuncu güne kadar sürdürmüş ve otuzuncu günün sabahında kalkmış, hamama gitmiş ve yıkanması bitince, hücresine dönmüş ve kendisini kimsenin rahatsız etmemesini tembih etmiş. Ve hücresine girdikten sonra kapısını kendi üzerine içeriden kilitlemiş ve bardağın ağzındaki mührü kaldırmış ve içindekini dudaklarına götürerek içtikten sonra dinlenmek üzere uzanmış.

Bizlere gelince, o günün riyazetin son günü olduğunu bildiğimizden, akşama kadar ve sonra geceleyin ve ertesi gün öğleye kadar bekledik. Kendi kendimize, "Muhtemelen Şah geçirdiği bunca uykusuz geceden sonra derin bir uykuya dalmıştır" diye düşündük. Ama Şah kapıyı açmamakta direnince kapıya yaklaştık ve seslendik. Kimse yanıt vermedi. Bu sessizlikten çok korkarak kapıyı kırmaya ve içeri girmeye karar verdik. Ve de girdik.

Şah ortalıkta görünmüyordu. Sadece parçalanmış etlerini ve dağılmış ve kararmış kemiklerini bulduk. Bunu görünce hepimiz bayılmışız.

Yeniden kendimize geldiğimizde, bardağı elimize alıp inceledik ve kapağındaki bir kağıtta şunların yazılı olduğunu gördük:

Kötü adam üzüntü esinlemez! Ve bu kağıdı okuyan her kişi bilmelidir ki, hükümdar kızlarını baştan çıkarıp onların ırzına geçenlerin cezası böyle olacaktır! Bu adamın durumu da böyledir. Oğlu Şarkân'ı kralımızın kızı bahtsız Abriza'yı ülkemizden kaçırtsın diye yolladı! Ve onu alıp bakire bedenini kirletti! Sonra da onu kara bir köleye verdi; o da en kötü hakaretlerde bulunduktan sonra onu öldürdü. Ve şimdi bir Şah'a ya-

kışmayan bu davranışından ötürü Şah Ömer-ün-Neman artık yok oldu! Ve, onu öldüren ben, adı Felaketler Anası olan yürekli ve intikamcı kişiyim! Bunu okuyan kafirler olarak, ey sizler, hepiniz, biliniz ki, sadece şahınızı öldürmekle kalmadım. Konstantiniyyeli Afridonyos'un kızı olan Safiye Ece'yi de yanıma aldım; onu da babasına geri vereceğim. Sonra da silahlanarak geri gelecek, size saldıracak, evlerinizi yıkıp son bireyinize kadar hepinizin kökünü kazıyacağız! Ve yeryüzünde haça tapan biz Hristiyanlar'dan başka kimse olmayacak!

Bu kağıdı okuyunca, felaketimizin tüm dehşetini kavradık; ve ellerimizle yüzlerimizi dövdük, uzun uzun ağladık. Ama gözyaşlarımız neye yarardı artık? Çünkü onarılmaz olan olup bitmişti.

Ve o zaman, ey Şah, ordu ve halk, rahmetli Şah Ömer-ün-Neman'ın yerine tahta geçecek kimsenin seçiminde anlaşmazlığa düştü. Ve bu anlaşmazlık bütün bir ay sürdü; bu sürenin sonunda, senin varlığından hiç haber alınamadığı için, Şam'da bulunan Emir Şarkân'ın hükümdar seçilmesi kararlaştırıldı. Ama Allah seni yolumuza çıkardı ve olması gereken oldu! Ve de ey Şah, baban Şah Ömer-ün-Neman'ın ölümü böyle oldu.

Büyük Vezir Dendan, Şah Ömer-ün-Neman'ın ölümünün öyküsünü bitirince, mendilini çıkarmış ve ağlamaya başlamış. Şah Dav-ül-Mekân da ipek perdenin ardında bulunan Nüzhet Ece de ağlamaya koyulmuşlar.

Ama mabeyinci, ilk olarak gözyaşlarını kurutup Dav-ül-Mekân'a "Ey Şah, aslında bu gözyaşları hiçbir şeye yaramaz. Artık sen cesaretini toplayıp yüreğini pekiştirerek, ülkenin yararlarını

gözetmelisin! Ve zaten rahmetli baban, sende yaşamını sürdürecek; çünkü babalar, kendilerine yaraşan çocuklarda yaşarlar!" demiş. Bunun üzerine Dav-ül-Mekân ağlamayı kesmiş ve saltanatının ilk toplantısını yapmaya hazırlanmış.

Bu münasebetle kubbe altında tahtına oturmuş; mabeyinci yanında ayakta, Vezir Dendan önünde, silahlı kişiler de tahtın gerisinde, emirler ve ülke ileri gelenleri de her biri mevkiine göre yöresinde yer almışlar.

Bunun üzerine Şah Dav-ül-Mekân, veziri Dendan'a "Babamın kasalarında ne varsa bana sayımını yap!" demiş. Vezir Dendan da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş ve hâzinenin kasalarında para, değerli eşya ve mücevher olarak ne varsa sayımını yapmış ve ayrıntılı listeleri kendisine sunmuş. Bunun üzerine Şah Dav-ül-Mekân ona, "Ey babamın veziri, benim idaremde de aynı şekilde büyük vezir olarak görevini sürdüreceksin!" demiş. Vezir Dendan da şahın önünde yeri öpmüş ve ona uzun ömürler dilemiş. Bunu izleyerek Şah, mabeyinciye "Şam'dan birlikte getirdiğimiz servete gelince, bunu orduya dağıtmamız gerekir" demiş.

Öyküsünün burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Seksen Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

Bunun üzerine mabeyinci Şam'dan getirilen serveti ve görkemli şeyleri içeren kasaları açmış ve içlerinde hiçbir şey bırakmayarak ve de en güzel şeyleri komutanlara ayırarak tamamını ordu-

ya dağıtmış; ve tüm komutanlar, önünde yer öperek Şah'ın yaşamı üstüne hayırlı dileklerde bulunmuşlar ve kendi aralarında "Asla böylesi cömertlik görmemiştik!" demişler.

Ve işte ancak o zaman Şah Dav-ül-Mekân hareket işareti vermiş; ve hemen çadırları kaldırmışlar ve Şah, ordusunun başında, her yanı süslenmiş olan Bağdat'a girmiş; tüm halk kapı ve pencerelere çıkmış; ve Şah'ın geçtiğini gören kadınlar keskin sevinç çığlıkları koparmış; ve Şah sarayına çıkmış; orada ilk yaptığı iş, saray katibini çağırtıp ona Şam'daki kardeşi Şarkân'a hitap eden bir mektup yazdırmak olmuş. Bu mektup baştan sona kadar her şeyin ayrıntılı anlatımını içeriyormuş; ve sonunda da mektubu, sözcüğü sözcüğüne şöyle başlamış:

Ve senden, ey kardeşim, mektubumu aldığında gerekli hazırlıkları yapıp ordunu geliştirerek kuvvetlerini bizimkilerle birleştirmeni rica ediyoruz; böylece bizi tehdit eden kafirlerin üzerine kutsal bir savaş açar ve babamızın öcünü alır ve yıkanması gereken kanı yıkarız!

Sonra mektubu katlamış ve kendi mührüyle mühürlemiş; Vezir Dendan'ı çağırarak, "Ey Büyük Vezir, kardeşim nezdinde bunca önemli bir görevi yerine getirmeye yetenekli ancak sen varsın. Sen onunla çok nazik ve çok tatlı bir edayla konuş ve benden yana da ona, 'Bağdat tahtını kendisine bırakmaya ve Şam Valiliği'ni onun yerine üzerime almaya hazır bulunduğumu da' söylersin!" diyerek mektubu ona vermiş. Bunun üzerine Vezir Dendan hemen harekete hazırlanmış ve o akşam Şam'a gitmek üzere yola çıkmış.

Oysa, onun yokluğu sırasında, Şah Dav-ül Mekân'ın sarayında son derecede önemli iki olay yer almaktaymış: İlki, Dav-ül-Mekân yaşlı hamam külhancısı dostunu çağırtmış ve onu onurlar ve ünvanlarla donatmış, ve Acem ve Horasan'ın en güzel halılarını yaydırdığı, tek başına yaşayacağı bir saray vermiş. Bu öykünün anlatılması boyunca, bu iyi yürekli külhancıdan uzun uzadıya söz edilecektir.

İkinci olaya gelince, o da şu: Şah Dav-ül-Mekân'a, tabilerinden biri tarafından on güzel esireden oluşan bir armağan yollanmış. Bu kızların arasından güzelliği tüm tanımlamalara meydan okuyan biri, Şah Dav-ül-Mekân'ın hoşuna gitmiş ve onu alarak hemen birlikte yatmış; o da bu birleşmeden o anda hamile kalmış. Bu öykünün akışı içinden bu olaya yeniden döneceğiz. Vezir Dendan'a gelince; bir süre sonra geri dönmüş ve Şah'â, yapılan çağrıyı kardeşi Şarkân'ın çok uygun biçimde dinlediğini ve bu çağrıya cevap olarak ordusunun başında yola çıkmış olduğunu bildirmiş. Ve de "Şimdi çıkıp onu karşılamak gerekir!" diye eklemiş. Şah da "Hiç kuşkusuz ey vezirim!" yanıtını vermiş. Ve Bağdat'tan çıkarak bir günlük yol alıp konaklamasını yapmadan, Emir Şarkân'ın ordusu, keşif kolu önde olmak üzere belirmiş.

Bunun üzerine Dav-ül-Mekân, daha önce davranarak kardeşini karşılamaya çıkmış ve onu görür görmez atından inmek istemiş. Fakat Şarkân, uzaktan ona bunu yapmaması için ricada bulunmuş ve ilkin kendisi yere atlayarak yine de atından inmiş olan Dav-ül-Mekân'ın kollarına atılmaya koşmuş. Uzun uzadıya ağlayarak birbirlerine sarılmışlar ve birbirlerine babalarının ölümü dolayısıyla teselli edici sözler söyledikten sonra, birlikte Bağdat'a dönmüşler.

Ve zaman yitirmeksizin, ülkenin heryanından savaşçılar çağrılmış; bunlar kendilerine vaat edilen ganimet ve lütufları da göz-

önünde tutarak çağrıya yanıt vermekte gecikmemişler. Ve savaşçıların akını bir ay sürmüş. Bu süre içinde Şarkân, Dav-ül-Mekân'a tüm öyküsünü anlatmış; Dav-ül-Mekân da aynı şekilde kendi öyküsünü... Ama özellikle hamam külhancısının hizmetlerini iyice belirterek. Şarkân da ona, "Bütün bu bağlılığından ötürü bu erdemli adamı herhalde çoktan ödüllendirmişsindir, değil mi?" diye sormuş. Dav-ül-Mekân da yanıt vererek...

Anlatısının burasında Şehrazat gün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Seksen Sekizinci Gece Olunca

Söze başlamış:

Dav-ül-Mekân ona, "Tam değil. Ama inşallah savaştan sağ salim dönersem tamamlayacağım" demiş. Ve böylece Şarkân kızkardeşi olduğunu bilmeden karısı olmuş bulunan ve kendisinden küçük kızı Talihin Kudreti'ni edindiği Nüzhet'in anlattıklarının doğruluğunu denetleyebilmiş; ve bu kendisine onlardan haber sorması gerektiğini hatırlatmış ve başmabeyinciye de kendinden yana ona selamlarını bildirmesini rica etmiş. Mabeyinci de dönüşte Nüzhet'in aynı şekilde selamlarını getirmiş ve ayrıca ondan, kızı Talihin Kudreti'nin sağlığını sorduğunu söylemiş. Şarkân da merak etmemesini, zira Talihin Kudreti'nin Şam'da oldukça sağlıklı bulunduğunu söylemesini bildirmiş.

Tüm birliklerin toplanmasından ve Arap kabileleri de katkılarını sağladıktan sonra iki kardeş, toplanan kuvvetlerin başına geçmişler; ve Dav-ül-Mekân, hamile bıraktığı genç esireye veda ettikten ve onun uğruna kendisine yaraşır hizmetkârlar sağladıktan

sonra kafirlerin ülkesine doğru yola çıkılmış.

Ordunun öncüsü, komutanları Behrimen adını taşıyan Türk savaşçılarından; artçısı komutanları Rüstem adını taşıyan İranlılar'dan[3] oluşmuş imiş. Sağ kanat Emir Şarkân'ın, sol kanat başmabeyincinin emrindeki güçlerden oluşurken; orta bölüm, Davül-Me-kân'ın komutası altında imiş. Büyük Vezir Dendan da, ordunun baş komutan yardımcılığına atanmış imiş.

Ve böylece, her hafta sonunda üç gün dinlenerek Rumlar'ın ülkesine ulaşıncaya kadar bir ay süreyle kesintisiz yol almışlar. Onların yaklaştığı görülünce korkuya düşen halk, her yandan kaçışmaya başlamış ve Konstantiniyye'ye sığınarak Kral Afridonyos'a Müslümanlar'ın saldırı için yaptıkları yürüyüşü haber vermişler.

Bu haberi işiten Kral Afridonyos ayağa kalkmış ve kendisine kızı Safiye'yi geri getiren ve Sütoğlu Kayseriyye Kralı Hardobyos'u tüm ordusu ile birlikte Kral Afridonyos'un ordusuna katılmaya razı eden yaşlı Felaketler Anası'nı çağırtmış. Zaten, Kayseriyye Kralı, Şah Ömer-ün-Neman'ın ölümüyle yetinmeyip kızı Abriza'nın öcünü almak, hatta daha fazlasını yapmak istediğinden, Konstantiniyye'ye giden Felaketler Anası'na, ordusunun başına geçerek eşlik etmek üzere acelelik göstermiş bulunuyormuş.

Kral Afridonyos yaşlı kadını çağırtınca kadın, hemen huzura gelip saygı duruşunda bulunmuş; kral ona Şah Ömer-ün-Neman'ın ölümünün ayrıntılarını sormuş; o da krala hemen her şeyi anlatmış. Bunun üzerine kral ona, "Ve şimdi düşman yaklaşmakta iken ne yapmak gerekir, ey Felaketler Anası?" diye sormuş. O da "Ey Büyük Kral, ey yeryüzünde İsa'nın temsilcisi! Sana tutu-

3 Mardrus bunlara “Deilam'lılar diyor”. Ve Deilam'ın İran'ın Hazer Denizi'nin kuzeyinde bulunduğunu, halkının da Acem'den çok Türk-Tatar asıllı olduklarını açıklıyor (Ç.)

lacak yolu göstereyim; Şeytan'ın kendisi bile tüm marifetleriyle ortaya çıksa, düşmanları içine düşüreceğim ağdan kurtaramaz!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Seksen Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

"Ve de Şeytan'ın kendisi bile, tüm marifetleriyle ortaya çıksa, düşmanlarımızı içine düşüreceğim ağdan kurtaramaz! Onları kahretmek için önerdiğim plan şudur:

Eteklerinde düşmanlarımızın konakladığı Duman Saçan Dağ'a gitmek için yelken açacak gemilere bindirerek elli bin savaşçı gönder! Öte yandan da, kara yoluyla, geri kalan tüm ordunu bu imansızları ansızın bastırmak için yollarsın! Böylece, her yandan sarılmış olurlar ve içlerinden hiçbiri kahrolmaktan kurtulamaz. Benim planım budur" diye yanıt vermiş.

Kral Afridonyos da, yaşlı kadına "Gerçekten, görüşün, üstün bir görüş, ey yaşlıların kraliçesi ve bilgelerin imparatoriçesi!" demiş.

Böylece savaşçı yüklenmiş gemiler yelken açmış ve Duman Saçan Dağ'a ulaşmışlar; ve yüksek kayalıkların ardında gürültü çıkarmadan toplanan adamları kıyıya çıkarmışlar. Ve karayoluyla gelen ordu da düşmanın karşısına çıkmakta gecikmemiş.

Böylece, o sırada, çarpışan kuvvetlerin durumu şu şekilde imiş: Bağdat ve Horasan'dan gelen Müslüman orduları Şarkân'ın ko-

mutasında yüz yirmi bin atlıdan oluşuyor; dinsizlerin ordusu ise; biri bir milyon, diğeri altı yüz bin savaşçıdan oluşan iki kol halinde bulunuyormuş. Böylece dağlara ve ovalara gece inince, ordugâhı aydınlatan ışıklarla yöre, koca bir mangala benziyormuş.

Ve o sırada Kral Afridonyos ve Kral Hardobyos, prenslerini ve ordu komutanlarını büyük bir danışma kurulu sağlamak üzere toplamışlar ve ertesi günden başlayarak Müslümanlar'a karşı her yandan aynı zamanda savaşa girişilmesini kararlaştırmışlar. Ama kaşlarını çatarak onları dinleyen yaşlı Felaketler Anası, ayağa kalkmış ve Kral Afridonyos ile Kral Hardobyos'a ve orada bulunanlara "Ey savaşçılar, ruhlar kutsanmadıkça, bedensel savaş, feci sonuçlar ortaya çıkarmaktan başka işe yaramaz! Ey Hristiyanlar, savaşmadan önce Hristos'a[4] yaklaşmanız ve kurutulmuş patriklik dışkısının tütsüsüyle ruhunuzu arıtmanız gerek!" demiş. İki kral ile savaşçılar "Sözlerinizi saygıyla karşılarız, ey saygıdeğer anne!" demişler. Patrikliğin dışkısının yakılmasıyla ortaya çıkan bu tütsünün neden oluştuğuna gelince: Konstantiniyye'nin Büyük Patriği büyük abtestini bozunca dışkısı toplanıp misk, amber ve aselbent ile karıştırılarak pasta haline getirilir; kuruduktan sonra toza dönüştürülerek; bu da altın kutulara konularak, tüm Hristiyan krallarına ve tüm Hristiyan kiliselerine gönderilirmiş. Ve böylece patriğin dışkısının tozu her törensel vesileyle Hristiyanlar'ı kutsamak ve özellikle yeni evlileri, yeni doğan çocukları tütsülemek ve yeni din adamlarının duasını yapmak için üstün vasıflı bir buhurdanlık gereci oluştururmuş. Ama büyük patriğin dışkısı ancak on eyalete yettiğinden ve bütün Hristiyanlar'ın ihtiyaçlarını karşılamadığından, papazlar bu tozu, azizliği daha düşük derecedeki, örneğin daha düşük seviyedeki patriklerin ve patrik yardımcılarının dışkılarını da bunlarla karıştırıyormuş. Bu sahtekârlığı saptamak da pek öyle kolay

4 İsa'ya.

değilmiş. Ve yine de bu toz, erdemlerinden ötürü, bu Rum domuzlarınca pek değerli tutuluyor, tütsülenmenin ötesinde göz hastalıklarında damla, mide ve bağırsak hastalıklarında mide ilacı olarak da kullanılıyormuş. Fakat bu kullanımı ancak kral ve kraliçelerin en varlıklı olanları sağlayabiliyormuş; çünkü fiyatı çok yüksekmiş ve bir dirhem ağırlığındaki miktarı, bin altın dinara satılıyormuş. Ve işte patriklik dışkısından çıkan tütsünün esası buymuş.

Anlatısının burasında Şehrazat gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama Doksanıncı Gece Olunca

Demiş ki:

Ve işte patriklik dışkısından çıkan tütsünün esası buymuş. Kral Afridonyos ve Hristiyanlar'a gelince, onlar da şu durumdaymış:

Sabah olunca, Kral Afridonyos, Felaketler Anası'nın önerisi üzerine ordunun başlıca komutanlarını ve bunların yardımcılarını toplamış ve hepsine büyük bir tahta haçı öptürmüş. Ve gerçek Büyük Patrik'in, hiçbir sahte yanı olmayan katıksız dışkısından oluşan üstün nitelikli bir tütsüyle onları tütsülemiş. Bunun kokusu o denli müthişmiş ki, Müslüman ordusundaki bir fili öldürebilirmiş; ama Rum domuzları buna alışıklarmış.

Bunun üzerine yaşlı Felaketler Anası ayağa kalkmış ve "Ey Kral, bu inançsızlara savaş açmadan önce, zaferimizi sağlamak için, insan kılığına girmiş Şeytan'ın kendisi olan ve tüm orduya hükmeden Emir Şarkân'dan kurtulmak gerek! Çünkü tüm askerlerin ruhuna egemen olan ve onları yüreklendiren O'dur. O ölür-

se ordusu bizim için kolay bir av olur! Savaşçılarımızın içinde en yiğit olanını onu teke tek bir kavgaya sürüklemek için meydan okuması ve de onu öldürmesi için ortaya çıkaralım!" demiş.

Kral Afridonyos, bu sözleri işitince hemen Camlutos'un[5] oğlu ünlü savaşçı Lukas'ı çağırtmış ve kendi elleriyle onu dışkısal tütsüyle tütsülemiş; sonra da bu dışkıdan bir parça alıp onu tükrükleyerek diş etlerine, burun deliklerine merhem gibi sürmüş ve birazını da enfiye gibi burnuna çektirmiş ve geri kalanı da kirpiklerine ve bıyıklarına sürmüş. Bu lanet olası Lukas, Rum ülkelerinin en korkulan savaşçısı imiş ve Hristiyanlar arasında hiç kimse onun gibi mızrak savurmayı, kılıç sallamayı ve kargıyla beden delmeyi bilmezmiş. Yiğitliği ne denli büyükse, görünüşü de o denli nefret uyandırıcı imiş. Gerçekten yüzü son derece çirkinmiş; çünkü suratı kötü cinsten bir eşek suratı gibiymiş. Ancak iyice dikkat edilirse, aslında bir maymuna benzermiş; daha da yakından bakılırsa, çirkin bir kurbağa ya da en berbat yılanlardan biri gibiymiş. Ve onun yaklaşması bir dosttan ayrılmak kadar dayanılmazmış. Sanki gece karanlıklarını çalıp yüzüne yaymış ve kenefin pis kokusu nefesine sinmişmiş. Ve bütün bu nedenlerle onu Hritos'un Kılıcı diye adlandırmışlarmış.

Dolayısıyla bu lanetli Lukas, Kral Afridonyos tarafından tütsülenip dışkısal merhemden sürüldükten sonra, onun ayaklarını öpmüş ve önünde ayakta durmuş. Bunun üzerine Kral ona, "Senin teke tek bir güreşe girişerek Şarkân denen şu ite saldırmanı ve bizi onun uğursuzluklarından kurtarmanı istiyorum!" demiş. Lukas da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş. Kral da ona haçı öptürdükten sonra Lukas, oradan ayrılmış ve gösterişli kızıl bir örtü üzerine değerli taşlarla süslenmiş kabartma deriden bir eyer vurulmuş görkemli bir al ata binmiş. Üç başlı bir mızrakla silahlanmış haliyle pekâlâ Şeytan'ın kendisi sayılabilirmiş. Sonra bir

5 Arapça metinlerde Şamlut (Ç.)

silah taşıyıcı ile savaşçıyı tanıtmakla görevli bir cazgır önünde yol alırken Müslümanlar'ın karargâhına doğru yollanmış.

Lanetli Lukâs'm önünde yürüyen Cazgır, Arapça olarak sesinin olanca gücüyle "Ey Müslümanlar, Türk, Kürt ve Acem ordularından nicelerini kaçırtan yiğit kişi, Camlutos'un oğlu ünlü Lukas karşınızda! Şam Ülkesi'nin Emiri olan sizin yiğidiniz Şarkân saflarınızdan ayrılıp ileri çıksın! Ve cesareti varsa, bizim devimizle savaşsın!" diye haykırmış.

Bu sözler henüz haykırılarak duyulur duyulmaz havada yankılar uyandıran bir sarsıntı ve toprağı titreten bir dörtnal sesi duyulmuş ve bu ses lanetli imansızı bile korkuya salmış, ve bütün başları sesin geldiği yana döndürmüş; ve birden Şah Ömer-ün-Neman'ın oğlu Şarkân'ın ta kendisi ortaya çıkmış, ve doğrudan doğruya bu imansızların üzerine, sanki öfkeye kapılmış bir arslan gibi, gazellerden de hafif olan atını sürmüş. Elinde şiddetle kavradığı mızrağı, şu dizeleri okumuş:

Altındaki, havadan geçen bulutlar kadar hafif al atım,
bana yeter! Elimdeki keskin Hint işi kılıcımı savurur,
dalgalar gibi yayılan şimşekler çaktırırım.

Ama aslında bilinmeyen ülkelerden gelmiş kültürsüz bir vahşi olan Lukas, tek bir Arapça sözcük bile bilmediğinden ve bu dizelerin güzelliğinden ve düzenlenişinden zevk alamadığından, sadece dövme bir haç işlenmiş olan alnına eliyle dokunmakla, sonra da bu garip işarete duyduğu saygı içinde bu eli dudaklarına götürmekle yetinmiş.

Ve birdenbire, bir domuzdan daha iğrenç, atını Şarkân'ın üzerine sürmüş. Sonra birdenbire dörtnal gidişi keserek elinde tuttuğu

mızrağı havaya fırlatmış. Mızrak öylesine yükselmiş ki, gözlerden kaybolmuş. Ama sonra geriye gelmiş; yere düşmeden önce, onu lanetli bir büyücü gibi havada yakalamış. Ve de üç sivri uçlu mızrağını Şarkân'ın üzerine fırlatmış ve silah yıldırım gibi süratle yol almış; ve Şarkân'a çarpmak üzere imiş.

Ancak, Şarkân, ıslık çalarak gelip kendisine çarpacağı ve onu delip geçeceği sırada, şanına yaraşır şekilde kolunu uzatıp mızrağı havadayken yakalamış. Ve güçlü bir elle yakaladığı mızrağı, yeniden gökyüzüne fırlatmış; mızrak o kadar yükselmiş ki, gözle görünmez olmuş! Ve göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede onu yeniden sol eliyle yakalamış; ve de "Yedi kat göğü yaratan adına! Bu lanetliye unutulmaz bir ders vereceğim!" diye haykırmış ve mızrağı Lukas'a fırlatmış.

Bunun üzerine şaşakalmış olan Lukas, Şarkân'ın yaptığını yapmak istemiş ve elini uçan silahı durdurmak için uzatmış. Ama Şarkân, Hristiyan'ın savunmasız kaldığı bu durumdan yararlanarak ikinci bir mızrak savurarak onu alnından, döğmeli haçın bulunduğu yerden vurmuş; ve bu Hristiyan'ın imansız ruhu uçmuş ve cehennem ateşlerine gömülmeye gitmiş.

Anlatısının burasında Şehrazat sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Doksan Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ve bu Hristiyan'ın imansız ruhu uçmuş ve cehennem ateşlerine gömülmeye gitmiş.

Hristiyan ordusunun erleri, Lukas'ın yanında gidenlerin ağzından yiğitlerinin ölümünü öğrenince çok dövünmüşler; sonra da ölüm ve intikam çığlıkları atarak hepsi de silahlarını kuşanmış.

Bunun üzerine savaş cazgırları, adamlarına seslenmişler; onlar da hemen savaş düzenine girmişler ve iki kralın verdiği işaret üzerine, kitle halinde, Müslüman ordusunun üzerine atılmışlar. Ve iki ordu birbirine katışmış; savaşçı savaşçıya karşı gelmiş, tarlalardaki ekinler kan içinde kalmış, haykırışlar haykırışları izlemiş ve gövdeler at nalları altında ezilmiş. Erlerin şarapla değil, kanla başları dönmüş ve sarhoşlar gibi sendelemişler. Ölüler ölülerin, yaralılar yaralıların üzerine yığılmış. Ve savaş böylece dövüşenleri ayıran gece gelinceye kadar sürmüş.

Bunun üzerine Dav-ül-Mekân, kardeşi Şarkân'ı, adını yüzyıllar boyunca şanlı kılacak uğraşından dolayı kutladıktan sonra, Vezir Dendan'a ve başmabeyinciye "Ey büyük vezir ve sen, ey saygıdeğer mabeyinci, yanınıza yirmi bin savaşçı alın ye yedi fersah aralıkla denize doğru gidin! Oradan Dumân Tüten Dağ'ın vadisine gitmek üzere gemilere binin! Bir yeşil sancak kaldırarak size işaret verdiğimde, kesin savaşa girişirsiniz! Biz de buradan kaçar gibi yaparak bir harekâta girişeceğiz. Bunu gören kafirler bizi izleyecekler. Tam bu anda, siz de, onları izlersiniz; biz de bir yerde, geri dönerek onlara saldırırız; böylece iki yandan da sawılmış olurlar; 'Allah, Allah!' diye saldırınca, kafirlerin biri bile kılıçlarımızdan kurtulamaz!" demiş.

Vezir Dendan ve başmabeyinci, işitip itaat ettikleri cevabını vermişler ve hemen emrolunan planın uygulanmasına koyulmuşlar. Geceleyin yürüyüşe geçerek Duman Tüten Dağ'ın vadisinde yer almaya gitmişler; orada daha önce denizden yol alarak gelip pusuya yatan ve sonra karadan gelen askerle birleşen Hristiyan ordusu varmış. Eğer Felaketler Anası'nın ilk planı düşündüğü gi-

bi çıksa yitip gitmeleri kesinmiş.

Oysa, sabahla birlikte tüm savaşçılar, silahlarını kuşanmış, ayaktaymışlar. Her yanda çadırların üstünde sancaklar dalgalanıyor, haçlar parlıyormuş. Müslümanlar Kuran'ın ilk suresi olan Bakara Suresi'nin okunmasını dinliyor; imansızlarsa Meryem'in oğlu Mesih'i anıyor ve patriğin dışkısıyla ruhlarını arındırıyorlarmış; ancak tütsülenecek erlerin miktarının fazlalığından bu dışkı karışıkmış. Bu yüzden, bu tütsüler onları kılıçtan geçmekten kurtaramayacakmış!

Gerçekten işaret verilince müthiş bir savaş başlamış. Kafalar kurşunlar gibi uçuşuyormuş; kollar bacaklar yerleri kaplamış ve kan seller gibi akmış. Öylesine ki, atların göğsüne kadar yükselmiş.

Ama ansızın, sanki bir paniğe kapılmış gibi, o ana kadar yiğitçe savaşan Müslümanlar, sırtlarını çevirip hepsi birden kaçmaya başlamışlar.

Böylesine kaçan Müslüman ordusunun bu görünümü üzerine, Konstantiniyye Kralı Afridonyos, o zamana kadar birlikleri savaşa katılmamış olan Kral Hardobyos'a hemen bir haberci göndermiş ve onlara "İşte Müslümanlar kaçıyor; çünkü patriğimizin kutsal dışkısıyla tütsülenerek sakal ve bıyığımızı merhemledik ve yenilmez hale geldik. Şimdi bu Müslümanlar'ı kovalayarak ve son bireyine kadar imha ederek zaferi tamamlamak size düşüyor. Yiğit savaşçımız Lukas'ın da öcünü almış oluruz!" haberini vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Doksan İkinci Gece Gelince

Söze başlamış:

"Ve böylece yiğit savaşçımız Lukas'ın da öcünü almış oluruz!" haberini vermiş.

Bunun üzerine kızı hayranlık uyandıran Abriza'nın ölümünün öcünü almak için fırsat gözetmekten başka düşüncesi olmayan Kral Hardobyos, ordu birliklerine "Ey savaşçılar! Bakın şu Müslümanlar'a nasıl karılar gibi kaçıyorlar!" diye haykırmış. Oysa, bu kaçışın, yiğitler yiğidi Emir Şarkân ile kardeşi Dav-ül-Mekân'ın bir taktiği olduğunu kesinlikle bilmiyormuş.

Gerçekten, Hardobyos'un Hristiyanlar'ı onları izleyip tam yanlarına geldikleri sırada Müslümanlar, uydurma kaçışlarını durdurmuşlar ve Dav-ül-Mekân'ın sesini duyunca, "Allahüekber!" diye haykırarak takipçilerinin üzerlerine atılmışlar ve Dav-ül-Mekân, onları savaşa özendirmek için şu söylevi vermiş: "Ey Müslümanlar, işte din günü geldi. Cenneti kazanacağınız gün, bu gündür! Zira cennet, kılıçların gölgesine sığınmadan kazanılmaz!" Bunu duyunca Müslümanlar arslanlar gibi ileri atılmışlar. Ve o gün Hristiyanlar için asla yaşlı ölemeyecekleri bir gün olmuş. Çünkü saçlarının beyazlanmasını görmeye vakit bulamayacak şekilde biçilmişler.

Şarkân tarafından ani bir çatışmayla tamamlanmış olan bu harekât, sözle tanımlamaların tamamen dışında kalıyormuş. Ve o, yollarına çıkan herkesi böyle param parça ederken, Dav-ül-Mekân yeşil sancağı kaldırmış ve kendinin de savaşa katılacağını bildirmiş. Ama Şarkân, onun bu işaretinin anlamını kavrayıp hemen atını sürerek yanına gelmiş ve ona, "Ey kardeşim, sen gövdeni savaşın talihine terk etmemelisin! Çünkü ülkenin yöne-

timi için gereklisin!

Böylece, şu andan başlayarak senin yanından hiç uzaklaşmayacağım ve sadece senin yanında savaşacağım, tüm saldırılara karşı seni savunacağım!" demiş.

Bu zaman süresince, Vezir Dendan ve başmabeyinci tarafından yönetilen Müslüman savaşçıları, kararlaştırılan işareti görünce, yarım daire şeklinde açılmışlar ve Hristiyan ordusunun deniz üzerindeki gemilerinden yana güvenlik olanaklarını kesmişler. Böylece bu koşullar altında girişilen savaşın sonucu artık kuşkulu olmaktan çıkmış ve Hristiyanlar; Kürtler, Acemler, Türkler ve Araplar'dan oluşan Müslüman askerleri tarafından feci şekilde kırıma uğramışlar. Kaçabilenlerin sayısı pek azmış. Çünkü içlerinden yüz yirmi bin domuz ölüme kavuşurken, geriye kalanlar ancak, Konstantiniyye doğrultusunda kaçmayı başarabilmişler. İşte Kral Hardobyos'un Rumlar'ı bu durumdaymış. Kralları ile birlikte, baştan, Müslümanlar'ı imha edeceklerinden emin olarak dağlık yerlere çekilmiş bulunan Kral Afridonyos'unkilere gelince; kendi yanlılarının kaçışını görmekten büyük acı duymuşlar. İman sahipleri, o gün, kazanılan bu zaferin ötesinde, büyük miktarda ganimet elde etmişler: İlkin, kaçanların, felaketi haber vermek üzere Konstantiniyye'ye kavuşabilmek için bindikleri yirmi gemi dışındaki bütün gemiler; sonra da bu gemilerde bulunan tüm servet ve değerli eşya ve koşum takımları ile elli bin at ve içindeki silahlar ve yiyecekler ile tüm çadırlar ve nihayet sayılamayacak kadar çok miktarda eşya... Böylece büyük bir sevinç duymuşlar ve kazanılan zafer ve ganimetler için Tanrı'ya şükretmişler. Müslümanlar'ın durumu da böyle imiş.

Kaçaklara gelince, sonunda, ruhlarını felaket kargaları sarmış olarak Konstantiniyye'ye ulaşmayı başarmışlar. Onlardan durumu öğrenen tüm kent derde boğulmuş ve binalar ve kiliseler ma-

tem bayrakları çekmişler; ve tüm halk ayaklanan gruplar halinde toplanmış ve başkaldırı feryatları koparmışlar. Hepsinin duyduğu acı, tüm filodan ancak yirmi geminin ve ordudan ancak yirmi bin savaşçının geri dönmüş bulunduğunu görmekle daha da artmış. Bunun üzerine halk krallarını ihanetle suçlamışlar. Ve Afridonyos'un duyduğu şaşkınlık ve korku o dereceyi bulmuş ki, burnu ayaklarına kadar uzamış, midesi alt üst olmuş ve...

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Doksan Üçüncü Gece Gelince

Söze başlamış:

Afridonyos'un burnu ayaklarına kadar uzamış, midesi alt üst olmuş, bağırsakları gevşemiş ve altına pislemiş. Bunun üzerine nasihat almak için Felaketler Anası'nı çağırtmış, yaşlı kadın da hemen gelmiş.

Tüm bu felaketlerin asıl nedeni olan bu Felaketler Anası, hilebaz, hain, felaketle yoğrulmuş, gerçekten korkunç bir yaşlı kadın imiş. Ağzı kokuşmuş, göz kapakları kızarmış ve kirpiksiz, yanakları donuk ve tozlu, suratı gece gibi karanlık, gözleri çapaklı, bedeni uyuz, saçları kirli, sırtı kambur, cildi pörsük imiş. En berbat çıbanlardan daha berbat bir çıban, en zehirli yılanlardan daha zehirli bir yılan imiş. Ve bu korkunç yaşlı kadın, zamanının büyük bir bölümünü Kayseriyye'de Kral Hardobyos'un yanında geçirirmiş; ve kadın olduğu kadar erkek olarak da, büyük sayıda genç kölenin bulunmasından dolayı orada keyfince yaşarmış; çünkü genç erkek köleleri üzerine çeker ve kendisi de genç

kadın kölelerin üzerine binmeye bayılırmış; ve bu genç bakireleri gıdıklamayı ve genç bedenlerinin kendisininkine sürtünmesini de her şeyden çok severmiş. Ve bu gıdıklama işinde müthiş bir uzmanmış ve bir gulyabani gibi narin yanlarını emer, hoşlanacakları şekilde meme başlarını ovuşturur; ve boşalıma ulaşmaları için ferçlerine daha önce hazırlanmış safran emiştirirmiş; bu onları, şehvetle kocakarının kollarına attırırmış. Bu sanatını da saraydaki tüm esirelere, daha önce de Abriza'nın nedimelerine öğretmiş imiş; ama narin Mercane'yi kazanmakta başarı gösterememiş ve Abriza'ya karşı bütün marifetleri yetersiz kalmış; çünkü Abriza, onun nefesinin kokuşmuşluğundan, koltukaltı ve kasıklarından çıkan mayalanmış sidik kokusundan ve çürük sarımsak gibi kokan sık yellenmelerinden ve muz ağacının elyafından da sert, bir kirpininkinden de kıllı derisinin pürtüğünden dehşet duyarmış. Zira, aslında, şairin şu dizeleri bu yaşlı kadına çok uygun düşüyormuş:

> *Cildine sürdüğü gülyağı, asla sessiz yellenmelerinin pis kokusunu gideremez!*[6]

Ancak Felaketler Anası'nın kendilerini okşamalarına terk eden esirelere son derece cömert, kendisine karşı çıkanlara ise kinle dolu olduğunu da söylemek gerek! Ve işte ona karşı çıkmasından dolayıdır ki, Abriza da bu yaşlı kadının nefretini kazanmıştı.

Yaşlı Felaketler Anası, Kral Afridonyos'un yanına gelince, kral onun onuru uğruna ayağa kalkmış; Kral Hardobyos da onu izlemiş. Yaşlı kadın da, "Ey kral, artık başımıza felaketler getiren

6 Mardrus'ün İngilizce'ye çevirisinde bu dizeler şöyle yorumlanmış: *"All her parfumers with their scented arts – Could not disguise the fetor of her farts!"* (Tüm kokucular, marifetli kokularıyla – Onun yellenmelerinin pis kokusunu gideremez!) (Ç.)

bütün bu dışkısal tütsüleri ve kutsamaları bir yana bırakmamız gerek! Daha çok gerçek bilgeliğin ışığında hareket etmeyi düşünelim! İşte şöyle: Müslümanlar zorlu bir yürüyüşle, kentimizi kuşatmak için yol almakta bulunduklarından, imparatorluğun her yanına tellallar gönderip bağırtarak tüm halkın, şehri kuşatanların saldırısını bizimle birlikte def etmek için Konstantiniyye'de toplanmalarını sağlayalım! Karargâhlardaki bütün askerler de acele gelip duvarlarımızın gerisine çekilsinler, çünkü tehlike çok yakın! Bana gelince, ey Kral, beni kendi halime bırakırsan, çok geçmeden ileri gelen kimseler huzuruna çıkarak hilelerimin sonucunu ve Müslümanlar'a yapacağım kötü işlerin yankılarını sana anlatırlar. Çünkü, şu andan başlayıp işe girişerek Konstantiniyye'yi terk ediyorum. Meryem'in oğlu Hristos sizi korusun!" demiş.

Bunun üzerine Kral Afridonyos, dediği gibi Konstantiniyye'den çıkıp giden Felaketler Anası'nın nasihatlarını acele yerine getirmeye koyulmuş. Hilebaz yaşlı kadının tasarladığı düzen gereği şunlar yapılmış: Yanına Arap dilini iyi bilen elli seçkin savaşçı aldıktan sonra, kentten dışarı çıkınca, ilk yaptığı iş, bunları Şamlı Müslüman tacirler kılığına sokmak olmuş. Çünkü aynı şekilde yanına elli katır yükü her türden kumaş, Antakya ve Şam ipeklileri, madensi yansımalar yapan satenler ve değerli dibalar ve daha birçok şahane giysi almış bulunuyormuş. Ve de Kral Afridonyos'tan serbestçe geçiş sağlayan bir mektup almaya da özen göstermiş. Bu mektupta şunlar yazılı imiş:

Falan ve falan tacirler, ülkemize ve Hristiyan dinimize yabancı kimselerdir, ülkemize sadece ticaret maksadıyla geldiklerinden ve ticaret bir ülkenin refahı ve zenginliğini oluşturduğundan ve bunlar savaş erleri olmadıklarından ve de barışsever kimseler bulunmakla, kendilerine bu serbest geçiş belgesini, kişiliklerine ve yararlarına zarar verilmemesi ve kendilerinden hiçbir vergi veya malları için giriş ve çıkış parası alınmaması için verdik!

Bunu izleyerek, elli savaşçı bir kez Müslüman tacirler gibi giyinince, hain yaşlı kadın da beyaz yünden uzun bir giysiye bürünerek bir Müslüman çilekeş gibi kılık değiştirmiş; ve alnını, ona eşsiz bir ermiş görüntüsü veren kendi tertibi bir merhemle ovuşturmuş; sonra da ayaklarını öylesi bir tarzda bağlatmış ki, bağların baskısıyla ayağından kan çıkmış ve kaybolmaz izler belirmiş. Sonra yol arkadaşlarına şu hitapta bulunmuş:

"Şimdi beni kırbaçlarla dövmeniz ve bıraktığı yara izleri kaybolmayacak şekilde bedenimi kan içinde bırakmanız gerek! Ve bunun için hiç kaygılanmayın, çünkü ihtiyaç gidermenin yasaları vardır. Sonra beni, şu mal sandıklarına benzer bir sandığa koyun, sandığı da şu katırlardan birine yükleyin! Sonra komutanı Şarkân olan Müslüman karargâhına ulaşıncaya kadar yol almayı sürdürün! Yolunuzdan alıkoymak isteyenler olursa, sizi Şamlı tacirler olarak tanıtacak olan Kral Afridonyos'un mektubunu gösterin ve Emir Şarkân'ı görmek istediğinizi söyleyin; ve huzuruna götürüldüğünüzde, size devletinizi ve Rum kafirlerinin diyarında gerçekleştirdiğiniz yararları sorarsa ona, 'Ey bahtıgüzel Şah, bu inançsız Hristiyanlar ülkesindeki ticari yolculuğumuzun en büyük kârı, on beş yıldan beri barış ve dua üzerine olası Mu-

hammed Peygamber'in kutsal dininden döndürülmek için bir yeraltı mahzeninde işkence gören yaşlı bir çilekeş azizin işkencecilerin elinden kurtarılması olmuştur' dersiniz ve bu kurtarmanın öyküsünü şöyle anlatırsınız:"

Alım satımda bulunmak üzere bir müddet önce Konstantiniyye'ye gitmiştik; bir gece oturmuş, o gün ne kadar kazançlı olduğumuzun hesabını yaparken, oturduğumuz salonun duvarında, gözyaşları gözlerini doldurup saygıdeğer beyaz sakallarından süzülen kederli bir ihtiyara ait olan büyük bir gölge gördük. Kederli ihtiyarın dudakları ağır ağır kıpırdadı ve bize şu sözleri söyledi: "Ey Müslümanlar! Eğer içinizde Allah korkusu olan ve barış ve dua üzerine olası Peygamberimiz'in öğütlerine sözcüğü sözcüğüne uyan kişiler varsa, kalkıp bu imansızların ülkesinden çıksın ve bahtı bir gün Konstantiniyye'yi Rumlar'ın elinden almak üzere çizilmiş olan Emir Şarkân'ın ordugâhına doğru gitsin! Ve yolunuz üzerinde, üç günlük bir yürüyüşten sonra bir manastıra rastlayacaksınız. Bu manastırda on beş yıldan beri, erdemleri Yüce Tanrı yanında hoş karşılanan Abdullah adında Mekkeli bir çilekeş azizin kapalı tutulduğu bir mahzen bulacaksınız. Hristiyan keşişlerin eline düşmüş bulunmakta ve bu mahzene kapatılıp dinine duyulan nefretten dolayı işkence görmektedir bu aziz. Bu azizin kurtarılması Yüce Tanrı'nın katında makbul davranış olacaktır; ayrıca kendiliğinden de çok güzel bir harekettir! Bu konuda size daha fazla bir şey söylemeyeceğim. Barış üzerine olsun!" Bunu söyledikten sonra da kederli ihtiyarın görüntüsü gözlerimizden kayboldu.

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın yaklaştığını görerek yavaşça susmuş.

Ama Doksan Dördüncü Gece Gelince

Sözünü sürdürmüş:

Ve bunu söyledikten sonra kederli ihtiyarın görüntüsü gözlerimizden kayboldu. Bunun üzerine tereddüt etmeden, hemen ne kadar malımız kaldıysa ve Rumlar'ın ülkesinden ne kadar mal satın aldıysak toparladık ve Konstantiniyye'den çıktık. Bir köyün ortasında bulunan söz konusu manastırı bulduk. Kuşku uyandırmamak için, köyün orta yerinde tacirlerin âdet edindikleri gibi balyalarımızın bir bölümünü çözdük ve akşam oluncaya kadar satmaya koyulduk. O zaman, karanlığın yardımıyla, manastıra gizlice girdik. Bize ihtiyarın görüntüsünün bildirdiği gibi aziz çilekeş Abdullah'ı bulduk; şimdi kendisi şu sandıklardan birinin içindedir ey Şah ve onu sana getirdik!

Bu sözleri yoldaşlarına bellettikten sonra, çilekeş kılığındaki yaşlı Felaketler Anası, "O zaman ben, bütün bu Müslümanlar'ın kökünü kuruturum!" diye eklemiş.

Yaşlı kadın sözlerini bitirince, yol arkadaşları işitip itaat ettiklerini söylemişler ve onu bedeninden kan sızıncaya kadar kırbaçlamışlar. Sonra da boş bir sandığa kapatmışlar, onu da bir katıra yüklemişler ve bu hain kadının planını uygulamak üzere yola koyulmuşlar.

İman sahiplerinin muzaffer ordusuna gelince, Hristiyanlar'ın bozguna uğramasından sonra ganimeti paylaşmışlar ve iyiliklerinden dolayı Tanrı'ya şükretmişler. Sonra Dav-ül-Mekân ile Şarkân, birbirlerini kutlamak için elele tutuşmuş ve sarmaşmışlar; Şarkân sevinç duyarak Dav-ül-Mekân'a "Ey kardeşim, dilerim ki Tanrı, hamile eşinden sana bir erkek evlat nasip eder; onu benim kızcağızım Talihin Kudreti ile evlendirebilirim!" demiş.

Ve birlikte sevinçlerini sürdürürlerken, Vezir Dendan yanlarına gelip onlara "Ey Şah'larım, zaman yitirmeden ve kendilerini toparlamadan yenilenlerin peşine düşmemiz akıllıca ve uygun olur; onları Konstantiniyye'de sararız ve yeryüzünden tamemen yok ederiz. Çünkü şairin dediği gibi:

Zevklerin en hası, düşmanı kendi elleriyle yok etmek; ateşli bir savaş atı üzerinde uçup gitme duygusunu yaşamaktır.

En hoş zevk, sevgiliden gelen bir habercinin, sevgilinin gelmekte olduğunu bildirmesidir.

Ama zevklerin asıl en hası, haberci gelmeden önce sevgilinin gelmesi değil midir?

Ve ondan sonra gelsin, düşmanı kendi elleriyle öldürme zevki; ve de ateşli bir savaş atı üzerinde uçup gitme duygusu!

Vezir Dendan'ın, bu dizeleri okuması üzerine iki şah onun görüşünü kabul etmiş ve Konstantiniyye için hareket emri vermişler. Ve tüm ordu, başlarında komutanları olduğu halde yola koyulmuşlar.

Ve aralıksız yol alınmış; sarı otlardan başka bitkinin yetişmediği kavrulmuş büyük ovaları ve sadece Tanrı'nın varlığının yer aldığı ıssız yerleri geçmişler. Bu susuz çöllerde altı günlük yıpratıcı bir yürüyüşten sonra Yaradan'ın kutsadığı bir kente ulaşmışlar. Kentin önünde, uğultulu suların aktığı, meyve ağaçlarının çiçek açtığı taze çayırlar uzanıyormuş. Gazellerin oynaştığı, kuşların ötüştüğü bu ülke, dallarını süsleyen şebnemlerle, avare rüzgâra

gülümseyen çiçekleriyle bir cennete benziyormuş; şairin dediği gibi:

Bak çocuğum! Bahçenin yosunu, uyuyan çiçeklerin okşayışı altında mutlu uzanıyor. Tapınılası yansımaları olan zümrüt renkli büyük bir halı gibi.

Kapa gözlerini çocuk! Kamışların ayak ucunda şarkı söyleyen suyu dinle! Ah! Kapa gözlerini!

Bahçeler! Çimenler! Dereler! Size tapıyorum! Ey güneş altındaki dere! Salkım söğütlerin gölgesindeki bir yanakta beliren gözyaşı gibi parlıyorsun!

Ve akarken sıçrattığın sular, kenarındaki parlak renkli çiçeklerde gümüş damlalar oluşturuyor. Ve siz çiçekler! Sevgilimin başına taç olun!

Duyularını bu zevklerle doyuran iki kardeş, burada bir süre dinlenmeyi düşlermişler. Gerçekten, Dav-ül-Mekân, Şarkân'a "Ey kardeşim, Şam'da senin bu kadar güzel bahçeler gördüğünü sanmıyorum. Burada birkaç gün kalalım ve askerlerimize biraz taze hava solumak ve bu tatlı sudan içmek için zaman bağışlayalım! Böylece kafirlere karşı daha iyi savaş versinler!" demiş. Şarkân da bu fikri çok yerinde bulmuş.

Oysa, orada iki gün kalıp yola çıkmak için çadırları toparlamak üzere iken; uzaklardan sesler işitmişler; soruşturunca, kendilerine, kafirler ülkesinde alış veriş yaptıktan sonra yurtlarına dönmekte olan Şamlı tacirlere ait bir kervanın gelmekte olduğunu; askerlerin de kafirler ile alış veriş yaptıklarından ötürü onları cezalandırmak üzere yollarını kesmiş olduğunu söylemişler.

Fakat, tam o sırada, askerlerle çevrilmiş bulunan tacirler, itiraz ederek ve çırpınarak yaklaşmışlar ve kendilerini Dav-ül-Mekân'ın ayaklarına atıp ona "Kafirlerin ülkesinde bulunuyorduk; bize saygı gösterdiler. Ne canımıza ne de malımıza zarar verdiler. Şimdi İslam ülkelerinde kardeşlerimiz olan müminler arasında, yağmaya uğrayarak kötü muamele görüyoruz!" demişler. Sonra, Konstantiniyye Kralı'nın serbest geçiş belgesini çıkarmışlar ve Dav-ül-Mekân'a vermişler. O da Şarkân ile birlikte mektubu okumuş. Şarkân da onlara "Sizi yakalamış olanlar hemen bırakacaklar. Ama siz Müslüman olarak neden gidip kafirler ile alış veriş ettiniz?" demiş. Bunun üzerine tacirler, "Ey efendimiz, Tanrı bizi, tüm orduların zaferlerinden, hatta sizin kazandığınız tüm zaferlerden de önemli bir zafer kazanmış olmak için bu Hristiyanlar ülkesine yolladı!" diye yanıt vermişler. Şarkân da "Nedir bu zafer, ey tacirler?" demiş. Onlar da "Bundan ancak sır sızdırmayacak tenha bir yerde söz edebiliriz. Çünkü söyleyeceklerimiz eğer duyulup yayılırsa, hiçbir Müslüman, barış zamanında bile, artık Hristiyan ülkelerine ayak basamaz!" diye yanıtlamışlar.

Bu sözleri işiten Dav-ül-Mekân ve Şarkân, tacirleri alıp densiz kulaklardan uzaklarda, tenha bir çadıra götürmüşler. Bunun üzerine tacirler...

Anlatısının burasında Şehrazat sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Doksan Beşinci Gece Olunca

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, tacirler, bunun üzerine, iki kardeşe Felaketler Anası'nın düzenleyip onlara öğrettiği öyküyü an-

latmışlar. Ve iki kardeş çilekeş ihtiyarın çektiği acıların ve manastırın mahzenlerinden kurtarılışının öyküsünü işitmekle çok duygulanmış. Tacirlere "Peki nerede şimdi bu aziz çilekeş? Onu yine manastırda mı bıraktınız?" diye sormuşlar. Onlar da "Manastırın bekçisi keşişi öldürünce, hemen, azizi bir sandığa kapattık ve katırlardan birine yükledik ve büyük bir hızla oradan kaçtık. Şimdi onu size bırakıyoruz. Ama, manastırdan kaçmadan önce orada yüzlerce kilo altın, gümüş ve her türden mücevher saklandığını saptadık; zaten birkaç dakika sonra görüşeceğiniz çilekeş aziz size bunu daha iyi açıklar" demişler.

Ve bu tacirler, hemencecik gidip katırın yükünü çözmüşler ve sandığı açarak çilekeş azizi iki kardeşin önüne getirmişler; Hıyarşembe çiyesi[7] kadar kara, zayıf ve pörsük imiş; ve sırtında kamçı darbelerinin yara yerleri ve de cildinde vurulduğu zincirin etine gömülmüş izleri varmış.

Aslında Felaketler Anası olan bu kişinin görünümü karşısında iki kardeş önlerinde çile çekenlerin en azizinin bulunduğuna inanmış; özellikle çilekeşin alnının, hain yaşlı kadının derisine sürdüğü gizemli merhem dolayısıyla güneş gibi parladığını görünce... ona doğru ilerleyerek ve ondan kutsanma dileyerek el ve ayaklarını öpmüşler ve hatta çilekeş bir aziz sandıkları bu kimsenin katlandığı acılardan etkilenerek ağlamaya başlamışlar. Bunun üzerine kadın onlara, ayağa kalkmaları için işaret etmiş ve kendilerine, "Şimdi ağlamayı bırakın ve benim sözlerime kulak verin!" demiş. Bunun üzerine iki kardeş hemen itaat etmiş ve o da kendilerine:

"Bilin ki, ben efendimin iradesine sessizce boyun eğmekteyim; çünkü biliyorum ki, onun başıma getirdiği felaketler sadece be-

7 *Hıyarşembe çiyesi:* Hıyarşembe, Hint hıyarı olarak da bilinen bir bitkidir. Meyvesi siyahtır. Çiye sözcüğü ise, meyvenin iç kısmı manasına gelmektedir.

nim sabrımı ve alçakgönüllülüğümü denemek içindir. Şükürler olsun ona, şükürler olsun! Yüce Tanrı'nın denemelerine dayanamayanlar asla cennetin zevkini tadamazlar. Ve eğer ben şimdi kurtuluşumdan dolayı mutluysam, bu, acılarımın sona erdiğinden değil, Müslüman kardeşlerimin arasına katıldığımdan ve İslam davası için dövüşen savaşçıların atlarının ayakları altında ölmek ümidindendir! Çünkü kutsal savaşta ölen insanlar ölmezler, ruhları ölümsüzdür!" demiş.

Bunun üzerine iki kardeş azizin ellerine uzanıp yeniden öpmüş ve ona yiyecek getirsinler diye emir vermek istemişler; ama o, "Neredeyse on beş yıldır oruç tutmaktayım; ve şimdi Tanrı bunca nimet sağlamışken, bu orucu bozacak ve imsaktan uzaklaşacak kadar dine aykırı davranmak istemem! Ama gün batarken, bir parça ekmek yerim!" diyerek reddetmiş. Bunun üzerine ısrar etmemişler; fakat akşam olunca, sofra kurdurmuşlar; kendileri ona ikramda bulunmak istemişler; ama hain kadın onlara, "Şimdi yemek yeme zamanı değil, Yüce Tanrı'ya yakarma zamanıdır!" diyerek onları geri çevirmiş; ve hepsi birden mihraba yönelerek namaz kılmaya başlamış. O da bütün gece ve onu izleyen iki gece, öylece hiç istirahat etmeden ibadet etmiş durmuş. Bunun üzerine iki kardeş, ona karşı, onu her an çilekeş bir âdem, bir aziz sanarak büyük bir saygı duymuş; ve ona kendisine ait hizmetçiler ile aşçıların oturacağı büyük bir çadır vermişler; ve üçüncü günün sonunda, hâlâ beslenmek için hiçbir şey almamakta ısrar edince, iki kardeş bizzat hizmet etmeye gelmiş ve çadırına gözün ve gönlün dileyebileceği hoş şeyler getirmişler. Ama o, hiçbir şeye dokunmak istememiş ve bir parça ekmek ile biraz tuzdan başka hiçbir şey yememiş. Bu yüzden iki kardeşin ona karşı saygıları daha da artmış ve Şarkân, Dav-ül-Mekân'a "Aslında, bu zat bu dünyanın nimetlerini kesinlikle reddediyor! Eğer benim kafirlerle vuruşmak gibi bir görevim olmasaydı,

onun kulu kölesi olurdum, ve kutsamasını üzerimde duymak için tüm hayatımı ona bağlardım. Haydi gidip ondan, bize biraz nasihatta bulunması için ricada bulunalım! Zira yarın Konstantiniyye üzerine yürümek zorundayız; onun sözlerinden yararlanmak için bundan iyi firsat bulamayız!" demiş.

Bunu duyan Büyük Vezir Dendan da "Ben de, bu çilekeş azizi görmek ve ondan kendim için de hayır duada bulunmasını dilemek isterim; zira bu kutsal savaşta ölümü tatmak ve Yüce Tanrı'nın huzuruna çıkmak isterim; çünkü bu hayattan alacağımı aldım artık!" demiş.

Bunun üzerine üçü birden bu hain yaşlı kadın, Felaketler Anası'nın oturmakta olduğu çadıra yollanmış ve onu orada ibadetten kendinden geçmiş halde bulmuşlar, Bu durumda, onun ibadetini bitirmesini beklemişler; ama üç saatlik bir bekleyiş sonunda, döktükleri hayranlık gözyaşlarına ve hıçkırıklarına karşın, yaşlı kadın, bu diz üzerinde ibadet halindeki duruşundan ayrılmamış ve onlara en küçük bir ilgi bile göstermemiş; yine de ona doğru ilerleyip önünde yeri öpmüşler. O zaman ayağa kalkmış ve onlara barış dileyip hoşgeldiklerini söyledikten sonra, "Bu saatte beni görmeye niçin geldiniz?" demiş. "Ey çilekeş aziz, buraya geleli birkaç saat oldu. Ağlayışlarımızı işitmedin mi?" diye yanıt vermişler. O da "Tanrı huzurunda bulunan kimse, bu dünyada olup bitenleri görüp işitemez!" diye yanıt vermiş. Onlar da kendisine, "Ey aziz çilekeş, biz seni büyük savaşa girişmeden önce kutsamanı dilemek ve senin ağzından, yarın Tanrı'nın yardımıyla sonuncusuna kadar kıracağımız kafirlerin nezdinde geçirdiğin esirlik öyküsünü öğrenmek için görmeye geldik!" demişler. Bunu duyan lanetli yaşlı kadın, "Vallahi! Eğer siz müminlerin komutanları olmasaydınız, şimdi size anlatacaklarımı asla anlatmış olamazdım! Çünkü siz bundan sonuç olarak çok büyük bir yarar sağlayacaksınız!"

"Dinleyin öyleyse!" demiş.

Manastırın Öyküsü

Bilin ki, ben kutsal yerlerde sofular ve maneviyâtı yüce kişilerle birlikte uzun süre kaldım ve onlarla birlikte, hiçbir zaman kendimi onlardan üstün görmeyerek, alçakgönüllülükle yaşadım; çünkü Yüce Tanrı bana tevazu ve her şeyden el etek çekme huyunu vermiştir. Ve de geri kalan günlerimi dinsel görevlerimi tamamlayarak ve olaysız bir yaşamın sakinliği içinde geçirmeyi düşünüyordum. Ama bahtı hesaba katmadan düşünüyordum bunları...

Bir gece, daha önce hiç görmediğim denizi görmeye gitmiştim, içimde su üzerinde yürümek için dayanılmaz bir istek duydum; ve kararlı olarak denize yöneldim ve büyük bir şaşkınlık duyarak içine batmadan, hatta çıplak ayaklarım bile ıslanmadan su üzerinde yürümeye koyuldum. Ve deniz üzerinde belli bir süre yürüdükten sonra kıyıya geri geldim. O zaman, bilmeden sahip olduğum bu doğaüstü yetenekten aklım karışarak, içimden kibirlendim ve "Kim benim gibi deniz üzerinde yürüyebilir?" diye düşündüm. Bu düşünceyi zihnimde ancak oluşturmuştum ki, Tanrı, yüreğime yolculuk aşkını sıkarak beni cezalandırdı.

Ve kutsal yerleri terk ettim. O zamandan beri, dünya yüzünde orada burada avare dolaşıp durmaya koyuldum.

Böylece, kutsal dinimizin görevlerini titizlikle yerine getirerek Rum ülkelerinde dolaştığım bir gün, tepesinde Hristiyan bir keşişin gözettiği bir Hristiyan manastırı bulunan yüce bir dağa ulaştım. Matruna adındaki bu keşişi daha önce kutsal yerlerde tanımıştım. Beni görür görmez saygıyla karşılamak için koşup geldi ve dinlenmem için manastıra çağırdı. Oysa, hain kefere[1],

1 *Kefere:* Kâfir kelimesinin çoğuludur.

beni mahvetmek istiyormuş; çünkü manastıra girer girmez, beni sonu karanlıkta kalan bir kapıya ulaşan uzun bir dehlize soktu. Ve beni birdenbire bu karanlığın dibine itiverdi ve kapıyı kapatıp beni hapsetti. Bana yiyecek, içecek bir şey vermeden orada kırk gün bıraktı; böylece dinime karşı duyduğu kinle benim orada açlıktan öleceğimi düşünüyordu.

Bunu izleyerek, olağanüstü bir gezi dolayısıyla manastıra keşişlerin en yüce rütbelisi geldi; bu gibi yüksek rütbeli kişilerin âdeti olduğu üzere, yanında çok yakışıklı on genç keşiş ile bunların güzelliğine eş güzellikte bir kızdan oluşan bir maiyeti vardı; bu genç kız kalçalarını ve göğüslerini belirten bir rahibe giysisine boydan boya bürünmüştü. Tamasil adındaki bu genç kız ve genç keşiş arkadaşlarının bu başkeşiş ile olan ilişki ve korkunç davranışların ne olduğunu ancak Tanrı bilirdi.

Amirinin böylece geldiğini gören Keşiş Matruna, benim hapsedilmemi ve kırk gündür aç bırakıldığımı ona anlatmış olacak ki, adı Dekyanos olan başkeşiş, mahzenin kapısını açmasını ve ona "Bu Müslüman, şu saatte, alıcı kuşların bile yaklaşmak istemeyeceği kadar etten soyunup iskelet haline gelmiş olmalıdır!" diyerek kemiklerimi atılmak üzere dışarı çıkarmasını emretmiş. Bunun üzerine Matruna ile genç keşişler mahzenin kapısını açtılar ve beni dizüstü dua ederken buldular.

Bunu görünce Keşiş Matruna, "Ah! Alçak büyücü! Şunun kemiklerini kıralım!" diye haykırdı. Ve hepsi birden üzerime baston ve kamçılarla üşüşüp öylesine dövdüler ki, ölüyorum sandım. Ama şimdi anlıyorum ki, yüce Tanrı beni bu deneylerden geçirerek kendisinin elinde bir gereçten başka bir şey olmadığım halde geçmişte deniz üzerinde yürüyebildiğimi görerek kibir duyduğumdan ötürü cezalandırmak istiyordu.

Keşiş Matruna ve öteki genç köpeoğulları beni bu acınacak hale koyduktan sonra zincirlediler ve karanlık yeraltı mahzenine attılar. Eğer Tanrı'nın yüreğini merhametle doldurduğu genç Temasil, başkeşişin manastırda kaldığı sürece her gün beni gizlice ziyaret ederek bir arpa ekmeği ve bir testi su vermeseydi, kuşkusuz orada açlıktan ölecektim. Başkeşiş de pek hoşlandığı bu manastırda uzun süre kaldı; hatta sonunda burayı sürekli ikametgâh seçti; ve burasını terketmek zorunda kalınca genç Temasil'i Keşiş Matruna'nın himayesine terk etti.

Mahzende hapsedilmiş olarak beş yıl kaldım. Kendi bakımından genç kız da büyüyor ve zamanın en güzel kızlarına meydan okuyacak bir güzel oluyordu. Sizi temin ederim ki, ey Şah'lar, ne bizim ülkemizde ne de Rum ülkelerinde onun eşini bulmak mümkündür. Ancak bu manastıra kapatılmış olan tek mücevher o değildi. Çünkü, altın gümüş, mücevherat ve her türden hesaba sığmaz sayısız zenginliklerden oluşan hazineler vardı orada. Bundan dolayı sizin acele bu manastıra saldırarak genç kıza ve hâzinelere sahip olmanız gerekir! Ve bildiğim gizli yerlerin ve dolapların, özellikle altınla işlenmiş en güzel vazoları içeren, keşişlerinin başı Dekyanos adlı olan kişinin dolabının kapılarını açmanız için ben size rehberlik edeceğim. Ve size krallara layık harika genç Tamasil'i teslim edeceğim; zira güzelliğinin ötesinde güzel şarkı söylemek yeteneğine de sahip olup, kentlerde yaşayan Araplar ile bedevilerin tüm şarkılarını bilir; size ışıklı günler ve tatlı ve mutlu geceler geçirtecektir.

Benim yeraltı mahzeninden kurtuluşuma gelince, bunu beni kendilerini ve gelecek kuşakları Kıyamet Günü'ne kadar Tanrı kahredesi Hristiyanlar'ın ellerinden çekip almak için yaşamlarını ortaya koyan bu iyi yürekli tacirlerin ağzından dinlemiş bulunuyorsunuz.

İki kardeş bu öyküyü işitince, sahip olacakları bunca şeyi ve özellikle yaşlı kadının, gençliğine karşın, zevk sanatında çok uzman olduğunu söylediği genç Tamasil'i düşünerek çok sevinmişler. Ama Vezir Dendan, bu öyküyü büyük bir güvensizlik duygusuna kapılmadan dinleyememiş ve şayet oradan kalkıp gitmediyse bunu, sadece iki Şah'a duyduğu saygıdan dolayı yapmamış. Çünkü bu garip çilekeşin sözleri asla kafasına girmemiş ve onu inandırmak ve doyurmaktan uzak kalmış imiş. Bununla birlikte bu izlenimini kendine saklamış ve yanılmış olma korkusuyla hiçbir şey söylememiş.

Dav-ül-Mekân'a gelince, ilkin ordusunun başında manastır üstüne yürümek istemiş; fakat yaşlı Felaketler Anası ona, "Korkarım ki Başkeşiş Dekyanos, bütün bu savaşçılardan korkarak ve genç kızı da birlikte alarak manastırdan kaçar" diyerek onu bundan vazgeçirmiş. Bunun üzerine Dav-üI-Mekân başmabeyinciyi, Emir Rüstem'i ve Emir Behrimen'i çağırmış ve onlara "Yarın gün doğumunda, size katılmakta gecikmeyeceğimiz Konstantiniyye üzre yola çıkacaksımz. Sen, ey mabeyinci, ordunun başkomutanlığını benim yerime üstleneceksin; sen Rüstem, kardeşim Şarkân'ın yerini dolduracaksın ve sen Behrimen, Büyük Vezir Dendan'ın yerini alacaksın! Özellikle de orduda bizim yokluğumuzu duyurmamak için çok özen gösterin! Zaten bizim yokluğumuz ancak üç gün sürecek" demiş. Sonra Dav-ül-Mekân, Şarkân ve Vezir Dendan en yiğitlerinden yüz savaşçı ve manstır hâzinelerini yükleyecekleri yüz katır seçmişler ve daima Tanrı'nın sevgili bir çilekeşi olduğuna inandıkları o hain yaşlı kadın Felaketler Anası'nı da birlikte almışlar ve onun tarifine uyarak manastırın yolunu tutmuşlar.

Başmabeyinci ve Müslüman birliklerine gelince...

Anlatısının burasında Şehrazat günün belirmekte olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Doksan Altıncı Gece Olunca

Söze başlamış:

Başmabeyinci ve Müslüman birliklerine gelince, Şah Dav-ül-Mekân'ın emrine uyarak, ertesi gün şafak sökerken çadırları sökmüşler ve Konstantiniyye'ye ulaşmak üzere yola koyulmuşlar.

Kendi bakımından yaşlı Felaketler Anası, hiç zaman yitirmemiş. Hepsi birden çadırlardan ayrılır ayrılmaz, katırının üzerinde bulunan sandıklardan birinden kendisi tarafından yetiştirilmiş iki güvercin çıkarmış. Bu güvercinlerin her birinin boynuna Konstantiniyye Kralı Afridonyos'a seslenen birer mektup bağlamış ve bu mektuplarda yaptığı her şeyi anlatmış ve şunları bildirerek mektubu sonuçlandırmış:

> *"Böylece, ey kral, Rum ülkelerinde yetişmiş en yiğit kişilerden denenmiş on bin savaşçıyı hemen manastıra yollamanız gerek! Bunlar, dağın eteğine ulaştıklarında beklesinler; ben gelmeden yerlerinden kıpırdamasınlar; benim gelmemi gözlesinler! O zaman bunlara, iki Şah ile veziri ve yiiz Müslüman savaşçısını teslim ederim. Bununla birlikte, ey kral, benim bu düzenimin manastırın muhafızı Keşiş Matruna ölmüş olmadıkça tamamlanamayacağını söylemeliyim; Hristiyan ordusunun ortaklaşa yararı için onu feda edeceğim; çünkü bir keşişin yaşamı, Hıristiyanlığın selame-*

ti karşısında bir hiçtir. Ve Efendimiz Hristos'a şimdi ve her zaman şükürler olsun!"

Ve mektup taşıyan güvencinler yükseklerden uçarak Konstantiniyye'ye ulaşmışlar ve kuşbazlar güvercinlerin boynuna asılı mektupları alıp hemen Kral Afridonyos'a götürmüşler. Ve kral mektubu okur okumaz gerekli on bin kişiyi toparlamış ve her birine birer at vermiş ve ayrıca düşmandan sağlanacak ganimeti taşımak için birer hecin devesi ile birer katırı bunlara eklemiş. Ve bunları hemen manastır doğrultusunda yola çıkarmış.

Şah Dav-ül-Mekân ve Şarkân ile vezir Dendan'a ve yüz savaşçıya gelince; bunlar bir kez dağın eteğine gelince, kendi başlarına manastıra tırmanmak zorunda kalmışlar, çünkü Yaşlı Felaketler Anası, yolculuktan dolayı son derece yorgun bulunduğundan, "İlkin sizler dağa çıkın, ben daha sonra siz manastırı elinize geçirince, gizli hâzineleri göstermek üzere dağı tırmanırım!" diyerek dağın eteğinde kalmış.

Böylece, kendilerini gizleyerek birer birer manastıra ulaşmışlar, ve duvarların altına gelince, kaşla göz arasında merdiven dayayarak hep birden bahçeye sıçramışlar. O sırada gürültüyü duyan Keşiş Matruna bahçeye koşmuş ama bu onun yaptığı tek hareket olmuş; onun farkına varan Şarkân, savaşçılarına "Gebertin şu köpeği!" diye haykırmış ve keşiş birdenbire yüz mızrakla birden delik deşik olmuş; inançsız ruhu kıçından çıkmış ve cehennemin ateşlerine gömülmeye gitmiş. Ve buyruk üzere manastır yağma edilmeye başlanmış. İlkin Hristiyanlar'ın bağışlarının toplandığı kutsal mahale girilmiş; orada duvarlara baştan aşağı asılmış, yaşlı çilekeşin kendilerine söylediğinden de fazla, büyük miktarda mücevherat ve çok değerli eşya bulmuşlar. Sandık ve torbaları bunlarla doldurup katır ve develere yüklemişler.

Ama, çilekeşin kendilerine anlattığı Tamasil adlı genç kıza gelince, ne ondan, ne onun kadar güzel diğer on genç keşişten, ne de iğrenç başkeşiş Dekyanos'tan bir iz bulabilmişler. Bunun üzerine genç kızın ya dolaşmak için dışarı çıktığını ya da bir odaya saklanmış bulunduğunu düşünmüşler; ve tüm manastırı araştırmışlar; ve onu beklemek üzere orada iki gün kalmışlar; fakat genç Tamasil bir daha görünmemiş. Şarkân da sabırsızlanarak, sonunda "Vallahi! Ey kardeşim, yüreğim ve düşüncem Konstantiniyye'de kendi başlarına bıraktığımız ve kendilerinden hiçbir haber alamadığımız İslam savaşçılarıyla çok uğraşıyor" demiş. Dav-ül-Mekân da "Ben de, Tamasil adlı bu kız ile genç yoldaşlarından el çekmemiz gerektiğine inanıyorum; çünkü bundan bir şey çıkmayacağını anlıyorum. Ve şimdi zaten yeterince boşu boşuna beklediğimiz ve develerimize ve katırlarımıza manastırdaki servetin büyük bir bölümünü yüklediğimiz için, Tanrı'nın bize bağışladığıyla yetinelim ve Tanrı'nın yardımıyla kafirleri kahretmek ve başkentleri Konstantiniyye'yi almak için hazırlanan ordumuza katılalım!" demiş.

Bunun üzerine, dağın aşağısında bulunan yaşlı çilekeşi almaya gitmek ve ordularına doğru yol almak üzere manastırdan aşağı inmişler. Ancak vadiye henüz ulaşmışlarken, yüksekliklerde, her yanda, Rum savaşçıları boy göstermiş; ve savaş haykırışları koparak, her yandan birden aynı zamanda onları sarmak üzere aşağı doğru inmeye koyulmuşlar. Bunu görünce, Dav-ül-Mekân "Bizim manastırda bulunduğumuzu Hristiyanlar'a kim bildirmiş olabilir?" diyerek haykırmış. Ama Şarkân, sözünü sürdürme olanağı tanımadan ona, "Ey kardeşim, tahminler yürüterek kaybedeceğimiz zaman yok; yiğitçe kılıçlarımızı çekelim ve yerlerimizde sağlamca tutunarak bu lanetli köpekleri bekleyelim ve onları öylesine kıyıma uğratalım ki, içlerinden hiçbiri kurtulup ocağının ateşini yeniden canlandırma olanağı bulamasın!" de-

miş. Dav-ül-Mekân da "Eğer daha önce haberli olsaydık biraz daha etkin dövüşebilmek için savaşçılarımızdan daha büyük bir bölümünü yanımıza alırdık!" demiş. Ama Vezir Dendan "Yanımızda on bin adam da olsa, bu dar boğazda bize hiçbir yarar sağlamazdı. Ancak, Tanrı bize bütün güçlükleri aştıracak ve bu kötü durumdan kurtaracaktır. Zira, buralarda Rahmetli Şah Ömer-ün-Neman ile dövüştüğümüz zamanlarda, bu vadinin bütün çıkış yerlerini ve içerdiği tüm buzlu sularının kaynaklarını öğrendim. Bu kafirler tarafından tüm çıkış yerleri tutulmadan beni izleyin!" demiş.

Ama tam bir sığınacak yer bulmaya giderlerken, önlerinde çilekeş aziz belirmiş ve onlara "Böyle nereye koşuyorsunuz, ey müminler? Düşman görünce kaçıyor musunuz? Hayatınızın sadece Tanrı'nın elinde bulunduğunu, başınıza ne gelirse gelsin onu kaybetmenin veya saklamanın kendi kudretinde olduğunu bilmiyor musunuz? Benim mahzende, hiçbir şey yemeden, sırf Tanrı istediği için yaşadığımı unuttunuz mu? Öyleyse, ileri Müslümanlar! Şayet ölüm mukadderse, cennet sizi bekliyor!" diye haykırmış.

Çilekeş azizin bu sözlerini duyunca yüreklerine yiğitlik dolduğunu hissetmişler ve acımasızca üzerlerine çöken düşmanı dimdik ayakta karşılamışlar. Oysa, tüm varlıkları ancak yüz üç kişiymiş; ama bir mümin, bin kâfire bedel değil miymiş? Gerçekten, Hristiyanlar mızrak ve kılıç mesafesine gelir gelmez başlarının uçurulması Müslümanlar için bir oyun haline gelmiş ve Dav-ül-Mekân ile Şarkân, kılıçlarının her savruluşunda havaya beş kafa birden uçuruyorlarmış. Bunun üzerine kafirler iki kardeş üzerine onar onar atılmaya başlamışlar; ama bir an sonra on kelle birden havaya fırlamış ve kendi bakımlarından, yüz savaşçı da üzerlerine saldıran bu köpekleri unutulmaz bir kıyıma uğratmış; bu böylece çarpışanları ayıran gece gelinceye kadar sür-

müş.

Bunun üzerine müminlerle başlarındaki üç komutan, geceleyin korunmak üzere dağın yamacındaki bir mağaraya sığınmışlar; ve çilekeş azize ne olduğunu düşünmeye başlamışlar, ve onu boşu boşuna aramışlar; sonra aralarında sayım yapıp canlı olarak ancak kırk beş kişi kaldıklarını anlamışlar. Dav-ül-Mekân "Şimdi bu aziz kişi, bu kargaşada, imanının şehidi olarak ölmüş müdür, kim bilir?" demiş. Ama Vezir Dendan, "Ey Şah, çarpışma sırasında ben onu, o azizi gördüm. Bana savaşırken kafirleri yüreklendiriyor gibi geldi; ve de bana, en korkunç türden kara bir ifrit gibi göründü!" demiş. Ancak Vezir Dendan tam bu fikrini söylerken, çilekeş mağaranın kapısında görünmüş; elinde de gözleri ölürken dehşetle fırlamış, saçlarından tuttuğu bir kesik kafa varmış; ve bu kafa, korkunç bir savaşçı olan Hristiyan ordusunun başkomutanının kellesi imiş.

Bunu görünce, iki kardeş hemen ayağa kalkmış ve "Ey çilekeş aziz, seni kurtaran ve ululayayım diye bize geri gönderen Tanrı'ya şükürler olsun!" demişler. Bunun üzerine bu lanetli hain "Değerli oğullarım, ben kendimce, o kargaşada ölmek isterdim ve kendimi binlerce kez çarpışanların ortasına attım; ama bu kafirler, kendileri bana saygı duydular ve kılıçlarını göğsümden uzakta tuttular. Ben de onlara esinlediğim güvenden yararlanarak komutanlarının yanına yaklaşabildim ve tek bir kılıç vuruşuyla, Tanrı'nın yardımı sayesinde, kafasını uçurdum! Ve bu kafayı size, şimdi başsız kalmış olan bu orduya karşı savaşı sürdürürken yüreklendirmek için getirdim! Bana gelince...

Anlatısının burasında Şehrazat sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama Doksan Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, yaşlı Felaketler Anası, sözünü şöyle sürdürmüş: "Bana gelince, elimden geldiğince acele, Konstantiniyye surları önündeki ordumuza gidecek ve kafirlerin elinden sizi kurtarmak için destek arayacağım. Dolayısıyla Müslüman kardeşlerimizin gelmesini beklerken ruhlarınızı kuvvetlendirin ve orduların Yüce Efendisi Tanrı'ya hoş görünmek için kılıçlarınızı kafir kanında ısıtın!" diyerek sözünü sürdürmüş. Bunun üzerine iki kardeş saygıdeğer çilekeşin ellerini öpmüş ve ona özverisi için teşekkür etmişler ve ona "Ama ey aziz çilekeş, bütün çıkış yerleri Hristiyanlarca tutulmuş ve bütün tepeler, üzerine yağdıracakları taş yağmuruyla seni öldürebilecek düşman savaşçılarıyla dolu iken bu boğazdan nasıl olup da çıkacaksın?" diye sormuşlar. Ama hain ihtiyar "Allah beni onların gözünden korur, görünmeden geçer giderim. Ve şayet görecekleri tutarsa, bana hiçbir kötülük yapmazlar; çünkü gerçek kullarını korumayı ve onu tanımazlıktan gelen imansızları kahretmeyi bilen Tanrı'nın ellerinde olacağım!" yanıtını vermiş. Bunun üzerine Şarkân ona "Sözlerin gerçeği ifade ediyor, ey aziz çilekeş. Çünkü seni savaş alanında, kendini yiğitçe savaşmaya verdiğini ve bu köpeklerin hiçbirinin sana bakmak için bile yaklaşmaya cesaret edemediğini gördüm. Şimdi artık, bizi ellerine alıp kurtarmaktan başka sana yapacak iş kalmıyor; ne kadar çabuk gidip bize yardım sağlarsan, o kadar iyi olur. İşte gece oldu. Karanlıktan yararlanarak Yüce Tanrı koruması altında, yola çık!" demiş.

Bunun üzerine lanetli ihtiyar, kendisi ile birlikte düşmanlara teslim etmek üzere Dav-ül-Mekân'ı da götürmek istemiş. Ancak bu garip davranışlı çilekeşe karşı içinde pek güven duymayan Vezir

Dendan, Dav-ül-Mekân'a bunu yapmaktan sakınması gerektiğini söylemiş ve lanet olası kadın, Vezir Dendan'a bir yan bakış fırlatarak tek başına çekip gitmiş.

Zaten, ihtiyar kadının Hristiyan ordusunun başkomutanının kellesini, bu korkunç savaşçıyı kendisinin öldürerek ele geçirdiğini söylemesi de yalanmış. Çünkü dövüşmenin kızıştığı bir sırada, yüz seçkin Müslüman savaşçıdan biri tarafından zaten öldürülmüş olan bu kimsenin sadece başını kesmekten başka bir şey yapmamış imiş. Ve bu Müslüman savaşçı da bu yiğitliği hayatıyla ödemiş bulunuyormuş; çünkü Hristiyan komutan ruhunu cehennem zebanilerine teslim ederken, Hristiyan erler, Müslümanın mızrağıyla komutanlarının vurulup düştüğünü görünce kılıç darbeleriyle onu delik deşik etmişler ve parçalamışlar. Ve bu iman sahibinin ruhu, ödüllendirilerek Tanrı'nın ellerinde hemen cenneti boylamış.

Geceyi mağarada geçirmiş olan iki Şah'a, Vezir Dendan'a ve kırk beş savaşçıya gelince, şafak vakti uyanmışlar ve sabah ibadetlerini yerine getirmek üzere gerekli abdesti aldıktan sonra namaza durmuşlar. Sonra yürekleri ferahlamış ve savaşa hazır olarak ayağa kalkmışlar. Ve o gün, kalabalık düşmanlarını epeyce bir kıyıma uğratmışlar; kılıçlar kılıçlarla tokuşmuş ve kargılar kargılarla... Mızraklar zırhlara çarpmış ve savaşçılar, kana susamış kurtlar gibi savaşa atılmışlar. Şarkân ile Dav-ül-Mekân da o kadar kan akıtmışlar ki, vadinin ırmağı kanla dolup taşmış, vadinin kendisi de ölü yığınlarının altında kaybolmuş. Yeniden gece olunca...

Anlatısının burasında Şehrazat gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama Doksan Sekizinci Gece Olunca

Söze başlamış:

Yeniden gece olunca, savaşçılar birbirlerinden ayrılmak zorunda kalmışlar, ve her bir taraf kendi karargâhına çekilmiş; Müslümanlar'ın karargâhı, her zaman mağaradaki 40 gizli yermiş ve bir kez mağaraya girince, aralarında sayım yapmışlar ve anlamışlar ki içlerinden otuz beş kişi o gün savaş alanında kalmış; bu da sayılarını iki Şah ile vezirin dışında on savaşçıya indirmiş; bu durum onları, her zamankinden daha fazla, sadece kılıçlarının üstünlüğüne ve Tanrı'nın yardımına sığınmaya zorlamış.

Bununla birlikte Şarkân, bu durumu görünce, göğsünün hatırı sayılır derecede daraldığını duyumsamış ve büyük bir feryat koparmaktan kendini alıkoyamayarak "Şimdi ne yapacağız?" demiş. Ama bütün inanç sahibi savaşçılar kendisine, hep bir ağızdan "Allah'ın iradesi olmadıkça hiçbir şey yapılamaz!" diye yanıt vermişler. Ve Şarkân, o geceyi hiç uyumadan geçirmiş.

Fakat, ertesi sabah, ayağa kalkmış ve arkadaşlarını uyandırarak onlara "Arkadaşlar, kardeşim Dav-ül-Mekân, Vezirimiz Dendan ve ben dahil hepimiz ancak ön üç kişiyiz. Düşünüyorum da, bu durumda, düşmana karşı bir çıkış yapmamız, önceden yaptığımız gibi yiğitçe dövüşsek de, ölümcül olacaktır; düşmanlarımızın sayılamayacak kadar çok olmasından dolayı uzun süre dayanmamız mümkün değil! Hiçbirimiz canımızı kurtaramayız. Bu durumda, kılıç elde, bu mağaranın ağzında beklemeli ve düşmanlarımızı kendiliklerinden gelip bizi burada aramaları için tahrik etmeliyiz. İçeri girip bize saldırmayı kim göze alırsa, bizim kuvvetli olduğumuz bu mağara içinde kolayca parçalarız. Bu da düşmanlarımızı kırıp geçirirken, saygıdeğer çilekeşin vaadettiği destek kuvvetin gelişini beklemek üzere bize zaman ka-

zandırır" demiş.

Bunun üzerine hepsi "Fikir, tam anlamıyla güzel ve biz bunu hemen uygulamaya koymalıyız" demiş. Aralarından beş savaşçı mağaradan çıkmış ve düşman karargâhından yana dönmüş ve büyük haykırışlarla onları tahrik etmeye başlamış. Sonra, bir müfrezenin kendi yanlarına doğru gelmeye başladığını görerek mağaraya çekilmişler ve girişin iki yanını tutarak beklemişler.

Böylece, her şey Şarkân'ın öngördüğü şekilde olmuş. Çünkü Hristiyanlar mağaranın girişini aşma denemelerinden her birinde, yakalanmış ve ikiye bölünmüşler ve hiçbiri dışarı çıkıp geride kalanları bu tehlikeli saldırıya karşı dikkatlerini çekme olanağı bulamamış. Böylece, o günkü Hristiyan kırımı öteki günlerden çok daha fazla olmuş; ve bu kırım, ortalık kararıncaya kadar sürüp gitmiş. İşte Tanrı kullarının yüreğine yiğitlik yerleştirmek için imansızları böyle kör eder.

Ama, ertesi gün Hristiyanlar toplanıp görüşlerini tartışmışlar ve "Müslümanlar ile bu savaş, onları sonuncuya kadar kırmazsak bitmek bilmeyecek. Bu durumda saldırıp bu mağarayı almak yerine, onu her yanından askerlerimizle saralım ve oldukça bol miktarda kuru odun toplayarak yöresine bunları yerleştirelim! Bu odunları ateşe vererek hepsini canlı canlı yakalım! O durumda, kendilerini yanmaya terk edeceklerine, sessizce teslim olurlarsa onları esir alır ve Konstantiniyye'de Kralımız Afridonyos'un huzuruna çıkarırız. Aksi takdirde, onları cehennem ateşlerini canlandırmak üzere yanmış kömüre dönüşmeye bırakırız. Böylece Hristos da onları dumana boğar ve kendilerini, gelmişlerini, geçmişlerini lanetler ve Hristiyanlığın ayakları altında ezilen halı yapar!" demişler.

Ve bunu söyleyip, mağara ağzının yöresine odun yığmaya başlamışlar.

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Doksan Dokuzuncu Gece Gelince

Söze başlamış:

Mağara ağzının yöresine büyük miktarda odun yığmaya başlamışlar ve odunları ateşe vermişler.

Bunun üzerine mağara içindekiler, gittikçe artan sıcaklığı duyumsayarak bundan kurtulmayı kararlaştırmışlar. Hepsi biraraya gelerek büyük bir kitle oluşturup hepsi birden dışarı atılmış ve alevler arasından kendilerine süratle bir çıkış sağlamışlar. Fakat ne yazık ki, alevlerden ve dumandan gözleri körelmiş durumdayken; baht onları, canlı canlı, kendilerini hemen öldürmek isteyen düşmanların eline düşürmüş. Ama Hristiyanlar'ın komutanı onlan engellemiş ve onlara, "Hristos adına! Onları hemen öldürmeyelim! Bunun yerine, Konstantiniyye'de Kral Afridonyos'un huzuruna çıkaralım. Kuşkusuz onları esir almamızı görmekten pek sevinecektir. Boyunlarına zincir vuralım ve atların arkasında sürükleyerek Konstantiniyye'ye götürelim!" demiş.

Bunun üzerine iplerle onları bağlamışlar ve birkaç savaşçının nezaretine terk etmişler. Sonra bu esir alışı kutlamak için tüm Hristiyan ordusu yiyip içmeye koyulmuş; ve öylesine içmişler ki, gece yarısına doğru, hepsi ölü gibi sırtüstü yatıp sızmış.

O anda Şarkân, tüm yöresine bakınmış ve yerlere serilmiş bütün bu bedenleri görünce, kardeşi Dav-ül-Mekân'a "Bizi bu kötü durumdan kurtaracak bir çare var mı, acaba?" demiş. Ama Dav-ül-Mekân "Ey kardeşim, gerçekte bilmiyorum; çünkü burada kafeste kuşlar gibiyiz" diye yanıt vermiş. Şarkân da öylesine bir

hiddete kapılmış ve öylesine derinden soluk almış ki, gösterdiği aşırı gayretle göğsünü saran ipleri koparmış. Bunun üzerine ayağa fırlamış; kardeşine ve Vezir Dendan'a koşmuş ve onları da bağlarından kurtarmak için acele etmiş; sonra kendilerini gözetmekle görevli müfrezenin komutanına yaklaşmış; öteki on Müslüman savaşçının zincirlerini açacak anahtarları üzerinden almış; onları da kurtarmış. Bunun üzerine, zaman yitirmeden, sarhoş Hristiyanlar'ın silahlarını kuşanmışlar ve atlarını alarak kurtulmalarından dolayı Tanrı'ya şükredip yavaşça oradan uzaklaşmışlar.

Ve çok süratli bir gidişle dağın tepesine ulaşmışlar. Bunun üzerine Şarkân, onları bir an durdurup kendilerine "Şimdi Tanrı'nın yardımıyla güven içinde olduğumuza göre, size aktarılacak bir fikrim var" demiş. Hepsi birden "Neymiş bu fikir?" diye sorunca, "Bu dağın tüm yamaçlarında dağılarak her birimiz ayrı bir tepede yer tutalım! Ve sesimizin olanca gücüyle, 'Allahüekber!' diye haykıralım! Bu durumda bütün dağlar ve vadiler ve de kayalıklarda sesimiz yankılanır ve kafirler, hâlâ sarhoş olduklarından, tüm Müslüman ordusunun yetişerek üzerlerine saldırmak üzere olduklarını sanırlar. Bu durumda, şaşkınlıkla, karanlıkta birbirlerine saldırırlar ve sabaha kadar iyice birbirlerini kırarlar!" demiş,

Bu sözleri işitince, diğerleri işitip itaat ettikleri cevabını vermişler ve Şarkân'ın kendilerine önerdiği her şeyi yapmışlar. Ve de dağlardan gelen ve karanlıkta bin kez yankılanan bu sesleri duyunca, kafirler korkuyla ayağa kalkmışlar ve "Hristos adına! Müslüman ordusu yöremizi tüm sarmış!" diye haykırarak hemen zırhlarını kuşanmışlar. Ve şaşkınlıkla, birbirlerinin üzerlerine atılmışlar ve kendi kendilerini büyük bir kıyıma uğratmışlar ve ancak sabahleyin savaşı terk etmişler; o zaman da küçük müminler topluluğu süratle Konstantiniyye doğrultusunda oradan

uzaklaşmış.

Dav-ül-Mekân, Şarkân ve Büyük Vezir ile savaşçılar sabaha doğru böylece yürüyüşe geçtikleri zaman önlerinde çok yoğun bir tozun yükselmekte olduğunu görmüşler.

Anlatısının burasında Şehrazat sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama Yüzüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Önlerinde yoğun bir tozun yükselmekte olduğunu görmüşler ve "Allahüekber!" diye haykıran sesler duymuşlar ve birkaç saniye sonra, dalgalanan sancaklarıyla bir Müslüman ordusunun kendilerine doğru süratle yaklaşmakta olduğunu görmüşler. Üzerlerinde "Eşhedüen lâilahe ill'Allah! Ve Eşhedüenne Muhammeden Resul'Allah!" şeklindeki inançla ilgili sözlerin yazılı olduğu büyük sancakların altında, at üzerinde, savaşçıların başında Rüstem ve Behrimen emirler görülmüş. Onların ardında da, sayısız dalgalar halinde Müslüman savaşçıları ilerliyormuş.

Rüstem ve Behrimen emirler, Şah Dav-ül-Mekân'ı görür görmez, hemen attan inmişler ve saygılarını sunmak üzere onlara doğru ilerlemişler. Dav-ül-Mekân onlara, "Konstantiniyye surları önündeki Müslüman kardeşler nasıllar?" diye sormuş. Onlar da "Sağ ve salimdirler. Bizi, size yardım getirmek için, yirmi bin savaşçıyla ivedi yola çıkaran başmabeyinci oldu" diye yanıt vermişler. Bunun üzerine Dav-ül-Mekân onlara "Peki, içinde bulunduğumuz tehlikeyi nasıl haber aldınız?" diye sorunca da, "Gece gündüz uzun bir yürüyüşten sonra bize ulaşan saygıdeğer

çilekeş bildirdi ve buraya koşmamız için bizi sıkıştırdı. Şimdi başmabeyincinin yanında güven içinde bulunuyor. Ve müminleri Konstantiniyye surları içine kapanmış kafirler ile savaşa yüreklendiriyor!" cevabını vermişler.

Bunun üzerine iki kardeş bu haberi almakla çok sevinmiş ve aziz çilekeşin sağ salimen oraya ulaşmış olmasından dolayı Tanrı'ya şükretmişler ve iki emire, manastıra ulaşmalarından sonra başlarına gelen her şeyi anlatmışlar; ve onlara "Şimdi bütün gece birbirini kıran kafirler, hatalarını anlamanın kargaşası ve şaşkınlığı içinde olmalıdırlar. Böylece kendilerini toparlamak için onlara zaman bırakmadan, dağın tepelerinden üzerlerine inelim ve onları tüketelim ve manastırdan kaldırdıklarımızla birlikte onların tüm servetlerini ganimet olarak alalım!" demiş.

Ve hemen şimdi Dav-ül-Mekân ile Şarkân'ın komutasında bulunan tüm müminler ordusu, dağın tepesinden yıldırım gibi atılmış ve kafirlerin karargâhı üzerine saldırmış; ve küffar[2] bedenlerinde kılıç ve kargıların deliciliğini denemişler. Ve o günün sonunda, kafirler arasında, Konstantiniyye surları içinde kapalı bulunan lanetlilere bu felaketi anlatabilecek tek bir kişi bırakmamışlar.

Bir kez Hristiyan savaşçıların kökü kurutulunca, Müslümanlar tüm zenginlikleri ve ganimeti almışlar; ve Tanrı'ya yardımlarından dolayı şükrederek ve birbirlerini karşılıklı olarak kutlayarak o geceyi dinlenmeyle geçirmişler.

Sabah olunca, Dav-ül-Mekân yola çıkmaya karar vermiş ve ordunun komutanlarına, "Bizim şimdi kenti kuşatan, ama yanında fazla bir birlik bulunmayan başmabeyinciyi desteklemek üzere çabucak Konstantiniyye'ye ulaşmamız gerek! Çünkü sarılı bulunanlar sizin burada olduğunuzu bilseler, surların önündeki Müslümanların küçük bir miktara indiğini anlarlar ve müminler için

2 *Küffar:* Kâfir

uğursuz bir çıkış yaparlar" demiş.

Bunun üzerine karargâh bozulmuş ve Konstantiniyye üzerine yürümüş; bu sırada Dav-ül-Mekân, savaşçıları yüreklendirmek için, yürüyüş sırasında şu yüce şükran duasını okuyormuş:

Ey Tanrı! Sana övgüler sunarım, sen ki övgü ve şükranın kendisisin! Ey Tanrı! Dikenli yollarda elimden tutarak beni yönlendirmekten geri durmazsın!

Bana servet verdin; bir taht verdin ye lütuflarını!.. Kolumu yiğitlik kılıcıyla ve zaferlerle silahlandırdın!

Ve beni büyük gölgesi her yana yayılan bir imparatorluğun sahibi kıldın ve cömertliğinin aşırılığıyla sardın!

Başka ülkelerde yabancı olarak dolanırken beni besledin!

Bilinmezliklerin ortasında karanlıklar içindeyken benim güvencem oldun!

Şükürler olsun sana! Zaferle alnımı süsledin benim! Yardımınla, senin kudretini bilmezlikten gelen Rumlar'ı ezip geçtik ve onları bozguna uğramış bir sürü gibi darbelerimiz altında kovaladık. Şükürler olsun sana! Dinsizlerin safları üzerine öfkenin sözünü telaffuz ettin! Ve işte, şarabın cömert mayalanmasıyla değil ama, ölüm bardağıyla sonsuza dek sarhoş oldular.

Ve eğer sana inananlardan birileri savaş alanında kalmışsa, ölümsüzlük onları, cennetin kokulu bal akan ırmakları karşısında, mutlu çimenler üzerinde otururken bulacak!

Dav-ül-Mekân, birliklerin yürüyüşü sırasında okuduğu bu dizeleri bitirince karşılarında kara bir toz yığınının yükseldiğini görmüşler; toz dağılınca...

Anlatısının burasında Şehrazat sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama Yüz Birinci Gece Olunca

Söze başlamış:

Kara bir toz yığınının yükseldiğini görmüşler: Toz dağılınca, her zaman saygıdeğer bir çilekeş görünümündeki yaşlı lanetli Felaketler Anası ortaya çıkmış, bunu görünce hepsi birden ellerini öpmek için telaş ederken o, gözleri yaşlı ve sesi kederli olarak onlara "Ey müminler topluluğu, felaketi öğrenin! Ve de acele edin! Konstantiniyye surları altında karargâh kurmuş olan Müslüman kardeşlerimiz; çadırlarında iken, içerde bulunanların hatırısayılır kuvvetleri tarafından ansızın baskına uğradılar; şimdi hepsi darmadağın oldular. Hemen yardımlarına koşun, yoksa mabeyincinin de, savaşçıların da izlerini bile bulamazsınız!" demiş.

Dav-ül-Mekân ve Şarkân, bu sözleri işitince, çarpıntının şiddetinden yüreklerinin kopar gibi olduğunu duyumsamışlar, ve şaşkınlığın doruğunda, aziz çilekeşin önünde diz çökmüş ve onun

ayaklarını öpmüşler; ve tüm savaşçılar acı haykırışlar koparmaya ve hıçkırıklarla boğulmaya koyulmuşlar.

Ama Büyük Vezir Dendan için aynı şey olmamış. Çünkü attan inmeyen ve bu felaketli çilekeşin el ve ayaklarını öpmeyen tek kişi oymuş. Ve yüksek sesle, toplanmış bulunan bütün komutanların önünde, "Vallahi! Ey Müslümanlar, yüreğim bu garip çilekeş için tuhaf bir nefret duyuyor; onun lanetlenmiş, Tanrısal bağışlanmanın kapılarından kovulmuş kimselerden olduğunu hissediyorum. İnanın bana Müslümanlar ve bu lanetli büyücüyü yanınızdan kovun! Rahmetli Şah Ömer-ün-Neman'ın eski yoldaşları, inanın bana! Ve bu lanetlinin sözlerine artık kulak asmayın! Hep birlikte süratle Konstantiniyye'ye doğru gidelim!" demiş.

Ve bu sözleri duyan Şarkân, Vezir Dendan'a "Benim gibi, bu çilekeşin kargaşa içinde Müslümanlar'ı ne denli yüreklendirdiğini ve kılıç ve kargıları korkusuzca karşıladığını görmedin sen; kafandan bu nankörce kuşkuları kov. Ve de bundan böyle bu aziz için kötü şeyler söylemekten kaçın. Çünkü kötü söz etmek utanç vericidir ve iyilik timsali kişilere karşı yöneltilen saldırı mahkûm edilir. Ve de iyi bil ki, Tanrı onu sevmeseydi ona bu gücü ve bu dayanıklılığı vermezdi ve daha önce de mahzende gördüğü işkencelerden kurtarmazdı!" demiş.

Bu, sözleri söyledikten sonra, Şarkân, binmesi için bu aziz çilekeşe, süslü koşumları olan acar ve güzel bir katır verdirmiş ve ona "Bu katıra bin ve yaya yürümeyi bırak ey pederimiz, ey çilekeşler içinde en aziz kişi!" demiş. Ama hain yaşlı kadın "Müslümanlar'ın ölüleri Konstantiniyye surları altında mezarları bile belli olmadan yatarken, nasıl rahatımı düşünebilirim?" diye haykırmış. Ve kesinlikle katıra binmek istememiş; ve yöresi yayalar ve atlılar ile çevrili, av peşindeki bir tilki gibi savaşçıların arasında dolaşmaya başlamış: Ve böylece dolaşırken, bir yandan da

yüksek sesle Kuran'dan ayetler okuyor, Tanrı'ya yakarıyormuş; sonunda başmabeyincinin yönettiği ordunun geri kalan bölümünün düzensiz olarak kaçıştıkları görülmüş.

Dav-ül-Mekân, mabeyinciyi yanına çağırmış ve ondan uğranan felaketin aynntılarını anlatmasını istemiş. Başmabeyinci de, yüzü bozulmuş, ruhu azap içinde olup biten her şeyi ona anlatmış.

Oysa, bütün bunlar, lanetli Felaketler Anası tarafından düzenlenmiş imiş. Gerçekten Behrimen ve Rüstem adlı Türkler'in ve Acemler'in emirlerinin Dav-ül-Mekân ile Şarkân'ın yardımına koşmuş oldukları sırada, Konstantiniyye surlarının altında karargâhı bulunan ordu, miktarca epey azalmış bulunuyormuş; bu durumun Hristiyanlar tarafından öğrenilmesinden korkulduğu için başmabeyinci, aralarında bir hain bulunmasından kuşku duyarak askerlerine bundan hiç söz etmemiş.

Ama yaşlı kadın, birçok zahmetlerle ve istekle düzenlemiş bulunduğu bu durumdan yararlanmak firsatını aradığı ve bu anı beklediği için, hemen yöresi çevrilenlere koşup surlar üzerinde bulunan komutanlardan birine seslenmiş; kendisine bir ip uzatmışlar; yaşlı kadın buna, Kral Afridonyos'a seslenen şöyle bir mektup bağlamış:

Bu maktup, Doğu ve Batı'nın en korkunç felaketi, uyanık, düzenci ve müthiş Felaketler Anası'ndan Hristos'un lütufları üzerine olası Kral Afridonyos'a yazılmıştır.

Bil ki, ey Kral, bundan böyle ruhunda huzur hüküm sürecektir. Çünkü Müslümanlar'ın ebedi yitikliğini gözeten bir plan hazırladım. Şah'ları Dav-ül-Mekân'ı ve kardeşi Şarkân'ı ve Vezir Dendan'ı tutsak edip Matru-

na Keşiş'in manastırını yağma eden ordu ile birlikte imha ettikten sonra, surları çeviren ordularını, üçte ikisini vadiye yollamaya karar verdirerek zayıflattım. Vadideki askerleri, Hristiyan askerlerinin oluşturduğu muzaffer ordu tarafından kıyıma uğratıldılar. Artık sana askerlerini toplayıp surları çevirenler üzerine kitle halinde bir çıkış yaparak, onlara karargâhlarında saldırmak ve çadırlarını yıkarak sonuncusuna ulaşıncaya, kadar kıyıma uğratmak kalıyor: Bu da efendimiz Hristos ve annesi Bakire'nin yardımlarıyla senin için kolay olacaktır. Bir gün, umarım, benim bütün Hristiyanlar için yaptığım hizmetleri de ödüllendirirler!

Bu mektubu okuyunca Kral Afridonyos, büyük bir sevinç duymuş ve hemen Kayseriyye birliklerinden bir bölümüyle katkı sağlamak üzere gelip Konstantiniyye'ye yerleşmiş bulunan Kral Hardobyos'u çağırtmış ve ona Felaketler Anası'nın mektubunu okumuş...

Anlatısının burasında Şehrazat sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Yüz İkinci Gece Olunca

Söze başlamış:

Ve ona Felaketler Anası'nın mektubunu okumuş. Bunun üzerine Kral Hardobyos ferahlığın doruğuna ulaşmış ve "Ey kral, benim sütanam Felaketler Anası'nın akla durgunluk veren hilelerine hayran ol! Gerçekten o bize tüm Hristiyan ordusundan daha ya-

rarlı olmuştur. Sadece düşmanlarımıza bakışını fırlatmakla bile, kıyamet gününde tüm cehennem zebanilerinin bakışlarından fazla felaket üretir!" diye haykırmış. Kral Afridonyos da "Hristos bizi bu değer biçilmez kadının bakışından hiç mahrum etmesin; ve onun hileden ve düzenden yana üretkenliğini sürdürsün!" demiş.

Ve hemen ordusunun komutanlarına, askerlerine çıkış ve saldırı saatinin bildirilmesi buyruğunu vermiş. Bunun üzerine her yandan askerler, Haç'a ve Kutsal Kemer'e yakarmışlar; küfrederek, lanet ederek, bağırıp çağırmışlar; ve Konstantiniyye'nin büyük kapısından hep birlikte dışarı çıkmışlar.

Hristiyanlar'ın savaş düzeninde ve ellerinde yalın kılıç ilerlediğini görünce başmabeyinci tehlikeyi kavramış; hemen adamlarını silah başına çağırmış ve onlara şu sözleri haykırmış: "Ey Müslüman savaşçılar, inancınıza güvenin! Ey askerler, eğer geri çekilirseniz, mahvolursunuz; ama sıkı tutunursanız, zafer sizindir! Ve zaten, cesaret, bir an süren sabırdan başka bir şey değildir; ve dünyada Tanrı'nın genişletemeyeceği darlık yoktur. Onun için Yüce Tanrı'dan sizi kutsamasını ve size bağışlayıcı bir gözle bakınasını dilerim!"

Müslümanlar bu sözleri işittikleri zaman, artık cesaretleri sınır tanımaz olmuş ve hep bir ağızdan, "Lâ İlâhe İll'Allah!" diye haykırmışlar ve kendi bakımlarından, Hristiyanlar da papazları ve keşişlerinin seslerine uyarak Hristos'a yakarmışlar. Haç ve Kutsal Kemer üstüne ant içmişler ve birbirine karışan haykırışlarla iki ordu dehşetle savaşa girişmiş; seller halinde kan akmış; kafalar gövdelerden uçurulmuş. O sırada iyilik melekleri Müslümanlar'dan yanaymış; kötülük melekleri de imansızların davasına sarılmışlar; ve korkakların ne yanda, gözüpek olanların ne yanda olduğu seçilmiş; kargaşada yiğitler sıçrayıp kendilerini

göstermişler; kimi öldürmüş, kimi atlarının üzerinden düşürülmüş; savaş alabildiğine kanlı olmuş, ölüler yeri kaplayarak atların göğüslerine gelecek kadar yığın oluşturmuşlar. Ama müminlerin büyük yiğitliğinin, lanetli Rumlar'ın adetçe büyük üstünlüğü karşısında ne hükmü olabilirmiş ki! Böylece, gece bastırıncaya kadar Müslümanlar geri püskürtülmüş; çadırları yağma edilmiş ve karargâhları Konstantiniyye yanlılarının eline geçmiş.

İşte tam bozguna uğrayıp geri çekilirlerken, Dav-ül-Mekân'ın manastırdan dönerken Hristiyan ordusunu bozguna uğratıp vadiden çıkagelen muzaffer ordusu ile karşılaşmışlar. Bunun üzerine Dav-ül-Mekân başmabeyinciyi çağırmış ve yüksek sesle, toplanan birlik komutanlarının önünde, dayatmadaki tutarlığı, geri çekilmedeki yerindeliği ve yenilirken bile sabrını yitirmezliği dolayısıyla onu tebrik edip kutsamış. Sonra, bütün Müslüman savaşçılar, şimdi, kitlesel bir ordu halinde birleşmiş olduklarından, artık öç alma umudundan başka şey düşünmeksizin, sancaklarını dalgalandırarak Konstantiniyye'ye doğru yola çıkmışlar. Hristiyanlar bu müthiş ordunun, üzerlerinde inanç sözcükleri yazılı sancaklarını dalgalandırarak yaklaştığını görünce yüzleri safran gibi sararmış ve Hristos'a, Meryem'e, Hanna'ya ve Haç'a sızlanıp yakarmışlar; ve utanmaz patrikleri ve keşişlerine azizler indinde kendilerine şefaatte bulunsunlar diye yalvarmışlar.

Müslüman ordusuna gelince, Konstantiniyye surlarına ulaşmışlar ve savaşa girişmeyi düşünmüşler. Bunun üzerine Şarkân, kardeşi Dav-ül-Mekân'a doğru ilerlemiş ve ona "Ey zamanın Şah'ı, Hristiyanlar savaşı reddetmeyecekler; biz de büyük bir heyecanla bunu dilemekteyiz. Yöntemin, düzenin candamarı niteliği taşıdığını düşünerek bir görüş bildirmek arzusundayım" demiş. Şah da ona, "Bildirmek istediğin görüş nedir, ey hayranlık verici fikirlerin üstadı?" diye sormuş. Şarkân da "Savaş için en uygun durum: Benim ortada, düşmanın tam karşısında; Büyük

Vezir Dendan'ın ortanın sağında; Emir Türkeş'in ortanın solunda, Emir Rüstem'in sağ kanatta; Emir Behrimen'in sol kanatta yer almasıdır. Sana gelince, bütün harekâtı gözetmek üzere büyük sancağın altında korunmuş olarak kalacaksın! Çünkü sen bizim direğimiz ve Tanrı'dan sonra tek umudumuzsun! Ve biz hepimiz, sana siper oluşturmak için orada olacağız!" demiş. Bunun üzerine Dav-ül-Mekân, kardeşine bu görüşünden ve bağlılığından dolayı teşekkür etmiş ve bu planın yürürlüğe konulması için emir vermiş.

Durum böyleyken, Rum savaşçıların safları arasından uçan bir binici Müslüman tarafına ilerlemiş; ve iyice yakına gelince beyaz ipekle bezenmiş olan eyeri ince bir Kaşmir halısıyla örtülmüş, çok tıkız ve çok yürük bir katıra binmiş olduğu görülmüş; ve bu binici beyaz sakallı, güzel yüzlü, saygın görünümlü, beyaz yünden bir harmaniyeye bürünmüş bir ihtiyarmış. Dav-ül-Mekân'ın bulunduğu yere yaklaşmış ve "Size bir haber ulaştırılmak üzere gönderildim; ben sadece elçi olduğum ve elçiler tarafsızlıktan yararlandığı için, tedirginliğe kapılmadan konuşmama izin verin ki, ben de görevimin konusunu size aktarayım!" demiş.

Bunun üzerine Şarkân ona, "Çekinmeden konuşabilirsin!" demiş. Bunun üzerine haberci bineğinden inmiş ve boynunda asılı haçı çıkarmış ve onu Şâh'a vermiş ve de ona "Tanrı'nın bunca kulunun öldüğü bu felaket dolu savaşı kesmesi için kendisine ettiğim nasihati dinleyip kabullenen Kral Afridonyos tarafından size gönderilmiş bulunuyorum. Dolayısıyla onun adına size, Kral Afridonyos ile Müslüman savaşçıların komutanı Emir Şarkân arasında teke tek bir dövüşe girişilerek bu savaşa son verilmesini önermeye geldim!" demiş.

Bu sözleri işiten Şarkân, "Ey ihtiyar, Rum Kralı'nın yanına dön ve ona, Müslümanlar'ın baş dövüşçüsü Şarkân'ın dövüşü kabul ettiğini söyle! Ve yarın sabah, bu uzun yürüyüşün yorgunluğunu çıkardıktan sonra, silahlarımız çatışacaklar ve eğer ben yenilirsem, savaşçılarımız için selameti kaçmakta bulmaktan başka yapacak şey kalmayacaktır!" demiş.

Bunun üzerine ihtiyar, Konstantiniyye Kralı'nın yanına dönmüş ve aldığı yanıtı ona aktarmış. Ve kral, bunu öğrenince, neredeyse sevincinden uçacakmış; çünkü Şarkân'ı öldüreceğine güven duyuyormuş; ve bu bakımdan her türlü hazırlığı yapmış. O geceyi, yiyip içmekle, tapınıp dua etmekle geçirmiş. Ve sabah olunca, yüksek bir savaş atına binmiş olarak meydanın ortasına ilerlemiş; göğüs bölümünün ortasında değerli taşlarla süslenmiş bir ayna bulunan altın bir örme zırh giymiş; elinde hafif kıvrık uzun bir kılıç tutuyor ve omuzlarının birinden Batılılar'ın dolambaçlı tarzda imal ettiği bir yay sarkıyormuş. Ve Müslümanlar'ın saflarına iyice yaklaşınca siperini kaldırmış ve "İşte karşınızdayım! Benim kim olduğumu bilen, neden çekineceğini bilir; kim olduğumu bilmeyense, çok geçmeden beni tanır! Ey sizler, hepiniz, ben başı kutsanmış Kral Afridonyos'um!" diye haykırmış.

Ama daha sözünü bitirmemişken, karşısında, eyeri inci ve değerli taşlarla süslenmiş kabartma deriden, bin kırmızı altından değerli al bir ata binmiş Emir Şarkân belirmiş; elinde Hint işi, altın kaplı; ağzı, çeliği bile kesecek keskinlikte ve tüm zorlu şeyleri yarabilecek nitelikte bir kılıç tutuyormuş. Atını tam Afridonyos'unkinin karşısına sürerek ona "Sıkı dur, ey kafir! Sen beni genç kız yanaklı ve yeri savaş alanlarından çok orospuların yatağı olan delikanlılardan birine mi benzettin yoksa? Benim kim olduğumu iyi tanı, ey melun!" diye haykırmış. Ve bu sözler üzerine Şarkân, fır dönen kılıcıyla, atının bir dönüşüyle kendini korumayı başaran düşmanının üstüne müthiş bir darbe savur-

muş. Sonra ikisi birden, birbiri ile çatışan iki dağ ya da birbirine katışan iki deniz gibi çatışmışlar. Sonra ayrılmışlar, sonra yeniden çatışıp ayrılmışlar ve yeniden çatışmışlar; ve bazan galibiyetin Şarkân'da, bazen de Rum Kralı'nda kalacağını düşünerek haykıran iki tarafın ordularının bakışları karşısında, birbirlerine darbeler vurup savuşturmayı kesmeden ve hiçbiri kesin sonuç alamadan gün batıncaya kadar savaşmışlar.

Ama, tam güneş batıp gözden kaybolacağı sırada, ansızın Afridonyos, Şarkân'a "Hristos aşkına! Ey yenilginin yiğidi, kaçmanın ustası, arkana bak! Ben hep aynı atla savaşırken, bana karşı üstünlük sağlayasın diye sana yeni bir at getiriyorlar! Bu bir kölelik töresidir; yiğit savaşçılara yaraşmaz! Hristos tanık olsun ki, ey Şarkân, sen kölelerden de aşağılıkmışsın!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyan Şarkân, hiddetin doruğunda, Hristiyan'ın sözünü ettiği bu atın ne olduğunu anlamak için arkasına dönmüş. Oysa, bu lanetli Hristiyan'ın Şarkân'ı kendi insafına terk edecek bu hareketten yararlanmak üzere düzenlediği bir hileymiş. Hemen mızrağını fırlatıp onu sırtından vurmuş.

Bunun farkına varan Şarkân, müthiş ama tek bir haykırış koparmış ve eyerinin ön çıkıntısı üzerine düşmüş ve lanetli Afridonyos, onu ölüme terk ederek zaferinin ve hainliğinin haykırışını koparark Hristiyanlar'ın saflarına doğru dörtnal uzaklaşmış.

Fakat Müslümanlar, Şarkân'ın düştüğünü görür görmez yardımına koşmuşlar; ona ilk ulaşanlar...

Anlatısının burasında Şehrazat gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama Yüz Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Ona ilk ulaşanlar Vezir Dendan ve Rüstem ve Behrimen emirler olmuş. Onu kollarına almışlar ve acele; hiddetin, acının ve intikam arzusunun son sınırına ulaşmış olan kardeşi Şah Dav-ül-Mekân'ın çadırına taşımışlar; ve hemen hekimleri çağırtıp Şarkân'ı onlara emanet etmişler; sonra orada bulunan herkes hıçkırıklara boğulmuş ve bütün geceyi baygın yiğidin uzanıp yattığı yatağın yöresinde geçirmişler.

Fakat sabaha doğru aziz çilekeş gelip yaralının yanına yaklaşmış ve başı üzre Kuran ayetleri okumuş ve ellerini birbiri üstüne koydurtmuş. Bunun üzerine Şarkân derin bir soluk vermiş ve gözlerini açmış; ağzından çıkan ilk sözler, ona yaşamını bağışlayan Yüce Tanrı'ya şükretmek olmuş. Sonra, kardeşi Dav-ül-Mekân'a dönerek ona, "Alçak beni aldatarak yaraladı. Ama Tanrı'ya şükürler olsun ki, ölümcül bir vuruş değildi. Aziz çilekeş nerede?" demiş.

Dav-ül-Mekân "İşte, başucunda!" demiş. Bunun üzerine Şarkân, çilekeşin ellerini tutarak öpmüş; çilekeş de ona yeniden iyileşmesi için dileklerde bulunmuş ve ona, "Oğlum, acına sabırla katlan. Ödüllendirici Tanrı ödülünü verecektir!" demiş.

Tam bu sırada, bir an için dışarı çıkmış bulunan Dav-ül-Mekân çadırına dönmüş ve kardeşi Şarkân'ın yanaklarını ve çilekeşin ellerini öpmüş ve "Ey kardeşim, Tanrı seni korusun! İşte şimdi Rumlar'ın Kralı Afridonyos denen bu köpoğlu köpeği, bu lanetli haini öldürerek senin öcünü almaya gidiyorum!" demiş. Bunu duyan Şarkân, onu alıkoymaya çalışmış, ama boşuna; ve Vezir Dendan, iki emir ve mabeyinci, lanetliyi kendileri öldürmeyi

önermişler. Fakat Dav-ül-Mekân çoktan atına atlayarak "Zemzem kuyuları adına söylüyorum ki, bu köpeği cezalandıran ancak ben olacağım!" diye haykırmış; ve atını meydana sürmüş. Onu böyle rüzgârdan da, şimşekten de hızlı yağız atının üzerinde gören, çatışma ortasındaki Antar'ın[3] kendisi sanırlarmış.

Öte yandan, kendi bakımından, lanetli Afridonyos da atını meydana sürmüş bulunuyormuş. Her iki tarafın, bu iki seçkin savaşçısı karşılaşmışlar ve karşısındakine kim son darbeyi vurursa galibiyet onun olacakmış; çünkü bu kez, dövüş, ancak ölümle bitebilecekmiş. Ve ölüm, gerçekte, hain lanetliyi vurmuş; çünkü intikam arzusuyla gücü çoğalmış olan Dav-ül-Mekân, sonuç vermeyen birçok hamleden sonra, düşmanının boynuna ulaşmayı başarmış ve bir vuruşta siperinden içeri dalarak boynunu ve belkemiğini yarıp başını gövdesinden uçurmuş.

Bunu bir işaret sayan Müslümanlar, Hristiyanlar'ın saflarına bir yıldırım gibi atılmışlar ve görülmedik bir kıyım yapmışlar; böylece akşam oluncaya kadar elli bin kişi öldürmüşler. Bunun üzerine, karanlığın sağladığı lütufla, imansızlar Konstantiniyye'ye geri çekilebilmişler; ve muzaffer Müslümanlar'ın kente sızmasını önlemek üzere ardlarından kapıları kapatmışlar. Ve böylece Tanrı, inanç sahibi savaşçılara zafer nasip eylemiş.

Bunun üzerine Müslümanlar, Rumlar'ın terk ettiği ganimetlerle yüklü çadırlarına çekilmişler. Sonra, Şah, kardeşi Şarkân'ın yanına girmiş. Ve ona iyi haberi vermiş; Şarkân da birdenbire bedeninin sağlık yolunda olduğunu duyumsamış ve kardeşine "Bil ki, ey kardeşim, kazanılan zafer, savaş boyunca göklere başvuran ve Tanrı'nın kutsamasının inançlı savaşçılarımız üzerine olması için durmadan yakaran bu aziz çilekeşin dualarıyla yerini bulmuştur" demiş.

---

3 *Antar:* Ünlü büyük Arap savaşçı ve şairi (Ç.)

Oysa, lanetli yaşlı kadının Kral Afridonyos'un ölüm haberini ve kendi ordusunun bozgununu işiterek rengi atmış, sarı benzi yeşile dönüşmüş ve gözyaşlarına boğulmuş; ama kendini toparlamış ve gözyaşlarının Müslümanlar'ın galibiyetinden dolayı duyduğu sevinçten dolayı olduğunu söylemiş. Ama içinde, Dav-ül-Mekân'ın yüreğini acıyla yakacak en kötü tertipleri düzenlemiş. Ve hemen o gün, âdet olduğu üzere Şarkân'ın yaraları üzerine merhem ve yağlar sürmüş ve büyük bir istekle, orada bulunan herkesin hastanın rahatça uyuması için dışarı çıkmasını istemiş. Bunun üzerine herkes çadırdan çıkmış ve Şarkân'ı felaket saçan çilekeş ile yalnız bırakmışlar.

Şarkân tüm olarak uykuya dalınca...

Anlatısının burasında Şehrazat günün doğmakta olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Yüz Dördüncü Gece Olunca

Söze başlamış:

Şarkân tüm olarak uykuya dalınca, yırtıcı bir dişi kurt ya da kötü bir yılan gibi, korkunç yaşlı kadın, ayağa kalkmış ve hastanın başucuna son derece korkunç bir şekilde kayarak gitmiş ve giysisinin içinden sadece bir kaya üzerinde bırakılsa, onu eritecek kadar müthiş bir zehire bulaştırılmış bir hançer çıkarmış. Uğursuz elinde tuttuğu bu hançeri şiddetle Şarkân'ın boynuna vurarak kafasını gövdesinden ayırmış. Ve işte Ömer-ün-Neman'ın oğlu eşi bulunmaz yiğit Şarkân, bahtın kudreti ve lanetli bir ihtiyar kadının ruhuna sokulan İblis'in tertipleriyle böyle ölmüş.

Ve intikamını alan yaşlı kadın, kestiği başın yanına bıraktığı kendi eliyle yazdığı bir mektupta şunları açıklamış:

Bu mektup, yaptığı işlerden dolayı Felaketler Anası adıyla tanınan soylu Şavahi tarafından, Hristiyan ülkesinde bulunan Müslümanlar'a yazılmıştır.

Siz hepiniz, bilin ki, sarayının ortalık yerinde evvelce Şah'ınız Ömer-ün-Neman'ı ortadan kaldırma sevincini tadan da bendim; daha sonra sizin manastır vadisinde yenilgiye ve kırıma uğramanızın nedenini de ben hazırladım; ve en sonunda bugün komutanınız Şarkân'ın başını da, kendi ellerimle ve çok iyi düzenlenmiş tertiplerle kesen benim. Göklerde mekân tutan Hristos'un yardımıyla Şah'ınız Dav-ül-Mekân'ın ve Veziri Dendan'ın aynı şekilde kafalarını keseceğim! O zaman bizim ülkemizde kalmanın mı, yoksa kendi ülkenize dönmenizin mi sizin için yararlı olacağını bilmek bakımından düşünmek şimdi size kalıyor. Her durumda, iyi biliniz ki, gayelerinize asla ulaşamayacaksınız ve Konstantiniyye surları altında, Efendimiz Hristos sayesinde benim kolum ve düzenlerimle son savaşçınıza kadar can vereceksiniz!

Ve bu mektubu bıraktıktan sonra yaşlı kadın, çadırdan yavaşça çıkmış ve yaptığı kötülükleri Hristiyanlar'a haber vermek üzere Konstantiniyye'ye dönmüş. Sonra dua etmek, Kral Afridonyos'un ölümüne ağlamak ve Emir Şarkân'ın ölümü dolayısıyla Şeytan'a şükretmek için kiliseye girmiş.

Şarkân'ın öldürülmesiyle ilgili olaylara gelince; bunlar da şöyle gelişmiş: Bu cinayetin işlendiği sırada, Büyük Vezir Dendan'ı uyku tutmamış ve bir tedirginlik duyumsamış; sanki dünya âlem üzerine oturmuş gibi göğsü daralmış. Bunun üzerine yatağından kalkmaya karar vermiş ve hava almak üzere çadırından dışarı çıkmış; ve dolaşırken, epeyce uzaklaşmış olan çilekeşin karargâhtan ivedi ayrılmakta bulunduğunu görmüş. Bunun üzerine kendi kendine "Emir Şarkân, şimdi herhalde yalnız olmalıdır. Yanına gidip onu gözeteyim ya da uyandıysa kendisiyle görüşeyim!" demiş.

Vezir Dendan, Şarkân'ın çadırına ulaşınca, ilk gördüğü şey yerin bir kan gölüne dönüşmesi olmuş; sonra, yatak üzerinde, öldürülmüş olan Şarkân'ın başının ve gövdesinin farkına varmış.

Bunu gören Vezir Dendan, öylesine müthiş bir feryat koparmış ki, uyuyanların hepsini uyandırmış ve tüm karargâhı ve tüm orduyu ayağa kaldırmış; bu arada Şah Dav-ül-Mekân da uyanıp hemen çadıra koşmuş ve kardeşi Emir Şarkân'ın yaşamını tüketmiş bedeninin yanında ağlayan Vezir Dendan'ı görmüş. Bu görünüm üzerine Dav-ül-Mekân, "Ya Allah! Bu ne beladır?" diye haykırmış ve baygın düşmüş...

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Yüz Beşinci Gece Gelince

Söze başlamış:

Bu görünüm üzerine Dav-ül-Mekân, "Ya Allah! Bu ne beladır!" diye haykırmış ve baygın yere düşmüş. Bunu gören Vezir ve

emirler onun çevresine toplanmışlar ve giysilerini sallayarak ona hava vermişler; Dav-ül-Mekân sonunda kendine gelmiş ve "Ey kardeşim Şarkân, ey yiğitlerimizin en yücesi! Hangi şeytan seni bu onarılmaz duruma soktu?" diye haykırmış. Sonra da gözyaşlarına, hıçkırıklara boğulmuş ve Vezir Dendan ve Rüstem ve Behrimen emirler, özellikle de başmabeyinci ona katılmışlar.

Ve ansızın Vezir Dendan mektubu görmüş, onu eline alıp orada bulunan herkesin önünde Şah Dav-ül-Mekân'a okumuş; ve "Ey Şah, şimdi bu lanetli çilekeşin görünüşünün bana neden o kadar nefret esinlediğini anlıyorsun!" demiş. Şah Dav-ül-Mekân da gözyaşlarına gömülmüş; "Vallahi! Bu yaşlı kadını kendi ellerimle yakalayacak; fercine eritilmiş kurşun akıtacak, kıçına da sivri bir kazık sokacağım; sonra da onu saçlarından tutarak Konstantiniyye'nin büyük sur kapısına çivileyeceğim!" diye haykırmış.

Bunu izleyerek Dav-ül-Mekân, kardeşi Şarkân için büyük bir cenaze merasimi hazırlatmış ve cenaze alayını gözünün tüm yaşlarını dökerek izlemiş ve onu bir tepenin eteğinde alçı ve altınla yapılmış büyük bir türbeye gömdürmüş.

Sonra, uzun günler boyunca, ağlamayı öylesine sürdürmüş ki, kendisi de bir gölge gibi kalmış. Oysa Vezir Dendan, kendi acısını bastırarak onu görmeye gelmiş ve ona "Ey Şah, acılarını artık yatıştır ve gözlerini sil! Kardeşinin şu anda Yüce Yargıç Tanrı'nın ellerinde bulunmakta olduğunu bilmez misin? Ve zaten zamanı gelince, yazılı olan her şeyin yerini bulacağı bu âlemde onarılmaz olana karşı bu matemin ne yararı var? Öyleyse ayağa kalk, ey Şah, yeniden silah kuşan; bu inançsızların başkentinin kuşatılmasını olanca gücümüzle sürdürmeyi düşünelim! Tam olarak öcümüzü almanın en iyi yolu budur!" demiş.

Oysa, Vezir Dendan'ın Şah Dav-ül-Mekân'ı bu tarzda yüreklendirdiği sırada, Nüzhet'in kardeşi Dav-ül-Mekân'a yazdığı bir

mektubu ulaştıran bir ulak çıkagelmiş ve bu mektupta şunlar yazılı imiş:

Ey Kardeşim, sana iyi haberi bildiririm.

Burada hamile bıraktığın karın genç cariye, sağlıkla doğum yaparak Ramazan ayındaki ay kadar ışık saçan bir oğlan çocuğu dünyaya getirdi. Bu çocuğa Kânmekân[4] adının verilmesinin hayırlı olacağını düşündüm. Bilginler ve müneccimler, doğumu mucizeler ve olağanüstü olaylarla birlikte gerçekleşen bu çocuğun unutulmayacak şeyler yapacağı kehanetinde bulunuyorlar. Bu münasebetle bütün camilerde senin adına çocuk için ve senin düşman üzerindeki zaferlerin için dualar ettirmekten ve hayırlı dileklerde bulundurmaktan geri durmuyorum. Burada, hepimizin, özellikle ferahlık ve barışın doruğunda bulunan ve bizim gibi senden haber bekleyen dostun hamam külhancısının, sağlık içinde bulunduğumuzu bilmeni isterim; Burada, bu yıl, çok yağmur yağdı; ürünün bol olduğu söyleniyor. Ve dahi barış ve güvenlik senin ve yörendekiler üzerine olsun!

Dav-ül-Mekân, mektubu gözden geçirdikten sonra, uzun uzun soluk almış ve "Şimdi ey vezir, Tanrı'nın oğlum Kânmekân'ı bana lütfetmesiyle matemim yatıştı, ve yüreğim yeniden canlanmaya başladı! Ve artık rahmetli kardeşimin bu matemine âdetlerimize göre kendisine yaraşır bir merasimle son vermeyi düşünmemiz gerekiyor" diye haykırmış. Vezir de ona "Doğru düşünüyorsunuz!" diye yanıt vermiş. Ve hemen Şarkân'ın mezarının

4 *Kânmekân:* "Olan oldu" (il fut ce qu'il fut) anlamında Arapça isim (M.)

çevresine, Kuran okuyanlar ve imamların yerleştiği büyük çadırlar kurdurmuş ve büyük miktarda koyunlar ve develer ve büyük miktarda koyunlar ve develer kurban edilerek etleri askerlere dağıtılmış; ve o gece, tüm ibadetle ve Kuran okumakla geçmiş.

Ama sabah olunca, Dav-ül-Mekân, Şarkân'ın yattığı Acemistan ve Keşmir'in değerli kumaşlarıyla donatılmış olan kabre yaklaşmış ve tüm ordunun önünde...

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yüz Altıncı Gece Olunca

Söze başlamış:

Dav-ül-Mekân, Şarkân'ın yattığı ve Acemistan ve Kaşmir'in değerli kumaşlarıyla donatılmış olan kabre yaklaşmış ve tüm ordunun önünde, bol bol gözyaşı akıtarak rahmetlinin anısına şu dizeleri doğaçtan söylemiş:

> *Ey Şarkân, ey kardeşim, işte yanaklarımda gözyaşlarım düzgün çizgiler çiziyor; onları okuyacak olanlara, derdimi anlatan şiirlerin düzenli ahenginden de anlamlı, üzgün ve etkileyici çizgiler, ey kardeşim!*
>
> *Senin tabutunun ardında, ey Şarkân, tüm savaşçılar ağlayarak yürüyor. Ve Tur Dağı'ndaki Musa'nın haykırışlarından da yüksek sesle acı haykırışlar koparıyorlar.*

Ve çukuru senin yattığın topraktakinden de derin savaşçılarının, yüreğindeki çukurdaki mezarına geldik, ey kardeşim!

Ne yazık ki, ey Şarkân! Tabutta kefene bürülü yatarken ve taşıyıcıların omuzlarında giderken, senin ile birlikte ölüp koyun koyuna gömülmeye gidebilmek mutluluğundan mahrumum!

Göğün tüm yüdızlarını toz içinde yitmiş gibi gösteren Şarkân'ın yıldızı, sen neredesin?

Ey mücevher, en son kavuştuğumuz toprak ananın bağrında seni saklayan mezarın derin uçurumu senden taşan ışıkla kendiliğinden aydınlanıyor.

Ve seni örten kefen, kefenin kıvrımları, senin dokunuşunla yaşam kazanıyor ve kanatlar gibi seni koruyor!

Dav-ül-Mekân, bu dizeleri okuyup bitirince, gözyaşlarına boğulmuş ve onunla birlikte, tüm ordu büyük iç çekişlerle sarsılmışlar. Bunun üzerine Vezir Dendan ilerlemiş ve Şarkân'ın mezarına atılarak onu kucaklamış ve gözyaşlarıyla boğulmuş bir sesle şairin şu dizelerini okumuş:

Ey bilge! Sen ölümlü şeyleri ölümsüzlere dönüştürdün. Ölümde senden önce gelenlerin hepsinin verdiği örneği sürdürdün böylece! Duraksamadan yüksekliklere atılım yaptın! Orada hurilerin ayakları altında kokulu halılar oluşturan güllerin dingin beyazlığına doğru! Orada bulduğun tüm yeni şeylerin zevkine varabileceksin!

Yüce Taht'ın Sahibi cennetinin en iyi yerini nurlandırarak sana ayıracak ve yeryüzünün hayırlı kişilerine ayırdığı zevkleri dudaklarına kadar getirecek!

Ve Şarkân'ın matemi işte böylece tamamlanmış.

Fakat, her şeye karşın, Dav-ül-Mekân, Konstantiniyye'nin kuşatılmasının uzun süreceğinin anlaşılması kadar, kardeşinden ayrıldığından dolayı üzgünlüğünü sürdürmüş; ve bir gün bu konuyu Veziri Dendan'a açmış ve ona "Beni perişan eden bu dertleri unutmak ve ruhumda ağırlığını duyduğum sıkıntıyı kovmak için ne yapmalı ey vezirim?" demiş.

Vezir Dendan "Ey Şah, dertlerine tek bir ilaçtan başkasını bilmiyorum. Bu da, geçmiş zamanda yaşamış ve salnamelerin sözünü ettiği ünlü hükümdarların bir öyküsünü anlatmaktır. Bu da benim için hiç zor değil; çünkü rahmetli baban Şah Ömer-ün-Neman'ın saltanatı sırasında, benim en önemli uğraşlarımdan biri, ona her gece hoş bir öykü anlatmak ve Arap şairleriden ve kendi doğaçlamamdan şiirler okumaktı. Bu gece de, tüm karargâh uyurken, Allah nasip ederse, seni hayran edip göğsünü ferahlatacak ve kuşatma zamanını son derece kısalmış gibi hissettirecek bir öykü anlatacağım. Şimdiden bunun başlığını İKİ AŞIK: AZİZ VE AZİZE'NİN ÖYKÜSÜ olduğunu söyleyebilirim" diye yanıt vermiş.

Veziri Dendan'ın bu sözleri üzerine Şah Dav-ül-Mekân, yüreğinin sabırsızlıkla çarptığını duyumsamış ve gece gelince söz verilen ve başlığı bile onu zevkten titreten öykünün anlatılmasından başka kaygısı kalmamış.

Böylece gece olup ortalık kararmaya başlar başlamaz, Dav-ül-Mekân, tüm meşaleleri ve tüm fenerleri yaktırmış; ve her türlü

yiyecek, içecek ve günlük, amber ve hoş kokularla dolu buhurdanlar konulmuş büyük tepsileri getirtmiş; sonra da Behrimen, Rüstem ve Türkeş emirleri ve başmabeyinciyi çağırtmış.

Ve hepsi birden toplandığı vakit, Vezir Dendan'a haber salmış; Vezir Dendan huzura gelince ona, "Ey vezirim, işte gece başımıza geniş urbasını ve saçlarını yaydı; şimdi bizi zevklendirmek için, söz verdiğin öyküler içinden o seçkin öyküyü dinlemek istiyoruz!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın yaklaştığını görerek yavaşça susmuş.

Ama Yüz Yedinci Gece Olunca

Şah Dav-ül-Mekân, Veziri Dendan'a "Ey vezirim, işte gece başımıza geniş urbasını ve saçlarını yaydı; şimdi bizi zevklendirmek için, söz verdiğin öyküler içinden o seçkin öyküyü dinlemek istiyoruz" demiş. Vezir Dendan da "Tam cömert yüreğim ve gerekli saygıyla! Çünkü bil ki, ey bahtıgüzel şah, size anlatacağım Aziz ve Azize ve onların başına gelen her şey hakkındaki öykü, yüreklerdeki tüm üzüntüleri dağıtmak ve bir matemi teselli etmek için, Yakup'unkinden de büyük bir öyküdür."

Aziz ile Azize ve Tac-ül-Mülûk Öyküsü

Geçmiş zamanlarda ve yüzyıllar öncesinde, Acem kentleri içinde, İsfahan dağlarının ötesinde bir kent varmış. Ve bu kentin adı Yeşil Kent imiş. Bu kentin sahibinin adı da Süleyman Şah imiş. Kendisi, adaletten, cömertlikten, tedbirlilikten ve bilgiden yana çok nasipliymiş. Şöhreti uzaklara yayıldığından ve tacirlere ve kervanlara güven esinlediğinden dolayı birçok ülkeden yolcular onun kentine akarmış.

Ve Süleyman Şah, uzun bir zaman, refah içinde ve halkının sevgisiyle sarılmış olarak yönetimini böylece sürdürmüş. Ama mutluluğunu bir kadın ve çocuklar bütünleştirememiş; çünkü bekârmış.

Süleyman Şah'ın cömertlik ve iyilikten yana kendisine çok benzeyen bir veziri varmış. Yalnızlığının her zamankinden fazla ruhunu sıktığı bir gün, Şah vezirini çağırtmış ve ona, "Vezirim, göğsüm daralıyor, sabrım tükendi ve gücüm azaldı; böylece bir süre daha geçerse bir deri, bir kemik kalacağım. Çünkü şimdi bekârlığın doğal bir durum olmadığını anladım; özellikle tahtını kendi soyundan gelenlere bırakacak hükümdarlar için... Ve zaten dua ve barış üzerine olası Peygamberimiz de, 'Evlenin! Ve soyunuzdan gelenleri çoğaltın! Zira, tüm ırklara karşın, kıyamet gününde, sizlerin çokluğuyla övüneceğim!' demiştir. Ey vezirim, bu durumda, ne düşündüğünü söyle bana!" demiş.

Bunun üzerine vezir ona, "Gerçekten ey Şah, bu çok güç ve son derece ince bir sorundur. Ben seni, daha önce izlenen yoldan ayrılmayarak doyuma ulaştırmaya çalışacağım. Dolayısıyla bil ki, ey Şah, tanınmamış bir kölenin efendimizin eşi olmasını gönül rızasıyla kabul etmekten yana değilim; zira bu kölenin köke-

ninin ne olduğu, geçmişteki soyluluğu ve kanının temizliği ve ırkının dayandığı temeller nasıl bilinebilir? Dolayısıyla kendi cetlerinin kanının kirlenmemiş bütünlüğünü bozulmadan saklamış bulunduğu nasıl anlaşılabilir? Böylesine bir birleşmeden doğacak çocuğun, gelecekteki nefret uyandıracak davranışlarının ortaya koyacağı gibi, her zaman, kötülükle dolu bir hayırsız, yalancı, kıyıcı, yaratıcısı Tanrı'nın lanetine uğramış biri olacağını bilmez misin? Ve böylesi bir döl, tıpkı tuzlu ve kokuşmuş batak bir toprakta yetişen ve tam anlamıyla gelişip büyümeden çürüyen bir bitkiye benzer. Bundan dolayı ey Şah, sen vezirinden, dünyanın en güzel kızı da olsa, bir köle satın almak görevini asla bekleme! Çünkü böylesi felaketlerin nedeni olmak ve teşvikçisi olabileceğim günahların ağırlığımı çekmek istemem! Ama, sakalıma saygı duyarak beni dinlemek istersen, soy kütüğü belli ve güzelliği bütün kadınlara örnek oluşturacak hükümdar kızları arasından bir eş seçmeni sana salık veririm" demiş.

Bu sözleri duyan Süleyman Şah, "Ey vezirim, böylesine bir kadın bulabilirsen, Yüce Tanrı'nın kutsamasını neslimin üzerine çekmek için onu yasal eş olarak almaya hazırım!" demiş. Bunun üzerine vezir ona, "Senin işin, Allah'ın inayetiyle olup bitmiş sayılır!" demiş. Şah da "Nasıl oluyor bu?" diyerek haykırmış. O da "Bil ki, ey Şah, eşim bana Beyaz Kent'in hükümdarı Zehr Şah'ın[1] eşsiz güzellikte bir kızı olduğunu, onun tanımlanmasının sözcüklerin çok üzerinde bulunduğunu, öyle ki onun hakkında en ufak fikir vermeye kalkışacak dilin tüylenip ağızda dolaşamaz olduğunu söyledi!" demiş, Bunu duyan Şah "Ya Allah!" diye haykırmış.

Ve vezir "Zira ey Şah, size onun gözlerinin esmer renkli göz kapakları altındaki güzelliğini, saçlarını, inceliğinden dolayı neredeyse görünmez hale gelen boyunu, kalçalarının ağırlığını, bu

1 *Zehr Şah;* Çiçek Şah anlamına (Ç.)

kalçaların üzerinde yükseldiği bacakları ve ardında beliren yuvarlakları gereğince nasıl anlatayım bilmem! Vallahi! Ona ne kadar yaklaşmaya çalışsanız geri kalırsınız ve ölümü içinizde hissetmeden gözlerine bakamazsınız! Ve de tıpkı şairin tanımladığı gibidir!" demiş.

Ey uyumlu hatlarla güzel karınlı bakire! Usul boyun genç söğüdün kıvrılan dalı gibidir ve de cennet kavaklarının narinliğinde!

Tükrüğün yaban balıdır! Ah! Tükrüğün bardağı ıslatır ve şarabı tatlılandırır; ver onu bana ey huri! Fakat özellikle sana yalvarırım, aç dudaklarını, gözlerim incilerinin[2] güzelliklerine doymasın!

Bu dizeleri duyunca, Şah zevkten titremiş ve gırtlağının derinliklerinden "Ya Allah!" diye haykırmış. Ama vezir "Ve de ey Şah'ım, mümkün olan en erken zamanda, emirlerinden senin güvenini kazanmış birinin, Zehr Şah'a gönderilmesi fikrindeyim. Bu kimse, deneyimli, sözünü ve davranışını ölçebilir, konuşmadan önce söyleyeceği şeylerin nasıl etki sağlayacağını anlar birisi olmalı! Böyle birine sen tam yetki verirsen, sonunda babasını, kızını sana vermeye ikna edebilir. Ve sonunda, banş ve dua üzerine olası Peygamberimiz'in 'Kendilerini saf ve temiz tanıtan kimseleri İslam âleminden kovun! Çünkü bunlar halkı aldatır; İslam'da ruhban sınıfı için bekârlık yoktur!' sözlerine uygun olarak onunla evlenirsin! Ve de, aslında bu sultan sâna uygun en iyi kısmettir; yeryüzünün altındaya da üstünde bulunan tüm değerli taşlardan daha güzeldir!" demiş.

2 Dişlerinin (Ç.)

Bu sözleri duyan Süleyman Şah, yüreğinin ferahladığını duymuş ve rahat bir soluk alarak vezire "Bu kadar incelik isteyen bir görevi senden iyi yerine getirecek kim var acaba? Ey vezirim, bu işi gidip sen halledeceksin, sen ki bilgelik ve nezaketle yoğrulmuşsun! Öyleyse kalk, evine git ve evindekilerle vedalaş, askıda olan işlerini gayret edip tamamla; sonra da git Beyaz Kent'e ve Zehr Şah'tan benim için kızını iste! Zira yüreğim ve aklım bu konuyla uğraşıp duruyor ve de tedirgin!" demiş. Vezir de "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş.

Ve hemen gidip işlerini bitirmiş, kucaklayıp veda edeceği yakınlarıyla kucaklaşmış ve yol hazırlığı için gerekli girişimlerde bulunmuş. Yanına, ancak hükümdarlara doyum sağlayacak mücevherler, kuyumişleri, ipek halılar, değerli kumaşlar, kokular, tüm katıksızlığıyla gül yağları ve yükte hafif pahada ağır başka türden zengin armağanlar almış. Ayrıca Arabistan'ın en temiz ve en güzel ırklarından seçilmiş on at almayı da ihmal etmemiş. Ve de sapı yakut kakılmış yeşimden, altınla savatlanmış hançerler, hafif çelikten yapılmış zırhlar, altın kaplama örmelerle yapılmış zincirli zırhlar gibi silahlar da almış; ayrıca birçok göz alıcı armağanla dolu sandıklar ve gül reçeli, dilim halinde kayısı reçeli, kokulu kuru şekerlemeler, sıcak adaların aselbentte kokulandırılmış badem ezmeleri ve genç kızların zevkle tadıp yutmaları için hazırlanmış çeşitli tatlılar gibi yenmesi hoş şeyler de götürmüş. Ve bunları içeren sandıkları da katırların ve develerin sırtına yüklemiş; ayrıca yanına yüz genç Memluk ve yüz genç zenci ile dönüşte evlenecek kıza maiyet oluşturmak üzere yüz genç kız almış. Ve vezir olarak, kervanın başına geçip bayrak açarak hareket emri vermekteyken Süleyman Şah, kendisini bir an durdurarak ona "Sakın genç kızı birlikte alıp getirmeden geri dönme; sonra geç de kalma, zira ateş üzerinde kızarıyor gibiyim; gece gündüz fikrimden çıkmayan ve daha şimdiden aşkından tu-

tuştuğum bu gelin gelmedikçe rahat yüzü görmeyeceğim ve uyumayacağım!" demiş. Vezir de işitip itaat ettiği cevabını vermiş. Ve tüm kervanı ile oradan ayrılarak acele bir gidişle, gece gündüz demeden, dağlar, vadiler, ırmaklar, şelaleler, kuru çöller, verimli ovalar aşmış; Beyaz Kent'e ancak bir günlük yol kalacak bir yere gelinceye kadar yolculuğunu sürdürmüş.

Ve tam orada, bir akarsuyun kıyısında, dinlenmek için durmuş ve öncü olarak gelişlerini Zehr Şah'a duyurmak üzere ayağına çabuk bir haberci yollamış.

Oysa, habercinin kentin kapılarına ulaşıp içeri gireceği tam o sırada Zehr Şah, o yöredeki bahçelerinden birinde hava alıyormuş; bu haberciyi görüp bunun bir yabancı olduğunu anlamış ve hemen kendisini çağırtarak kim olduğunu sormuş. Haberci de ona, "Ben falan ırmağın kıyısında dinlenmekte olan falan vezirin elçisiyim; kendisi size İsfahan Dağları'nın ve Yeşil Kent'in hükümdarı efendimiz Süleyman Şah tarafından gönderilmiştir" diyerek yanıt vermiş.

Bu haberi almakla Zehr Şah, son derece hoşnut olmuş ve vezirin habercisine serin şerbetler içirtmiş ve Beyaz Kent'te olduğu kadar en ıssız ülkelerde bile hükümdarlığı saygı gören Süleyman Şah'ın büyük elçisini gidip karşılamaları için emirlerini görevlendirmiş. Haberci de Zehr Şah'ın önünde saygı duruşunda bulunarak kendisine "Vezir yarın buraya gelecek. Şimdilik Tanrı'nın sana lütufta bulunmayı sürdürmesini ve rahmetli ana babana şefaat ve merhamet göstermesini dilerim!" diyerek oradan ayrılmış.

Süleyman Şah'ın vezirine gelince, ırmağın kenarında geceyarısına kadar dinlenmek üzere kalmış. Sonra da Beyaz Kent'e doğru yürüyüşe koyulmuş, ve gün doğarken kentin kapılarına ulaşmış.

Tam o sırada, kendisini sıkıştıran bir ihtiyacı yerine getirmek üzere yolda durmuş ve keyfince işemiş. Bu işi bitirince Zehr Şah'ın başvezirinin yanında mabeyinciler ve saltanatın ileri gelenleri ile emirleri ve ünlüleri olduğu halde kendisini karşılamaya geldiğini görmüş. Bunu görünce kölelerinden biriyle getirttiği ibrikle acele el yıkamış, ve yine aceleyle ata binmiş. Ve karşılamaya gelenler ile âdet olduğu üzere selâmlaşılıp hal ve hatır sorulduktan sonra kervan ve alay Beyaz Kent'e girmiş.

Şah'ın sarayının önüne gelinince, vezir attan inmiş ve başmabeyincinin yol göstermesiyle taht salonuna girmiş.

Bu salonda duru mermerden, üzerine inci ve değerli taşlar kakılmış, her biri fildişinden dört dayanak üzerinde dört ayak[3] yükseklikte bir taht görmüş. Bu tahtın üzeri, kenarları kırmızı altın pullarla, saçak ve püsküllleri altın nakışlarla işlemeli, hareli yeşil satenden geniş bir şilteyle döşeli imiş. Bu tahtın üzerinde altın, değerli taşlar ve fildişinden kakmalarla ışıldayan bir gölgelik bulunuyormuş. Sözü edilen tahtta da Zehr Şah oturmakta imiş.

Anlatısının burasında Şehrazat günün doğmakta olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama Yüz Sekizinci Gece Olunca

Söze başlamış:

Sözü edilen tahtta da ülkesinin ileri gelen kişileri ve emirlerini yerine getirmek üzere kımıldamadan bekleyen muhafızlarla çevrili Zehr Şah oturuyormuş.

3 Bir ayak otuz üç santimetre (Ç.)

Bunu gören Süleyman Şah'ın veziri, esinlemenin zekâsını aydınlattığını ve güzel konuşma melekesinin dilini çözüp onu güzel şeyler söylemeye ittiğini duyumsamış. Ve hemen, hoş bir davranışla Zehr Şah'a yönelerek onuruna doğaçtan şu dizeleri söylemiş:

Seni görünce, yüreğim sana doğru uçmak üzre beni terk etti; uyku da beni acılara gömerek, gözlerimden uzaklara kaçtı.

Ey kalbim, pekâlâ! Madem ki sen artık onun yanındasın, olduğun yerde kal! Seni ona terk ettim, benim için en değerli ve en gerekli şey olsan da!

Dünyada hiçbir şey, tüm yüreklerin hükümdarı olan Zehr Şah'ı övmeyi bilenlerin sesleri kadar kulaklarda hoş etkiler bırakamaz!

Şayet tüm ömrümce, onun yüzüne bir kez bakmış olduktan sonra, ikinci bir kez bakmak mutluluğuna erişemesem de, bu beni sonsuza dek zengin kılardı.

Ey bu şahane hükümdarı çevreleyen sizler, hepiniz, bilin ki, nitelikleri bakımından Zehr Şah'ı geçen bir hükümdarın bulunduğunu kim söylemeye yeltenirse, yalan söylüyordur ve asla imanı bütün bir Müslüman olamaz!

Ve bu şiirin dizelerini okuduktan sonra, daha fazla bir şey söylemeksizin susmuş. Bunun üzerine Zehr Şah, onu tahtının yanına yaklaştırmış ve yanına oturtmuş; ona iyi yüreklilikle gülümsemiş; epeyce bir süre onu, dostluğunun ve cömertliğinin en belir-

gin işaretleriyle hoşça ağırlamış. Sonra Şah, vezirin onuruna sofralar serdirmiş; hepsi birden oturup doyuncaya kadar yiyip içmişler. Ancak bundan sonra Şah, vezir ile yalnız kalmak istemiş ve başmabeyinciler ve devletin başvezirinden gayri herkes dışarı çıkmış.

Bunun üzerine Süleyman Şah'ın veziri ayağa kalkmış ve Zehr Şah'ın huzurunda eğilerek ona "Ey görkemli yüce Şah'ım, ben sana, sonucu hepimiz için hayırlı, mutlu ürünler ve ferahlık getirecek bir işten söz açmak için geldim! Gerçekte, işlevimin nedeni, soylu ve alçakgönüllü olan değerli ve zarif kızını, başımın üstünde yeri olan Yeşil Kent'in ve İsfahan Dağları'nın ünlü hükümdarı Süleyman Şah için evlenmek üzere istemektir! Ve bu maksatla sana birçok zengin armağan ve görkemli eşya getirerek, seni kayınpeder olarak görmek üzere duyduğu arzunun ne denli sıcak olduğunu sana göstermek istedik! Dolayısıyla senin ağzından, senin de, aynı şekilde bu arzuyu paylaştığını ve dileklerini uygun buluyorsan, bunu açıkça bildirmeni duymak isterdim" demiş.

Zehr Şah, vezirin bu konuşmasını işitince ayağa kalkmış ve yerlere kadar eğilmiş; mabeyincileri ve emirleri, Şahları'nın basit bir vezire gösterdiği bunca saygıyı büyük bir şaşkınlıkla izlemişler. Ama Şah, vezirin önünde ayakta kalmayı sürdürerek ona, "Ey zekâ ve bilgelikle, sözgenlik ve yücelikle donanmış vezir, sana söyleyeceklerimi dinle! Ben kendimi, Süleyman Şah'ın bir tabisi sayarım ve onun soyuna katılıp ailesinden sayılabilmeyi en büyük onur bilirim! Kızım da artık onun esirelerinden başka bir şey değildir; şu andan başlayarak onun malıdır! İşte benim, Yeşil Kent'in ve İsfahan Dağları'nın hükümdarı ve hepimizin efendisi olan Süleyman Şah'ın isteğine yanıtım budur!" demiş.

Ve hemen kadıları ve tanıkları getirterek kızı ile Şah Süleyman'ın evlenme sözleşmesini hazırlatmış. Ve Şah, bu sözleşmeyi sevinçle dudaklarına götürerek öpmüş ve kadı ve tanıkların kutlamalarını ve hayırlı dileklerini kabul etmiş ve hepsine lütuflarda bulunmuş ve vezirin onuruna büyük şenlikler yaptırmış; kentin tüm oturanlarının gözlerini kamaştıran ve yürek ferahlatan büyük eğlenceler düzenlemiş ve fakirlere olduğu kadar zenginlere de yiyecekler ve armağanlar dağıtmış. Sonra ayrılma hazırlıkları yaptırmış ve kızı için Rumlar'dan, Türkler'den, siyah ve beyaz ırktan esireler ayırtmış. Ve inci ve değerli taşlar kakılmış, som altından büyük bir tahtırevan yaptırmış ve bunu iyi bir düzenle sıralanmış on katırın sırtına koydurmuş. Ve tüm kafile yürüyüşe koyulmuş. Sabah ışıltısında tahtırevan ecinli sarayları-nın en büyüklerinden biri gibi, genç kız da, örtülerinin altında, cennet hurilerinin en güzellerinden biri gibi görünmüş.

Zehr Şah da, kafileye üç fersahlık bir mesafede eşlik etmiş; sonra kızına, vezire ve ona eşlik edenlere veda etmiş ve sevincin doruğunda, geleceğe güven duyarak kendi kentine dönmüş.

Vezire ve kafileye gelince...

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yüz Dokuzuncu Gece Olunca

Söze başlamış:

Vezire ve kafileye gelince, güven içinde yolculuk yapmışlar ve Yeşil Kent'e yaya üç günlük mesafe kalınca Süleyman Şah'a haber ulaştırmak için ayağına çabuk bir ulak göndermişler.

Şah, karısının gelmekte olduğunu öğrenince zevkten yerinde duramaz olmuş ve haberci ulağa güzel bir hilat vermiş. Ve ordusuna, tüm sancakları açarak yeni gelini karşılamaya gitmeleri için emir vermiş ve tellallar, tüm kenti: tek bir kadın, tek bir genç kız, hatta tek bir ihtiyar, yaşlılığından ya da çaresizliğinden yürüyemeyecek halde olsalar bile, evde oturmayarak, alaya katılmaya çağırmışlar. Ve hiç kimse yeni gelinin önünü çekmekte kusur etmemiş. Ve herkes Şah'ın kızının tahtırevanının yöresine ulaşınca, kente girişin büyük bir merasimle geceleyin olmasına karar verilmiş.

Gece olunca, kentin ileri gelenleri kendileri masraf görerek tüm sokakları ve Şah'ın sarayına ulaşan büyük caddeyi ışıklarla donatmışlar. Herkes iki sıra halinde, yol boyu dizilmişler; ve geçit yerinde askerler sağda solda yer alarak, halkın önünde engel oluşturmuşlar; ve tüm güzergâhta, duru havada ışıklar göz kamaştırmış ve büyük davullar derin yankılar yaparak dövülmüş, borular yüksek sesle çalınmış, bayraklar başlar üzerinde dalgalanmış ve buhurdanlıklarda kokular yakılmış; sokaklarda ve meydanlarda atlılar kargı ve mızrak fırlatarak cirit oynamışlar. Bütün bunların ortasında önünde zenci köleler ve Memluklar olduğu halde, babasının kendisine sağladığı görkemli giysilere bürünmüş yeni gelin, kocası Süleyman Şah'ın sarayına ulaşmış.

Bunun üzerine genç köleler katırları çözmüşler ve tüm halkın ve tüm ordunun keskin sevinç çığlıkları arasında tahtırevanı omuzlarına alarak onu harem kapısına kadar taşımışlar. Bunun üzerine, genç kadınlar ve nedimeler kölelerin yerini almışlar ve içeri girerek gelini kendisine ayrılan daireye sokmuşlar. Bu daire hemen onun gözlerinin parlaklığıyla aydınlanmış ve yüzünün güzelliği salondaki ışıkları soldurmuş. Bütün bu kadınların ortasında, yıldızlar arasındaki ay ya da bir gerdanlığın ortasındaki tek inci gibi görünmüş. Sonra genç kadınlar ve nedimeler genç kızı

inci ve taşlarla zenginleştirilmiş büyük yatağa yatırdıktan sonra, daireden çıkmışlar ve kapıdan geçidin ucuna kadar iki sıra halinde dizilmişler. Bunun üzerine Süleyman Şah, bu canlı yıldızlardan oluşmuş geçidi aşarak baştan aşağı süslenmiş ve kokular sürünmüş olarak genç kızın fildişi yatakta uzanmakta olduğu daireye girmiş.

Tanrı hemen o anda Şah'ın yüreğinde büyük bir tutku uyandırmış ve bu bakire kız için sevgi yaratmış.

Şah, bu bekârete sahip olmuş ve mutluluktan büyülenmiş ve bu yatakta kalçalar ve kollar arasında sabırsızlığının ve aşkı bekleyişinin tüm acılarını unutmuş.

Ve Şah, bir ay boyunca, genç karısının dairesinde, onu bir an bile terk etmeden, sıkı sıkıya birleşmelerinde onunla bedensel olduğu kadar ruhsal bakımdan da uygunluk içinde bulunmanın mutluluğunu duymuş. Ve eşi, daha ilk geceden hamile kalmış.

Bunu izleyerek Şah, çıkıp adalet dağıttığı tahtına oturmuş ve uyruklarının iyiliği uğrunda devlet işleriyle uğraşmış; akşam olunca da eşinin dairesini ziyarete gitmeyi savsaklamamış, bu böylece dokuzuncu aya kadar sürüp gitmiş.

Dokuzuncu ayın son gecesinde, ece doğum ağrılarına tutulmuş ve doğum yaptığı yatakta şafak vakti, Allah ona doğumu kolaylaştırmış ve dünyaya talih ve servetin damgasıyla damgalanmış bir erkek çocuğu doğurmuş.

Şah, bu doğumu haber alır almaz, ferahlığın doruğuna ulaşırcasına ferahlamış ve büyük bir sevinçle mutlulanmış ve haberi getirene büyük değeri olan armağanlar vermiş; sonra eşinin yatağına koşmuş ve yeni doğan çocuğu kollarına alarak onu iki gözünün arasından öpmüş ve güzelliğine hayran olmuş ve şairin şu sözlerinin ona ne kadar uyduğunu görmüş:

Doğduğu anda, Tanrı ona görkemi ve yüceliğin doruğunu sağlamış ve onu yeni bir yıldız gibi yükseltmiş.

Ey görkemli ve narin göğüslü sütanaları, siz onu eğik sırtınıza binmeyi alıştırmayın; onun bineceği arslanların ve şahlanan atların katı sırtlarıdır.

Ey sütü çok tatlı ve çok beyaz olan sütanaları, onu çabucak memeden kesin! Çünkü düşmanlarının kanı onun için en lezzetli içecektir!

Bunun üzerine hizmetçiler ve sütanaları nevzadın[4] bakımını üstlenmişler ve ebe kadınlar göbek bağını kesmişler ve gözlerine sürme çekmişler. Ve çocuk bir Şah'ın oğlu Şah olarak doğduğundan ve de çok güzel ve çok parlak olduğundan kendisine Tac-ül-Mülûk[5] adı verilmiş.

Anlatısının burasında Şehrazat günün doğmakta olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Yüz Onuncu Gece Olunca

Söze başlamış:

Kendisine Tac-ül-Mülûk adı verilmiş. Bu çocuk öpücüklerle ve en güzel sütanaların göğsünde yetiştirilmiş; ve böylece günler, yıllar akıp geçmiş ve çocuk yedi yaşına ulaşmış.

4 *Nevzat:* Yeni doğmuş çocuk.

5 *Tac-ül-Mülûk:* Melikler Tacı anlamına. Mardrus, diadème (hükümdar tacı) olarak çevirmiş (Ç.)

Bunun üzerine, babası Süleyman Şah, en bilgili hocaları tutarak çocuğa güzel yazı yazma, edebiyat ve davranış ve nezaket kuralları ve sentaks ile fıkıh öğretmelerini emretmiş.

Ve bu hocalar çocuk on dördüncü yaşına ulaşasıya kadar onu eğitmişler. O zaman, babası öğrenmesini arzu ettiği her şeyi öğrenmiş bulunduğundan, onun bir hilat giymeye layık olduğunu düşünmüş ve Şah onu bilginlerin ellerinden alarak bir binicilik hocasına emanet edip ona at binmeyi, kargı ve mızrak atmayı ve atmaca ile alageyik avlamayı öğretmesini sağlamış. Ve böylece Emir Tac-ül-Mülûk çok iyi yetiştirilmiş bir binici olmuş; ve de kendisi o kadar üstün bir güzelliğe sahipmiş ki, atlı ya da yaya gezmeye çıktığı vakit, ona bakıp görenleri cehennemlik edecek kadar günaha sokarmış.

Delikanlı on beş yaşına ulaşınca, çekiciliği o denli etkili olmuş ki şairler en aşkla dolu güzellemelerini ona adamışlar; bilgelerin en saf ve en temiz olanları, ondaki büyüleyici sihri görerek yüreklerinin parçalanıp unufak olduğunu ve imanlarının dağıldığını duyumsamışlar. İşte onun gözlerine duyduğu sevgiyle bir şairin yazdığı şiirlerden biri:

Onu öpüp sarmak, tüm bedeninden yayılan misk kokusuyla bayılmak demektir! Sadece meltem ve şebnemle beslenen narin nemli bir dal gibi vücudunu, sıkı bükülüşü altında duyumsamak demektir!

Onu kucaklamak! Ama bu, hiç şaraba dokunmadan sarhoş olmak demektir! Bunu bilmez miyim hiç? Ben ki bütün bir gece onun tükürüğünden mayalanan misk kokulu şarapla sarhoş olmuşum! Güzelliğin kendisi bile, sabahleyin uyanınca, aynasına bakmış ve efendi-

si ve kölesinin kim olduğunu görmüştür! Öyleyse, nasıl, ey çılgınlığım! Onun güzelliğinden ölümcül yürekler kaçıp kendini kurtarabilsin?

Vallahi! Vallahi! Yaşamam hâlâ mümkünse, yüreğimde onun yangınıyla yaşayacağım! Ama bu tutkum ve onun aşkı beni öldürecekse, ah! Ne mutluluktur bu!

Oysa, bütün bu esinlenme o daha on beş yaşındayken olmuş! On sekiz yaşına ulaştığında ise, her şey bambaşka olmuş! O zaman yeni çıkan ayva tüyleri yanağının gülpembeliğini kadife yumuşaklığına dönüştürmüş ve siyah amber, çenesinin beyazlığında bir ben haline gelmiş. Bu durumda, her bakımdan, tüm akılları ve tüm gözleri, bir şairin onun hakkında yazdığı gibi bulandırmış:

Bakışı! Yanmaksızın ateşe yaklaşmak, onun bakışı yanında pek öyle şaşırtıcı bir şey değildir! Ey büyücü, nasıl hâlâ yaşıyorum, ben ki yaşamımı senin bakışlarınla sürdürüyorum!

Yanakları! Eğer saydam yanaklarını ayva tüyleri bürümüşse, bunlar tüm yanaklardaki tüyler gibi değil, yaldızlı ve uçucu ipektendir!

Ağzı! Bana gelip safça, "Yaşam iksiri ve kaynağı nerededir; yaşam iksiri ve kaynağı hangi topraklarda akar?" diye soranlara

Yaşam iksiri mi? Onu da, kaynağını da tanıyorum, tanıyorum onu!...

O, boynu narin ve eğik bir genç alageyik gibi ince ve tatlı bir delikanlının ağzıdır, boyu bükülgen bir delikanlının!

O, ince ve canlı bir alageyiğin nemli ve yosunlu dudağı gibi, bir delikanlının koyu kırmızı renkte nemli, tatlı dudağıdır!

Bütün bunlar on sekiz yaşının verdiği esinlermiş; ama, erkeklik yaşına ulaşınca, Emir Tac-ül-Mülûk o kadar yakışıklı olmuş ki, enine boyuna tüm Müslüman ülkelerde anılan bir örnek haline gelmiş. Dostlarının ve yakın arkadaşlarının sayısı da gittikçe artmış ve yöresini çevreleyen herkes onun yüreklerde hüküm sürdüğü gibi sonunda ülkede de hükmettiğini görmek için candan dileklerde bulunuyorlarmış.

O dönemde, Emir Tac-ül-Mülûk, babası ile anasının yokluğunda duydukları kaygılara karşın, av yapmayı ve ormanlarda dolaşmayı tutku haline getirmiş. Ve bir gün kölelerine on günlük bir azık hazırlayarak kendisiyle birlikte sürek avına gelmelerini istemiş. Dört gürilük bir yürüyüşten sonra, avı bol, her türlü vahşi hayvanların mekân tuttuğu ve birçok kaynak ve dereyle sulanan bir yere gelmişler.

Bunun üzerine Emir Tac-ül-Mülûk, av işareti vermiş. Hemen tıkız bir toprak üzerinde geniş bir ağ kurmuşlar ve kışkırtıcılar yöreye dağılarak, şaşıran hayvanları ürküterek merkeze doğru sürmeye başlamışlar; ve vurulması güç olan hayvanları panterler, köpekler ve şahinlerle izlemek üzere bunları salıvermişler. O gün, gazeller ve öteki av hayvanları bakımından çok verimli olmuş. Bu da av panterleri, köpekleri ve şahinleri için çok şenlikli bir gün olmuş. Ve av bir kez sonuçlanınca, Emir Tac-ül-Mülük

dinlenmek üzere bir ırmak kıyısına oturmuş ve av ürününü avcılar arasında dağıtmış, en güzel bölümünü de babası Süleyman Şah'a ayırmış.

Sonra, o gece aynı yerde, sabaha kadar uyumuş.

Ertesi sabah uyanır uyanmaz, yanlarındaki arazide geceleyin gelen büyük bir kervanın konakladığını görmüş; ve biraz sonra da tacirlerden ve zenci kölelerden oluşan bir cemaatin çadırlarından çıkarak ırmak kıyısına indiklerini ve abdest aldıklarını görmüş. Bunun üzerine Emir Tac-ül-Mülûk, adamlarından birini göndererek, bu kimselerin ülkelerinin ve niteliklerinin öğrenilmesini istemiş. Ve yolladığı ulak dönünce, Emir Tac-ül-Mülûk'a, "Bu kişiler bana, 'Biz buranın kadife yeşilliğini ve akarsuyunun hoşluğunu görerek konuklamış tacirleriz. Ve yönetimindeki bilgeliği her ülkede ünlenmiş ve tüm yolculuğa çıkanlara ferahlık sağlamış olan Süleyman Şah'ın güvenli topraklarında bulunmakla burada korkulacak bir şey olmadığını biliyoruz. Ve zaten kendisine ve özellikle oğlu Emir Tac-ül-Mülûk'a pek çok güzel ve değerli armağan da getirmiş bulunuyoruz!' dediler" demiş.

Bu sözleri duyunca Şah'ın oğlu yakışıklı Tac-ül-Mülûk "Fakat, vallahi! Bu tacirler yanlarında benim için sakladıkları bunca değerli şeyi bulunduruyorlarsa, niçin gidip bunları kendimiz görmeyelim? Günümüzü hoş geçirmeye de katkıda bulunur bunlar!" demiş. Ve hemen Emir Tac-ül-Mülûk, dostu avcılar ile birlikte kervanın eyleştiği çadırlara doğru yol almış.

Tacirler Şah'ın oğlunun geldiğini görüp onu tanıyınca, hepsi onu karşılamaya koşmuş ve onu çadırlarına davet etmiş. Onun için, hemen üzerlerine çeşitli renklerde kuş ve hayvan suretleri resmedilmiş kırmızı satenden bir otağ kurmuşlar; içini Hint ve Kaşmir ipeklileriyle süslemişler ve kenar suları lekesiz zümrüt karıştırılarak örülmüş bir ipek halı sererek, onun üzerine de şahane

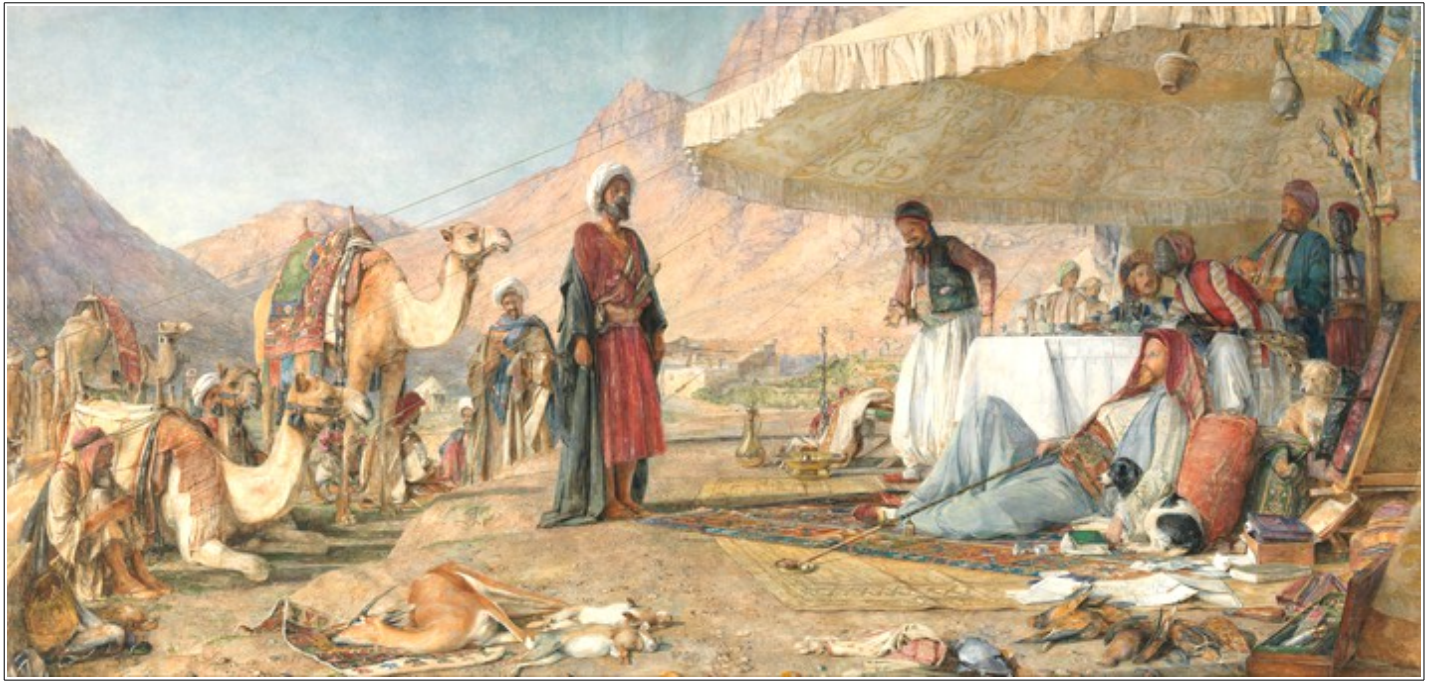

şilteler koymuşlar. Emir Tac-ül-Mülûk da halılara oturmuş, şiltelere yaslanmış ve tacirlere mallarını önünde açmalarını emretmiş. Ve tacirler onun önünde bütün mallarını sergileyince, bu yığın içinde en çok hoşuna giden şeyleri seçmiş ve tekrarladıkları para almama önerilerine karşın, onları bol miktarda para kabul etmeye zorlamış.

Sonra, aldığı şeyleri kölelere taşıtarak atına binip yeniden ava dönmek istemiş; ama birdenbire önünde, tacirler arasında, genç bir...

Anlatısının burasında Şehrazat günün doğmakta olduğunu görerek yine yavaşça susmuş ve öyküsünü bir gün sonraya ertelemiş.

Ama Yüz On Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

Emir Tac-ül-Mülûk, birdenbire karşısında, tacirler arasında, şaşırtıcı güzellikte ve çekici bir solgunluğu olan, kendisine çok yakışan bir giysiye bürünmüş genç bir adam olduğunun farkına varmış. Güzel olduğu kadar solgun yüzü, bir ana, bir baba ya da çok değerli bir dostun yitirilmesi gibi büyük bir derdin damgasını taşıyormuş.

Bunun üzerine Emir Tac-ül-Mülûk, yüreğinin kendisine karşı eğilim duyduğu bu genç adamı tanımadan asla oradan ayrılmak istememiş ve ona yaklaşarak selam vermiş, ve ilgilenerek kim olduğunu ve neden böyle kederli olduğunu sormuş. Ama yakışıklı genç adam, bu soruya, gözleri yaşla dolarak ancak şu iki sözcükle "Ben Aziz'im!" diyerek yanıt verebilmiş. Sonra öylesine hıçkırıklara boğulmuş ki, düşüp bayılmış.

Kendine geldiği zaman, Emir Tac-ül-Mülûk ona "Ey Aziz, bil ki ben senin dostunum. Haydi bana dertlerinin nedenini söyle!" demiş. Ama genç Aziz, cevap yerine geçmek üzere, dirseğine dayanarak şu dizeleri okumuş:

Onun gözlerinin büyüleyici bakışından sakın! Çünkü gözevinin çemberinden hiç kimse kurtulamamıştır.

Siyah gözler baygın baktıklarında müthiştirler. Çünkü siyah ve baygın gözler, yürekleri ince uzun kılıçların parlak çeliği gibi deler. Özellikle de dilinin tatlılığına kapılmayın, çünkü bir ateş şarabı gibi, en bilge kişilerin bile aklını karıştırır.

Onu bir tanısaydınız! Öyle hoş bakışları vardır ki! Ve ipek cildi! Dokunduğu bedeni tatlılığıyla ölümsüz kılan!

Altın bir halhalla çevrelenmiş topuğundan kara sürmeyle çerçevelenmiş gözlerine kadar olan mesafe dikkat çekicidir.[6] *Ah! Nerde onun ipekli giysilerinin ince kokusu! Gül esansı damıtan nefesi nerde?*

Emir Tac-ül-Mülûk, bu şarkıyı işitince, o an için daha fezla ısrar ederek onu konuşmaya zorlamak istememiş ve ona "Niçin, ey Aziz, bütün öteki tacirler gibi sen bana mallarını göstermedin?" diye sormuş; o da "Ey efendim, benim mal yüküm, aslında, bir şehzadeye uygun gelebilecek nitelikte değildir!" diyerek yanıtla-

6 Powys Mathers'in Mardrus çevirisinde, bu dizeler “Between neck-gold and ankle-gold / So fair is to be seen / That half the valleys in between / May not be told” (Boynundaki altın gerdanlık ile ayaklarındaki halhallar arasındaki bedeni / Görülmeye değer güzelliktedir / Ama tam orta yerdeki vadilerden / Söz edilmemelidir) şeklindedir (Ç.)

mış. Ama yakışıklı Tac-ül-Mülûk, güzel Aziz'e "Vallahi! Yine de bana onu göstermeni isterdim!" demiş. Ve genç Aziz'i yanıbaşında ipek halı üzerinde oturmaya ve kendisine, birer birer, tüm mal yükünü göstermeye zorlamış. Ve Emir Tac-ül-Mülûk, güzel kumaşları gözden geçirmeye bile gerek görmeden, hepsini olduğu gibi satın almış ve ona, "Şimdi Aziz, bana dertlerinin nedenini anlatır mısın? Gözlerini yaşlı ve yüreğini üzgün görüyorum. Oysa, seni bir köşeye sıkıştıran varsa, bunu yapanları cezalandırmak isterim; borç içinde isen, rahat bir gönülle borçlarını öderim. Çünkü, sana karşı büyük bir yakınlık duyuyorum ve senin için yüreğim yanıyor!" demiş.

Ama genç Aziz, bu sözleri duyunca, yeniden hıçkırıklara boğulmak üzere olduğunu duyumsamış ve şu dizeleri okumaktan kendini alamamış:

Ah senin mavi sürmeyle çarpıcı kılınmış siyah gözlerinin cilvesi! Ah!

Kıvrak kalçaların üzerinde vücudunun salınışı! Ah! Dudaklarının şarabı ve ağzının balı! Göğüslerinin kıvrımı ve onları çiçekleyen kor gibi uçları! Ah! Ah!

Seni özlemek, bana bir hükümlünün kurtuluş ümidi beslemesinden daha tatlı gelir! Ya leyl!

Bu şarkıyı duyanca, Emir Tac-ül-Mülûk, oyalanmak için birer birer güzel kumaşları ve ipeklileri gözden geçirmeye başlamış. Ama birdenbire, kumaşlar arasından, genç Aziz'in hemen atılıp telaşla toplamaya kalkıştığı ipekle işlenmiş kare şeklinde bir kumaş parçası elleri arasından kaymış. Aziz kumaşı titreyerek katlamış ve dizinin üzerine koymuş. Ve "Ey Azize, sevgilim benim!

Süreyya yıldızına ulaşmak sana ulaşmaktan daha kolay! Sensiz böyle kırgın ben nerelere gideyim! Giysilerimin ağırlığını bile güçlükle taşımaktayken, senin yokluğunun ağırlığını nasıl taşırım?" diye haykırmış.

Emir, güzel Aziz'in bu şaşkın davranışını ve bu sonuncu dizeleri duyunca, pek çok şaşırmış ve merakın doruğunda, haykırmış...

Ama anlatısının burasında vezirin kızı Şehrazat, sabahın yaklaştığını görmüş ve her zamanki gibi yavaşça susmuş.

Bunun üzerine bütün bu öyküyü nefesini tutarak izleyen kızkardeşi küçük Dünyazat, kıvrılarak oturduğu yerden "Ey kardeşim Şehrazat, sözlerin ne kadar tatlı, ince, temiz ve zevk duyuran lezzette ve de tazelikleriyle hoşa gidici! Hele bu öykü ne büyüleyici ve tüm bu dizeler ne kadar hayranlık uyandırıcı!" demiş.

Şehrazat da ona gülümsemiş ve "Evet, kardeşim! Ama yarın eğer Allah'ın lütfu ve Şah'ın selim zevkiyle yaşamımı sürdürürsem, ikinize anlatacağım öykü yanında bunun ne hükmü olur?" demiş.

Şah Şehriyar da içinden, "Vallahi! Anlattığı, gerçekten şaşırtıcı ve akla durgunluk veren öykünün sonunu işitmedikçe onu asla öldürtmeyeceğim!" demiş.

Sonra Şehrazat'ı kollarına almış. Ve ikisi, gecenin kalan bölümünü sevişerek sabaha kadar birlikte geçirmişler.

Sonra Şah Şehriyar, adalet sarayına ulaşmak üzere dışarı çıkmış ve Divan; vezirler, emirler, mabeyinciler, muhafızlar ve saray halkıyla dolmuş. Başvezir de, kolunun altında o sırada ölmüş olduğunu sandığı kızı Şehrazat için hazırlanan kefenle içeri girmiş. Ama Şah, ona bu konuda hiçbir şey söylememiş ve yargı-

lamaya, memurlar atamaya veya işten aldırmaya, yönetmeye ve askıda olan işleri bitirmeye gayret göstermiş; ve bu böylece akşama kadar sürmüş. Sonra Divan dağılmış ve Şah sarayına dönmüş. Vezir de şaşkınlığın ve perişanlığın doruğuna ulaşmış.

Ama gece olur olmaz, Şah Şehriyar, dairesine gidip Şehrazat'ı bulmuş ve her gece yaptığı gibi sevişmeyi de sürdürmüş.

Ve Gecelerden Yüz On İkinci Geceymiş

Onların bu durumları sona erince, küçük Dünyazat, halı üzerinde kıvrıldığı yerden ayağa kalkmış ve Şehrazat'a "Ey kardeşim, sana rica ediyorum, Vezir Dendan'ın Konstantiniyye surları altında Şah Dav-ül-Mekân'a anlattığı o güzelim yakışıklı Emir Tac-ül-Mülûk'un ve Aziz ile Azize'nin öyküsünü anlatmaya devam et!" demiş.

Şehrazat da kardeşine gülümsemiş ve ona "Evet kuşkusuz! Tüm cömert yüreğim ve gerekli saygıyla! Ama, bu yüce ve iyi huyla donanmış Şah izin verirse!" demiş.

Bunun üzerine, heyecanla beklediği sonucu öğrenmedikçe uyuyamayacak olan Şah Şehriyar "Konuşabilirsin!" diyerek izin vermiş.

Ve Şehrazat demiş ki:

İşittim ki ey bahtıgüzel şahım, Emir Tac-ül-Mülûk "Ey Aziz! Öyle ne saklıyorsun bakalım!" diye haykırmış. Aziz de "Ey efendim, bu sakladığım şey yüzünden baştan beri sana mallarımı göstermek istemiyordum. Şimdi ne yapmalı acaba!" diyerek yanıtlamış. Ve ta ruhundan kopup gelen bir soluk bırakmış. Ama

Emir Tac-ül-Mülûk o denli ısrar etmiş ve nezaketle ağzından laf almaya çalışmış ki, sonunda genç Aziz şu öyküyü anlatmak zorunda kalmış:

"Bil ki ey efendim, bu kumaş parçası konusundaki benim öyküm, oldukça gariptir; ve bu benim için çok tatlı anılarla doludur. Çünkü aslında iki kat olan bu kumaşın bana sağladığı büyü gözlerimden hiç silinmeyecektir. İlk kumaş parçasını bana verenin adı Azize'dir; öbürüne gelince; şimdi onun adını anmak benim için çok acı olacaktır! Çünkü, o beni kendi elleriyle bugün ne isem, o hale getirmiştir. Ama madem ki bunlardan sana söz etmeye başlamış bulunuyorum, bunun ayrıntılarını da anlatacağım. Kuşkusuz anlattıklarım seni büyüleyecek ve onu saygıyla dinleyeceklere ibret oluşturacaktır!" demiş.

Sonra genç Aziz kumaşı dizinin altından çekip çıkarmış ve ikisinin oturmakta oldukları halının üzerine yaymış. Emir Tac-ül-Mülûk da, aslında bunun birbirinden ayrı kare şeklinde iki ayrı kumaş olduğunu görmüş; birinin üzerine kırmızı altın tellerle karışık, her renkten ipek ibrişimle işlenmiş bir gazel sureti örüldüğünü; öbüründe ise, bu kez simden tellerle ibrişim karıştırılarak işlenmiş, boynunda üç zebercet[7] takılı bulunan bir kızıl altın kolye asılı bir başka gazel bulunduğunu görmüş.

İpek üzerine akla durgunluk verecek şekilde işlenmiş bu kare şeklindeki ipek parçalarını görünce, emir "Yarattıklarının ruhuna bunca sanat yapma yeteneğini veren Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırmış. Sonra yakışıklı genç adama, "Ey Aziz, lütfen bize hemen Azize ile ikinci gazeli işleyen hanımın öyküsünü anlat!" demiş. Güzel Aziz de, Emir Tac-ül-Mülûk'a, "Bil ki benim genç efendim..." diyerek cevap verirken...

---

7 *Zebercet:* Zümrütten daha açık yeşil olan, zümrüt kadar değerli olmayan bir süs taşı.

Üçüncü Cildin Sonu

Dünya kültür ve sanatına kaynaklık eden büyük Doğu klasiği

BİNBİR GECE MASALLARI

Türkçe'de ilk defa tam metin 16 cilt

Nazım Hikmet 1949 yılında Bursa hapishanesinden şunları yazıyor Müzehher Vâ-Nû'ya:

*"Şu **Binbir Gece Masalları**'nı mutlaka al, oku. (...) Şark kültürünün elinde binbir gece gibi bir hazine varken, bizim bundan faydalanmamamız hakikatten rezalettir. Garpta hikâyecilik Bokas'ın kitabıyla başlar. Bizde ise ondan kaç asır önce onunkiyle kıyas kabul etmeyecek bir zenginlik başlamış da, hâlâ Türkçemizde bu enafisten* eserin tam bir tercümesi yok. İnsan bazen bu kitabın bazı hikâyelerini okurken, böyle mükemmel şeylerin bugün dahi yalnız bizde değil, Avrupa'da bile yazılmamış olduğunu hayretle görüyor."*

(Vâ-Nû'lara Mektuplar, Cem yay., s.167)

Dr. J. Charles Mardrus'ün ünlü Fransızca çevirisinden Türkçe'ye aktaran

Prof. Dr. Alim Şerif Onaran

---

* *Enafis:* Enfes.